

HOMER ODYSSEÁJA.

HELLENBŐL
SZABÓ ISTVÁN,
ROZSNYÓ-MEGYEI ÁLDOR, PILISI PLEBÁNOS,
M. AKAD. 'S KISF. TÁRS. TAG.

PESTEN,
IFJ. KILIÁN GYÖRGY KIADÓ KÖNYVÁRUSNÁL.
M. DCCC. XLVI.

TARTALOM

Egy szó az olvasóhoz.

HOMER ODYSSEÁJA.

ELSŐ ÉNEK.

Isteni gyülekezet, követül Ithakában Athene.

MÁSODIK ÉNEK.

Telemakhos gyűlésbe hivat; külföldre titokban.

HARMADIK ÉNEK.

Nestor jól fogadá, honnan Spartába szekerzett.

NEGYEDIK ÉNEK.

Értesül atyja felől Spartában; az ellene hányt csel.

ÖTÖDIK ÉNEK.

Készül Odysseusnek nászáda s vizekbe feneklik.

HATODIK ÉNEK.

Nausikaa hajadon Skheriába vezérli Odysseust.

HETEDIK ÉNEK.

Kellemetes fogadás Skheria fejedelmei által.

NYOLCADIK ÉNEK.

Bajversenyre hívák Skheria daliái Odysseust.

KILENCEDIK ÉNEK.

A Kikonok hona, Lotophagok csudaétele; kyklops.

TIZEDIK ÉNEK.

Aeolos udvara és Laestrygonok és maga Kirke.

TIZENEGYEDIK ÉNEK.

A poklok szomorú országát látja Odysseus.

TIZENKETTŐDIK ÉNEK.

Sirenek, kúdorgó szirt, Nap tulkai, végvész.

TIZENHARMADIK ÉNEK.

A phaeak nemzet kitevé Ithakában Odysseust.

TIZENNEGYEDIK ÉNEK.

Parlagon Eumaeos kondás vendége Odysseus.

TIZENÖTÖDIK ÉNEK.

Telemakhos Lakedaemonból Ithakába menekszik.

TIZENHATODIK ÉNEK.

Itt ismerkedik atyjával meg az ifju levente.

TIZENHETEDIK ÉNEK.

Városi út; kecskés; a hű kutya ismer urára.

TIZENNYOLCADIK ÉNEK.

Iros Odysseusszel párvi; hőslői kelengyék.

TIZENKILENCEDIK ÉNEK.

Agg dajkája megismeri őt a régi bibéről.

HUSZADIK ÉNEK.

Bízik Odysseus; a hőslők torzképei; jóslók.

HUSZONEGYEDIK ÉNEK.

Ijversenyt ad Penelope hőslői elébe.

HUSZONKETTŐDIK ÉNEK.

Háza dulóit együtt egyig elvesztette Odysseus.

HUSZONHARMADIK ÉNEK.

Penelope férjét elvégre megismeri tisztán.

HUSZONNEGYEDIK ÉNEK.

Poklokon a hőslők, feleikkel szemben Odysseus.

Tudnivalók.

Egy szó az olvasóhoz.

Homernak fő jelleme az egyszerűség levén, midőn fordító e részben híven akart eljárni, lehet, hogy néhol együgyűnek tetszik. Ez tehát fő figyelmet igényel. Nemzet közt, melynek prosája szőnyegnél és lapokon dithyramb szárnyakon megy, nem egy akadhat, ki csodálkozni fog e szerény és csendes hangon. Meg ne csalatkozzatok. - Homer izlését a természet, nem a divat után kell felvennünk. Az is igaz, ezen egyszerűséget, melly azonban szintolly igazi költészet, lehetetlen volt utolérnem! - A nyelvbéli ujítások öntudattal, nem szükségből estek; a bolból, tol töl ragoknál pár tekintélyre is hivatkozhatni. Minden esetre jóakaró olvasóra van szükségem.

SZ. I.

HOMER ODYSSEÁJA.

ELSŐ ÉNEK.

Isteni gyülekezet, követül Ithakában Athene.

Musa, sokoldalú férfiúról zengj éneket, a ki
Troja híres várát feldulván messzire bolygott,
Számptalan országot látott, erkölcsöket ismert;
Annyit szivedezett a tengeren önmaga lelkét
Ótalmazva s barátait is honaikba keresve.
De bármint akará meg nem menthette szeretteit,
Tudnillik magokat veszték el bűneik által,
A botorak, megevén jószágait az isteni Napnak,
A ki tehát elfogta nekik honaikba világát.
Mondd el némileg ezt nekem is, Zeüs égi leánya.
Már egyebek, kiket el nem nyelt a gyászos enyészet,
Tengeren és hadakon átesvén otthon ülének;
E hona s hölgye után vágyót ellenben örökké
Fogva marasztá még istennő nympha Kalypso
Boltozatos barlangjában, férjéül ohajtva.
Sőt miután évek jártával ama kor is eljött,
Mellyet az égi karok sorsoltak volt Ithakába
Térendése felől: még ekkor sem lehetett ő
Kedvesivel bajment, noha mind könnyörültek az égnek
Istenségei rajta, Poseidon kül; ki szünetlen
Verte kalandjaiban, mignem földére kilépett.
Most ez azonban az Aethiopok földén vala távol,
(Aethiopok földén, kiket a nap kelte s lenyugta
Ketté osztályoz, végsőket az emberi nemben,)
A száz bárány és tulokáldozat élvezeténél.
Itten örült lakomájához telepedve. Az ég több
Isteni ellenben Zeusnál gyülekeztenek össze.
Köztők először az istenek emberek atyja emelte
Fel szavait, nemes Aegisthost hordozva szívéen, kit
Meghalatott Agamemnon erős magzatja Orestes;
Ezt hordozva szívéen szólott az olympi karokhoz:
„Oh feleim, mit nem fog ránk ez az emberi nemzet!
A gonoszat felséginktől vezetik le, holott sors
Végzete nélkül rongálják önbűneik őket.
Most is im Aegisthos sors nélkül vette nejévé
Atrides hölgyét s veszté hazatértekor ezt el;
Bár az utóbbi csapást igen is jól tudta, mi Hermes
Argosölő követünk által jószágosan intvén,
Hogy se ne ölje meg azt, se nejét hősölni ne merje:
Mert Agamemnon gyermeke megboszulandja Orestes,
Majd mikor ifjává serdült s honvágya felébredt.
Igy Hermes. Hanem Aegisthos nem akarta fogadni
Jóakarója szavát; és most ime, váltig adózott!”

Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
„Oh mi atyánk Kronides, legfőbb ura minden uraknak,
Már ez igen méltán fekszik megverve halállal!
Igy veszszen mindaz, ki hasonlót kezdeni bátor!
Ámde az én szívem leleményes Odysseusért fáj,
A boldogtalanért, ki honától rég tova szenved
Tenger köldöke, habkörzött, erdőkoszorúzza
Egy szigeten, hol szép istennő tartja lakását,
Lánya csudálatos Atlasnak: ki világosan ismer
Minden tengereket fenekig, s maga tartja fen a nagy
Oszlopokat, melyek földet s eget elkülönöznek.
Ennek lánya időzteti a szomorúan evődőt,
Lágy és ámító ígéivel egyre bűvölvén,
Hogyha feledhetné Ithakát szive: ámde Odysseus
Honnáról kiszökő csak egyetlen füstgomot óhajt
Láthatván meghalni. S ugyan nincs benned iránta
Irgalom és kegyelem? vajjon nem adott-e hajóik
Mellét Troja alatt elegendő áldozatot menny
Boldogi közt teneked? Mért ellene annyira törnöd!”

Monda viszont fellegtorlasztó Zeus neki erre:
„O lányom, fogaid rekeszéből milly ige röppent!
Már hogy ereszthetném feledésnek jámbor Odysseust,
A ki neménél értelmesb, fölös áldozatokkal
Szolgált isteninek, kik boldog székei mennyben?
Rája Poseidonnak van csak bosszúja magának
Még a kyklopsért, hogy megfosztotta szemétől
A daliás Polyphemost, legderekabbat erőre
Kyklops nemzete közt: kit hajdan nymphea Thoosa
Szült vala, Phorkys lánya, uré a tengerek árján,
Fényes barlangban szerelemre fogadva Poseidont.
Ettől fogva tehát rázföldi Poseidon Odysseust
El nem enyészti, hanem távolcsapdossa honától.
De jertek, mi határozzunk hazatérte felől, hogy
Megjőjön valahára; s Poseidon ur isten ugyancsak
Fel fog hagyni haragjával, mert minden olympi
Boldoggal meg sem járhatná szállnia perbe.”

Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
„Oh mi atyánk Kronides, legfőbb ura minden uraknak,
Mert az olympi karok valamennyen vissza akarják
Bajnok Odysseust menni szülőföldre, mi Hermes
Argosölő követet sürgöljük el Ogygiának
Tengerövű szigetébe, hiven bejelenteni fontos
Égi tanácsunkat szépfürtü Kalypso kegyének,
Hogy haladéktalanul utjának ereszsze Odysseust.
Én ellenben alámenvén Ithakába, fiát még
Jobban feltüzelem s vérmet tódítok eszéhez,
Hogy gyűlésbe híván a fürtös Akhivokat össze,
Adna ki a hőslő uraságokon, a kik örökké
Koncolják juhait s ölik a szarvas tulokökröt.

És elküldendem Spartába s Pylosba hazulról,
Kérdezkedni az atyja felől; ha nyomába jöhetne,
S hogy jó híre legyen mindenhol az emberi nemnél.”

Igy szólván aranyos cipeit lábára kötötte,
Szépeket és halhatlanokat, mik tengeri nedven
És földróna felett széllal vetekednek alatta;
Majd vön erős dárdát, éles rézzel hegyezettet,
Izmos nagy sulyosat, melylyel leteríti vitézlő
Rendeit istenként a meggyűlölte hadaknak.
Ekkor Olympos bérceiről haladéktalan elszállt:
És Ithakában Odysseusnek nagy várkapujában
Álla meg a küszöbön, jobbában dárda ragyogván,
Mentesnek rémlő, Taphos országbéli királynak.
Itten lelte az elvetemült hőslő urakat, kik
Kívül az ajtónál épen kockáztanak, ökrök
Bőrein ülve, miket magok öldöstek vala már le:
Közben hirnőkeik, valamint a szorgos inasság
Részint bort elegyítettek s vizet össze kupában,
Részint asztalokat zsúroltak gyér szivacsokkal
És rakdostak elő, tetemes húst tömve azokra.
Telemakhos sejté istenközel ifju legelső;
Mert ott ült szomorún a hetyke csapatban, egy édes
Gondolaton futtatva eszét: ha lakába vetődván
Atyja, kirezzentné házából az udvariatlan
Embereket, s tiszteltetnék mint házi ur otthon.
Ilyen gondolatokba merülten látta meg őtet.
S a kapuhoz tartott egyenest, átállva, hogy ott kint
Kell ácsorgani a vendégnek; nála teremvén
Felcsapa véle, az érc dárdát átvette kezéből,
És szólítván meg mondá neki röpké szavakban:
„Üdvöz légy, idegen; kedves vendég leszesz itten;
Majdan ebéded után tudatod, mi dolog hozza hozzánk.”

Igy szólván vezetett, és Pallas Athene követte.
Most a mennyezetes várnak palotáiba jutván,
A dárdát ugyan egy sugár oszlophoz üté fel
Esztergált fegyvertárban, hol Odysseus urnak
Más otthon maradott hadi fegyvere fényesen állott;
Őt ellenben trónra vivén leülette, alá szép
Szőnyeg s lábainak kényelmes zsámoly adatván.
Önmaga karszéket helyezett melléje, külön más
Lakmártol, nehogy a jövevényt untaszsa hühójok
A deli hőslőknek, s lakomája izetlenül essék,
S hogy kimaradt nemes atyja felől megkérdeni hassa.
Ezzel arany korsót hordozván a szobanémben
Kézvizeket töltött az ezüst tálcára belőle;
Majd gyallott asztalt helyezett kettőjük elébe;
Mellyre szemérmes sáfárnő kenyeret raka, s bőven
Osztott ételeket, mindenből szívesen adva;
Kukta pedig tálakban emelt mindennemű sültet

Rakdosa fel, s az arany poharat számokra kitette.
 A hirnők bort tölteni gyakran visszakeringett.
 Erre bemenvén a daliás hőslők is, azonnal
 Sorban avagy székekre avagy trónokra ülének:
 Nékik hirnökeik töltöttek kézvizet, étket
 Ellenben szobanők kosaraztanak asztalaikra,
 Itt kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.
 Közben egyegy kupabort koszoruztanak inni az ifjak.
 Végre hogy éhők megcsilapult és szomjokat olták,
 A daliás uracsok mással mulatának, enyelgő
 Tánc és énekkel, díszélyivel a lakomáknak;
 A hirnők gyönyörű citerát szolgálja kezébe
 Dalnoknak, ki az ifjak előtt kintatva zenézett;
 S Phemios elkezdte remek dala bévezetését.
 Telemakhos pedig így szólítá Pallas Athenét,
 Hozzá hajtva fejét, szavait hogy senki se hallja:
 „Oh szeretett vendég, ugyanis nem bánod-e szómat?
 Nékik ezekre vagyon gondjok, citerára s dalokra,
 Jó: mivel olyan férfiúnak büntetlen emésztik
 Birtokait, kinek egy teleken rothasztja fehérítő
 Csontrit zápor avagy tenger hömpölygeti nyilván!
 De csak szemlélnék Ithakába teremni ma ötöt,
 Gyors lábat, fogadom, kiki sokkal jobban ohajtna,
 Hogysem arannyal fényleni, hogysem cifra ruhával.
 Most ez azonban amúgy gonoszúl elveszve; s hiában
 Hangzik el a jövevény vigasztos szózata, melylyel
 Visszajövendőli őt: e nap neki veszve örökre!
 Inkább szólj igazat s adjad tudtomra ezennel,
 Ki s ki halandó vagy, hol van lakod és kik atyáid,
 És mi hajón érkeztél el, hogy hoztak ez ország
 Partira révészid, kik lenni dicsekszenek ők is.
 Mert nem gondollak téged gyalog imide jöttek.
 Annakutána pedig terjeszszed előmbe, hogy értsem,
 Elsőben jössz-e most, vagy mint már édes atyámnak
 Régi barátja: mivel házunknál számtalan ember
 Megfordult, valamint maga is jártas vala sokhoz.”
 Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
 „Ugy vagyon, én mindent igazán kijelentek előtted.
 Érdemes Ankhialos magvának lenni dicsekszem,
 És Taphos országán Mentest révészek uralnak;
 Most Ithakába hajón magam embereimmal eveztem,
 A sík tengereken különajkú néphez utazván,
 Réznemüért Temesébe vasat szállítva cserében.
 Sürge hajóm ottkint a roppant város alatt áll,
 Rhethron révében, hol Neion erdeje fázik.
 Mí egymásnak atyáinkról régóta dicsekszünk
 Már vendégei lenni, habár Laertes öregtől
 Kérdezed is meg: kit többé nem mondanak immár
 Várostokba bejárni, hanem hogy telkei végén

Teng szigorogva, hol agg sáfárné ennie s inni
Ad, miután a szőlőben külön ácsorgónak
Bajlakodási között kimerült s elfáradta teste.
Most pedig eljöttem, mert már haza hírlík atyádat
Tértnék; azonban mindeddig sem ereszti az isten!
Mert bizonyára ki nem mult a földszinről Odysseus,
Ámde letartatik a végetlen tengeren élve,
Egy sziget országán, hol zordon férfiak őrzik,
Szörnyetegek, kik kénytelen is vesztegleni hajtják.
S én jósolni fogok mennyek halhatlani által
Szümbe adott dolgot, mellyet bételni reménylek,
Sem jós sem madarak titkának bölcse különben:
Nem maradand ki soká szeretett országa szivéből
Többé, bárha nehéz vas békó tartja kötözve;
Majd gondol módot, miután fortélyos egy ember.
De nekem azt mondd meg s add értésemre legitten,
Méltóságos Odysseusnek vagy-e illy fia már te.
Mert fejed és szemedet hozzája csudára hasonnak
Látlak: tudnillik mi nagyon gyakran keveredtünk
Egymás házánál mielőtt Trojára eveznénk,
Hol mind összevonult Argosnak legszine harcra.
Attól fogva sem ő engem nem láta, sem én őt.”

Telemakhos nemes ifju pedig szólt módosan erre:

„Vendég, én mindent igazán megvallok előtted;
Édes anyám az övének mond, de saját magam erről
Nem tudok, atyja iránt nem lévén senki elég bölcs.
S vajha szerencsésebb valamelly más férfinak ága
Lettem volna, ki önházában öregszik el otthon!
Most pedig a ki nemének legboldogtalanabbja,
Ettől hoznak alá: mert ez volt tőled a kérdés.”

Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:

„Még se tevék nemedet később is híreveszetté
Isteneid, miután illyent szült Penelopeia.
Ámde beszélj nekem és add értésemre legottan,
Minemü vendégség, mi csoport ez? vagy mi dolog van
Itten? lakma-e? nász-e? Bizonyynal semmi barátság;
Annyi garázda betyárságot szemlélek az udvar
Gajdos népe között. Igazán, ha becsületes ember
Jőne, megölnék őt e mindenféle kudarcok!”

Telemakhos pedig így szólott neki módosan erre:

„Oh vendég, ha te ezt akarod meghallani tőlem,
Hajdan ez udvarnak gazdagnak s tündöklőnek
Kellett lennie, míg amaz ember még maga hon volt.
Most mást adtak az istenek, ellenségesek immár,
Kit neme rendében legnyomtalanabbnak alázták
Őt. Mert elhunytán nem sirna elannyira lelkem,
Ha bajtársaival halt volna Troja alatt meg,
Vagy pedig általok is, miután befejezte csatáit:
Igy az akhiv egyetem sirhalmot adanda fölébe,

S ő maradandó hírt örökített volna fiának.
 Most a harpyák ragadák el dicstelen őtet!
 Elvesze nyom nélkül, fájdalmat hagyva s keservet
 Nékem. Sőt nem is őt egyedül van sinyleni módom;
 Mert sok egyéb bajjal megláttak az istenek engem!
 Tudnillik valahány uraság lakik a szigetekben,
 Dulikhion, Same és erdőkoszorúzza Zakynthon,
 És valahány Ithakát bitorolja királyilag, annyan
 Hőslik anyámat, pusztitván jószágomat egyre.
 Ő az utált nászon se nem ad ki, sem arra tökélni
 El nem bírja magát; míg azok szakadatlan emésztik
 Házamat, a mint van nekem is vesztetre törekvők!”
 És mondá fenekedve viszont neki kékszem Athene:
 „Ah bizonyára felette hiányzik néked Odysseus,
 Hogy kezeit nyomon a hőslők dandárira vesse.
 Mert ha elérkezvén küszöbénél állana most meg,
 Felsisakozva, paizst s két dárdát fogva kezével,
 Ollyan alakban mint én néhanap őtet először
 Láttam házunknál az atyám vig asztala mellett,
 Hogy megtért Ephyrából Ílos Mermeridestől.
 Mert elevedze hajón oda is nagyságos Odysseus,
 Emberölő mérget keresőleg, hogy legyen éles
 Nyilainak kenetül; de amaz nem adott neki ollyast
 Áruba, félvén mennyi örök istenségit; ajánlott
 Ellenben nemzöm, miután kedvelte fölöttébb.
 Hogyha imigy toppanna be most közepekbe Odysseus,
 Mind keserű nászt és rövid éltet látna ez a nép!
 Ámde mivel csak az égi karok szent térdein áll az,
 Megjön-e még valahára s boszút álland-e avagy sem
 Háza gyalázatiért; téged serkentelek, ám lásd,
 Hogy küszöbölhetnéd ki eme fajt udvarotokból.
 Hát hallgasd szavamat s ajakimnak vedd be tanácsát.
 Reggel hirdettesd a fürtös Akhivokat össze,
 S adj rajtok ki, hivatkozván az olympi karokra,
 Hogy magok a hőslők dolgokra oszoljanak; édes
 Szülőd ellenben, ha ugyancsak férjhez ohajtoz,
 Térjen nemzetes atyjának palotáiba vissza.
 Ugy tervezzenek aztán uj nászt, annyi kelengyét
 Készítvén, mennyit bármelly hajadonnal ajánlnak.
 És neked egy különöst javasolnék, hogyha fogadnád.
 Húszevezőü hajót állítva ki, legderekabbat,
 Rándulj el hirt venni nagyon rég távol atyádrol,
 Ha valamelly ember mondhatna felőle, avagy Zeus
 Szózatait veheted, melly legjobb vinni is útba.
 Menj egyelőre Pylosba, kikérdeni Nestor egyénét;
 Onnan szög Menelaoshoz Spartába, ki Argos
 Rézdományosi közt legutolsó tére honába.
 És hahogy élő s üdvöznek fogod érteni hírét,
 Akkor bármi kinos, várhatsz még itthon egy évig;

Ha pedig elhunytak történik jőni nyomába,
Megtérvén onnan szeretett földére honodnak
Tégy neki emléket; s az utolsó tiszteletes tort
Nagyszerűn eltartván, végül add férjhez anyádat.
Mellyeken átesvén s útnak végire jutván,
Ekkor ugyancsak azon hányd vesd eszedet, hogyan ölhesd
Meg kezeiddel már fényes palotádban az ádáz
Hőslőket, nyilván-e, orozban-e! Mert nem is illik
Gyermekeleg báboznod odébb, nem kis fiúnak már.
Vagy nem esett tudtadra minő híres lön Orestes
Minden népek előtt, hogy bosszút állt vala gyilkos
Aegisthos lelkén, ki orozva halatta meg atyját?
Igy te is, oh kedves, szép és már természetes ifju,
Tenni siess, hogy utókorod is dicsekedve nevezzen!
És most visszamegyek lakotokból jármű hajómhoz
S embereimhez, kik nehezen várhatnak utánam.
El ne feledd ezeket, de az én ígéimen állj meg.”

Telemakhos nemes ifju pedig szólt módosan erre:
„Oh vendég, mi felette igen szíves vagy irántam,
Mint apa gyermekihez; soha sem feledendem el e szót!
Ámde mulass kissé, ha nagyon sietős is az útnak,
Hogy megmosdván és töltöztvén kedves ebéddel
Némi ajándékot vígy tőlem evicke hajódra,
Szép és értékest: mit nyájas zálogul iktass
Kincstárodba, minőt vendégnek ajánlani törvény.”

Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
„Ifju, siettemben ne marasztalj nálatok engem;
Majd az ajándékot, mit kebled szíve nekem szánt,
Általadod megtértemkor, honnomba viendőt,
Szinte becsest kapván, csereméltót mindenesetre.”

Imigy szólta után eltűnt vala Pallas Athene,
Mint anopaea madár, hogy az ifjú Telemakhosban
Szívet is és lelket természetett, s jobban eszébe
Hozta dicső atyját, mint eddig is éle szívében.
A ki elámult a jelenetre, gyanítva, hogy isten.
És nyomon a daliás hőslők csapatába vegyüle.

Kiknek dalt zengvén a lantos férfiú, ők mind
Csendesesen ülve figyelmeztek; zengé az Akhivok
Gyász megutát Trojárol, mit Pallas teve nékik.
Őt a váremeletről sejté s éneke tárgyát
Ikarios lánya, szellemdús Penelopeia;
És lakterme magas hágcsoin alájöve gyorsan,
Nem maga, mert nyomban két szép körhölgye kíséré.
Némberék istennője, midőn hőslőihez ére,
A remek épületű palotának diszküszöbénél
Álla meg, arca elé röppentvén fátyola báját;
Kétfelül a két körnémber várt asszonya mellett;
S könyhullatva imigy szólott a dalfi zenészhez:
„Phemie, tudsz te egyébkép is bájolni halandót,

Isteni s emberi tényekkel, miket ünnepel a dal.
Illyen egyet mondj el nekik, és ők csendesen ülve
Hadd igyanak: hanem e szomorú énekkel ugyancsak
Felhagyj, melly mindig felbojtva siralmasan árva
Szivemet! Én ugyan is gyötrelmes sorsra jutottam.
Mert olyan fej után epedek s olly férfiu birja
Szivemet, a kinek Argos Hellas telve dicsével!”

Mondá Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Édes anyám, minek ellenzed hogy az érdemes ember
Kedve szerint bájолhasson? Hiszen a mi bajunknak
Nem dalnok, de Zeüs szerző oka, a ki azonkép
Osztt ki akarmi derék embert, valamint neki tetszik.
A Danaok nyomorát ennek megdallani nem bűn;
Mert azon éneket is dicséri kivált fel az ember,
Melly a körben ülő sokaságnak előtte legújabb.
Végy szivet és lelket magad is meghallani őtet!
Nemcsak Odysseusnek vesze el honjába reménye
Troja alatt, de sokan meghaltak kivüle mások.
Sőt menj föl teremmedbe szokott munkáidat üzni,
A vásznat s guzsalyat, s dolgához látni parancsold
Nőidet; a szólás itt minden férfiu gondja,
Ámde kivált az enyém, mivel a lakügy engemet illet.”

Anyja elámultan tért önnön termibe vissza,
Gyermeke érett szózatit elgondolva magában.
Hogy körnéemberivel megtért a váremeletbe,
Akkédig siratá férjét nagyságos Odysseust,
Mignem Athene szelid álmot hullajta szemére.
Udvarias hőslői meg ott ujjongtak az árnyas
Termekben, mind véle sovárok hálni az ágyon.
Kikhez Telemakhos szavait felemelve beszélett:

„Édes anyám hőslői, hatalmas büszke leventék,
Vig lakomának örüljünk itt, kirekesztve körünkből
Mindenféle zshivajt, mert szép hallgatni egy ollyan
Énekelőt valamint köztünk ezen isteni dalnok.
Reggel azonban majd gyűljünk valamennyien össze,
Hogy kereken meghalljátok szándékomat, innen
Eltakarodnotok, és más vendégségre gyűlendők
Tinnen apáitok értékit házalva egyétek.
Vagy ha ti azt hiszitek helyesebb és jobbnak, egyetlen
Embernek huzamost büntetlen emészteni házát,
Duljátok: én az egek szent istenit addig imádom,
Mig Zeüs a kölcsönt kifizetni megengedi; s akkor
Ebben az udvarban büntetlen vesztek el egyig.”

Szólt. Amazok mind ajkaikat mardosva csudálták
Telemakhost szavaért, hogy bátran szóla közöttök.
S Eupithes fia Antinoos mondá neki vissza:

„Telemakhos, téged bizony önmaga oktat az isten
Igy fellengeni és bizvást szónoklani köztünk!
Hát csak azért se tegyen haböví Ithakába királylyá

Téged Zeus soha is, bár annak előjoga rád néz!”

Mondá Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Antinoos, ha egyet mondok, nem bánod-e vajjon?
Én, ha Zeüs nekem adja, tehát elvállalom ezt is.
Vagy te csekélységnek hiszed eztet az emberi nemnél?
Semmi csekélység nem lehet országolni; legottan
Dúsgazdag laka és önnönmaga tiszteletesb lesz.
De hiszen a tengerkoszorús Ithakában elég más
Ifjabb és öregebb fejedelmek rendei vannak:
Országoljanak ők, ha valóban Odysseus elhalt.
Ámde ez udvarnak csakugyan gazdája leendek,
S házi cselédimnek, kiket ő szerzett vala nékem!”

Mond neki erre viszont Polybos fia Eurymakhos hős:
„Telemakhos, csak az égi karok szent térdein áll az,
Hogy ki leend Ithakán az Akhivok utóbbi királya.
Csak te maradj ura birtokid és gazdája lakodnak.
Mert olly férfi ugyan nem jó, ki erőszakot üzve
Mégfoszszon téged, míg egy lakos él Ithakában!
Ámde szerelmesem, azt kívánnám érteni tőled,
Ki s ki ama vendég, honnan származni dicsekszik?
Hol van nemzete és szülőinek ősi hazája?
Nem haza várandó nemződről monda tenéked
Ujságot? Vagy adósságát behajtani jár itt?
Milly szaporán felszedte magát, csak meg sem akarva
Ismerkedni! Pedig ránézve nem aljas egy ember.”

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Eurymakhos, nemzöm jöttének vége örökre!
És én nem hiszek itt ujságnak, hogyha jön olykor,
Mint a jóslással se törődöm, mellyel anyámék
A felházba hívott táltostol kérdeni szoktak.
A jövevény Taphos országból vendégem atyámrol,
Nemzetes Ankhialos magvának lenni dicsekszik;
A neve Mentés, kit révész polgárok uralnak.”

Igy szólt Telemakhos, noha jól ismerte az istent.
Ekkor azok táncokba s szerelmes dalba merülve
Ujjongattak együtt, így várva be vígan az estét.
Hogy rájok feketült elvégre az este homálya,
Széttakarodtanak egyszeriben s lefeküdenek otthon.

Telemakhos, hol az ékes ház magas ágypalotája
Nékie épült, a nagy látkörű váremeletben
Ment lefeküdni, sokat tűnődván sajnos ügyéről.
Dajka világított lobogó fáklyával előtte,
Ops Pisenorides művelt Euryklea lánya;
A kit Laertes pénzen vásárola hajdan
Még első fiatal hús pörge tuloknak az árán;
S bár édes felesége gyanánt tartotta, de véle
Sohse vegyült, távoztatván urnője haragját.
Ez vitt most fáklyát neki, mert valamennyi cseléd közt
Legjobban szereté, s dajkálta is a kicsiny urfit.

A remekül ácsolt teremajtót hogy kinyitotta,
Ágyra helyezkedvén leveté nyomon a puha dolmányt,
És a szorgalmas néember karjára helyezte.
A ki betürvén azt és gondosan össze csinálván,
Hogy felfüggeszté közelében szegre az ágynál,
Eltágult; behuzta ezüst gombjával utána
A teremajtót, és szíjjal rávonta kilincsét.
Itten egész éjjel betakartan gyapju szövettel
Utja felett aggott, mit Athene tanácsola néki.

MÁSODIK ÉNEK.

Telemakhos gyűlésbe hivat; külföldre titokban.

A rózsásujjú reggelnek támadatával
Feltermett nyoszolyájából öltözni Odysseus
Jó magzatja; nehéz kardot függeszte le vállán;
És gyönyörű saruit gyengéd lábára kötöztén
Isteni fenséggel lépett ki az éjpalotából.
Egyszeriben harsány hirnökségére parancsolt,
Fürtös Akhivokat országos gyűlésbe keríteni.
Széthirdettek azok, s emezek hamar összejövének.
Végre hogy egybesereglettek vala s felcsapatoztak,
A térnek tartott réz dárdát hordva kezében,
Nem maga, mert két cenk ígetett gyors lábbal utána.
Isteni bájjakkal hintette meg arcban Athene.
A gyűlésbe jövőn függött valamennyi Akhiv szem.
Atyja helyét foglalta el, engedvén az idősbek.

Most Aegyptios aggastyán kezdette meg a szót,
Kit kora meghajlasztott már, s tudománya fölös volt.
Mert ennek fia is kikövete levente Odysseust
Széplovu Troja alá az evicke hajókon, erélyes
Antiphos, a kit utóbb barlangja homályin az ádáz
Kyklops ölt meg, utóvacsorát kotyvasztva belőle.
Volt más hárma is; Eurynomos fia szinte az ifjú
Höslőkkel tartott, kettő pedig atyja körül volt;
De amazát így sem feledé keseregve siratni.
Ez hát könyhullatva imigy szónokla középre:

„Halljunk szót, Ithaka országos rendei, tőlem!
Eddigélé soha semmi tanács és nemzeti gyűlés
Nem volt itt, miután elméne hajóin Odysseus:
S most ki parancsolt össze? kinek van akár az idősebb
Rendek akár pedig a fiatal közt érdeke szóban?
Nem haza várandó hadainknak vette hírét, s most
Eztet akarja velünk meglepve tudatni legelső?
Vagy valamelly országos tárgy igényli figyelmét?
Tisztelet és becsület neki mindenesetre; az isten
Áldja meg őt azzal, valamit buzgó szive kíván!”

Szólt. Örvende Olysseus gyermeke a jeligének;
S nem vesztegle soká, de beszélni indula rögtön;
Tér közepére kiállónak jogodot¹ nyoma hirnők
Pisenor, helyes és értelmes férfi, kezébe.
És legelőször az aggastyánt érintve beszélett:
„Aggastyán, azon ember nincs tova, (tudhatod azt te,)
A ki gyűlést tartok, mert legtöbb baj kinoz engem!
Nem vettem hírét várandó hadseregünknek,
Mellyet tán veletek meglepve tudatni sietnék,

¹ Sceptrum.

Sem valamelly országos tárgy nem igényli figyelmem:
 En sulyos érdekeim sürgettenek, ősi lakomra
 Tódult két baj: egyik, hogy atyám odaveszve, királytok
 Nektek hajdaniban, ki szelid vala édes atyául.
 Más pedig ennél is gonoszabb már, melly fenekestül
 Dönti fel e házat s végkép kiemésztí javából!
 Hőslők csődültek hivatlanul édes anyámnak,
 A nemesek magzatjai, kik főfő urak itten:
 A kik borzadnak házába keresni meg atyját
 Ikariost, miszerint megajándékozva leányát
 Adja saját akaratja szerint, kihez a szíve hajlik.
 Ők szakadatlanul e várnak palotáiba gyűlvén,
 Tulkokat ölve s juhok sokaságát és hizodalmas
 Kecskéket dőzsölnek, utána derűre borúra
 Iszszak a lángbort; mi apad; mert férfitu nincsen,
 Millyen Odysseus volt, az erőszakok utjait állni!
 Még mi ma nem tehetünk erről, hanem egykor aligha
 Vészt nem okoz majd e máiglan erőtelen ifju.
 Állna hatalmamban, haladéktalan ellene kelnék.
 Mert már türhetlen tény járja, nem is maga rendén
 Roskadoz úri lakom! Haragudjatok érte ti szintén,
 Szégyenkezve hazánk szomszédos népeitől, kik
 Környülünk laknak: féljétek az égi karoknak
 Szent haragát: netalán ezekért ti adózzatok egykor!
 Ime könyörgök olympi Zeüsre s Themisre, barátim,
 A ki gyűlésbe szokott népet csőditni s elosztat,
 Hagyjatok immár fel, s engedjete árva magamban
 Gyászolnom! Hacsak édes atyám feddhetlen Odysseus
 Meg nem bosszontá a fürtös Akhivokat egykor,
 És most a kölcsönt fizetendők vissza, boszúbol
 Ti nem keltitek őket rám! Ám én nyereségnek
 Itélném, ha tiáltalatok pusztulna ki házam;
 Mert ha ti dulnátok, tán még kármentve lehetnék;
 Mert addig panasználám a városban alá fel
 Szédült birtokimat, mig megtérnének egészen.
 Ámde így üdvetlen kínokkal gyötrötök engem!”

Monda boszús szóval s jogodát a földhöz ütötte,
 Könnyet gördítvén: megesett a nép szíve rajta.
 Itt egyebek mind hallgatók maradának, egyetlen
 Férfi sem mervén odamondani Telemakhosnak,
 Csak maga nemzetes Antinoos szólott neki vissza:

„Fenszavu Telemakhos, korlátlan szellemü, mint nem
 Orcázasz minket? Megróni te minket akarnál,
 Bár az akhiv hőslők épen nem bűnösök ebben,
 Ámde szerelmes anyád okozandó, mert cseles asszony.
 Harmadik éve repül ugyanis, s már a negyedikre
 Fordul, hogy huzamost áztatja lovagjai szívét.
 Ő kitkit csecseget, felbiztat minden akhivot,
 Titkon izengetvén, de alattomos elvei mások.

Többi között, ezen új fortélyt gondolta ki lelke.
 Benső termeiben nagy vásznat kezde leszöni,
 Széleset és véknyat, s külön így mondotta mihozzánk:
 „Oh hőslők, miután odahalt nagyságos Odysseus,
 Várjatok el lakodalmam után míg fátylam egészen
 Kész, - nehogy a fonalam szátyvámom semmire menjen -,
 Felséges Laertesnek lepedőjeül akkor,
 Ha az ölé végzet hosszú álomra fekette
 Őt: netalán engem valamellyik tiszt akhiv nő
 Szóra tegyen, ha dus embernek gyászfátyola nem lesz?
 Így szólott, mire büszke magunk meghitt neki bizvást.
 S már ugyan a tetemes vásznat szövögette naponta,
 Éjszaka ellenben fáklyákat rakva kifejté.
 Három egész évig rejtett csele s hitt az akhivság.
 De mikor a negyedik jött és fordultak az órák,
 Értésünkre adá egy nő, melly tudta fogását;
 És mi kibontásán leptük meg szép szövetének.
 Így akaratlanul is bé kelle fejeznie művét.
 S most neked a hőslők befelelnék, hogy mai naptól
 Megtudd önmagad is, meg véled az összes Akhivok.
 Küldd el anyádat s szorgalmazd haladéktalan ahhoz
 Menni, kit atyja szeret s ki magának tetszeni boldog.
 Mert ha tovább is emészti szívét hőslőinek, abban
 Büszke, mivel lelkét kitünőleg Athene megáldá,
 Szép művek tudományában, jó és helyes észben,
 S fortélyban; mineműt nem hallani voltnak azok közt
 Sem, kik az ó korban fénylettek híres akhiv nők,
 Mint Tyro vala s Alkmene s szépfürtü Mykene;
 Kiknek eszélyben ugyan nem foghata Penelopéhez
 Senkie: már ezzel nem igen számitana kellőn.
 Mert javad és értékeidet mindaddig ebédlik,
 Míg azon elveknél maradand, miket istenek adnak
 Termeni mai napon kebelében; bárha nevének
 Önmaga hirt szerezend, de neked jószágid után bút.
 Már mi bizony dolgunkra s akarhova sem mehetünk el
 Innen előbb, hogysem szüled valamellyik akhivhoz.”
 Mondá Telemakhos neki módosan erre viszontag:
 „Antinoos, nincsen mód benne kivernem anyámat,
 A ki nevelt és szült; mig atyám külföldön azonban
 Él vagy hal: bajos is részemről Ikariosnak
 Visszafizetni sokat, ha magamtól küldöm el őtet.
 Egy rosszal nemzőm bünhösztene, mással az isten
 Látna bizonynyal meg, miután kimenésekor átkot
 Vetne fejemre szülém; de az emberi szitkok is egyben
 Rám támadnának. Soha sem vetemülhetek erre!
 Ám ha tinektek ezen dolgok nem tetszenek, egyben
 Hagyjatok el minket, s más vendégségre gyülendők
 Tinnen apáitok értékit házalva egyétek.
 Vagy ha csak azt hiszitek helyesebb és jobbnak, egyetlen

Embernek huzamost büntetlen emészteni házát,
Duljatok! én az egek szent istenit addig imádom,
Mig Zeüs a kölcsönt lefizetni megengedi; s akkor
Ebben az udvarban büntetlen veszszetek egyig!”

Imigy Telemakhos; kinek ekkor gondviselő Zeus
Két keselyűt röppente jelül a bérci tetőről;
Mellyek előbb a szellőnek sodrában inogtak
Volt egymás mellett kifeszített szárnyával az égen:
Hogy pedig a harsány gyűlés tetejébe jutottak
Azt bekovályogván, sok tollat szórtak alá,
Minden fejre lenézve s gonoszt jósolva reájok;
Majd magokat nyakon és arczon karmolva, fölülők
Jobbra repültek el a város meg házakon által.
A madarak láttára igen dőbbenve levének
Mindnyájan, s az utóbbi bajak feltűntek eszekben.
Kikhez szólott is nyomon aggastyán Halitherses,
Gyermeke Mastornak, ki korácsai közt kitűnőleg
Diszlett jósmadarat magyarázni, s tanácslani bölcsen;
Ez hát jóakarólag imigy szónokla középre:

„Halljunk szót, Ithaka ország kara rendei, tőlem!
Nézetimet pedig a hőslőknek főleg ajánlom,
Kikre nehéz baj várakozik. Tudnillik Odysseus
Nem lesz övéi közül huzamost tova, sőt közeledvén
Már valahol fejeikre halált s romlásokat épít;
S nemcsak övékre, hanem szellős Ithakába mi többen
Fogjuk látni buját. Nézzünk körül annakokáért
Jókor, hogy vessünk már véget ezeknek; azonban
Hagyjanak ők is alább, felenyertesek önmagok ezzel.
Mert én nem kontár jósló vagyok, ámde tapasztalt;
S azt mondom, bételjesegett eddig neki minden,
Mikről szómat adám mikor Ilion ellen eveztek
Hajdan az argosiak, s köztök nagyságos Odysseus.
Mondtam, ezer baj után, elvesztvén társait egyig,
Senki előtt sem tudva, husz évi kalandjai végén
Majd haza tér: és most ezek immár sorra betelnek.”

Szólt Polybos fia Eurymakhos neki erre viszontag:
„El haza, jámbor öreg, s fiaid számára jövendőlj,
Hogy valamely váratlan eset ne találja hon őket;
Én okosabb jósló vagyok ebben mint te, de sokkal.
Számptalan égi madár repül a nap fénysugarában
Tétova, s épen nem jós mindegyik. Ámde Odysseus
Elhalt messze, miként neked is meg kelle utána
Bomlanod; úgy majd nem hüvelyeznél ennyi jövendőt,
Fel sem is izgatnád az epéző Telemakhost, hogy
Egy kis ajándékot vigy üres házádba, ha vetne.
És most megmondom néked, mi valóban úgy is lesz:
A fiatal férfit ha tapasztalt s élemesebb te
Felbolygatva beszédiddel haragítani merészled,
Ezzel csak bajait szaporítja halomra tovább is,

Nemhogy legkevesebbet birna segíteni sorsán;
Rád pedig olly sarcot fognánk hárítani, mellyet
Megnyögnél; igen, ez búsulást húzna fejedre.
De részemről egyet javasolnék Telemakhosnak.
Szorgalmazza derék atyjához vissza az anyját;
Ugy tervezzenek aztán uj nászt, annyi kelengyét
Készítvén, mennyit szeretett hajadonnal aráznak.
Mert az akhiv urakat tágítandóknak eladdig
Nem hiszem a panaszos hőslésen, senki fiától
Sem félvén mi, nem - ámbár sokszavu - Telemakhostol.
Sőt még a jóslás sem ijeszt meg, mellyel, öregcsém,
Itt te világba mesélsz; csak utáltabb léssz vele nálunk.
S a jövedelmek odább kallódnak, rendbe se jönek
A háznál, valamig nászát halogatni kívánja
Még az akhivokkal. Mi naponként várva, személye
Birtokaért itt versenyezünk; és más feleséget
E háztól egyikünk sem tágul nézni magának.”

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Eurymakhos, s valakik szülémet hőslitek, egy szót
Sem szólok többé, nem is esdem előttetek immár;
Mert tudják ügyemet mind Zeus atya mind az Akhivok.
Már csak sürge hajót, s húsz társakat adjatok abba,
A kik megjárják oda és haza nékem az útát.
Mert Spartába megyek, s homokos földére Pylosnak,
Hirt puhatolni nagyon régen tova édes atyámról,
Ha valamely ember mondhatna felőle, avagy Zeus
Szózatait vehetem, melly legjobb utmutató is.
És hahogy élőnek jöhetek valamerre nyomába,
Akkor - bármi nehéz - elvárhatok egy kerek évig:
Ha pedig elhaltnak történnék értenem ötét,
Visszajövéen onnan szeretett földére honomnak,
Emléket teszek; és az utolsó tiszteletes tort
Nagyszerűn eltartván szülőmet férjhez adandom.”

Imigy szólva leült. Felkelt ellenben utána
Mentor, vádlan Odysseusnek jó régi barátja,
Kit maga házával bízott eleveztekor az meg,
És hogy hallgatná Laertest s őrzene mindent;
Ez most jóakarólag imigy szónokla középbe:

„Halljunk szót, Ithaka ország kara rendei, tőlem!
Már csakugyan ne legyen szelid, emberséges ezentul
Semmi király, és szívében méltányosan érző,
Sőt de tegyen szigorún, és országoljon epésen;
Istenféle Odysseusról ime, népei közt nincs
A ki megemlékeznék, jóllehet atyjok urok volt!
Én ugyan a deli hőslőktől nem irigyelek ilyen
Vérmes erőszakokat, kitöréseit a bal eszélynek;
Mert ezek önfejeikre nyelik nagyságos Odysseus
Joszáját bitorul, ki szerintök sohse jövend meg:
Én a többieken bosszankodom, a kik egyiglen

Némán ültök meg, s vonakodtok dorga beszéddel
Illy sokan ennyi kevés hőslőt igazítani rendre!”

Euenorfi Leokritos így szólott neki erre:

„Kárhozatos Mentor, szellemkoldús, hova szólasz
Te utasítani bennünket? Bajos egy dolog ám sok
Férfinak is gazdag lakomáért kezdeni harcot.
Mert hahogy önmaga jőne közénk Ithakába Odysseus,
S a palotáiban élődő hőslőket elűzni
Teljes erővel iparkodnék; már akkor aligha
Örvendezne, - habár fáj nélkülöznie - hölgye
Érkezetén, hanem itten lelné szörnyü halálát,
Sokkal kezdve hadat; s te bizony nem helyre beszéltél.
De távozzatok el, polgárok, dolgaitokra;
Ennek azonban utat gyorsítson vagy Halitherses
Vagy Mentor, nemes atyjáról két régi barátja.
Én pedig azt vallom, hon fog vesztegleni, és hírt
Majd Ithakán puhatol, soha sem végezve az utat.”

Igy szóltára legott elosztott a nemzeti gyűlés.
És a népek ugyan kiki ön házába eredtek,
A hőslők ellenben Odysseus úri lakába.

Telemakhos pedig a tenger partjára vonulván,
Nedveiben mosogatva kezét Pallashoz esengett:

„Isten, hallgass meg, ki tegett házunkba jelentél,
És elevezni parancsoltál a tengeri síkon,
Régen távol atyám nyomait tudakozni vidéki
Népeknél; de mit elhalogatnak az összes Akhivok,
Főleg ama hőslők, tulhetykélkedni leventák!”

Szóla imádkozván. Ott termett Pallas Athene
Mentor képében mind szózat mind pedig arczra,
És szólítván meg mondá neki szárnyas igéekkel:

„Telemakhos, soha sem léssz gyáva s eszélytelen ember!
Ámha beléd oltvák az atyádnak erényei, akként
Szólani s tenni, miként ő szólott s tett vala hajdan;
Nem lesz pusztá kaland e vállalat és sikeretlen:
Hogyha pedig nem az ő fia volnál s Penelopée,
Ugy kiviendőnek nem tartalak a mit ohajtasz.
Tudnillik nemes atyjához keves ifju hasonló,
Többnyire rosszabbak, gyéren jelesebbek azoknál.
De miután soha sem léssz gyáva s eszélytelen ember,
S teljességgel nem vagy Odysseus elve hiával,
Ezt a vállalatot megvallani bízzalom éltet.
Hát az agyatlan hőslőknek vessedsze tanácsát
És akaratját meg, kiknél nincs semmi ok és jog;
Sem nem tudva halál és szörnyü végzet előttök,
Melly közelekben jár, elveszteni bennöket egy nap.
Útad nem haladand már messzire, mellyet ohajtasz;
Olyan bajtársad vagyok én felséges atyádról,
A ki hajót szerezek s magam is követendelek abban.
Hát te lakodba sietvén a hőslőkkel időzzél,

És takaríts eleséget, edénybe szerezve be mindent,
Bort korsókba, sűrű tömlőkbe üríteni rendelj
Férfivelő lisztet bőségesen: én pedig a nép
Közt önkéntes társak után látandok; elég uj
S régi hajó vagyon a tengerkörzött Ithakában;
Majd a legjobbat ki fogom számodra szemelni,
S felbutorozván egyszeriben tengerre bocsátjuk.”

Szólott kékszem Athene. Nem is vesztegle sokáig
Telemakhos, miután értette az isten ígéit,
De haza ment szaporán, mélyen tűnődve magában.
Épen az udvarban lele minden büszke leventát
Kecskék nyúzásán, és zsíros konda sütésén.
Antinoos nevetőleg eredt vala Telemakhosnak
Szemközt és szólott hozzája karába tapadván:

„Fenszavu Telemakhos, korlátlan szellemű, félre
Minden egyéb szóval vagy gondolatokkal eszedből,
Mint váltig frisen enni meg inni, miképen eleddig.
Ám az Akhivoknak gondjok lesz rája, hajót és
Válogatott feleket rendelni ki, hogy szaporábban
Hirt puhatolni Pylosba mehess felséges atyádról.”

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Antinoos, lehetetlenség kedvemre vigadnom
Hetykékkal veletek s békén lakomáznom ezentul.
Vagy nem elég hogy előbb pusztulván pusztula sok jó
Birtokom általatok, mig még kiseded fiu voltam?
Most magasabb immár, miután egyebeknek is értem
Elveit, és magam is nevedetni tapasztalom a szív
Lelkesedését; rajta leszek, hogy jaj legyen egyszer
Nektek, akár itt veszteg akár elevezve Pylosba.
Elmegyek - és nem lesz sikertelen szándokos útam -
Pénzem után; mert nem vagyok én Ithakába hajó és
Egy révész ura már, így tetszvének nektek egyóta.”

Szóla, s kikapta kezét könnyedkén Antinoosnak
Karjaiból. Most a hőslők lakomákat ütöttek,
Kik bántó szavakat céloztanak ellene gúnynyal;
Mert emelé szavait fel egy a túlbüszke seregből:

„Ugy van, Telemakhos vesztünkre halálokat épít!
Már Pylos országból hadakat fog hozni reánk, vagy
Épen Spartából, miután olly rajta van immár.
Vagy még kedve jövend Ephyrának dus telekére
Futni, hogy embörölő mérget hozzon haza, mellyet
Serlegeinkbe vegyít s vele mindnyájunkat eloltat.”

Más pedig így szólt a hőslők túlbüszke hadából:
„Hát de ki tudja, ha már el fog bujdosni ugyancsak,
Nem vesz-e kedvesitől el messze, miképen Odysseus?
Akkor szerzene ám még nekünk meglehetősen bajt!
Mert meg kellene osztoznunk ingóin, az udvart
Anyjának hagyván, és a neki férjül esőnek.”

Szóltak. Telemakhos pedig atyja királyi temérdek

Tárházába lement, hol arany s réz álla halomban,
És illatdus olaj, s a szökrényekben elég mez.
Hordók fekvének, telvék fejedelmi borokkal,
Isteniekkal, régi vegyetlen, kedves ízűekkel,
Falhoz rendezvék sorjában; hogyha Odysseus
Tán Ithakába vetődnék még küzdelmei fogytán.
Kétszárnyú ajtó vala rá idomitva tudósan
Gyallott deszkából; ottben pedig éjszaka s nappal
Gondos sáfárné szorgalmasan őrizte mindent,
Ops Pisenorides művelt Euryklea lánya.
Most eztet behíván szólítá Telemakhos meg:

„Dajka, meríts tele korsókat számomra az édes
Borból, melly az után legkedvesb ízű, mit eddig
Tartogatál te Odysseusért, ha ama nyavalyás fej
Megmenekülve haláltól még Ithakába vetődnék.
Merjsze tizenkettőt teli és dugaszold le keményen.
Rakj azután jóvarratu tömlőket tele lisztel;
És húsz véka legyen nekem a molnárosan őrlött.
S mindezeket másnak nem szükség tudni kívüled.
Tedd pedig egyszeriben; mert este, ha édes anyámék
Ágyról gondolnak, s lefeküdtenek, átveszem őket.
Mert Spartába, s Pylos homokos földére megyek, hirt
Venni, ha hallhatnék valahol felséges atyámról.”

Szólt. Kedves dajkája pedig feljajdula mindjárt,
És mondotta siralmas hangon röpke szavakkal:

„Hogy juthatnak eszedbe, szerelmes gyermekem, ilyen
Gondolatok? hova mennél olyan messze, egyetlen
Kedvese a háznak? Hisz atyád nagyságos Odysseus
Meghalt külföldön, jaj, messzire drága honától!
Most pedig a hőslők majd néked vetnek utadban
Cselt, hogy veszs gonoszúl, és ők osztózzanak itthon.
Ah de maradj veszteg, s őrizzed házadat! Épen
Nem kell árvizeken bujdosnod, sem megepedned.”

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Bizzál, dajka; nem istenség nélküli tanács ez!
Sőt hamar adj esket, nem előbb hirlelni anyámnak,
Mint tizenegy vagy két nap után eleveztemet, avagy
Majd ha talán keresend maga, és eszméli az utat;
Árva siralmaival nehogy ártson szép tetemének.”

Szólt. Az öreg némbér megtette az istenek eskét.
És miután megtette, s el is végezte az esket,
Egyszeriben borokat mért a korsókba; továbbá
Sok jóvarratu tömlőket megrakdosa lisztel.
Telemakhos pedig a hőslők csapatába vegyült volt.

Most egyebet gondolt istennő kékszem Athene:
Telemakhosnak megjárá képében a népes
Várost, és minden férfit meghíva közlelről,
Este hajójánál gyülekezni barátilag össze.
Végre Noemonfi Phronios jó és nemes ifjat

Kérte hajóért fel; ki örömmel ajánla is olyant.
 A nap elalkonyodott, besötétülének az utcák;
 És az evicke hajót tengerre szalasztva, beszerzett
 Minden fegyvereket, miket annak vinni szokása;
 S a kikötői határfokon állította ki, mellyhez
 Istentől ihletve sokan tolakodtanak össze.
 Most egyebet gondolt istennő Pallas Athene:
 Mert nagyságos Odysseusnak palotáiba menvén
 Édes szenderrel hintett meg minden akhivot,
 S megzavará és kelyheiket kiütötte kezökből.
 Kik lefeküdni oszoltanak a városba; nem is lett
 Ülni tovább kedvök, miután megszökte az álom.
 Szólította azonban Athene Telemakhost fel,
 Népes termeiből haladéktalan útnak eredni,
 Mentor képében mind szózat mind pedig arcra:
 „Telemakhos, saruas bajtársaid eddigelé mind
 Révpadon ülnek már, csak utánad várakozólag;
 Jersze tehát iziben, ne halaszszuk ezentul az utat.”
 Így szólván vezetett istennő kékszem Athene
 Késedelem nélkül; követé őt nyomban az ifju.
 Hogy lejutottanak a tengerhez s barna hajóhoz,
 Fürtös társaikat mind összekerülve találák;
 Kiknek Telemakhos szentséges egyéne azonnal:
 „Rajta barátim, az utavalót hozzuk ki, miérthogy
 Minden kész otthon, s nem tudják édes anyámék,
 Nincs híréül egyen kívül több házi cselédnek.”
 Így szólván vezetett; azok elsietének utána.
 És kiemelvén mindeneket, lehelyeztek az útkész
 Sürge hajóba, miképen Odysseus gyermeke rendelt.
 Ekkor Telemakhos fellépe; vezette Athene
 S a tatot elfoglalta; kinek közelében az ifju
 Vőn helyet. E közben pányvát oldottak a társak,
 És fellépkedvén, ezek is padaikra ülének;
 S kellemetes szellőt keltvén fel nekik Athene,
 Esti lebelt, suhogót a tenger légszinü hátán,
 Telemakhos bajtársira szorgalmazva parancsolt
 Nyulni hajójok fegyverihez. Hallgattak azok rá,
 És felemelvén a sугár fenyvár bocot, öblös
 Vackában felüték s leszoríták tarcskötelekkel,
 Mellyre fehér lobogót vontak jócserzetű szíjjal.
 A szellőre vitorlájok felpöffede; fenyvök
 Indultára nagyot zúdúla köröskörül a víz.
 Már az evicke hajó sebesen nyargalta habutját.
 Ekkoron ők szerszámaikat helyeikre lekötven
 Színborral koszorús kancsókat raktanak immár;
 S a halhatlanokat szent áldmásokkal imádák,
 Főleg azonban Zeusnek lányát, kékszem Athenét.
 Az pedig egyre futott, az egész éj s hajnalon által.

HARMADIK ÉNEK.

Nestor jól fogadá, honnan Spartába szekerzett.

A nap elévillant odahagyván tengeri fekvét
Pályájára, világot hozni az égi karoknak,
S gabnaszülő földén a halandó emberi nemnek:
És ezek a Neleus úr építette Pylosba
Értének. A sokaság épen bikaáldozatokkal
Bánt kékfürtü Poseidonnak, feketékkal egészen.
Számra kilenc telep állt; ötszáz deli férfiu ült le
Mindenikére, kilenc tulkot hozván egyegy osztály.
Ők belet izleltek, de az istennek bikacomb sült.
Hát egyenest ide tartottak; lobogójokat össze
Vonván parthoz eveztenek, és kieredtek egyenként;
Telemakhos maga is, Pallasnak utána, kiszállott.
A kit szólított meg azonnal kékszem Athene:
„Telemakhos, mit sem kell szégyenkezned ezentul;
Mert csak azért is szállottál tengerre, hogy értsed,
Melly föld keblezi, vagy sors érte hatalmas atyádat.
Szemközt hát a lovag Nestorral; lássuk az embert,
Millyen jelleme van lelkének vajjon. Erősen
Kéred meg pedig őt, igazán folytassa beszédét;
Bárha különben sem hazudik, bölcs férfiu lévén.”

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Mentor, hogy menjek? mit szólva köszönhetem őtet?
Én cimeres szókban nem igen vagyok ekkorig otthon;
S ifjúnak korosabb embert faggatnia szégyen.”

Mond neki erre viszont istennő kékszem Athene:
„Telemakhos, más szó neked ötlik eszedbe magadnak,
Mást pedig isten adand; mert én nem hiszlek olympos
Boldogi ellen akár születettnek akár tápláltnak.”

Igy szólván vezetett istennő kékszem Athene
Késedelem nélkül, s követé őt nyomban az ifju.
Végre Pylos polgárainak telepére jutottak.
Itt ült Nestor gyermekivel; körülötte baráti
Húst vagy süttek vagy nyársaltanak a lakomához;
A kik vendéget sejtven elejekbe siettek
Sergestül, és felcsapván velek ülni hívák meg.
Első Nestorides Pisistratos ért oda; mindkét
Vendéget megfogta kezén, s lakomához ülette
Lágy irhára, fölén a tengerparti homoknak,
Atyja s derék Thrasymedes jó testvére közébe;
Aztán béladagot szolgáltat nekik, és zamatos bort
Töltött bé az arany serlegbe, s kínálva imígyen
Szólítá legelőbb istennő kékszem Athenét;
„Jersze imádd, vendég, kékfürtü Poseidon ur istent,

A kinek érkeztek vendégségére hazánkba;
 És ha imádkoztál s végezted az asztali áldást,
 Ennek is add által majd áldmásozni az édes
 Serleget; úgy vélem tudnillik, imádkozik ő is
 Menny örök istenihez; mert rászorul erre az ember.
 Ő fiatalb nálad, s nekem esztendőkre korácsom;
 Így az arany kelyhhel téged kínállak először.”
 Ekkép szólva kezébe adá a mézboru kelyhet.
 Örvendett a józan okos fiatalnak Athene,
 Hogy neki kínálá az arany kelyhet legelőször;
 És sok imáival így kérlelte Poseidon ur istent:
 „Hallgass meg, rázföldi Poseidon, s meg ne tagadjad
 Tőlünk áldásod, mellyért országosan esdünk!
 Nestort elsőben s fiait tedd véle dicsőkké,
 Aztán ünnepi századaért álld meg Pylos ország
 Népeit egy főig, kik egész ájtattal imádnak!
 Engedd Telemakhosnak is és nekem abban az ügyben
 Célhoz jutni, miért ide jöttünk sürge hajónkon!”
 Monda; s imái utóbb maga által teljesülének.
 Ekkor Telemakhosnak adá szép gömbölü kelyhét,
 Mellyel Odysseusnak szeretett fia szintugy imádott.
 S már a felhúsak megsülvén és levonatván
 Feldaraboltattak, s ők vig lakomákat ütöttek.
 Hogy pedig éhek megcsilapult és szomjok elalvék,
 Tiszteletes Nestor szavait felemelve beszélett:
 „Most immár helye van, miután töltöztének a mi
 Vendégink, kik s kik legyenek, megkérdeni tőlök.
 Oh jövevények, kik s kik vagytok? honnan eveztek?
 Érdekből-e, avagy csak amúgy vaktában alá s fel
 Bolygotok a halason, mint tengerháti kalózkod,
 Kik magok éltevel játszván, egyebekre rohannak?”
 Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag,
 És már bátran, Athenétől bizodalma ihletvén
 Keblibe, hogy kimaradt atyjáról híreket értsen
 Tőle, s dicsőüljön neve a napalatti világon:
 „Oh Neleusfi, akhiv nemzet felségese, Nestor,
 Azt kérded, honnét eredünk; kijelentem előtted.
 Neion aljáról hoz minket, mellyet ezennel
 Felfedezek, nem köz, de saját magam érdeke, hozzád.
 Hírek után járok, ha vehetnék édes atyámrol,
 Bajnok Odysseusröl; ki, miként híresztelik, egykor
 Véled együtt harcolva töré meg Trója hatalmát.
 Mert a többieket, felmenteket Ilion ellen,
 Hallottuk hol hulltanak el szomorúan egyenként;
 Róla pedig vészirt sem akart engedni az isten!
 Tudnillik, hol enyészett el, megmondani senki
 Sem képes, lakföldön ölék-e meg ellene támadt
 Emberek, Amphitritének hullámiba halt-e!
 S mostan azért jöttem térdednek elébe, ne sajnálj

Gyászos vége felől hirt mondani, hogyha szemeddel
Láttad; avagy mástól történt már hallanod annak
Bolygásit, kiben olly nyavalyást szült egykor az anyja.
És le ne győzzön semmi könyör, vagy akármi tekintély,
Ámde sorolj el mindeneket himzéstelenül, mint
Tenszemüleg láttál. Igenis, ha valóban Odysseus
Édes atyám valaha Trojánál embere volt, vagy
Ténynek vagy szónak, hol Akhivokat annyi baj ére;
Jusson eszedbe ma ez, s engem cselvetlenül oktass.”

Monda lovag Nestor neki válaszul erre viszonttag:
„Oh kedves, mert olly bajakat villantasz eszembe,
Mellyek amott letek bennünket Akhivokat egykor,
Mind ha feles zsákmányok után Peleusfi Akhilleus
Hadvezetése alatt légszínű tengeren úszánk;
Mind mikor agg Priamos roppant várának alatta
Küzdöttünk, hol halva maradt a legjava nemzet!
Ott fekszik daliás Ajas, és ottan Akhilleus,
Ott vele Patroklos, rokonelmű az égi karokkal,
Ott szeretett fiam is, vádment egyszerre s erélyes
Antilokhos, mind futni serény, mind küzdeni bajnok.
És sok egyéb szomorút látánk; melly földi halandó
Lenne beszéddel mindazokat kimeríteni képes?
Mert ha közöttünk öt hat egész esztendeig élnél,
Sem jutnál végére, mit ott az Akhivok epedtek;
Sokkal előbb belefáradtat haza vinne unalmad.
Mert Trojára kilenc hosszú esztendei minden
Fortélyunkat alig sikeríté végre Kronion.
Itt hát tervekben nem birt feltenni hadunkból
Senki Odysseuszszel, miután tulszárnyala kitkit
Furfangos fortélyu atyád; ha valóban ez urnak
Magva vagy, a mint hogy bámítnak is arcaid engem:
Mert szavaidban igen ráversz, s nem könnyen akadnánk
Ifjura, illy alkalmatosan képesre beszélni.
Már mi amott ketten, magam és nagyságos Odysseus,
Sem gyűlések alatt, de tanácsinkban sem osztunk
Meg soha is, hanem egy szív és lélekkel azon volt
Mindenikünk, hogy az Argosiak jóléte viruljon.
Hogy pedig eldöntők Priamosnak nagyszerű várát,
S visszahajózáánk, és elszórt bennünket az isten;
Ekkor igen gyászos megutat sorsolt Zeüs Argos
Népeinek, miután sem okos sem jogszerű nem mind
Voltak: azért elegők nehez átkot vont le magára
Kékszem Athenének megemésztő gyűlöletéből,
A ki Atreus fiait veszedelmesen összekapatta.
Mert ezek összeparancsolván a tábor egészét,
Vaktában s nem rendszeresen, mikor a nap alámegey
(Borterhelve tolult az Akhivok tábora össze),
Elszavalák, miokon hirdettek nemzeti gyűlést
S most Menelaos fellázított mindenegy embert,

Tenger síkja felett elutat forгатni eszében.
Nem tetszett Agamemnonnak, ki marasztani buzgott
Még az erős népet, s elsőben századot adni
Pallasnak, hogy az áldozatokkal megvegye szívét:
Balga, nem értve, mikép ki nem engesztelheti őtet,
Mert nem igen könnyen változnak az isteni elmék.
Ők ugyan egymással keserűn villongva így álltak
Volt szemközt; az akhiv tábor pedig iszonyu zajjal
Felrobbanva, tanácsaiban két részre felekezett.
Éjszaka meghálánk, gonoszul fenekedve magunkban
Egymás ellen; mert isten vesztünket akarta.
Reggel evicke hajót vont tengersikra felünk, és
Béraktuk zsákmányostúl a mélyöví nőket;
Hadsergünk felerésze pedig vesztegleni hajlott
Még Agamemnonnal, pásztorral az argosi népen.
Mi felülünk, s elevedzettünk; sietőleg igettek
Lebke hajóink, tengerapályt advája Kronion.
Hogy Tenedozba jutánk, áldoztunk isteneinknek,
Honvágytól égvén; de Zeüs nem terveze még azt,
Rettenetes, ki közénk másodszor hinte ma pártot:
Mert egyik osztályunk fordítván barna hajóit,
Melly fortélyos Odysseusnek hallgatta parancsát,
Visszafutott Agamemnonhoz, neki kedvibe jární.
Én pedig a vélem haza tartó többi hajóval
Futtam, tudva, mikép veszedelmet forral az ördög;
És futa Tydeus nagy fia, és szorgolta barátit;
Elkésődvé futott maga szög Menelaos utánunk,
És Lesbosban azon tanakodtakat ére be, vajjon
Merre leendene jobb elevezni, fölőtte Khios zord
Partjainak, Psyrie szigetét balkézre marasztva,
Vagy Khios aljában, szellős Mimas ormozatánál.
Mi tüneményt kérénk istentől: a ki adott is
Azt, s Euböa felé egyenest hagyá metszeni tengert,
Hogy mennél hamarabb kihatóljunk vészek öléből.
Itt harsány fuvalom kezdett sípolni; hajóim
A halason sebesen haladának előtte, s Geraestost
Éjszaka érék el; hol sok bikacombot ajánlánk
Tüzzre Poseidonnak, nagy tengert hagyva megettünk.
A negyedik nap volt, mikor Argos partira hajták
Társi lovag Diomedesnek ki evicke hajóit.
Én Pylos országnak tarték vala; és le nem ültek
A szellők, hogy felkeleté Zeus bennöket egyszer.
Igy jöttem, szeretett ifju, hírvétlenül, azt sem
Tudva, ki lett az Akhivokból elveszve, ki üdvöz;
A miket ellenben házamnál hallok azóta,
Megtudod őszintén, el sem rekkentem előled.
Dárdás Myrmidonok, mint hirlik boldogul értek
Vissza, vezetettvén nagy Akhilleus gyermeke által;
Boldogul ére Philoktetes, Póas deli magva;

Idomeneus Kretába vivé valamennyi csatából
Ment feleit szintén, mert tenger nem nyele senkit.
De Agamemnonról magatoknak tudva, ha félre
Laktok is, Aegisthos milly szörnyűen ölte meg; a ki
Másként tényének meg is adta keservesen árát!
Ennyire jó megholta után embernek utódot
Hagyni; mikép itten boszut állott a fiu gyilkos
Aegisthos lelkén, ki orozva halatta meg atyját.
Igy te is oh kedves, szép és már természetes ifju,
Tenni siess, hogy utókorod is dicsekedve nevezzen.”

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Oh Neleusfi, akhiv nemzet felségese, Nestor,
Bosszút állt igenis, s az Akhivok róla magasztos
Dalt mindenha, világhírűt énekleni fognak.
Bár nekem adnának menny istenségi hatalmat
Megbosszulni halálos bűneit otthon az ádáz
Hőslőknek, miket oly fertelmesen üzni tanultak!
De minekünk nem adott, nekem és felséges atyámnak
Annyi szerencsét Zeus; csak türelem a mi hatalmunk!”

Monda lovag Nestor neki válaszul erre viszontag:
„Ugy kedves, miután ezeket juttattad eszembe,
Itt hire jár, hogy szülnének hőslői, sok ifju
Ember igen gonoszul patvarkodik ellened otthon.
Szólj, magad adtad-e meg magadat nekik, avvagy elútált
A nemzet, valamelly istencsuda által ígézve?
Ámde ki tudja, honába jövőn nem fogja-e még ő
Visszafizetni nekik maga, vagy vele minden Akhivok.
Mert ha irántad is olly rokonérző Pallas Athene,
Mint nagyságos Odysseushez volt Troja alatt, hol
Vértess akhiv nemzet roppant küzdelmeken állánk:
Tudnillik soha sem láttam, hogy az istenek olly hön
S nyilván pártolnak valakit, mint őtet Athene!
Ha így akar veled is gondolni, s szerelmes irántad,
Úgy egyik és másik bizonyára feledheti nászát.”

Mondá Telemakhos nemes ifjú módosan erre:
„Szózatod, aggastyán, többé nem teljesedik be,
Mert nagyokat mondál; elszédülök! Ezt, ha magok menny
Istenségi akarnák, sincs mód benne remélnem!”

Szólott neki erre viszont istennő kékszem Athene:
„Telemakhos, fogaid rekeszéből milly ige röppent?
Azt akaró isten tova is megmenti az embert
Könnyen. S én legalább örömostebb bujdosom össze
Vissza, csak egyszer megláthassam drága hazámat,
Hogysem tüzhelyemen leöllessem, mint Agamemnon
Nemzetes Aegisthos s felesége merényei által.
Másként isten sem tehedelmes bármi szerette
Kedvencét sirtól megváltani, hogyha kimérte
Néki enyészítő sors a hosszúszerű zsoldot.”

Telemakhos pedig így szólott neki erre viszontag:

„Mentor, szót se tovább ez egyébként szánatos ügyről!
Az bizonyos, miszerint nem jó haza, merthogy olympos
Boldogi ötet örök vész és romlásra ítélték.
Hát inkább másrol akarok szót váltani tisztos
Nestorral, miután különös jó és okos ember;
A mint hogy három nemzéken hirlik is ötöt
Országoltnak, azért istennek látszik egyéne.
Oh Neleusfi, dicső Nestor, rajzoljad elejbém,
Hogy történt Agamemnon fejdelem abbeli este?
Hol volt akkoriban Menelaos? milly cseleket hányt
Néki or Aegisthos, hogy erősbet enyészte magánál?
Tán akkor nem akhiv Argosban időze, hanem más
Országon járt, hogy bizodalmasan ellene támadt.”

Monda lovag Nestor neki válaszul erre viszontag:
„Gyermekem, én mindent igazán kijelentek előtted.
Elgondolhatod azt magad is, milly vége leendett,
Hogyha or Aegisthost a háznál élve találta
Volna, megérkezvén Trojárol szög Menelaos.
Akkor elég földet se vetettek volna reája,
Sőt ebek és madarak faldosták volna meg ottkint
Messze a várostól, s tetemeit egy tisztos akhiv nő
Sem siratandá meg, nagy lévén bünei szörnyen.
Mert míg amott mi ezer küzdelmeket állva ki hosszan
Vesztelgelénk, azig ő lovas Argosnak szugolyában
Kéjelgvén, Agamemnonnét sok szóval enyelgte
Volt körül; a mi Klytaemnestrát csábjával először
Meg nem szédíté, miután esze s szíve helyén volt:
Mert dalnok környezte, kinek meghagyta keményen
Atrides Trojára menet, hiven őrzeni hölgyét.
De mikor a bal sors romlásra taszítani végzé,
Itt már pusztá szigetbe vivén a dalnokot, ottan
Hagyta falánk madarak csordáinak étekül, és az
Olly örömet követő hölgyet palotáiba vitte.
Ekkor az istenek oltárin sok combot eléget,
Sok szövetet s aranyat függeszt szent áldozatul fel,
Olly dolog embere, mit soha meg nem vallani gondolt.
Mert mi együtt indultunk el Trojának alóla,
Szög Menelaos s én, őszintén értve meg egymást;
De hogy Athenaenek hajtottunk Sunionához,
E fokon Atrides révészét Phöbos Apollon
Célba vevén megölé véletlen szende nyilával,
Kormányán figyelőt a szélkergette hajónak,
Phrontis Onetoridest: ki derékúl érte nemében
Kormányozni, midőn a halas tengerre vihar dőlt.
Néki tehát, sietőnek bár, helyt kelle maradni,
Hogy társát eltemje, s megadja szokásszerű módját.
Végre pedig miután már a hullámos özőnben
Járva hajóival, elközelíte Malea fokához;
E kúpos hegy alatt gonosz utat sorsola néki

Mennydörgő Zeüs, ordító szelet ontva reája,
 És fodros hullámot uszítván ellene, hegynyit.
 Így elszórva hajóit, kit Kretába vetett el
 A Kydonokhoz, Iardanos áradozó vize mellett.
 Tengersikra egy ormozatos tar szikla mered fel
 Gortyn mesgyéjén a légszin nedvek öléből;
 Nagy habokat verdes délszél a szikla balához
 Phaestos irányában, de kicsiny kő nagy vizet elzár.
 Imide szálltak ezek: nehezen menekült meg az ázott
 Férfi: hajóikat ellenben mind szirthoz ütötték
 A habok. Öt gályát pedig Aegyptosba tereltek
 Által erőszakosan ragadó vihar és sebes árvíz.
 Meddig ez itt javakat s aranyat kincsezve, hajóin
 Máshangú népek földén ácsorgana, addig
 Nemzetes Aegisthos rosznak járt végire otthon
 Atrides megölésével, s a nép neki hódolt.
 Hét évig bitorolta így a sokkincsű Mykenét:
 Nyolcadikon haza jött veszedelme levente Orestes
 Híres Athenaeből, s megölé fegyverrel a gyilkos
 Nemzetes Aegisthost, ki orozva halatta meg atyját.
 Öldöklési után eltartá szertelen anyja
 S Aegisthos torait vele a lovag Argosiaknak.
 Még aznap megjött hadnagy Menelaos Atrides,
 Annyi javat hozván, valamennyi hajóira fère.
 Hát, kedves, te se légy lakotoktól messze sokáig,
 Ott hagyván jószágodat és olly büszke hatalmas
 Nemzetet a háznál; netalán kiszorítsanak abból,
 Rajta megosztozván, s utazásod füstbe ne menjen.
 De Menelaoshoz magam is szorgalmasan intlek
 Elrándulni, ki csak minap ért haza, s olly idegen nép
 Földéről, honnan soha meg nem vélne jöhetni
 Többé szélvészrek rohamától annyira hajtott
 Férfiu: tudnillik madarak sem szállnak az évben
 Át ide, ollyan igen távol vagyon a rideg ország.
 Menj el azért hozzája hajón társiddal; avagy ha
 Jobban tetszik amúgy, vagyon itt számodra szekér s ló,
 Itt vannak fiaim, kik el is kísérnek örömmel
 Szög Menelaoshoz Lakedaemon jó telekére.
 Megkéred pedig őt, igazán folytassa beszédét;
 Bárha különben sem hazudik, bölcs férfiu lévén.”

Így szólt; a nap elalkonyodék és rája setét lőn.
 Most felemelte szavát istennő kékszem Athene:
 „Oh aggastyán, mindezeket csak helyre beszéléd;
 De már nyelvet szeljenek és elegyítsenek édes
 Bort, hogy az áldmást megtévén kékfürtü Poseidon
 S többi nagy istennek, fekügyünk; mivel int is az óra.
 Mert ime a nap elalkonyodott, s nem is illik az isten
 Vendégségein ülni soká, hanem oszlani szerte.”

Szólt Zeus lánya; ezek szavait tisztelve fogadták.

Hát a hirnökség vizet öntött két kezeikre,
Aztán serlegeket koszorúztak borral az ifjak,
És elzsengézték közepettök szétpoharazták;
S tüzre veték a nyelveket és felkelve megizlék.
Végre hogy áldmásoztanak és az eléig ivának,
Ekkor Athene s Telemakhos nemes ifju feküdni
Barna hajójokhoz készültek vissza; de imé
Ellenzette lovag Nestor s támadta meg őket:
„Zeus mentsen s az egek minden halhatlani attól,
Hogy ti hajótokhoz mennétek tőlem aludni,
Mint valamelly ruhakoldús avvagy holmi szegényes
Embertől, kinek ágymeze és egy vánkosa sincsen,
Hogy maga és vendége puhán hálhassanak egyszer!
Lesznek kellemetes párnák, vagyon ágybeli nálam.
De nagyságos Odysseusnak magzatja ugyancsak
Nem megy semmi hajópadlásra feküdni le, míg én
Élek; utóbb pedig a fiaim majd helybe maradnak
Vendéget befogadni, ki tán házamba vetődött.”

Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
„Kedves öreg, helyesen mondtad; Telemakhosnak
Bé kell vennie szózatodat, mert sokkal is illőbb.
Ő hát elkövetend téged, hogy szép teremdedben
Háljon az éjszaka; én pedig a bajtársakat ottkint
Megnyugtatni hajónkra megyek s elmondani nékik
Mindent; mert köztök legidősbnek lenni dicsekszem
Kik fiatalbak igaz szeretettől gyujtva kísérik
Lelkes Telemakhos, neki mind kortársai lévén.
Ott a barna hajón akarok meghálni ma; holnap
Hajnaltól pedig a szíves Kaukónok honába
Rándulok el, hol adósságim vannak, s pedig épen
Nem kevesek vagy tegnapiak. Te meg e palotádba
Térőt külddse fiaddal az utra szekéren, alája
Olly lovakat fogván, mellyek szaladásra legelsők.”

Igy szólván eltűnt istennő kékszem Athene
Sólyom képében; mit látva elámula minden
Férfiu. Elhűlt a különös tüneményen az agg is,
És megfogva kezét így szólott Telemakhosnak:
„Kedvesem, ah nem féltelek én hogy gyáva s erőtlen
Lészs, ha imigy kísérnek az istenek ifjat is immár!
Mert nem volt ez egyéb felség az olympi karokból,
Mint Zeus lánya, harácsörvendő Tritogeneia,
Híres atyádnak is illy becsülője az Argosiak közt.
És örök istenség, adj üdvöt s teddsze dicsővé
Főmet, magzatimat s kedves feleségemet otthon!
Én pedig éves ünöt, szilajat viszek áldozatodra,
Homlokosat, mellyet nem fogtak igába halandók;
Ezt viszek én, szaruait környülfuttatva arannyal!”

Igy esdeklőnek Zeus lánya bevette imáját.
Ekkor előmenvén népek felségese Nestor,

Mind fiait mind jó vejeit házába vezette.
Végre az aggastyán fényes palotáiba érvén,
Sorjában székekre avagy trónokra ülének.
A begyülötteknek maga ő elegyíte kupában
Édes bort, melyet tizenegy év múlva nyitott fel
A jó sáfárné, pártáját végre leoldván:
Ezt elegyített volt Neleusfi, s szivélyes imával
Híttá segítségül áldomásai közben Athenét.

Hogy pedig áldmásoztanak és mig akartak ivának,
Mások ugyan szétoszlottak lefeküdni lakonként:
Ámde lovag Nestor nagyságos Odysseus édes
Ifját helybe hagyá a hangos csarnokiv alján
Hálni, megesztergált nyoszolyában; véle pediglen
Ön kedvelte fiát, Pisistratos érdemes ifjat,
A ki egyéb magzatjai közt egyedül vala nőtlen.
Ő meg az udvarnak titkos bensőiben alvék,
Hol számokra feket s ágyat felesége vetett volt.

A rózsásujjú hajnalnak támadatával
Tiszteletes Nestor feltermett a nyoszolyából;
És kieredvén a faragott márványokon ült le,
Mellyek roppant háza előtt rendezve feküdtek,
Tiszta fehér s kenetekkel fénylők: mellyeken egykor
Neleus ült, elvekben mások az égi karoknak,
De ki ma elhunyt már s Hades birodalmiba szállott:
Ekkoron ellenben már ismét Nestor, Akhivok
Főnöke, ült jogodot hordozván, rajtok. Elébe
Gyültek Ekhephron meg Stratios fia éjteremekből,
Perseus, Aretos, Thrasymedes, az istenek ikre;
Végül a hatodik Pisistratos ifju közelgett;
És kivezetvén Telemakhost közepekre ülették.
S tiszteletes Nestor szavait felemelve beszélett:

„Járjatok el szaporán nekem, édes gyermekim, abban,
Hogy menny boldogi közt legelőször Athene kegyelmét
Nyerhessem mindjárt, jelenét a tegnapi búcsún.
Menjen azért egyitek parlagra, hogy ízibe jöjjön
A szükséges ünő, hajtattván pásztora által;
Mástok Telemakhos bajtársit idézze be hozzánk
Barna hajójokról, csak kettőt hagyva közülök;
Harmadik ötvös Laerkest sűrgesse ki nekem
Gyorsan, hogy szarvát az ünőnek béaranyozza.
Többiek itt legyetek körülöttem, s szóljatok a ház
Némberinek be, derék lakomát készíteni; székek
És fa után legyenek; vizet is hadd hordjanak össze.”

Szolt; mind elsürgöttek azok. Bekerüle mezőről
Már az ünő; megjött istenszerű Telemakhosnak
Népe hajójáról; eljött igyekezve az ötvös
Érckoholó szerszámokkal terhelve kezében,
A kalapácsal, ülővel s a művészi fogóval,
Mikkel aranyt remekelt; megjött elvégre Athene,

Áldozatát élvezni. Lovag Nestor kiadá most
A kellő aranyat; s vele befuttatva tudósan
Művész a szarukat, hogy lássa s örüljön az isten.
Ekkor elővezeték szarvon Stratios meg Ekhephron;
Kézvizet Aretos jött ottbenről ki virágos
Tálca felett hozván egy kézzel, mással iszákban
Árpadarát; lelkes Thrasymedes bárdosan állott
Volt mellesleg, az áldozatos barmot leütendő;
Perseus vérnek edényt tartott vala. Itt deli Nestor
Elzsengéze darát s vizet; és zsengezve az istent
Sűrűn imádta, ünnö fejről szőrt hányva a tűzbe.

Hogy megimádkoztak s a szent dara el vala hintve,
Gyorsan előlépven Nestorfi derék Thrasymedes,
Sujta: keresztülmetszte nyakizmait a köszörült bárd,
S bénítá az ünnö erejét. Ujjongva sikoltott
Rá fel Nestornak minden menyé, lánya, erényes
Hitvese Eurydike, Klymenos legelőbbi leánya.
Annakutána pedig felemelvén a bebarangolt
Földről, tarták, míg Pisistratos ifju leölte.
Hogy kifutott a vér s csontait odahagyta kedélye,
Széthintezvén azt, kimetélték combjait annak
Rende szerint; azután beterítették vala hájjal
Kétrét, nyers husakat halmozva felülről azokra.
Igy égette hasábokon éltes Nestor, izes bort
Öntözgetve reá; nyársakkal bántak az ifjak.
A combok hogy elégtének, és ők a belet izlék,
Más tetemít felszegdelvén nyársakra taszíták,
S sütték, ökleletes nyársat forgatva kezikben.
Telemakhost ezalatt megmosta csinos Polykaste,
Nestor lányainak seregében legfiatalb hölgy;
És a mint megmosta, meg is kenetezte olajjal,
S rája palástot adott és köntöst öltete véle,
Istenek ikre gyanánt lépett ki vízből az ifjú;
S elközelítvén Nestorhoz, mellette helyet vőn.
Majd a felhúsak megsülvén és levonatván
Vendégséghez ülének; azonban férfiak álltak
Fel derekak, kik bort töltöttek arany poharakba.
Végre hogy éhök megcsilapult és szomjok elalvék,
Tiszteletes Nestor szavait felemelve beszélett:

„Fogjátok, fiaim, bé immár Telemakhosnak
A paripákat, hogy haladéktalan elszekerezzen.”

Szólt; örömet hallgatta szavát mindenki az aggnak,
S gyors lovakat fogtak be az úri szekerbe legottan.
A sáfárné bort és étket tett fel az útra,
És csemegét, melylyel felséges hercegek élnek.
Telemakhos feleredt a nagyszépségű szekerre;
Mellé Nestorides Pisistratos érdemes ifjú
Ült vala fel, s a gyeplüket bal kézbe szorítván
Megcsapkodta serény lovait: nem resten igettek

Róna mezőre azok, s elhagyták messze Pylosvárt.
Igy csörtettenek a szerszámos hámban egész nap.
A nap elalkonyodott, behomályosulának az utcák:
Ők a Pheraeknek jöttek földére, Diokles
Termibe, Orsilokhos fiaéba, kit Alpheus ágzott;
Itt megháltak, az vendégit örülve fogadván.
A rózsásujjú hajnalnak támadatával
Fogtanak egyszeriben s gyönyörű szekerökre felültek,
És kirobogván a dörgő csarnoknak alóla
Megcsapkodta; serény lovaik nem resten igettek.
Búzavetések közt vezetett ösvényök; ez úton
Mentek előre; igen sebesen haladott velek a ló.
A nap elalkonyodott, behomályosulának az utcák.

NEGYEDIK ÉNEK.

Értesül atyja felől Spartában; az ellene hányt csel.

S ők Lakedaemonnak völgyes telekére jutottak;
És egyenest Menelaoshoz tartottanak: a kit
Számos vendéggel lakodalmaskodva lelének,
A mint mennyekzőt tartott volt lánya s fiának,
Harcos Akhilleus magzatahoz készítve az elsőt.
Mert még Troja alatt megígéré s néki fogadta
Adni, mit úgy rendelt a mennyei gondviselés is;
S most immár lovon és szekeren megküldeni készült
Myrmidonok földére, holott országola dicséssel.
Ámde fiának Alektortól vett spartai hölgyet,
Jó Megapenthesnek: kit idősebb férfi korában
Nemzett már szolgálótól, miután Helenének
Több magvat nem adott isten, hogy Hermione lányt
Megszülé, az arany Kyprisszel képre hasonlót.
Igy s ekkép laktak lakadalmat szög Menelaos
Mennyezetes palotájában szomszédai s társi
Nagy vigalommal. Ezenközben citerázva zenézett
A dalnok; mire két táncmester férfiú hangos
Dalra fakadván, a forgót eljárta középen.

Híres Telemakhos meg Nestor pártalan ifja
Önmagok és lovaik kívül a tornácnak elébe
Jártnak. Egyszeriben kitekintett jó Eteoneus,
Felséges Menelaosnak szorgalmas apróda;
S a nemzetpásztor disztermibe visszasietvén,
Hogy közelébe jutott mondá neki röpke szavakban:
„Hát valamelyes vendégek, nagysás Menelaos,
Két olly férfiú, mintha csak isten rajzata lenne;
Szólj, kiereszszük-e gyors paripáikat udvaradon? vagy
Ahhoz küldjük odább, ki szeretve fogadja be őket.”

Monda neheztelvést neki szög Menelaos ezekre:
„Épen nem voltál te, Boethódes Eteoneus,
Eddig együgyü, ki most olly gyermeki hangokat ejtesz!
Vajmi sok embernek házánál éldegelénk mi
Vendégül, míg megjöheténk; ha az isten ezentul
Ótalmazna szerencsésen! Hanem a paripákat
Fogd ki hamar, s magokat hozza lakomára közinkbe.”

Igy szólott; kisuhant amaz a népes palotából
Hirtelenül, sok fürge inast csőditve magával.
És kifogák izzadt paripáikat; és bekötözvén
Benneket a lójaszolhoz párostul, eléjek
Egyszersmind zabot öntöttek be s fehér öreg árpát;
A szekeret pedig a ragyogó fészerbe helyezvén,
Önmagokat vezeté a pompás házba. Kik egyben

Elbámultanak a fejedelmi lak isteni fényén:
 Mert Menelaosnak boltos palotái hasonlón
 Tündöklöttek a nap s hold fényével az égen.
 Végre midőn szemeik jól lettek lakva, medencék
 Fürdőjébe eredtek, s megmosakodtanak abban.
 Hogy megmosdatták s kenetették őket olajjal
 A nők, és bojtos köntöst adtak vala s öltönyt,
 Atrides Menelaosnál trónokra ülének.
 Ekkor arany korsót hordozván egy szobanémber
 Kézvizeket töltött az ezüst tálcára belőle
 Mosni; sikált asztalt helyezett nekik annakutána,
 Mellyre szemérmes sáfárné kenyeret raka s bőven
 Osztott ételeket, mindenből szívesen adván;
 Kukta pedig tálakban emelt mindennemű sültet
 Rakdosa fel, s az arany poharat számokra kitette.
 Erre kezét nyujtván nekik mond szög Menelaos:
 „Üdvöz légyetek és töltözzetek; ám ha eléggé
 Jöllaktok, kérdezni fogunk, kik vagytok. Arányzom
 Én, miszerint titeket nem holmi sehonnai szülék
 Nemzettek, hanem országló felséges atyáktól
 Jöttök alá; mert nemtelenek nem magzanak ilyest.”
 Szólt; és zsíros ökörhátat tett sülten eléjük,
 Önkezüleg nyujtván, mit néki becsületül adtak.
 És kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.
 Hogy pedig éhök megcsilapult és szomjok elalvék,
 Szólította derék Nestorfit Telemakhos meg,
 Hozzá hajtva fejét, szavait hogy senki se hallja:
 „Nézzed el, oh Nestorfi, szívemnek kedvese, mint nem
 Tündökölt e hangos palotának boltjain a réz,
 Elektron s aranyak sokasága, ezüst, elefántcsont!
 Ilyen fényű lehet Zeüs isteni udvara mennyben!
 Mennyi temerdekség; én elszédülve csudálom!”
 Sejdítvén ennek szavait Menelaos Atrides,
 Szólott mindkettőjükhöz szállékony igéekkel:
 „Gyermekeim, Zeusszel meg nem mérkőzhetik ember,
 Mert neki isteniek mind birtoki mind palotái;
 Ember azonban vagy mérkőzhetik énvelem érték
 Dolgában, vagy sem. Mert vajmi sok utat, evődést
 Látva is érte jövők nyolc évek múlva hazámba!
 Kyprost, Phönikét, Aegyptost tévedezém én,
 Aethiopok földét, Sidont, az Erembeket által,
 És Libyát, hol is a bárány egyszerre szarút vet:
 Mert ott évenként hármát bárányozik a juh;
 És nem látja szükét sem ihász sem gazda turónak
 Vagy pedig a húsnek vagy az édes tejnek ebédül,
 De mindenha tejelnek, az év valamennyi szakában.
 Mig én ott fölös értéket kincsezve halomra
 Bujdosom, addig meggyilkolta fivéremet itt egy
 Másik férfi orozva, galád felesége cselével.

Így ezen értékek nem igen gyönyörítenek engem.
 De mindezt, ha vagyon, már hallhattátok atyátok
 Ajkairól; igenis, tenger bú lelt vala engem,
 A ki lakot veszték, nagyot és olly boldogat egykor.
 Vajba ezeknek harmada közt lett volna szabadnom
 Hon vesztegleni, és mind élne ki a lovas Argos
 Partjaitol tova elhullongott Troja megyéjén!
 S bár epedek mindnyájok után és fájlalom őket,
 Többnyire váramnak legbensőjébe vonultan
 Egyszer bánattal táplálván lelkemet, egyszer
 Szűnettel: gyorsan megleégli keserveit a szív!
 Mindezekért, noha sajnálom, sem búsulok annyit,
 Mint egy után, kinek emlékére fut álmam, izetlen
 Ételem. Annyit tudnillik nem tarta ki senki
 Argos népeiből soha, mennyit Odysseus állott
 S tarta; magának ugyan bújára, nekem pedig éles
 Gyötrelmemre soká kimaradtán. Sőt hal-e, él-e,
 Azt sem tudjuk! Igen fogják bizonyára siratni
 Őt Laertes öreg, szellemdús Penelope, meg
 Telemakhos fia, kit születésekor elhagya otthon!”
 Szólt. Siralomvágyat költött fel az ifju szívében;
 Szempillája megül könnyet ejtett atyja nevére,
 A bibor öltönyeget mind a két kézzel elébe
 Tartva hamar szeminek. Sejté őt szög Menelaos,
 És a gondolatot forgatta tünődve magában,
 Hagyja-e, mig atyját önként említeni fogja,
 Vagy maga kérdezzen s magyarázzon előtte ki mindent.
 Mig ő ezt a gondolatot forgatta magában,
 Ime kijött Helene magas illatozó tereméből
 Hozzájok, valamint aranyívű Artemis isten.
 A kinek Adraste kényelmes széket adott volt,
 Alkippe puha gyapjúból tett szőnyeget erre;
 Phylo ezüst kosarat hozza, mellyet nékie hajdan
 Szép Alkandre adott, Polybos neje, a ki aranynyal
 Dús aegyptosi Thebaeben tartotta lakását.
 Ez Menelaosnak két üstöt ajánla ezüsből,
 Két hárambot,² aranyban tiz talentomot; aztán
 Jó felesége dicső Helenét tisztelte külön meg,
 Adva arany guzsalyat, kosarat kerekkel alulról,
 S illyet ezüstöt ugyan, de beszegvét szélen aranynyal.
 Ezt hozván kezügyébe tevő körnémbere Phylo,
 Tömvét meggyaratott fonalakkal; rajta kiöltve
 A guzsaly állt, mit ibolyszín gyapjúcsonyola terhelt.
 Itt üle karszéken, lábát zsámolyra nyugasztva;
 És kérdezte legott deli férjét részletesen ki:
 „Tudjuk-e már, istenkedvenc Menelae, kifélék
 Lenni dicsekszenek új vendégei a mi lakunknak?

² Tripus.

Vagy csalatom vagy nem, de szivem kifakasztani sürget!
Mert soha sem láttam sem férfi sem asszonyi nemben
Ennyi hasonlatot, - elbámit látása valóban -,
Mint nagyságos Odysseusnek másolja fiát ez,
Telemakhost; kit amaz születésekor elhagya otthon
Akkoriban mindjárt, mikor értem csúnya személyért
Ilion ellen akhiv daliák harcolni menének.”

Szolt neki erre viszont Atreusfi dicső Menelaos:
„Ugy sejtek magam is, feleségem, mint te gyanítasz.
Mert az is így hordozta szemét; illy fője, szakasztott
Illy hajfürtei és illyen keze, lábai voltak!
És ímént, hogy Odysseusről hozakodtam elő, szót
Tévén róla, miket nem volt vállalni helyettem
Kész; pillája megül keserű könyet ejte ki, bíbor
Öltönyegét kezivel hamar ellentartva szemének.”

Felszólalt Nestorfi derék Pisistratos ekkor:
„Atrides, görögök fejedelme, dicső Menelaos,
Ugy vagy, annak ez édes gyermeke, kit te gyanítasz;
Ámde szerény lévén átall házadba legelső
Jöttekor is mindjárt beleszólásokkal elejbéd
Vágni, kit úgy szeretünk hallgatni mikép egy ur istent.
Engem tiszteletes Nestor küldött utitársul
Véle, mivel forrón kívánta személyedet itthon
Látni, hogy éltetné tény vagy szóbeli tanácssal.
Atyjának tovaléte alatt tudnillik az ifjat
Sok leli, hogyha kevés szószóló emberi vannak;
Mint most Telemakhost: amaz ottkin bujdosik, és ezt
Egy lélek sem akad pártolni az otthoni bajban.”

A kinek ímigy szóla viszontag szög Menelaos:
„Jaj de igen jó emberem édes gyermeke jött hát
A házhoz, ki ezer küzdelmeket állt ki helyettem!
És én felfogadám, minden lovas Argosiak közt
Legszívesben látni magát, ha evicke hajónkon
Gondviselő Zeus megjövetelt engedne hazánkba.
Várost alkottam, fényes palotákat emeltem
Volna, s eőt vagyonával együtt és népe s fiastul
Átszállítandám Ithakából egy kiharácsolt
Olly városba, minők engem hódolva köröznek.
Akkor majd sürűen keveredtünk volna; nem is más
Választandott el szeretőket s vígadozókat
Egymástól, mint fellege a komoréjú halálnak.
De ezt meg kellett sajnálnia fent valamelly szent
Istennek, ki szegényt egyedül őt hontalanítá!”

Szolt; siralomvágyat költött fel mindegyikekben.
Sirt argiv Helene, ki Zeüstől látta világát,
És sirt Telemakhos, valamint Menelaos Atrides.
De Nestorfi szemét se hagyá könyezetlenül a szó;
Emlékszék ugyanis szive pártalan Antilokhosrol,
A kit gyermeke a fényes Hajnalnak elejtett;

Erről emlékezve beszélt repülékeny igékkel:

„Oh Atreusfi, nemedben fő bölcс férfiúnak vall
Téged öreg Nestor, hahogy olykor tőle felőled
Kérdezkedni merünk, vagy előhozakodni találunk;
Tedd meg azért most is, ha lehet: bizony én vacsoránál
Nem szeretek szomorúságnak helyet adni; s különben
Holnap is egy nap lesz! Másként nehezemre nekem sincs
Meggyászolni halandót, kit sors mérge kivégzett:
Mert ez az embernek nap alatt egyedűli jutalma,
Megnyirakozni utána s könyet gördíteni sirján.
Ám nekem is meghalt egy vérem, nem legutolsó
Argos népe között, mit jobban tudsz te, miérthogy
Én ott sem voltam s nem láttam; hírlik azonban
Antilokhosrol, hogy tenyeres talpas fiatal volt.”

Szólott neki erre viszont Atreusfi dicső Menelaos:

„Oh kedves, mert úgy szólottál mint okos ember
Szólna s tehetne, kinek számosb esztendei vannak!
Millyen az édes atyád, ép olyan helyre beszélesz.
Vajmi kiösmerszik fia embernek, kire áldást
Ad születésénél s lakadalmakor a kegyes isten!
Igy engedte lovag Nestornak minden időre,
Őneki házánál kéjelmesen aggani vénné,
Gyermekeinek pedig elmével tündöklenni s karral.
A siralommal azért hagyjunk fel, mellyre kitörtünk,
És lássunk folyvást lakomához; töltsenek egyben
Kézvizet; ám reggel lesz módunk Telemakhosnak
És nekem egymással szót váltani érdekeinkben.”

Szólott. Asphalion vizet öntött két kezeikre,
Felséges Menelaosnak szorgalmas apróda;
És kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.
Itt egyebet gondolt Helene, kinek atyja Zeüs volt:
Szert vete ő a borba, kiből a férfiak ittak,
Búmenctset s epeszünt, feledékét bármi csapásnak;
Mellyet hogyha lenyelt poharába vegyítve az ember,
Nem gördítene arcin alá egy könnyet is aznap,
Bárha kimulnának kegyes atyja s az anyja, ha vassal
Gyilkolnák is agyon vérét vagy drága szülöttit,
S mindezt színe előtt, úgy hogy ránézne szemével.
Illy sikerű szere volt a Zeus nemzette leánynak,
Üdvös, mit neki Thon felesége kegyes Polydamna
Aegyptosban adott, hol legtöbb irszereket hoz
A buzatermő föld, mind vészest mind pedig üdvöst.
Itt a hány ember, szintannyi tekintetes orvos
Létezik; ők ugyanis Paeon csemetéi fejenként.
Hogy bevetette pedig s a borból osztani rendelt,
Majd felemelve szavát ezekül folytatta beszédét:

„Atrides Menelaos, Zeus védence, s ti is nagy
Édes atyák magzatjai! ám jót és roszt isten
Máskor másra bocsát, ura lévén minden ügyeknek;

Most lakomázzatok e palotában időzve, s regékben
Teljék kedvetek; ím én mondok először is egy jót.
Nem nevezendem meg, nem is adhatom itten elétek
Mind, miket Ilion ostrominál tett bajnok Odysseus;
Mondok azonban egyet, mit az izmos férfiú vállalt
A csata fergetegén, hol az Argosiak baja meggyült.
Illetlen vereségekkel szabdalva magát meg,
Condora foszlánnyal fedezetten vállait, apród
Képében Priamos fényes várába szivárgott;
Koldús ember alakjában lappangva, ki Argos
Gályahajói körül nem volt ám semmi hasonló,
Surrant a híres városba! Troja lakói
Elfigyelének rajta, de én sejtettem azonnal
S faggattam; hanem ő szavaimra kitérve beszélt.
De miután megmosdattam s keneteztem olajjal,
És mezet adtam rá, és mellé nagyszerű esket,
Troja vitézeinek nem előbb kijelenteni ötet,
Mint megtére hajóikhoz s a tábori néphez;
Itt az Akhivok terveit elmondotta sorában.
S Ilion emberiből sokakat vagdalva le tért meg
Vértes társaihoz, fortélyos férfi hirében.
Most a trojai nők harsányul rítak, az én szűm
Ellenben vigadott, miután honvágy kele immár
Fel bennem. Csak ama kín bántott, melly Aphrodite
Által lett részem, mikor itt hagyatá velem édes
Honnomat, eltépven lányomtól, ágyam, uramtól,
A ki se szellemben nem volt sem alakban utolsó.”

Szólt neki erre viszont Atreusfi dicső Menelaos:
„Ugy van, mindezeket helyesen mondod, feleségem!
Én már sok jeles embernek tanulám ki tanácsát
S elveit eddigelé, valamint sokmerre forogtam;
De még olyat ugyan soha sem láttam, ki hasonló
Szívvel bírt, mineműt nagyságos Odysseus akkor
Láttata, példátlan türelmű s vállalatú hős,
Hogy legjobbjai Argosiak seregének az ácsolt
Lóban rekkentünk, vésztervesek Ilion ellen.
Megjelenél te is ott, s úgy tetszett mintha egy isten
Hozna, ki Troja hadát fel akarja ruházni dicsekkkel;
Deiphobos kisére pedig, halhatlanok ikre.
Háromszor kerüléd meg az öblös cselt tapogatva,
S szólítád neviről legerősbeít a Danaoknak,
Mindegyiket neje ismeretes lejtésű beszédén.
Hallók, én s Diomedes meg nagyságos Odysseus,
A te kiáltó szózatodat bent ülve középen:
És kettőnk ugyan el volt immár rája tökéltre,
Vagy kieredni legott, vagy választ adni szavadra;
Ámde Odysseus tiltakozott és ott foga minket.
S már a többi akhiv daliák mind veszteg ülének,
Csak maga gerjedezt méglen szót váltani véled

Antiklos: hanem ennek erős tenyerével Odysseus
Ajkait összenyomá, s az Akhivokat üdvözen őrzé;
Fogta pedig folyvást, míg elvitt onnan Athene.”

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Atrides, görögök fejedelme, dicső Menelaos,
Egyre megyen; mert meg nem ová őt szörnyü haláltól
Semmi ezekből, akár vas volt is szíve balában!
De tán hagynátok minket lefeküdni, hogy édes
Álomnak gyönyörét élvezzük az éjszaka folytán.”

Szolt; argiv Helene nyomon a szobanőkre parancsolt,
Ágyat helyzeni a tornácba, reája biborbol
Párnát vetni, fölülről beszőnyegzeni csinnal,
És takaróul bojtos gúnyát tenni hegyébe.
Elsietének azok kezeikben fáklyavilággal,
S ágyaltak; majd kettejeket vezeté ki az apród.
Ők mindketten imitt, az előcsarnokban eredtek
Ágyba tehát, deli Telemakhos s Nestor helyes ifja;
Atrides pedig a várnak bensőiben alvék,
És fátylas Helene mellette, világhires asszony.

A rózsásujjú hajnalnak támadatával
Feltermett nyoszolyájából hadnagy Menelaos,
Öltözködni; nehéz kardot függeszte le vállán;
És gyönyörü saruit gyengéd lábára kötözvén
Isteni felséggel lépett ki az ágypalotából.
S Telemakhosnak helyt fogván mellette beszélett:

„Nos minemű érdek hoz téged, Telemakhos hős,
Szép Spartába, fölén a széles tengeri hátnak?
Nemzeti vagy rideg ügy? add értésemre himetlen.”

Telemakhos pedig így szólott neki módosan erre:
„Atrides, görögök fejedelme, dicső Menelaos,
Eljöttem, valamelly hirt hallani tőled atyámrol.
Megfalatik házunk, jövedelmei tönkre jutottak!
Rosszakaró néppel tele udvarom, a kik örökké
Öldösik a juhot és csámpás szilaj ökröt ebédül,
Édes anyám hőslői, hatalmasan elvetemült faj.
Ugy van, azért jöttem térdednek elébe, ne sajnálj
Gyászos vége felől hirt mondani, hogyha szemeddel
Láttad, avagy mástol történék hallanod annak
Bolygásit, kiben olly nyavalyást szült egykor az anyja!
És le ne győzzön semmi könnyör, vagy akármilyen tekintély,
Ámde sorolj el mindeneket himzéstelenül, mint
Tenszemüleg láttál. Igen is, ha valóban Odysseus
Embere volt valaha Trojánál érdekeidben
Szónak avagy ténynek, hol Akhivokat annyi baj ére;
Jusson eszedbe ma ez, s engem cselvetlenül oktass!”

Monda sohajtva nagyot neki szög Menelaos ezekre:
„Oh hékám, bizonyára igen nagy férfiu ágyán
Vágynak hálni jövendőben a gyáva leventék!
De valamint ímént ellett vemhéit oroszlán

Barlangjába vivén menedékre az erdei szarvas;
Hogyha, míg ő hegyeken és völgyeken átlegelészik,
Megtért e közben fekvére az otthonos állat,
Mindkettőnek rettenetes véget vet: azonkép
Rettenetes véget vet ezeknek is egykor Odysseus!
Mert oh bárcsak, Zeus atya, Pallas Athene s Apollon,
Olyan alakban, mint a lesbosi szóvita mellett
Felkelvén Philomelidest viadalra fogadta,
S földhöz ütötte, hogy örvendett minden görög: akként
Mérköznék meg az elvetemült hőslőkkel Odysseus!
Hisz keserű nász és rövid élet volna jutalmok.
A mit már tőlem kérdeztél, megfelelek rá
Nem csalogatva s kitérőleg, hanem a miket egykor
Nékem ama szóhű aggastyán híremül ejtett,
Tengeri lény, mindazt igazán kijelentem előtted.

Még Aegyptosban tartottak az istenek édes
Honnomtól, ki tökéletes áldozatot nem ajánlék,
Ámbár megkövetik tőlünk a hála adóját.
Egy sziget áll Aegyptosnak közelében az égszin
Tenger síkja felett, Pharos a neve, annyira fekvő
Tőle, hogy egy nap alatt megfutni evicke hajónak
Épületén, ha idős szellő fúvalna megette;
Benne derék kikötő, honnan tengerre vonatnak
A külföldi hajók, ellátvák fekete vízzel.
Itt rekkentettek húszad napig engem olympos
Boldogi, egy szellő sem kelvén közben azokból,
Mellyek sürge hajót könnyen szállítanak utján.
És mármár kifogyánk eleség és lelki erőből,
Hogyha egy istenség meg nem szán s ment vala, tisztos
Proteus aggastyánnak, ama szent tengeri lénynek
Lánya, szüz Idothea: ki az én láttamra megindult,
Összetalálkozván velem elkülönödvé levővel
Társimtol, kik szétszórta horgásztanak étket
A szigeten, sürgettetvén étvágyaik által.
Ez hozzám közelítve imígy kezdette beszédét:

„Balga lehetsz, idegen, s könnyelmű férfi, vagy önként
Tespedsz és kedved telik itt nyomorogni; hogy ámbár
Bajtársid szive csüggedez, e sivatagban időzöl
Váltig, utat módot nem lelvén mennetek innen.”

Igy szólott; kinek én mondtam ezekre viszontag:
„Megvallom néked, légy bárki az égi karokból,
Én nem tespedek itt önként, de az istenek ellen
Kellett vétkeznem, kik olympos székein ülnek.
Ah de tudasd vélem - hisz az isten mindeneke tud -,
Mellyik halhatlan tart engem fogva ez ország
Partjain, és hogy evezhetnék a szőke halasra.”

Szólta; az istennő pedig így mondotta viszontag:
„Én ezeket neked őszintén elmondom, oh vendég.
Létezik itten egy aggastyán, aegyptosi Proteus,

Szóhú tengeri istenség, ki az égszin özönnek
Ismeri örvényét s uraul hallgatja Poseidont;
Eztet hirlik az én nemzömnek s édes atyámnak.
Ha valamelly csellel meg hatnád ejteni őtet,
Ez neked egyszeriben jó utat nyujtana s módot
Arra, miképen ereszkedjél a szőke halasra.
Sőt tudatandja veled, Zeusnek kedvence, ha tetszik,
Házadnál mi roszak meg jók történtek azóta,
Hogy nehéz és hosszú utaidban tétova bolygasz.”

Szólott; a kinek én mondtam ezekre viszontag:
„Tenmagad oktas hát e szent öreg elleni cselre;
Nehogy sejdítvén kikerüljön eszélyesen engem;
Mert nehéz embernek hatalomba keritni az istent.”

Szóltam; az istennő pedig így mondotta viszontag:
„Én ezeket neked őszintén megfejtem, oh vendég.
Napnak az ég kellő közepére haladtakor illik
A halas örvényből majd a szent tengeri agg fel,
Halk zephyros suhogásai közt, beboritva homályos
Tajtékkal; s barlangja hiú üregébe lefekszik.
Környüle főka sereg, bájos Halosydne utódi
Alszanak egycsapaton, kijövén a szőke habokból,
Éles tengeri illattal párolva körösleg.
Majd ide hajnalban kivezetvén elhelyezendlek
Téged; azonban bajtársidból hármát előre
Válaszsz, a kik legderekabbak evicke hajódon.
Halljad az isteni vén különös törvényeit aztán.
Fókáit cirkálja körül s olvassa meg elsőbb;
Végre midőn megötöztén³ felszámolta, csoportos
Nyájának közepette juhász módjára lefekszik.
Kit ti mihelyt le tapasztaltok takarodni, azonnal
Minden erőszakhoz s kitelőhöz nyuljatok, ottan
Helybe lefogva marasztani a szabadulni törekvőt.
Mindenné által kísért alakulni, mi csúszók
A földön vannak, lobogó tüzek és vizözönné;
De annál jobban fogjátok, nyomva erősen.
Végre pedig mikoron hozzád kérdéseket intéz,
Olyan alakban már millyenben aludni menőnek
Láttad, ereszd fel az aggastyánt és teddsze szabaddá,
Fejdelem; aztán kérdd, mennynek melly istene verdes
Tégedet, és hogy evezhetnél légszínü halasra.”

Igy szólván a hullámos tengerbe alátünt.
Én meg vissza hajóimhoz, mik parti fővényen
Álltanak, indulék, mélyen tűnődve magamban.
Tengerparti hajóimhoz végtére lejutván,
Hogy vacsorát rögtönzöttünk s beköszönte az alkony,
A vizözön kanyarú partján nyugalomra feküdtünk.
S a rózsásujjú hajnalnak támadatával

³ Ötével számlálni.

Elsieték szaporán a tenger szélei mellett,
Menny örök isteneit buzgóan imádva, barátim
Számából négygyel, kikben megbizni tanultam.
Addig az örvényekbe merült tündér az özönviz
Mélyéből négy fókának kihozta vala ujdón
Uj nyuzatú bőrét, vele cselbe keríteni atyját;
És számunkra feket karcolván a homokosban,
Ottan vára reánk; közelébe jutottakat aztán
Sorra lefektete, egy bőrt vetvén mindenikünkre.
Isszonyu les volt ez; tudnillik kínoza szörnyen
A tengerben idült fókáknak vésztele szagja;
Mert ki feküdnék egy nyoszolyában tengeri cettel?
Ámde segíté az istennő és gondola gyógyszer;
Jött, s valamennyink orra alá jóillatu kedves
Ambrosiát helyezett, s elenyészté véle ama büzt.
Imigy várakozánk a hosszú reggelen által.
Egyszer előtűntek seregestül légszinü tenger
Mélyéből a fókák, és lefeküdtek egyenként.
Délkor az aggastyán maga jött, s ott lelve hizalmas
Csordáját, megszámitá elmenve közöttök:
Minket számított cetihez legelőször is, épen
Nem gondolva csalást: azután közepünkre lefekvék.
Itt felülvölte reárohanunk, kezeinkkel erősen
Általölöljük; azonba cselét ő sem feledé el:
Bojtos oroszlánná alakult tudnillik először, -
Majd sárkány leve, és párduc, meg nagyszerű disznó,
Volt zuhogó árviz, magasan járó terepély fa;
Mi pedig annyival is feszesebben tartva fogók őt.
Végre, midőn a fortélyos kezeinkbe kerültnek
Látta magát, kérdésével szólíta meg engem:

„Atreus gyermeke, melly istenség adta tanácsul,
Engem erőszakosan kezeidbe keríteni? mit kérsz?”

Igy mondotta; viszonzám én neki válaszul erre:
„Jól tudod, aggastyán, mért kell ámítanod engem?
Hogy noha régen zár e vad sziget, én sehogy utat
Nem látok menekedni, hanem csak szívem eped meg.
Addsa tehát hiremül, mert mindent tudhat az isten,
Mellyik olympi való tart engem fogva ez ország
Partjain, és hogy evezhetnék a szőke halasra.”

Igy szólottam, amaz pedig így mondotta viszontag:
„Ám Zeusnek kellett s a többi olympi karoknak
Kellemes áldozatot tévén beszállni, hogy ősid
Országába mehess a tenger légszinü hátán.
Mert nem végzet azig szemlélni tiéidet, ékes
Házadhoz megtérni, s becses földére honodnak,
Mig Aegyptosnak Zeüs árasztotta vizéhez
Visszahajózáván, szent századdal meg nem imádtad
A halhatlanokat, kik boldog székei mennyben.
Akkor az óhajtottad utat megadandja Kronion.”

Szólott. Összezuzék csalhatlan ígéire szívem,
 Hogy légszínü habok tetején felevezni parancsolt
 Egyiptosba, felette nagy és kellemetlen úton.
 Így is válaszolám és mondok néki azonban:
 „Ugy leszen, aggastyán, valamint követelte parancsod.
 De már azt magyarázd és add tudtomra himetlen,
 Minden Akhivok megtértek honaikba hajóstul,
 A kiket én s Nestor Trojánál hátra marasztánk?
 Vagy miután végkép befejezte csatait, egy és más
 Elvesztette hajón éltét, vagy társai által.”
 Így szólottam, amaz pedig így mondotta viszontag:
 „Oh Atreusfi, miért ezt tőlem kérdened? Épen
 Nem jó tudnod az én eszemet; s alig állja szemed meg
 Könytelen, úgy vélem, ha megértesz rendibe mindent.
 Mert sokan elvesztek közülök, sokan élve maradtak.
 Két fejedelme veszett el az ércdolmányu seregnek
 Visszajövet, mivel a harcon magad is tanu voltál;
 Egy pedig élve raboskodik a sik tengeren ollyhol.
 Hős Ajas odalett hosszúvezető hajóin.
 Elsőben Gyre tetemes sziklára vetette
 Őt ki Poseidon s a tengerből megszabadítá;
 És most ment lehetett vala, bár üldözte Athene
 Őt, ha dacos szavakat nem zúgana, mellyek örökre
 Megronták: hogy evez, vagy akarják vagy nem az égben.
 Meghallotta Poseidon a hanyakodva beszélőt,
 És izmos kezével villához kapva, csapá meg
 Gyre magas sziklát, és ketté szelte középen:
 Helyt maradott egyik, egy fele a tengerbe zuhant le,
 Mellyen előbb daliás Ajas vesztére kiszállott;
 S ötet az áradozó tenger fenekére sodorta.
 Így lett itt oda ez, jóllakván sósizü nedvvel.
 Véred ezennel ugyan menekülhete sürge hajóin
 Vésztől, üdvözzé tétetvén Hera kegyétől.
 De a mint el ügyekszik evezni Malea csucsos hegy
 Lábainál, felkapván őt szárnyára hajóstul
 Egy vihar, elterelé széles tengerre veszéklőt,
 A tájékra, holott régente Thyestes, azóta
 Ellenben fia Aegisthos tartotta lakását.
 Végre hogy innen is ártatlan hazaútat ígértek
 A szélfordító halhatlanok, és haza vitték:
 Édes örömmel lépvén fel földére honának,
 Megcsókolta szerelmesen azt; sok hő könnyü pergett
 Két szemiből örömet látónak imádta hazáját.
 De im az őrfokrol kilesé a férfit, mellyet
 Kémül or Aegisthos rendelt, igérve aranyban
 Két talentomot adni; s egész esztendeig örze
 Már, netalán meglepje s hatalmasan ellene keljen;
 És hírt tenni legott a néppásztorhoz igyekvék.
 Aegisthos nyomon átkozatos fortélyok után lát.

Húsz legjobb daliát kiszemelvén a honiakból,
Cselt vete; másrésről lakomát rendezni parancsolt;
És maga elsietett Agamemnont vig lakomára
Híni lovastúl és szekeresetül, rosszakarólag.
S a cselről nem vélekedőt meghozva leölte
Vendégség közben, mint tulkot jászola mellett.
Nem maradott egy is Atrides bajtársaiból, sem
Aegisthosnak híveiből, hanem ott vesze lábíg.”

Igy szólt; összezuzék ígéire szívem az aggnak.
Ottan sírék a homokon fetrengve, sem élni
Nem vágyván többé sem napnak látni világát.
De miután kisírák magamat s jóllaktam epedve,
Szóla megint hozzám az igazszavu tengeri felség:
„Oh Atreusfi, ne sirj vígasztalhatlanul! Ezzel
Semmire sem mehetünk; hanem inkább lelkesen ahhoz
Szükség látni, mikép juthass elvégre hazádba.
Igy avagy életben leled őt, vagy Orestes eleddig
Már megölé, te pedig legalább temetésire juthatsz.”

Illy mondásira énbennem, noha bánatok által
Összegyalázottban, szív s lélek visszaderültek;
És szólítván őt kérdém vala röpké szavakkal:
„Már ezeket tudnám; de nevezd a harmadikat, ki
Élve raboskodik a tenger sivatagjain ollyhol,
Vagy meghalva; mivel, szomorú bár, hallani égek.”

Igy szólottam, amaz pedig így mondotta viszontag:
„Laertes fia ő; Ithakában tartja lakását.
Ezt én egy szigeten sűrű könnyeket ontani láttam
Nympha Kalypso házánál, melly által erővel
Elzáratva, utat módot nem lelhet ügyében;
Nem lévén se hajó szolgálatjára, sem abba
Hű társak, vele a tenger hátára kelendők.
De neked, oh isten védenice, derék Menelaos,
Nem lovas Argosban sorsod meghalva kimulnod;
Tégedet elysion mezejére s világnak utolsó
Végire küldenek isteneid, hol szög Rhadamanthys:
Hol legkönnyebben folyik élte az emberi nemnek,
Nem járván zápor, hófergeteg és viharos tél;
De lágyan sutogó szellőt eregetve magából
Okeanos, szakadatlan üdíti az emberi szívet:
Minthogy nőd Helene, te pedig Zeusnek veje lettél.”

Igy szólván a hullámos tengerbe alátünt;
Én pedig istenmás feleimmel visszaeredtem
Parti hajóimhoz, mélyen szivedezve magamban.
A mint parti hajóinkhoz végtére lejutunk,
Hogy vacsorát készítettünk s beköszönte az alkony,
A tenger kanyarú partján nyugalomra feküdtünk.
Támadatával majd a rózsásujju koránynak
Barna hajóinkat legelőször vízre bocsátók,
Aztán árbocokat raktunk; mellyekre vitorlát

Füzve behágdostak magok, és padaikra ülének,
S rendbe helyezkedvén páholták a halas örvényt.
Igy Aegyptosnak Zeüs árasztotta vizére
Visszahajózva, tökéletes áldozatokkal imádtam
Menny örök isteneit; s hogy megkérleltem eőket,
Sirt emelék Agamemnonnak, neve tiszteletül.
Mit befejezve megindultam vala; célszerű szellőt
Adtak az égi karok, mellyek honnomba vezettek.
És most, ifju, maradj kedves vendégem ez ősi
Kastélyban tizenegy vagy két napig; akkoron aztán
Elküldlek megajándékozván szép adománynyal,
Három lóval, drága szekerral; ajánlok ezekre
Ékes billikomot, hogy hon szent áldozatokkal
Foglalkodva megemlékezz mindenha felőlem.”

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Oh Atreusfi, ne tartóztass itt hosszasan engem!
Részemről én kész volnék házadban egy álló
Évig lakni, szivem nem is épen húzna hazámba;
Annyira örvendek hallgatni szavadra s beszéded
Szépségére. De már nehezen várhatnak utánam
Eddig is embereim Pyloson, s te tovább is üdöztetsz!
A mit ajándokul adsz, legyen az tárházba való kincs;
De Ithakába lovat szállítani nem fogok, inkább
Itt hagyom azt örömmül néked: mert róna mezőket
Birsz országodban, hol elég lotos, buja szittyó,
Tenkely, búza, s fehérszín árpa feleslege díszlik.
Ellenben Ithakán sem hosszú róna, se pázsit;
Zergehon, ámbár lónevelőnél kellemetesb föld.
Mert nincs egy sziget is, ménnek nyargalni s legelni
Jó; s Ithakánk még legkevesebbé célszerű arra.”

Igy szólott; nevetett Atreusfi dicső Menelaos,
És lecirógatván kézzel mondá neki vissza:

„Jó vérből eredél, kedves fiu, látni szavadrol!
Én ezeket ki fogom, mert módom benne, cserélni.
Olyan ajándékkal kedveskedem érte, mi házam
Összes kincsei közt legszebb és legbecsesebb tárgy;
Egy művészi kupát tudnillik, egészen ezüsből
Alkotvát, kecses ajkainál beszegettet aranyval,
Hephaestos művét. Ezt hajdan Phaedimos adta
Nékem, ama sidoni király, mikor udvara kedves
Vendégül fogadott; én meg ma tenéked ajánlom.”

Mig ezek itt egymást ekképen váltogták fel,
A sok vendég úr ezalatt Atreusfi lakába
Gyült, juhokat hozván eleségül és zamatos bort;
Szépkontyú nejeik kenyerekkel nyomban utánok.
Ők ugyan itten imigy készültek vig lakomához.

A hőslők ezalatt nagyságos Odysseus úri
Háza előtt karikával avagy láncsázva mulattak
A sima földtéren, hol előbb csapodárul enyelgtek;

Antinoos pedig ült istenközel Eurymakhossal,
Két legerényesb főnöke a hőslői csapatnak;
Hol közelítvén hozzájuk Phroniosfi Noemon,
Szólította legott kérdésivel Antinoost meg:

„Antinoos, hát tudjuk-e már ma bizonynyal, avagy sem,
Hogy mikor ér haza Telemakhosnak egyéne Pylosbol?
Mert elvitte hajómat, melly már kellene nékem,
Szent Elisbe utam lévén, hol számra tizenkét
Kancám ménesben, s imezeknek alatta igátlan
Öszvérek; hogy egyet közülök munkára befogjak.”

Igy szólott. Azok elhültek; mert senki se hitte
Róla, hogy elment volna Pylosba, hanem valahol kint
Gondolták lebselni kanásza s juhászhajó mellett.
S Eupithes fia Antinoos mondotta esennen:

„Szólj igazat, mikor indult el? melly válogatott nép
Ment a hon polgáraiból társul vele? vagy csak
Bérése és szolgálói? Meré cselekedni valóban?
Azt is mondd meg egész nyíltan, hadd tudjam, erővel
Vette-e el tőled külföldi utára hajódat,
Vagy magad engedted szorgos kérelmire által.”

Mondá néki ezekre viszont Phroniosfi Noemon:

„Önként engedtem; s vajjon mit fogna tehetni
Bárki is, embertől kéretve, kinek baja illykép
Meggyült? Annak ugyan valamit megvonni nehezebb!
Őt azon ifjúság, melly legjava drága hazánknak,
Kíséré; köztök bé láttam szállni vezérül
Istent vagy Mentort, ki amannak mása egészen.
Csak megfoghatlan, mert tegnap reggel is itthon
Láttam ama Mentort, ki Pylosba hajóza el akkor.”

Igy végezve szavát eltárgult ősi lakába.
Kettejek ellenben felgyúladt szörnyű boszúsan.
Társaik a versenyt elhagyván összeülének.
S Eupithes fia Antinoos mondotta haraggal
Közre; setét bensője felettébb el lön epével
Fogva, szemébe pedig fényes tűz lángja világolt:

„Oh hékám, de felette merész egy vállalatot vitt
Telemakhos ki ez uttal, mit nem gondola senkink!
Ennyi levente dacára hajót fogad egy fiu, s elhajt
Bizton, az országnak színét csőditve magával!
Ebből nem lesz jó elvégre is! Ámde veszítse
Őtet az isten előbb, hogysem kárt tenne mibennünk.
Rajta, evicke hajót s húsztársakat adjatok abba,
Hadd vetek ellene lest és állom el íziben útját
Mind Ithakának réveiben mind durva Samosznak!
Ő ugyan apja után, fogadom, bújára evickél!”

Igy szólott; helyeselték mind és tennie hagyták;
S felkerekedve Odysseus úr palotáiba mentek.
Penelopetől sem lehetett elrejtve sokáig
A hőslők által fia ellen szóbahozott terv;

Mert felvitte Medon hirnők, ki tanácsikat érté,
Ottkin járva midőn hevesen tanakodtanak ottben.
Ment a termeken át, hirt mondani Penelopének.
A küszöbön bejövőt szólítá már meg az asszony:
„Hirnők, mért küldnek fel téged az udvari hőslők?
Nemde Odysseus néemberinek megmondani, hagyják
Dolgaikat, s nekiek lakomát készítsenek újra?
Hogy sose hőslővén és máshova nem csapatozván
Többé, most lakomázzanak e palotában utószor!
Kik seregestül annyi javát eszitek fel az elmés
Telemakhosnak, mintha bizony gyermekkorotokban
Azt sem hallottátok volna apáitok ajkán,
Hogy bánt hajdaniban vélek nagyságos Odysseus,
Senkit ez országon sem szólag nem szomorítva
Sem tetteleg, valamint sok nép fejedelme cselekszik,
Önjobbágai közt kit türvén kit megutálván.
Mert ez ugyan nem volt soha vesztire senki fiának.
Lelketek ellenben s méltatlan dolgok abból
Rí ki, mivel többé a jóért senki se hálás!”

Monda viszontag okos hirnők Medon őneki erre:
„Vajha, királyné, ez bajaink legfőbbike volna!
De ennél sokkal tetemesb és átkozatosbat
Kotlanak a hőslők, mit vajha ne adjon az isten.
Telemakhos meg akarják ölni szerette honába
Tértekor utközben fegyverrel: mert kihajózott
Atyja felől hirt venni Pylos vagy Sparta körébe.”

Szólott. Elhaltak szíve s térdei Penelopének;
Némultan vesztegle sokáig; két szeme könnyyel
Gyült tele; ajkainak rengő szavalása elállott.
Csak nagy késedelem mulvást ejtette viszontag:

„Hirnők, mért ment el fiam? Ah nem kelle valóban
Néki hajókra felülnie, mellyek az emberi nemzet
Ménei a halason, sok nedveken átnyargalnak!
Hogy még a neve is kienyészsen az emberi nemből?”

Monda viszontag okos hirnők Medon őneki erre:
„Nem tudom, istenség ihlette-e őt meg, avagy tán
Önnön keble vivé ki Pylosba, hogy atyja felől hirt
Kérdene, él-e avagy mi halállal mult ki világból.”

Igy szólván átment palotáin Odysseus urnak.
Penelopét pedig öldöklő bú kapta meg; a ki
Székre sem ült többé, noha sok volt szép teremében,
Ámde szobájának helyezé küszöbére magát le
Árván sirva; körötte pedig szobanői sirának
Együl egyig, mind a fiataljai mind az öregje.
Kikhez emelte szavát zokogólag Penelope fel:

„Oh jaj kedveseim! mert sokkal több buval áldott
Engem az isten meg, mint más társnéimat; a ki
Eddig oroszlánsziv férjemtől estem el, annyi
Fényes erényekkel gazdagtól a Danaoknak

Rendeiben, kinek Argos s Hellas telve dicsével!
Most pedig egy kedves fiamat ragadák ki ölemből
Hirtelen a viharok, nem is értém utnak eredtét.
És nyomorúk, egynek sem volt tiközöttetek annyi
Lelke, habár jól tudátok, felkölteni engem
Ágyamból, mikor el készült indulni hajóján!
Mert ha ezen tervet sejtem forralni magában,
Hon maradandott ő, bármennyire volt is utána,
Vagy pedig engemet is meghalva hagyott vala itthon.
De valamellyik inas Dolioszt szólítsa be hozzám,
A szolgát, kit atyám ide jöttel adott velem, és most
Gondviselője gyümölcskertemnek: hogy nyomon össze
Ülve tudasson mindeneket Laertes öreggel;
Hogyha ez egy vagy más tervet gondolva, panaszszal
Lépne fel a nép közt azok ellen, kik maga vére
S lelkes Odysseus magvának veszedelmire törnek.”

Szolt neki erre viszont művelt Euryklea dajka:
„Asszonyom, ölj meg bár nyomon irgalmatlanul engem,
Vagy hagyj a háznál, de a dolgot nem takarandom.
Én tudtam mindent; én adtam néki az utra
Bort s eleséget, mint meghagyta: hanem szoros esket
Vett tőlem, nem szólni tizenkét napnak előtte,
Vagy ha magad keresed, megtudván utnak eredtét;
Árva siralmiddal netalán árts szép tetemidnek.
De jere, megmosdván és tiszta ruházatot öltvén,
Némbereiddel együtt menj fel palotádba, s imádjad
Mennyei Zeus lányát, istennő kékszem Athenét,
A ki halál torkából is megmentheti őtet.
És ne is aggaszd még te az aggot: mert nem örökké
Fogják, úgy hiszem én, Arkisiadesnek utálni
Magvát mennyekben; de leszen még, a ki neméből
Mennyezetes házában uralkodik és buja telkén.”

Szolt; felüdíté azt, s könyeit kibeszélte szeméből.
A ki tehát mosdván és tiszta ruházatot öltvén
Hű körnéemberivel feleredt teremébe legottan,
És az iszákba darát tévén könyörögte Athenét:

„Halld meg imáimat, égi Zeüs csemetéje, nagy isten,
Ha valaha fényes házánál terves Odysseus
Tiszteletedre kövér tulok és juhcombót ajánlott;
Jusson eszedbe ma ez, s őrizd meg gyermekem éltét,
A deli hőslőket pedig ejtsd el szándokaiktól!”

Igy szólván felüvölté; Athene bevette imáját.
A hőslők pedig ott tomboltanak a palotában;
És mondotta egy a fiatalság büszke köréből:

„Csendesen, a mi királyhölgyünk nászt készül imádó
Népinek adni, veszélye felől nem tudva fiának!”

Igy szólott egyikek, nem tudván senki, mi történt.
S Antinoos felemelve szavát mondotta középbe:

„Szertelenek, tartózkodjunk mindennemű hangos

Szózatol, netalán hírül legyen ottben is; inkább
Hallgatagul menjünk a dolgot hajtani gyorsan
Végre, mit ennyi közül mindnyájunk szíve sovárogo.”

Igy szólván kiszemelt legerősebb hat daliákat,
S tengerpartra legott és jármű hajóra siettek.
Itt legelőre hajót vontattak az égszinü habra;
Aztán árbocot és lobogót tévén bele, fűrgén
Börkámvába tolák hosszú evezőiket annak
Rende szerint; a fehér lobogót szellőnek ereszték;
Fegyvereket hordott ezalatt a vérmes inasság.
Most benyomák vizszinre hajójokat, és belehágta.
Itt vacsoráltak meg s várták el az este homályát.

A szellemdús Penelope pedig éjteremébe
Futván, ott feküdt vala étlen szomjan, az egyről
Töprenkedve, ha jó fia elkerülendi-e vesztét,
Vagy pedig a csapodár hőslők kezeikre kerítik.
Mint az oroszán férfisereg közepette tűnődik
Féltében, ha csalárd karikába kerítik az erdön;
Ugy tűnődöt lepték ezt meg az édes alások.
Ott aluvék dölvést, minden tetemizmait oldva.

S ím egyebet gondolt istennő kékszem Athene:
Nőalakot képzett, szép Iphthimével egyenlőt,
Kedves lányával híresneves Ikariosnak,
Eumelosnéval, ki Pheraen tartotta lakását;
És nagyságos Odysseusnek házához ereszté,
Hogyha siralmaitól s az öröklő szívedezéstől
Meggzűntethetné szellemdús Penelopét. Ki
A závárszijnál besuhanván ágyteremébe,
Fője felett állt meg s ekként mondotta le hozzá:
„Alszol, Penelope, szívedben bánataiddal?
Ám az egek könnyenélő halhatlani többé
Nem hagynak keseregni; mivel még visszajövendő
A te fiad, miután nem vétett istenek ellen.”

Mondá néki viszont szellemdús Penelopeia,
A szent álmodozás kapujában csendesen alvó:
„Mért jöttél ide, én vérem? (nem látogatál meg
Annakelőtte; igen, mert messze van a te lakásod)
És felhagyni parancsolsz búmmal s lelkemen élő
Ennyi keservekkel, mellyek szakadatlan emésztnek.
Mert ezig arslánsziv férjemtől estem el, annyi
Fényes erényekkel gazdagtól a Danaoknak
Rendeiben, kinek Argos s Hellas telve dicsével;
Most ellenben egyetlen magzatom indula messze
Földre hajón, még szólani és cselekedni szokatlan!
Oh ez után inkább epedek mint férjem után is.
Reszketek érte, igen féltvén, netalán baja légyen
Néki az országon vagy tengersíkon, ahol jár.
Tudnillik sok igen gonosz ember agyarkodik élte
Ellen, előbb megorozni dühös, mint térne lakába.”

Monda ezekre viszont neki a tündéri alakzat:
„Bizodalomra; ne adj a félelmeknek odább helyt!
Mert olyan kalaúz megyen övele, kit maga mellett
Még más férfiú is nagy örömmel látna, hatalmas
Pallas Athene: kinek megesett rajtad szive, s engem
Épen azért küldött, hirt adni tenéked ezekről.”

Mondá néki viszont szellemdús Penelopeia:
„Ha ugyan isten vagy, s hallottad az isten ígését,
Jersze, beszélj nekem a szánandó férfiuról is,
Él-e maig valahol s a napnak látja-e fényét,
Vagy pedig elhalván Aides birodalmiba szállott.”

Monda ezekre viszont neki a tündéri alakzat:
„Róla viszont többé már meg nem mondhatom, él-e
Vagy meghalt; miután hiuságot szólani vétek.”

Igy szólván a szép ajtónak zárreteszénél
A szellőbe suhant ki. Hiresneves Ikariosnak
Lánya legott felocsult, s enyhülést érte szívében;
Hogy neki olly nyilván látszott a fejéskori álom.

A hőslők ezalatt nedves pályára kelének,
Telemakhosnak vészt forralván élete ellen.
Egy szirtes sziget áll közepén a szőke halasnak,
Asteris, ép Ithaka s a zordonföldü Samos közt,
Nem tetemes; bennette hajók mindkét felül utcás
Révhelye: itt állták az Akhivok az ifjunak utját.

ÖTÖDIK ÉNEK.

Készül Odysseusnek nászáda s vizekbe feneklik.

Felkelvén nyoszolyájából szép Tithona mellől
A hajnal, fényt hozni az isteni s emberi nemnek;
Összesereglettek mennyország boldogi, köztök
Mennydördő Zeüs is, legfőbb hatalomra olympon.
És panasolta keserves ügyét el Pallas Athene
Bajnok Odysseusnek, szánván a nympa lakában:
„Zeus atya s minden egyéb örökéletű boldogi mennynek,
Már ezután ne legyen soha is szelid és kegyes ember
Semmi király vagy szívében méltányosan érző,
Sőt de tegyen szigorún és országoljon epésen;
Istenféle Odysseusról ime, népei közt nincs
A ki megemlékeznék, jóllehet atyjok urok volt!
S mig őt egy szigeten sanyarú fájdalek epesztik,
Nympa Kalypsónak barlangiban, a ki erővel
Tartja le házánál; és nem mehet ősi honába,
Nem lévén közelette hajó s bajtársai, kiktől
A sivatag tenger széles hátára vitetnék:
Addig egyetlen magvának becses élete ellen
Lest hányt a gonosz aljasság; ki szerelmes atyja
Hírét hallandó Pylos és Spartába evedzett.”

Szolt neki fellegettorlasztó Zeüs erre viszontag:
„Oh lányom, fogaid rekeszéből milly ige röpment!
Nem te magad tervezted-e hát kebeledben öröktől,
Hogy haza érkezvén boszut álljon rajtok Odysseus?
Ám vidd Telemekhost épen - mert tenni hatalmad -
Országába, hogy önnöneit meglássa bajatlan;
De a hőslők is forduljanak ízibe vissza.”

Monda, s fiához Hermeshez folytatva beszélett:
„Hermes, egyébként is gyors hírnöke végzeteimnek,
Nympa Kalypsóhoz vidd hírül ez égi tanácsot
Bajnok Odysseusról, hogy térjen vissza honába,
Nem kísérve sem Isten sem pedig emberek által.
Ő egy eresztékes nászádon evezve huszad nap
Érkezzék Skheriába, nehez nyomoroktól üzetve,
A phaeak nemzet közel istenrangu hadába:
Kik szívesen látják, istenként tisztelik ötöt,
És szülőföldre hajón megküldeni fogják,
Gazdag ajándékul aranyat, rezet és mezet annyit
Adva személyének, mennyit nem emelne magával
Troja alól soha is, ha lakába veszélytelen érne.
Mert ímigy végzet feleit meglátnia, jutni
Mennyezetes házába s kövér földre honának.”

Szólott. Argosölő nem lett neki szófogadatlan,

De aranyos cipeit szaporán lábára kötötte,
 Szépeket és halhatlanokat, mik tengeri nedven
 És földróna felett széllal vetekednek alatta.
 Majd bájvesszőt vett, melylyel ha akarja szemére
 Egynek alást bűvöl, másnak pedig elveri álmát;
 Ezzel erős keziben szállott követ Argosölő el.
 Pieriét érvén lecsapott a szőke halasra;
 S most vizeken haladott, larféle madárral egyenlő,
 Melly meddő tenger sivatag méhében ebédül
 Halfogdosva sűrűn hullámba meritgeti szárnyát,
 Így szágulda temerdek özönvizen által az isten.
 Hogy pedig elközelíté utóbb a messze szigetbe,
 Kék tengersikrol száraz lakföldre kilépvén
 Itt folytatta útát: mig barlanghoz juta, mellyben
 Széphaju nympa lakott, és most hon lelte személyét.
 A kandallóban nagy tűz lobogott vala; messze
 Illatozá az elégő cedrus s timfa körösleg
 A szigetet be; az istennő pedig éhes ajakkal
 Zengvén szödögelé vásznát az aranyka vetélőn.
 Barlang környezetén jegenyék, árnyékos egerfák,
 S illatozó ciprusnak rengeteg erdeje diszlett;
 Mellyben szállékony madarak fészkeltenek, ölyvek
 És baglyak, szélesnyelvű tengerbeli varjak
 Serge, az ősz hullám szakmányait üzni gyakorlott.
 Borfa szalasztá fel lombos venyigéit az öblös
 Barlangfalra, ivett fürtökkel gazdagan áldva;
 Négy forrás eregette fehér hullámait egymás
 Mellett, másik más tájéknak véve irányát;
 Közben lágy ibolyák és zselymek pázsita vígan
 Felnevetett, hol ugyan mennyekből földre leszállott
 Isten is álmélkodnék és eltelne gyönyörrel.
 Hermes, az argosölő követ, itt állongva merengett.
 Majd megeléglvén a tájnak nézegetését,
 Egyszeriben beeredt a tág barlangba. Legottan
 Ráismére, midőn meglátá, nympa Kalypso;
 Mert az egek felségi nem ismételtenek egymás
 Színe előtt, ámbár egymástól messze lakoznak.
 Méltóságos Odysseust most nem lelte belül; mert
 A tengerparton veszteglett sirva, hol eddig
 Könnyek, evődések, sohajok közt töltve világát,
 Harmatozó szemeit sivatag tengerre feszíté.
 És szólítá meg Hermest szépfürtű Kalypso
 Istennő, miután felséges trónra ülette:
 „Mért jöttél le arany vessződdel az égi körökből
 Hozzám, tisztelt és jó Hermes, mit maig épen
 Nem gyakoroltál? Szólj, mit kívánsz; én kötelesnek
 Érzem rá magamat, ha lehet s megbirja hatalmam;
 De jer, előbb vendégséget hadd adjak elejbéd.”
 Imígy szólva az istennő asztalt teve hozzá,

Ambrosiával dúst, és töltött néki pirosló
Nektart. Hozzálát most Hermes az étel italhoz.
Végre midőn lakomázott és meglegele mindent,
Istennőnek imigy szólott kérdésire vissza:
„Járatomat kérdéd, istennő? Megfelelek rá
Őszintén, miután ekképen igényli parancsod.
Zeus küldött nem akarva jövőt ide hirnökül engem;
Mert ki kíváncznék illy s ekkora tengeren önként
Átgázolni, holott nincs város mellyben olymos
Boldogit a polgár szent áldozatokkal imádná?
De nincsen mód benne egyéb istennek olympi
Zeus akaratját meghiusítani vagy kikerülni.
Nálad egy embert mond létezni, azok seregében
Legboldogtalanabbat, kik Trojára kilenc év
Hosszán történek, és tizedikben végre ledöntvén
Azt, haza indultak; de utokban Pallas Athenét
Mebánták, ki azért viharokkal támada rájok,
Mellyek alatt daliás bajtársai mind elenyésztek,
Őt dobván ki magát egyedül ide szél dühe s hullám.
És ezt hagyja legitt eleresztened égi parancsa.
Mert kedvelteitől nem végzet messze vidéken
Veszni, hanem szeretett feleit meglátnia s végre
Mennyezetes házába s kövér földére mehetni.”

Szolt vala. Elszörnyedt szépfürtű nympa Kalypso,
És felemelve szavát mondá neki röpke szavakkal:

„Borzasztók vagytok menny isteni, és irigyeknél
Irigyebbek, hogy bánjátok férfi egyénnel
Hálni az istennőt, ki egy olyant elvesz urául!
Igy mikor Oriont elválasztotta magának
A rózsásujjú Hajnal, ti az égen örülő
Istenek akkédig fenekedtetek ellene, mignem
Nyilaival megölé azt Artemis Ortigiában.
Igy hogy szépfürtű Demeter is Iasionnal
Kedves kénye szerint a hármolt telkeken ágyba
És szerelembe vegyült, nem rejlett hosszú titokban
Zeus atyasága előtt, de levillámozta kövével.
Igy írgyelitek most tőlem is eztet az embert!
Én mentém őt meg, talaján a csorba hajónak
Fetregőt, miután futtában mennykücsapással
A tenger közepén Zeüs eldarabolta hajóját;
Mikor egyéb daliás bajtársai mind elenyésztek,
Csak maga vettetvén ide hullám és szelek által.
Én szeretém őt és ápoltam, s szent fogadásom
Tartá, halhatlanná tenni s hogy el nem öregszik!
De, mert nincs mód benne egyéb istennek olympi
Zeus akaratját meghiusítani vagy kikerülni;
Hadd menjen, ha ugyancsak eő szorgolja valóban,
A sivatag tengerre: de én nem küldöm el őtet,
Mert nékem nincs gyármű hajóm, sem népeim abba,

Kiktől tengernek széles hátára vitetnék.
Másként szívesen oktatom, el sem rejtem előle,
Hogy mehetend romlástalanul kedvelte honába.”

Szólott argosölő Hermes neki erre viszontag:
„Hagyd elutazni tehát, s ovakodjál Zeus haragától,
Istennő, netalán boszút vonj tőle magadra.”

E szavakat végezve szilárd Hermes követ elment.
Nympha Kalypso pedig, miután híréül esének
Zeus akaratjai, felkeresé nagyságos Odysseust.
A tengerparton lelt rája, hol árva szeméből
A könnyek soha sem szikkadtak már ki, honába
Vágyván vágyónak s a tündért nem szeretőnek.
Ő ugyan éjenként akaratlanul ottben az ékes
Barlangban hált a szívélyesen azt akaróval;
Napszaka ellenben sziklák és partokon ülén,
Könnyek, evődések, sohajok közt töltve világát
Harmatozó szemit a sivatag tengerre feszíté.
Itt közelítve az istennő szólott vala hozzá:

„Férfi, nekem többé ne epedj itt és ne fogyaszzad
Napjaidat; mert én örömet eleresztelek immár.
Kelj fel azért, vagdalj nagy fákat, gondosan illeszd
Össze naszádoddá; bordázd azután be fölülről
Korlátokkal, hogy vigyen a légszínü halasra.
Utravalóul én kenyeret, vizet, elmederítő
Bort teszek abba, hogy elháruljon tőled az éhség;
És adok öltözetet, szelet is keltendek utadra,
Hogy vidor épséggel juthass földére honodnak,
Ha úgy akarják menny örök istenségei, a kik
Nálamnál mind érteni mind végezni különbek.”

Igy szólott; mire megborzadt jó bajnok Odysseus,
És felemelve szavát mondá repülékeny igékkel:

„Más egyebet forralsz, istennő, nem nekem útát,
A ki naszádon hagysz hullámira kelni egy olyan
Vészes tengernek, mellyet még gályahajó sem
Szelhet könnyeden át, ha Zeüs szellőinek örvend!
Én, ha te ellenzed, nem lépek semmi naszádra,
Istennő; nem előbb, mint megteszed a komoly esket,
Hogy nem irányozvák elenyéztésemre tanácsid.”

Igy szólott; nevetett szépfürtű nympha Kalypso,
És lecirogatván kezével mondá neki vissza:

„Vajmi negédes vagy, nem képes himzeni semmit,
Hogy ma is ilyen gondolatok juthatnak eszedbe!
Tudja tehát meg föld, az egeknek boltja felette,
Styxnek alázuhogó vize, a melly legszigorúabb
És legrettenetesb szent eske az égi karoknak,
Hogy nem irányozvák elenyéztésedre tanácsim;
Sőt olyant akarok neked és úgy érezek, a mint
Szükségben magam is fognék cselekedni javamra.
Mert én szinte tudok méltányosan érzeni; s épen

Nem vas, sőt inkább könyörülő bennem is a szív.”

Igy szólván vezetett istennő nympha Kalypso
Egyszeriben; követé amaz ötet nyomdokin. A mint
Férfiu s Istennő fényes barlangba jövének,
Első a trónon foglalt helyet, honnan előbbed
Argosölő felkelt; kinek ennie s innia mindent
Bőven adott ollyant a nympha, mit emberek esznek:
Ez pedig ott települt szemben le Odysseus urral,
És neki ambrosiát tettek körhölgyei s nektart.
Most kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.
Végre pedig, miután töltöztenek étel itallal,
Rákezdette megint szépfürtű nympha Kalypso:

„Laertesfi, Zeüs csemetéje, eszélyes Odysseus,
Hát csakugyan haladéktalanúl el akarsz-e te immár
Menni hazádba? Kivánom, légy utaidba szerencsés!
Ámde ha tudnád, mennyi bajak sokasága között sors
Átverekedned előbb, mignem honnodba mehettél;
Itt maradandó vélem ezen lakot őrzeni fognád
S halhatlan lennél, bármennyire látni sovárgod
Asszonyodat, ki után mindennap vérzeni látlak.
És bizony én magamat nem tartom nála rosszabbnak
Sem termetre sem arcra: mivel mérkőzni halandó
Némbernek nem is épen járja meg isteni lénynyel.”

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:

„Áldott istennő, ne neheztelj rám meg! Igen jól
Érezem azt magam is, hogy nálad Penelope mind
Arcaiban gyarlóbb, mint nagyságára csekélyebb;
Mert az halandó, mig te örökké meg nem öregszel:
Mindazonáltal így is szülőföldemre sovárgok
Jutni, s ama boldog napomat valahára megérni.
Ha pedig ellenem áll a tengeren újra egy isten,
Türni fogom, búedzve levén már keblem eléggé.
Oh maig is sok volt küzdelmem, sok bajam és búm
Tengereken s harcokban; ez is hadd jöjön utánok!”
Szólott; a nap elalkonyodék és rája setét lőn.
Ekkoron a gyönyörű barlang rejtélyibe menván,
Ottan időztenek, elmulatozva szerelmesen együtt.

A rózsásujjú hajnalnak támadatával
Köntöst és kacagányt öltött sietőleg Odysseus;
Tündér ellenben nagy fátylat szép patyolatból
Vett, véknyat s gyönyörűt, és ágyékát arany övvel
Szegve körül, azután pártát illeszte fejére.
Igy kezdett utat készíteni Odysseus urnak.
Egy nagy markolatos fejszét szolgálta kezébe,
Mindkét oldalrol köszörültet, mellyben olajfa
Csínos nyél vala, mindenkép alkalmas eszköz;
E mellé ada síma gyalút: s kivezette legottan
A mesgyére, holott hosszú fák álltak a parton,
Égerek és jegenyék, és égmagas erdei fenyvek,

Régen aszúk, a szőke habon vele könnyen uszandók.
 A mint megmutatá hol vannak legmagasabb fák,
 Ismét visszaeredt szépfürtü Kalypso lakába.
 Az meg fákat vagdala; és munkája hamar ment;
 Hús szálig döntött le, kiácsolgatta rezével,
 Meggyalulá tudományosan és felvette szabályra.
 Addig fűrűkat jött szépliaju nympa Kalypso
 Hozva; kifúrta gerendáit velek, összeereszté
 Gondosan, és szeg s kapsokkal jól egybecsatolta.
 A millyen széles feneket hagy málhahajókat
 Építő ember, ki magát jól érti szakában;
 Ollyan szélességü naszádot gyárta Odysseus.
 Bordákat bele összesűrűzött nagy cölöpökből
 Alkota, hosszu hasábokkal befejezve fölülről;
 Árbocot is rögtönze, reája vitorlarudat tett;
 Majd kormányt galyabíta megint, hogy irányzani légyen;
 S fűznyesedékekkel tatarozta köröskörül árvíz
 Ellen védszerekül, s meghinté soknemű gyommal.
 Fátyolokat hozván ezalatt szépfürtü Kalypso
 Néki vitorlául, ezt is meghagyta tudósan.
 Ekkor alatságot, meg öreg kötelet teve, s lábat.
 Majd leemelyűzé a sik tengerre naszádát.
 Négy nap alatt bé lett az egész gyármunka fejezve.
 Ötödiken szigetéből elküldötte Kalypso,
 Illatos öltönyt adva reá s megmosva először;
 A nászádba pedig két, tömlőt helyze, piros bort
 Adva egyikben, egyik nagyban vizet; és az iszákban
 Ételeket meg kellemetes csemegéket is untig.
 Erre szelíd és langy szellőt keltett fel utára.

Vígán ereszti tehát lobogóját szélnek Odysseus.
 S már ottfent ülvén mesterleg irányza: nem is szállt
 Kormányon virrasztónak pilláira szender,
 A hetevény s későn nyugvó ökrészre figyelmes
 Néztében, s medvére, szekérnek hittra egyébként,
 Melly ugyanott forog és Oriont nézi közlől,
 Csak maga nem fürdvén hullámiban okeanosnak.
 Mert meghagyta igen szépfürtü nympa Kalypso,
 Ezt hogy folytonosan balkézre marasztva evezzen.
 Tizenhét nap uszott immár a tengeri síkon:
 Tizennyolcadikon feltűntek messze homályban
 A phaeak országbeli legközelebbi hegyormok;
 Ugy tetszetek előtte, miként sik tengeren egy pajzs.

Aethiopoktól visszajövet meglátta Poseidon
 A solym ormokról őt messzire küzdeni, a mint
 Tengeren úszkált; és még forróbb bosszura gyulván,
 Megcsóválva fejét ekként mondotta magában:

„Héka, tanácsot másoltak menny isteni addig
 Ime Odysseusról, mig járok az Aethiopoknál!
 A phaeak földhöz közelít már, hol felidülend

Nagy küzdelmeiből, mellyek nyomorítani szokták;
 Némi bajakkal azonban így is jóllaktatom őt még!”
 Szólván a ragadott villával fellegeket vont
 Össze legott, feluszított tengert s minden üvöltő
 Szélveszeket, beboríta homályos fellegivel mind
 Földet mind tengert: komor éjszaka dőlt le az égből.
 És euros, notos és zephyros lezudúla fenésen,
 S légderűző boreas, melly nagy hullámokat üldöz.
 Most elhaltak Odysseus urnak térdei s szíve,
 S felsóhajtva imígy mondotta levente magában:
 „Hajh boldogtalan én, mi leend elvégre belőlem!
 Tartok tőle, az istennő mondása igaz volt,
 A ki szerint, mielőtt szeretett földemre vetődném,
 Fájdalom a részem; mi be kezd már telni valóban!
 Millyen fellegeket boruzott a széles egekre
 Zeus, mint verte fel a tengert! Im utamba tolulnak
 A szilaj árviharok! Most, ah most végem örökre!
 Háromszor négyszer boldog Danaok, kik elestek
 Troja alatt, Atreus ikerének kedvire járván!
 Hajh bár én is azutt lelhettem volna halálom
 Aznap, hogy legtöbb réz dárdát sujta fejemre
 Troja vitéze, Akhilleusnek holt teste körében!
 Úgy az akhiv egyetem temetést s emléket adandott;
 Most pedig illy nyomorú harcban megromlani sorsom!”
 Így szólót iszonyú nagy hullám lökte fölül meg,
 Szörnyen néki rohanva; s körülpödrötte naszádát.
 Messzire hult ki hajójából igen, és kiszalasztá
 A kormányt keziből; a forgó szélveszek ádáz
 Mérge az árbocfát elroppantotta derékon.
 Messzire hullott a tengerbe vitorla rudastul.
 Ő lemerülve maradt huzamost a vizben, elé sem
 Birt verekedni legott hullámok nagy rohamától,
 Megterhelve levén a tündér adta mezekkel.
 Végre midőn felesett, kiköpé szájából ízében
 A keserű árt, melly patakonként csorga fejről.
 Nem feledé el azonban, bár leveretve, naszádát,
 Ámde utána rugaszkodván elfogta; s leülvén
 A közepére; szerencsésen meneküle haláltól.
 Ezt pedig a zajló hullámok idestova hányták.
 Mint viszen éjszaki szél őszkor sűrűn összegomolygott
 Kórókat, fel alá hajtván a róna mezőben;
 Ugy ragadák ezt a szélvészek emerre amarra.
 Egyszer ugyan notos adta fel azt boreasnak üzőbe,
 Másszor meg zephyros mérgének hajtani euros.
 Sejdítvén öt Kadmos kegyes Ino leánya,
 Leukothea, ki halandó volt és szózatot egykor,
 Most pedig a halas örvényben lakik isteni ranggal;
 Vergődéseiben megszánta levente Odysseust.
 És kimerülvén búvárnak képében az áradt

Tengerből, feltűnt a csorba naszádra s beszélett:

„Jámbor, mért haragudt rázföldi Posoidon ur isten
Annyira meg rád, hogy bosszúiban ennyire verdes?
El nem veszthet azonban, akármint tör fejed ellen.
Igy cselekedjél, a mint van nem eszélytelen ember:
Vesd le jelen mezedet, nászádodat a szelek által
Hagyd hurcolni; hanem kezeiddel szorgosan úszszál
Phaeak földnek, ahol sorsod menekülni veszélytől.
Imhol ez a fátyol, terjeszszed az isteni kendőt
Melled alá, s nincs lelkednek mit félnie többé.
Végre pedig, miután kezed a zöld partot eléri,
Öltsd le magadrol s vesd a tenger nedvibe vissza,
Messzire a földtől, arcáddal amarra tekintvén.”

Igy szólván kendőt ada néki az isteni tündér;
S ismét visszamerült a zajló tenger ölébe,
Búvár képében, s befedé a háborus árvíz.
Tűnődött azután nagyságos bajnok Odysseus,
S felsóhajtvá imigy mondotta levente magában:

„Jaj nékem, netalán valamelyik mennyei boldog
Új cseleket szőjön, lekeletvén engemet innen!
Nem fogadom szavait, mert messzire láttam azon föld
Széleit ímént, melly menedékem volna szerinte.
Azt teszem inkább, ezt sokkal helyesebbnek ítélem:
Mig kapcsolva leend egymásba naszádomon a fa,
Addig rajta ülök s békével szenvedem a bajt;
Ha pedig a hullám szétverte hasábjait, akkor
Uszni fogok: miután okosabb mi sem ötlik eszembe.”

Meddig az itt ezeken tűnődött volna magában,
Addig szörnyű habot tornyozva reája Poseidon,
Roppantat s homorút, meglökte hatalmasan azzal.
Mint az erős fuvatag nekiesvén polyvahalomnak,
A száraz gyülevényt szanaszét hajgálja helyéből:
Ugy hajgálta el a szálfákat szerte. Odysseus
Felkapa egyre, s miként paripáján ülve lovaglott;
Nympha Kalypso adta mezét levetette magáról,
Aztán melle alá illesztvén a csuda kendőt,
Elterjesztett két kezivel lebukott vala gyorsan
A tengerre, uszandólag. Meglátta Poseidon,
És csóválva fejét imigy mondotta magában:

„Igy fanyalogj immár ide és tova e viharok közt,
Mignem az istenek atyjának kedvencihez érhetsz;
Bár így sem panaszolsz gondolnám bajhiba ellen.”

Ekképen szólván megkorbácsolta serényes
Méneit; és Aegaebe futott, hol diclaka fénylik.
Zeusnek lánya pedig mást gondolt, Pallas Athene:
Mert a többi szeleknek utát lekötözve, azoknak
Teljes csillapodást és nyugtot rendele; értök
Gyors boreast költött csak fel, megtörni előtte
A habokat; mignem nyájas seregébe vegyülhet

Révész nemzetnek bajmentesen elves Odysseus.

Igy bolygván két éjt és két napot a zuhogó hab
Torlaszain, gyakran vélé közelíteni végét.
Végre midőn harmadszor eredt szépüstökü hajnal,
Ekkor elülledett a szélvihar és beköszöntött
A szélcsend: mire ő lakföldet sejte közelről,
Szétnézvén sűrűn a mint egy hab felemelte.

Milly örömet látják a jámbor magzatok édes
Atyjokat életben, ki nehéz nyavalyába sokáig
Fetrengett, miután megszállá őtet egy ördög
Mérge, hanem kegyesen felüdíté bajból az isten:
Olly örömet szemlélte az erdőt s partot Odysseus.
És igyekezve uszott, lábát szárazra tehetni.
Hogy pedig annyira volt, fenszó a mennyire szolgál,
Tompá moraj támadta fülét meg az ottküni foktól;
Mert magasan bőgő hullám ordíta fel a part
Szirtjainál, s könnyű tajtékkal rajzola mindent.
Rév ugyanis nem volt, se hajótanya szélveszek ellen,
De fokok ötlöttek ki, magas kövek és kopasz ormok.
Most elhaltak Odysseus urnak térdei s szíve,
S felsóhajtva imigy mondotta levente magában:

„Hajh, miután partot véletlenül engede látnom
Zeus atya, s ennyi vizet szeldestem utána keresztül,
Nincs semmerre kihágó a légszínü halasról!
Mert kívül éles orom meredez, körülötte pedig bőszt
Hullám háborog, és tar szikla sudamlík az égre;
Part közelében mély a viz; mellyet lehetetlen
Meglábalni halandónak s kihatolni veszélyből:
Hogy kimenőt netalán megkapván szikla falához
Üssön az áradalom s hiusuljon minden igyekvés!
Hogyha viszontag odébb úszom, valahol menedékes
Partot avagy révet keresendő; lelkem igen tart
Tőle, nehogy valamelly feltámadt szélvihar által
Ujra beebb hurcoltassam s keserűbben epedjek.
Vagy még tengerből cetszörnyet eresztene könnyen
Rám, millyent Amphitrite sokat ápol, egy ördög;
Mert tudom én, mi felette boszús éltémre Poseidon!”

Meddig ez ilyeneken tűnődött volna magában,
Addig egy éktelen ár a tengerparthoz emelte:
Itten bőre zuzott és csontai törtenek össze,
Hogyha szívébe eszélyt nem adott vala kékszem Athene:
Ő nekilódulván kikapott a szirtra kezével,
S ott csüggött dideregve míg a szilaj áradat elment.
Ekkor imigy szabadult; de ragadta meg őtet apályra
Tértekor a hullám, és messze bedobta viszontag
Sik tengerre. Miként polypusnak, mellyet erővel
Huznak elé odvából, sok kövecsek tapadoznak
A vápáira: ugy szagatta merész keziről le
Szirt neki a bőrt; és befalá mélyébe az örvény.

A boldogtalan itten időnek előtte veszendett,
Hogyha eszélyt nem adott vala néki Athene: kiküzdvén
A hullámok alul, mellyek partokra nyomultak,
Félreuszott, kémlelve, hahogy valahol menedékes
Partot avagy révet pillanta vizsga szemével.
Végre midőn eluszott egy szépcsorgásu pataknak
Torkolatához, hol legjobb helyt gondola lenni,
Immár sziklátlant, menedéket szélvihar ellen,
És érezte folyását, így esdekle imában:

„Hallgass meg, felség, légy bárki; könyörgeni térek
Hozzád, futva Poseidonnak vesztemre törését!
Tiszteletes tudnillik az ég halhatlaninál is
Férfi, ki bujdosván hozzájok fordul azonkép,
Mint én árjaid és térdednek elébe jelennen.
Ugy legyen, el ne taszíts, iennen védencedet immár!”

Mondá. Az rohamát leülette, s viharzani megszűnt;
Szélcsendet szerzett szemközt neki, s torkolatánál
Megmentette. Ki mindkét térdét és deli karját
Le s meghorgasztá; mert a vizek összegyalázták.
Felpöffedt minden tetemében, tenger özönlött
Orrán és száján; ott fekvék szótalán és lelk
Nélkül alélva, erős bágyadság által igáztan.
Végre midőn lelket vön utóbb s eszmélete megtért,
Ekkor az istennő fátylát lekötözve magáról
A tengerbe futó viznek medrébe hajítá;
Mellyet nagy hullám ragadott tova, s Ino kezébe
Vette. Odysseus eltérvén a csörge pataktól,
Földet csókolván a lágy szittyóra hanyatlott;
S felsóhajtvá imigy mondotta levente magában:

„Jaj hova forduljak! mi leend elvégre belőlem!
Mert ha ez ér mellett fognék meghálni az éjjel,
Tartok tőle nehogy csípős dér és buja harmat
Megvegyen engemet illy legyalázott állapotomban,
Reggel hús levegő szokván párolni folyóbol.
Ha pedig a halom és erdő sűrűibe hágva
Egy bokor aljában, fagytól és fáradalomtól
Hagyva, szemet hunynék s mélyen meglepne az álom;
Félelmes, nehogy a bestyéknek koncaul essem!”

Imigy tűnődvén ezt leghelyesebbnek ítélte:
Ment fel az erdőhöz, melyet közelében az érnek
Lelt egy nyílt magason; s megszállott kettes, együnnen
Sarjadt, egy szelidebb és egy vad olajfa bokorban.
Rajtok sem nedves fúvatag nem ront be kívülről,
Sem túl nem törhet nyilazó sugárral a nap,
Sem zápor leve nem verhetne keresztülök: olyan
Sűrűen bonyolodtanak egybe. Ezeknek alája
Bútt be Odysseus, és széles hosszú feket ágyalt
Két kezivel; mert annyi haraszt volt szórva körötte,
Hogy két három férfiut is megvédhete téli

Förgeteg ellen, akármi nagyon csikorogva dühöngne.
Mit szemlélve örült nagyságos bajnok Odysseus;
És közepére feküdt, s levelest torlaszta hegyébe.
Mint a parlagokon hamvakba takarja be üszkét
Olyan férfi, kinek szomszédai nincsenek, a kis
Tüzmagot őrzendő, netalán másokra szoruljon:
Igy takará be magát levelessel Odysseus. És most
Álmod hinte szemére Athene, hogy egyben elűzze
Csüggesztő bajait, mihelyest pilláira hullott.

HATODIK ÉNEK.

Nausikaa hajadon Skheriába vezérli Odysseust.

Igy feküdt ottan nagyságos bajnok Odysseus,
Álmai s bágyától megigáztan. Azonban Athene
A Phaeakoknak fő városa s népeihez ment,
Kik Hypereiának lakták térségeit egykor
Kyklops ország és daliás polgárai mellett,
Kik sanyarák azokat, nálok hatalomra különbek.
Innen felkerekítvén átvezeté Skheriába
Híres Nausithoos, külön a mives emberi nemtől;
S a várost környülfalazá, épületeket tett,
Templomokat rakatott, s a földet köztök elosztá.
De megadózván ez Hades birodalmiba szállt már,
Országolt pedig Alkinoos bölcs fejdelem ekkor.
Ennek ment uri házához most kékszem Athene,
Bajnok Odysseusnek megutat készíteni honába.
A mesterkéltné álmatába eredt vala, mellyben
Mind termet mind arculatát istennel egyenlő
Nausikaa hált, szűz hajadonja nagy Alkinoosnak;
Véle pedig két, a khariték szépségivel áldott
Körhölgy kétfelül a becsukott ajtó küszöbénél.
Lágy szelletke gyanánt besuhanván éjteremébe,
Fője felett állt meg, s ekként mondotta le hozzá
A nyughírű hajós Dymas édes lánya szakasztott
Képében, ki is egykoru volt és szellemű véle;
Ennek képében szólt hozzá kékszem Athene:
„Nausikaa, hogy szültenek illy túnyának anyádék?
Drága ruházataid mind elszennyezve halomban;
Nászod napja pedig közelít, mikor ékeset illik
Venni magadra is a násznépnek is ollyakat adnod.
Mert ezek által kap jó hirre az emberek ajkán
A mi nevünk, hogy örül szüléink lelke reája.
Jersze azért menjünk reggel mocsolyára; segélyül,
Hogy mentül hamarabb átessél rajta, követni
Kívánlak magam is. Mert nem vagy már te sokáig
Illy hajadon, miután seregestül hőslenek a hon
Legnemesebbei, kikhez tartozik a te családod.
Csak folyamodjál hajnalban felséges atyádhoz,
Gyors szekeret s öszvért rendelne kegyelmesen, a melly
Fátylakat és öveket s a többi drága ruhákat
Hozza utánunk. Sőt neked is jobb jönöd ezekkel,
Mint gyalogul, mert a mocsolyák távolka feküsznek.”
Igy szólván eleredt istennő kékszem Athene
Boldog olympra, hol a halhatlanok isteni székét
Hiszszük örökleni, nem rengetve szelek vagy elázva

Záporok által, vagy behavazva; de folytonosan víg
Felhőtlenységnek nyugtatja derűje s verőfény.
Itt vigadoznak az égi karok halhatlan örömben.
A lánynyal végezte után ide ment fel Athene.

Széptrónú hajnal mindjárt eljőve, s fátylas
Nausikaát felserkenté. Nem győzte csudálni
Álmait ez, s a termeken át hirt tenni elindult
Atyja meg anyjának; kiket ottan időzve találta.
Kandallónál ült szorgalmas nőivel anyja,
Tengeri bíborokat pörgetvén orsain; atyját
Ellenben kimenőbe találta elől küszöböknel
A gyűlésbe, hová nemes országrendei hitták.
Szólította legott atyját közelébe sietvén:

„Kedves atyám, nem rendelnél számomra ki egy nagy
És kerek szekeret, vélem mocsolyára emelni
A sok drága ruhát, mellyek szennyezve halomban?
Mert illik neked is bizonyára magadnak, az ország
Rendei közt főnek, tisztában járni gyűlésbe;
Aztán öt fiaid vannak neked a palotában,
Kiknek ketteje nő, hármok meg nőtelen: ámők
Ujdonan új mosatú mezt öltve kívánnak örökké
Táncra eredni; mi a háznál valamennyi nekem baj.”

Monda. Pirult ugyanis maga nászt említeni édes
Atyja előtt; ki azonban elértvén monda viszontag:

„Öszvért sem mást sem sajnálok tőled, oh lányom;
Menj, a házi cseléd majd készít néked ezennel
Gyors szekeret, magaszt s ellátvát célszerű kassal.”

Monda, s parancsot adott; apródai szót fogadának.
Ők hát a szekeret szűz Nausikaának alája
Igy elkészítvén, belefogták gyorsan az öszvért.
A hajadon pedig ottbenről sok drága ruháit
Addig előhordván felrakta reája; szerelmes
Anyja meg ételeket helyezett számára szatyorban,
Mindennéműeket, s a bortömlőbe izes bort
Töltött; (itt a lány feltermett kész szekerére;)
Végre arany köcsögöt nyújtott neki híg olajokkal,
Hogy kenekedhessék maga és körhölgyei véle.
Itt ostort fogván és fényes gyeplüket, egyben
Megcsapkodta; serény öszvérei elkocogának.
Imigy ügettek azok, vivén a szennyeset és lányt;
Nemcsak, minthogy együtt mentek körhölgyei véle.

Kik miután a csörge patak közelébe jutottak,
Ahol örök mocsolyák léteznek, szüntelen ömlő
És kicsapó vizzel, melly eltisztítana bármi
Szennyeke: itt öszvéreiket nem késve kifogván
Elterelék édes fűvet ropogatni az érnek
Horgas mellékén. Aztán leszedék szekerökről
A mezt önkézüleg, s meghordván barna vizekkel
A mély árokban szaporán vetekedve taposták.

Végre midőn mindent tisztává mostanak, egyben
Elteregették a tenger párkánya felett, hol
Legtisztábbra nyalá kövecsét partjának az árvíz.
Megmosdván s kenekedvén ennekutána olajjal,
Csörge patak szélén mindnyájan ebédhez ülének,
Várva, verőfényen míg megszikkadna ruhájok.
Hogy pedig étellel töltöztek hölgyei, s ő is,
Fátylaikat letevén, lapdást játszottak enyelgve.
Közbe fehérölű Nausikaa dalt kezdte közöttök.
Millyen ivőrvendő szűz Artemis a hegyek ormán,
Taygetos ormain és Erymanthos rengetegében
Szarvasok és vadkan gyors úzésébe szerelmes;
És vele a nymphák, Zeus parlagi lányai vígan
Mennek előre; s örül Latónak lelke, midőn egy
Fejjel s homlokkal tűnvén követői között fel
Könnyen elismerszik, noha szép valamennyi körötte:
Ugy tetszett a szűz hajadon körhölgyeiből ki.

Majd hogy Nausikaa haza volt elvégre menendő,
Béfogván öszvért s ruhanéműit összecsínálván;
Itt egyebet gondolt istennő kékszem Athene,
Hogy felocsódnék és látná meg Odysseus a lányt,
A ki az országos városba vezesse magával.
Egy körhölgye felé hajtván a játszi királyné
Laptáját, elvéti; az ér örvényibe pottyant.
Hosszu sikoltás lett: felocsódék bajnok Odysseus
Rája; felülvén tűnődött és szóla magában:

„Jaj nékem, mi halandóknak földre jutottam?
Nem jámbortalanok, vadak ők és jogtapodók-e,
Vagy vendégszeretők és ismerik ők is az istent?
Mintha leányzó nympháknak lármái ütöttek
Volna meg, a kik hegységek szellősein, avvagy
Csörgetegek forrásainál és parlagon élnek!
Vagy hát szózatosszerű nép közelébe jutottam?
Hadd járok csak végire és hadd látok utána.”

Szólván bokrok alul kibuvék nagyságos Odysseus;
S a sűrű erdőből leszakasztván úri kezével
Egy leveles lombot, békendeni véle szemérmét,
Hős erejében bizva haladt, mint bérci oroszlán,
Melly megyen ázottan fázottan, két szeme égvén
Csak belül; és ökrök, juhok avvagy szarvasok ellen
Tart egyenest, hova éhhorpasztott gyomra vezérli,
Megkísérteni bármilly népes pusztai csárdát:
Igy vala most a szűzek előtt nagyságos Odysseus
Megjelenendő, bár csupaszán; mert sorsa parancsolt.
Isszonyu volt nekik, eltorzítván arcait a hab.
Szétrezzentenek a partszéleken erre amarra.
Csak maga Alkinoos szüze állott; mérthogy Athene
Néki merényt ada s borzalmát elvette szívéből.
Ott állt várva reá. Habozott ellenben Odysseus,

Térdeinél fogvást könyörögjön-e a hajadonnak,
 Vagy csak amúgy távol folyamodjék szende beszéddel
 Hozzá, adna ruhát testére s mutatna ki várost.
 Ilyen tünődési között legjobbnak ítélte,
 Távolról esedezni hízogó szóval előtte,
 Térdeinél fogvást netalán megbántsa személyét.
 Szólította tehát hizelegve s eszélyesen őtet:
 „Asszonyom, esdeklek, mi vagy? istenség-e, vagy ember?
 Ám ha egy olly isten, mint kik menny székein ülnek,
 Úgy én Artemis égi Zeüs lányához alakban
 S nagyszerű természetben még legközelebbnek ítéllek.
 Ha pedig olyan lény valamint a többi halandó,
 Ugy háromszor boldog atyád és édes anyád, mint
 Háromszor testvéreid is! bizonyára gyönyörrel
 Telnek el érzékeny sziveik mindenha feletted,
 Hogyha virágjokat a tánckörbe vegyülnie látnak.
 Minden mások előtt kitűnőleg boldog azonban,
 A ki kelengyével learázva lakába viendhet!
 Én legalább soha sem láttam még földiben illyest,
 Sem férfit sem lányt s igazán bámulva csudállak!
 Csak Delos szigetén szemléltem hajdan Apollon
 Oltáránál illy egy karcsú pálmafa zsenjét:
 Mert ott is megfordultam, sok férfi követvén
 Engem azon járatban, melly vesztetve leendett:
 Azt szemlélve is így meg voltam ígézve; miérthogy
 Még soha sem zsendült földből olyan fa, miképen
 Rajtad bámulok elbűvölve s fogódva, felettébb
 Félvén térdedet illetnem, noha fájdalom üldöz.
 Tegnap húszadikán menekedtem szőke halasról;
 Addig szüntelenül hordott hab s fergeteges szél
 Ogygia szigetéről; s most ide hajta egy ördög,
 Hogy még itt is evődjem! mert nem gondolom addig
 Megszűnendőnek, míg sok más bajt nem ad itten.
 De légy, asszonyom, irgalmas; kihez annyi veszélyből
 Elsőhöz történt járulnom! mással egyébként
 Sem vagyok ismeretes tömegében az itteni népnek.
 Jersze, mutass várost és adj rám némi darócot,
 Ha valamelly foszlányt hoztál parlagra magaddal.
 És neked adjon az ég mindent, mit hő szived óhajt,
 Férjet is és házat, s áldjon meg boldog egyesség
 Kincsével! Mert jobb s gyönyörűbb nem létezik annál,
 Mint ha szerelmes egyességben lakhatnak együtt férj
 És feleség, gonosz elleneik bújára, barátik
 Víg örömére; hanem legjobban kettejük érzi.”
 Monda fehérölű Nausikaa neki válaszul erre:
 „Oh idegen, ki koránsem látszol eszélytelen és rossz
 Embernek; miután Zeus boldogságot az égben
 Úgy oszt jó rossz férfiúnak, mint öneki tetszik;
 Már ha reád ezt mérte, viseld békével. Azonban

Most, miután hozzánk és országunkba vetődtél,
Sem viseletben nem lesz szűköd, sem pedig olyan
Bármiben is, valamit megesett utas ember ohajthat.
Én várost mutatok; s polgárit hadd nevezem meg.
Ebben az országban phaeak nép tartja lakását;
Részemről kegyes Alkinoost ismérem atyámul,
Kin az egész phaeak hatalom s kormány ügye nyugszik.”

Igy végezve parancsolt most a széphaju nőknek:
„Álljatok, oh hölgyek; hova futtok férfi személytől?
Hát ellenséget gondoltok rejteni benne?
Nincs, de nem is leszen olly különös napalatti halandó,
A ki csatát hozzon távolból a deli phaeak
Nép földére: mivel, kedvelten az égi karoktól,
Elkülönödve lakunk legutolsó emberek a sík
Tengereken, kikkel keveredni szokatlan egyéb nép.
Ezt, igen is, valamelly boldogtalan úti kalandok
Hozták ápolnunk; miután mind mennyei Zeustől,
Vándor avagy koldús; s adományunk, bár kicsi, szíves.
Nossza leányzóság, adj ennie s innia néki;
S mosdassátok meg, hol szélmenedék van, az érben.”

Szóla; megálltak azok s egymást biztatva maraszták.
Erre beültették egy szélmenedékre, miképen
Nausikaa kegyes Alkinoos szűz lánya parancsolt;
S öltözetül köntöst tévén melléje s palástot,
És az arany köcsögöt neki adván üdvös olajjal,
Mosdani sürgölték a szépcsorgásu patakban.
Szólott ekkoron a nőkhöz nagyságos Odysseus:

„Állnátok, körhölgyek, odébb, mignem lefürödtem
A sós tajtékot vállamrol, s üdvös olajjal
Megkenekedtem, mit régen nélkülöze testem.
Én veletek szemközt megfürdeni nem fogok; ilyen
Széphaju lányok előtt átallnék állni meztelen.”

Szóla; odébb álltak, s elmondák Nausikaának.
Mosta tehát vízzel testéről bajnok Odysseus
A savanyat, melly hát s széles vállára tapadt fel;
És a tajtékot kikiöblöngette hajából.
Végre midőn megmosta magát s kenetezte olajjal,
S a lány adta ruházatokat felvette magára;
Ekkor Athene, Zeüs kékszem csemetéje, nagyobbá
Tette s derékebbé őt szemre; s jacinttal egyenlő
Kondor fürtöt ereszte halántékára fejéről.
Mint ha ezüst szobrot futtat meg arannyal az ötvös
Férfiu, kit vagy Hephaestos vagy Pallas Athene
Oktata művészetre, s remek munkákat erényez:
Ugy hintette kecsét ennek vállára, fejére.
A ki különválván tenger párkánya felett ült
Most le, kecs és bájjal csillogva. Vigyázta szemével
A hajadon, s körhölgyeihez mondotta esennen:

„Halljátok csak, egyet szólnék, oh fehérkebelű nők!

Nem minden mennyben lakozó halhatlanok ellen
Jött ám a deli phaeakok honnába ez ember:
Mert szemeimben előbb kellemtelen arculatú volt,
Most pedig olyan, akár egy boldog mennyei felség.
Bár ilyen férfit híhatnék én is uramnak
E földön, vagy imez meg akarna maradni közöttünk!
De nosza, oh lányság, adj ennie s innia néki.”

Igy mondónak igen gyorsan fogadának azok szót;
S ennie innia tettenek a deli férfinak egyben.
Vajmi esennen evett és itt nagyságos Odysseus
Most, miután éhen kellett nyomorognia hosszan!

Erre fehérölű Nausikaa mást gondola: össze
Tűrvén a mezeket csínos szekereére rakatta;
És befogatván öszvéreit maga szinte felült volt.
Szólította meg itt és szorgalmazta Odysseust:

„Jer már, vendég, a városba; hogy édes atyámnak
Házához vigyelek, hol az ország legderekabbik
Rendeit és karait mind felgyülekezve találod.
Csakhogy imigy cselekedj, másként sem eszélytelen ember:
Mig a róna mezőn és mívelt telken utaznánk,
Addig némbereimmal együtt jer gyorsan előre
A szeker és öszvérek után; majd én vezetendek.
Ha pedig, a várost közel érők, mellyet emelt fal
Fut körül, és mindkét részről szép révei vannak
Keskeny béuttal, s utcát képezve hajósor
Álldogal, ön szállása levén mindöknek egyenként.
Itt van az ország tére Poseidon temploma mellett,
Fejtett és faragott kövezettel sorra kirakva;
Itten ügyelnek barna hajók szerszámira, gyártnak
Tarcsot alattságot, hátnak s bárdolnak evedzőt.
Mert a phaeaknak nincs gondja tegezre, sem íjra;
Ámde vitorlák, árbocok és evezőkre s hajókra
Büszke faj, általhajt a tenger szőke mezőjén.
E népnek kerülöm susogását, hogy valamellyik
Meg ne gyalázzon; igen rossz némelly városi ember.
Összetalálkozván könnyen szólhatna egy aljas:
„Már ki ez a magas és szép férfiú Nausikaának
Nyomdokiban? hol vette? bizony még férje lesz egyszer!
Vagy tán a jövevényt valamellyik messze hajórol -
Mert közel ország nincs - tetszik neki fognia pártul;
Vagy pedig a mennyből kértek le imái egy édes
Istent, a ki ővé légyen mindenha. Ugyancsak
Szépen tenne bizony, ha közénk máshonnan idézne
Férjet! Igaz, neki e phaeak nép teljesen aljas
Már, mellynek pedig annyia és a legjava hőslí.’
Igy szólának ezek; mi nekem fájdalmasan esnék.
Mert még arra is, a ki ezül mer tenni, haragszom;
A ki szerelmetes atyja vagy anyjának hire nélkül
Férfiúval szót vált mielőtt nászünnepe megvolt.

Igy tégy hát, idegen, ha ugyan felséges atyámtól
Mentülelőbb meg akarsz innen küldetni hazádba.
Pallas Athenének szent nyárligetére találunk
Útunkban, hol kutforrás, körülötte mezővel;
Itten diszlik atyám kertészete s parlagi telke,
Annyira várostól, fenszó a mennyire szolgál:
Itt te megállapodol s addig vesztegleni fogsz, míg
Mi a fő városba s atyám házába mehettünk.
Hogyha pedig minket haza éretteknek ítélhetsz,
Akkoron indulj bé magad a városba, s lakárol
Kérdezkedjél Alkinoos felséges atyámnak.
Könnyen elismerszik, bármelly kis gyermek is elvisz
Rája; miérthogy nincs a phaeak nép tömegében
Senkinek olyan háza, hogy érdemes Alkinoosnak
Házához foghatna. Ha majd teremünkbe jutottál,
Menj szaporán át a palotán, míg édes anyámhoz
Érsz; ő a kandallónak lángfényei mellett
Tengeri bíborokat csudaszépeket ül eregetve
Oszlophoz dölten, munkás szobanőkkel utána.
Erre vagyon felséges atyám disztrónja nyugasztva,
Mellyen az ülve borozni szokott, valamint egy ur isten:
Ezt elmellőzvéen kezedet nyujtsad ki anyámnak
Térde után; hogy mentülelőbb örvendned adassék
A hazatérés napjának, bármennyire lakjál.
Mert ha szerencséd lesz kegyeit megnyerned anyámnak,
Bizhatol önnönidet még szemlélhetni, bejutni
Mennyezetes házadba s kövér földére honodnak.”

Szólván megcsapkodta legott öszvérit az ostor
Fényes szíjával, s ott hagyták a vizet egyben.
Igy ügetének, lábaikat jól váltogatólag.
A hölgy ugy hajtott, hogy Odysseus és a leányság
Érhessen vele; ok móddal használta az ostort.
A nap elalkonyodott, s megjöttek Pallas Athene
Nyárligetébe; holott letelepszék bajnok Odysseus,
És mondotta imádkozván Zeus lányához ajka:

„Halld meg imádságom, Zeus harcos lánya! jelennen
Hallgass meg legalább, ha maiglan ezernyi vitámban
Meg nem hallgattál, mikor ott hajgála Poseidon.
Add, hogy az ország emberinél részvétre találjak!”

Igy szólott; bevé az imákat Pallas Athene,
De meg nem jelenék neki, mert átalla felettébb
Szent nagybátyja⁴ miatt: ki levente Odysseus ellen
Mindig igen haragudt, valamig földére kilépett.

⁴ Poseidon.

HETEDIK ÉNEK.

Kellemetes fogadás Skheria fejedelmei által.

Mig itt így esedett nagyságos bajnok Odysseus,
Addig az öszvérek lánynyal városba jutottak.
Érdemes atyjának tündöklő házához érvén,
A tornácba megállt; hol lelkes vérei gyorsan
Összeteremtek együtt egyig ökörülötte, s kifogván
Öszvért, a szép tiszta ruhát felszedve behordák.
Ez meg termibe ment, hol epirosi Eurymedusa
Agg szobanő tüzet élesztett: kit evicke hajóban
Hoztak Epirosnak földéről néhanap által,
S Alkinoosnak ajándéknak választva, miérthogy
Fejedelmek vala s istenként hallgatta az országot.
Ez volt hű dajkája fehérölű Nausikaának;
Ez gyújtott tüzet és készített esti ebédet.

Most indult meg Odysseus a városba; homályos
Köddel vette körül az iránta kegyelmes Athene
Őt, nehogy összetalálkozzék valamelyik erélyes
Phaeak véle, belékössön s faggassa, ki légyen.
A mint a városba be volt mármár vegyülendő,
Ime elébe került istennő kékszem Athene
Egy vödrös hajadon képében. Odysseus urnak
Méltósága legott kérdé az előtte megállót:

„Nem vinnél engem, szép gyermekem, Alkinoosnak
Házához, a ki ez országnak nagylelkű királya?
Mert én sok bajon általesett külföldi halandó
Messze világból vettetem hozzátok; azért nem
Ismerek egy lelket sem az ország népei közzül.”

Szolt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
„Jersze vidéki apám, a házat, mellyet ohajtasz,
Megmutatom; hiszen az nincs messzire a mi lakunktól.
Csakhogy halkán járd, majd én kalaúz leszek; aztán
Senkire fel ne tekints, se ne kérdezz senkit utunkban;
Mert idegen férfit nem igen szívelhet ez a nép,
És nem lát örömet másunnan jött utasembert.
Ők csak gyármű hajójokban bizakodva, temerdek
Tengeren átúsznak, mi Poseidon ajándoka nálak;
És bizonyára hajójok, mint szárny s gondolat, olly gyors.”

Igy szólván vezetett istennő kékszem Athene
Egyszeriben; követé pedig ötet nyomban az ember.
A híres révész phaeakok senkie sem volt
Sejdítője, midőn haladott a városon, óván
Őt az erős isten szemeiktől; a ki sűrűn
Környülfátyolozá köddel, vonzalmas iránta.
Álmélkodva tekintgete révre hajókra Odysseus,

A híres nemzet piacára, magas kicölöpzött
 Hosszu falakra, csodás látványra az emberi szemnek.
 Végre hogy a fejedelmi lakás közelébe jutottak,
 Monda legott hozzá istennő kékszem Athene:
 „Ime vidéki apám, melyet kimutatni akartál,
 A ház; bent lakomán vendégeskedni találok
 Zeus védenőit, a fő rendeket: ámde te mit sem
 Félve siess be; miérthogy bátor férfiú minden
 Dolgaiban nyertesb, ha vidékről hozta is a sors.
 A palotában előre magát keresed fel az urnót;
 Nékie Arete vezeték neve, s épen azoktól
 A szüléktől lett, kik nemzék Alkinoost is.
 Mert legelőször Nausithoost nemzette Poseidon
 Földrázó, s Periböa, magas szépsége nemének,
 Legfiatalbik lánya tekintetes Eurymedonnak,
 Kit hajdantan ama tulbűszke Gigasok uraltak,
 A ki bűnös népét megrontá s véle magát is.
 Lányával pedig összevegyült s nemzette Poseidon
 Híres Nausithoost, ki a phaeak népen uralgott;
 Nausithoos meg Rhexenort és Alkinoos hőst.
 Elsőt magtalanul nyilazá meg ezüstiv Apollon,
 Immár férjet, egyetlen kedves lánynak az atyját,
 Aretének. Imezt feleségül vette s becsülte
 Alkinoos, mint nem tiszteltetik asszonyi állat,
 Kit most házasság kötelez férjéhez a földön:
 Olly igazán tiszteltetik ő, és annyira van mind
 Kedves gyermeki és nagylelkű Alkinoos, mind
 Népei kedvében; kik mint egy mennyei istent
 Nézik s tisztelik őt, mikor a fő városon átmegy.
 És csakugyan nincs is jó és kegyes elme hiával,
 Kikhez szíve hajol, ha vitákat eloldani szükség.
 Ám ha szerencséd lesz megnyerni kegyelmeit ennek,
 Bizhatol önnönidet még szemlélhetni, bejutni
 Mennyezetes házába s kövér földére hazádnak.”

Így szólván eleredt istennő kékszem Athene
 A sivatag tengerre, kies Skheriát oda hagyva;
 És Marathont érvén s a szélestelkü Athenaet,
 Híres Erekhtheus házában tűnnek el: Odysseus
 Ellenben kegyes Alkinooshoz tartá. Megállván
 Sokkép tűnődött, mig az udvar réz küszöbére
 Lépett: mert kegyes Alkinoos palotái hasonlón
 Tündöklöttek a nap s hold fényével az égen.
 Mert réz fal húzódott volt el emerre amarra,
 A küszöbön kezdvén befelé, beszélve zománccal;
 Roppant diszpalotát arany ajtó szárnyai zárták;
 És az ezüst ajtóragaszok réz talpakon álltak,
 Ajtófellel ezüsből és varjúval aranybol.
 Két oldalra ebek fénylettek ezüsből aranybol,
 Bölcs Hephaestosnak remekeltei, hogy szakadatlan

Őrizzék házát nagylelkű Alkinoosnak,
 Nem szenvedve halált, el sem vénhedve örökké.
 Jobbról és balról trónok dőlének a falhoz,
 A küszöbön megkezdve körül; mellyekre tudósan
 Himzett szőnyegek omlottak, kecses asszonyi munkák:
 Itten szoktanak a phaeak főfő uraságok
 Ülni, vidám étel s italok közepette napolva.
 Csinos polcaikon gyerkőcök álltak aranyból
 Itt meg amott, égő fáklyákkal két kezeikben,
 Éjjeli vendégségeknél szolgálni világgal.
 Udvari ötven ügyes szolgáló némbéri közzül
 Mások sárga buzát őrlöttek kézi malomban,
 Mások szőttenek és orsót pörgettenek össze
 Ülve, miként levelek jegenyének lengeteg ágán.
 E sűrű szőnyegeken átszillanik a hig olajcsepp.
 Annyira multanak a phaeakok máshoni embert
 Tünde hajókkal túl, és annyira széphaju nők
 Vásznat himzeni: mert istennő kékszem Athene
 Műtudományyal is áldta meg és szellemmel is őket.
 Kívülötte az udvarnak közel a kapuhoz nagy
 Négyszegű kert, minden részről rácsokkal övezve;
 Hol magas élőfák virulának rakva gyümölcscsel,
 Körte, narancs, fajtájáról dícséretes alma,
 És édes füge és a zöld terepélyes olajfák.
 E fáknak soha sem jut tönkre gyümölcse, sem el nem
 Fogy télen nyáron, hanem a napnyúgati szélnek
 Lengedezése egyet zsendít, másat pedig érlel.
 Itt körtvély körtvélyre ivett, almára az alma,
 A szőlő szőlőre, fügék az előbbi fügékre.
 Itt vala termékeny szőlőtelek általa hagyva,
 Mellynek egyik szélén a nap sugári aszalják
 A fűtőt, máson szüretelnek, harmadikon meg
 Sajtolnak; mialatt szemközt ívetlenül állnak
 Más rügyezők, mások pedig épen kezdve pirulni.
 Vannak alább az utó sorban mindennemű zöldség
 És veteményágyak, mik diszlenek a kerek éven.
 Két forrásainak szétácsorog egyike a kert
 Minden irányában, másik pedig a kapu alján
 Bészökök a házhoz, mellyből a honfiak isznak.
 Ekként áldották meg az istenek Alkinoos hőst.
 Itt állongván nézegetett nagyságos Odysseus.
 Végre midőn a nézegetés lelkének elég volt,
 Átlépett küszöbén haladéktalan a palotának.
 Ottben lelte az országos fő rendeket épen
 Áldmásozva ügyész Hermesnek serlegeikkel,
 Kit legutolsót tiszteltek nyugalomra menetkor.
 A palotán általsietett nagyságos Odysseus,
 Köddel Athenétől burkolva előtte s utána;
 Mig Arete királynéhez juta s Alkinooshoz.

A mint átkarolá Arete térdit Odysseus,
Egyszersmind elosztott a ködnek fellege róla.
Mind elnémultak, látván a férfiut ottben,
És álmélkodtak; hanem esdett bajnok Odysseus:

„Arete, nagysás Rhexenor lánya, királyi
Férjed térdeihez s tieidhez járulok, és a
Ház vendégi elé megesettségemben! Az isten
Tartsa soká mind boldogul, és holtoknak utána
Hagyhassák értékeiket népadta címökkel
Gyermekeikre: csak énnékem rendeljetelek út
Drága hazámba, ki vérfeleimtől rég tova küzdök!”

Ekkép szólva leült tűz mellé a kocik ernyedt
Hamvaiban; kiki elnémult a királyi teremben.
Csak későbbben emelte szavát fel jó Ekheneos,
A ki az országnak legidősebb embere volt, és
Mind szónoklani bölcs mind sok hajdankori dolgot
Tudni. Beszéle tehát ez köztök jóakarattal:

„Alkinoos, nincsen rendén s hozzád nem is illik,
Hogy vendéged így a kandalló hamvain üljön!
Imé mindezeket függőben tartja parancsod.
A vendéget azért felkeltvén tedd az ezüstszeg
Trónra, s parancsolj bort elegyíteni hirnökeiddel
Billikominkba, hogy áldmásozzunk mennykövező Zeus
Tiszteletére, ki jámbor utast mindenhova kísér;
Sáfárné pedig a maradékból ennie adjon.”

Alkinoosnak hallván ezt szentséges egyéne,
Kézen fogva legott felkelté hadnagy Odysseust
A porzó hamuból, és fényes trónra ülette,
Laodamas széplelkű fiát felkeltve helyéről,
A mellette ülőt és legkedvesbet előtte.
Ekkor arany korsót hordozván egy szobanémber
Kézvizeket töltött az ezüst tálcára belőle;
Majd gyalott asztalt helyezett önéki serényül;
Mellyre szemérmes sáfárné kenyeret raka, s bőven
Hordott ételeket, mindenből szívesen adván.
Etten evett és ittan ivott már bajnok Odysseus.
Szólítá ezalatt a hirnökök Alkinoos meg:

„Pontonoos, nosza bort elegyítve kupába, kináld szét
A házban, hogy igyunk áldmásul mennykövező Zeus
Tiszteletére, ki jámbor utast mindenhova kísér.”

Mondá; Pontonoos mézédess bort elegyített,
És elzsengézhén közepettök szétpoharazta.
Végre hogy áldmásoztanak és míg akartak ivának,
Alkinoos felemelve szavát mondotta középre:

„Halljunk szót, phaeak ország kara rendei, tőlem,
Hadd terjeszszem az én szívem sűgalmat elétek!
Most töltözve levén menjen kiki hálai lakába;
Reggel azonban több aggastyánt összehivandók
Megvendégeljük, s örökéletű isteneinknek

Kellemes áldozatot mutatandunk. Annakutána
 Értekezünk hazautja felől, hogy fájdalom és bú
 Nélkül érkezzék mielőbb haza gondviselésünk
 Által, akármiilyen távolhoni férfiu lenne;
 Ne is lásson azonközben kárt vagy veszedelmet
 Mig földére ki nem lépett: ott szenvedt azután,
 Mit neki a végzet s emberreszkette Fonónék
 Akkor szabtak elébe, mikor megszülte az anyja.
 Hogyha pedig valamely istenség jött le az égből,
 Ugy az olympi karoknak egyéb szándékai lesznek.
 Mert legalább azelőtt nyilván le-lejöttek az égnek
 Boldogi, hogyha dicső századdal imádtuk ez ország
 Földén, és ottan telepedtek ebédhez ahol mink.
 Vagy ha rideg vándor jött országunkba, viszontag
 Ezt sem rejték el; miután olyan közel állunk
 Hozzájuk, valamint kyklops vagy büszke gigas nép.”
 Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Alkinoos, másképp gondolkodj; én sem alakban
 Sem természetben nem azoknak mása vagyok, kik
 Mennyben uralkodnak, de minő a többi halandó.
 A kiket e földön legtöbb fájdalmon égni
 Tudtok, azon boldogtalanokkal vessetek össze!
 Vajmi feles bajról fognék szólhatni ezenkül,
 Mellyeket isten jóvoltából láttam utamban!
 De vacsorálni szabadjon, akármit szívedezőnek.
 Mert a gyűlöletes potrohnál semmi kutyásabb
 Sincs, melly kénytelen is hajt emlékezni magáról
 Bármilyen szerencsétlen bús emberi állatot. Ime,
 Én is bánatokat hordok lelkemben; azonban
 Ez csak italt ételt követel, s feledésbe temetvén
 Minden előbbeni bajt, töltözni sovárogo erővel.
 Ti meg hajnal erejével végezzetek aztán,
 Hogy boldogtalanat haza szállíthassatok; ámbár
 Így legyalázva vagyok, fogyjon hamar életem el, csak
 Lássam enyéimet, udvaromat, jószágimat egyszer!”
 Így szólott; javálák mindnyájan, s a jövevénynek
 Megvitetést szavazának, azért, hogy helyre beszélett.
 Végre hogy áldmásoztanak és mig akartanak ittak,
 Mások eloszlának kiki ön házába feküdni:
 Bajnok Odysseus ellenben maga helyt maradott volt,
 Arete s kegyes Alkinoos mellette helyökben
 Ülvén; a szobanők az edényeket eltakaríták.
 Szólni fehérölű Arete kezdett vala első;
 Mert ráismert a takaros köntösre palástra
 Egyszeriben, miket ő remekelt és hölgyei véle:
 Szólítván meg azért mondá neki röpke szavakkal:
 „Azt akarom tőled legelőször hallani, vendég,
 Ki s ki vagy? e csinos öltözetet hol vetted? Ugy-é bár,
 Tenger háta felett vallod magad imide jöttnek?”

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Súlyos azon küzdelmet eléd rajzolni, királyné,
Folytonosan, mellyet hordoznom az istenek adtak!
Mit közelebb kérdél, megfejttem néked ezuttal.
Ogygia sziget áll a tengeren elkülönödvé,
Mellyben csalfa Kalypso, Atlas széphaju lánya
Tartja lakását, egy rettentő isten; azért nem
Közlekedik vele senki, sem isten sem pedig ember.
Csak magamat hajtott egyedül boldogtalan útast
Nála egy ördög, hogy lezuhantott mennyköve által
A tenger közepén Zeüs eldarabolta hajómat,
Hol bajtársaimék egy lábíg mind odalettek.
Én meg csorba hajóm talaját hamar általölelve,
Rajta kilenc nap uszám: tizediknek fénytelen éjén
Ogygia szigetére vetettek az istenek, ahhol
Szörnyü Kalypso honol; ki lakába szeretve fogadván
Húzamosan kedvelt és ápolt, s biztata mindig,
Halhatlanná tesz, nem is enged elaggani többé.
Ámde az én szívemet soha sem bájolta szerelme.
Itt hét évhosszant veszteglék, sűrű könyekkel
Áztatván mezemet, mit rám maga ölte Kalypso.
Végre midőn a nyolcadik év fordúlatá megjött,
Ekkoron elsürgölt szigetéből, vagy Zeüs által
Hívatván fel, avagy maga térvén végre magába.
Külde pedig rovatós nászádon, sokneműt adva,
Étkeket és borokat, s halhatlan testi ruhákat,
S kellemetes langy szellőket támasztva utamra.
Tizenhét napig uszkálám a tengeri síkot:
Tizennyolcadikán feltűntek messze homályban
Országok bércormai, s megvídúla szegénynek
Szívem: bárha utóbb még sok bajon általesendő
Voltam, mellyet rám kékfürtü Poseidon eresztett.
A ki nekem hajtván szélvészeit, útamat állá,
És felbőszíté a tendert; el se bocsátott
Nyögve nyögőt ádáz hulláma nászádomon engem.
Végül ezt elfoszlatták a szélveszek; és én
Úszva szelém a tengerözönt, míg partjaitokhoz
Nem ragadott iszonyú szélfergeteg és zuhogó víz.
Imigy vergődöt hullámhegy erőtete, roppant
Sziklához fenyegetvén sujtani s mostoha helyre:
Ámde kiküzdvén visszauszám; míg csörge patakhoz
Törhettem, mellyütt legjobb és durva kövektől
Ment helyet ítéltem lelhetni, vihartól is ernyőt.
És kiesém lelkendezve; s mivel a komor éjjel
Rám feketült vala, a Zeüs árasztotta pataktól
Félre, lefekvém bokrok alatt, testemre harasztot
Torlasztván; hol mély álomba meríte az isten.
Itten aludtam aszú levelesbe takartan alázott
Testtel az éjjelt és hajnalt és a delet által.

A nap aláhajlott, mikoron felereszte az álom.
 Most a vizparton sejtettem játszani lányod
 Hölgyeit, és velek ezt a mennyeikkel egyenlőt;
 És kértem könyörögve: ki nincs jó elme hiával;
 Ugy tartotta magát, mint várni aligha lehetne
 Mindenik ifjútól, a kik jobbára bohóznak.
 Ő nekem ennem elégségest és bort ada innom,
 A vízben megmosdata, és rám adta ez öltönyt.
 Bár szomorú szívvel, de valót mondtam előtted.”
 Érdemes Alkinoos pedig így szólott neki erre:
 „Azt bizony, oh vendég, nem igen cselekedte derékul
 Lányom, hogy hozzánk egyenest bé nem hozza téged
 Némberivel, miután legelőször is öneki esdél.”
 Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Felség, meg ne piruljon ezért nekem a gyönyörű lány.
 Ő körhölgyeivel beparancsolt engem utána
 Nyomban; azonba magam nem akartam, félve, nehogy rám
 Vetvén a szemedet lelkedben megharagudjál.
 Mert a földnek igen gyanusító népe az ember.”
 Alkinoos pedig így mondá neki válaszul erre:
 „Vendég, nincsen az én kebelemben elannyira könnyen
 Felháborgó szív; okkal jó s móddal akármi.
 Sőt oh bárcsak, Zeus atya, Pallas Athene, Apollon,
 Olly létedre minő vagy s úgy érezve miként én,
 Birni leányomat és vőmül hívatni örökké
 Helybe maradhatnál! én házat, birtokot adnék,
 Hogyha maradnál önként; mert akaratlanul, isten
 Mentsen, ez országon nem erőtet tartani senki.
 Búcsúdat ki fogom, megtudd, állítani holnap
 Illyenkorra; midőn te szelíd álomba merülten
 Alszol, azok tova szállítanak: hogy végre megérkezz
 Országodba, saját házádba, vagy ahova tetszik,
 Bár Euböánál sokkal messzebbre fekünnék.
 Mert legmesszebbnek mondják ezt, kik feleinkből
 Akkor szemlélték, mikor egyszer szög Rhadamanthyst
 Tengeren elvitték Tityoshoz látogatóba.
 Már ezek egy nap alatt fáradság nélkül eveztek
 Volt oda, s még aznap haza vitték könnyeden ötöt.
 De magad is fogod azt szemeiddel látni, mit érnek
 A mi hajóink s embereink, hol evedzeni szükség.”
 Monda; örömmre derült nagyságos bajnok Odysseus,
 És felemelve szavát fakadott ki kegyélyes imában:
 „Zeus atya, vajha ígéreteit részemre megállná
 Alkinoos! neki a buzatermő földön örök hir
 Lenne az; én pedig eljutnék végtére hazámba!”
 Mig ezek itt egymást ekképen váltogaták fel,
 Ime fehérölü Arete hölgyekre parancsolt,
 Ágyat vetni kívül az előcsarnokba, biborbol
 Párnát tenni reá és beszönyegzeni szépen,

Meg bojtos kacagányt takaróul vetni reája.
Elsietének azok kezeikben fáklyavilággal.
A mint meghagyták szorgalmasan a csinos ágyat,
Bajnok Odysseushez közelítvén szóltnak intve:
„Menj lefeküdni, oh vendég, már megvetve az ágyad.”
Igy mondának; előtte igen kedves vala e szó.
Igy feküdt immár nagyságos bajnok Odysseus
Kellemes ágyán a dörgő csarnoknak alatta.
Alkinoos pedig udvara legbensőiben alvék,
Hol számára feket s hálást szolgáltatata nője.

NYOLCADIK ÉNEK.

Bajversenyre hívák Skheria daliái Odysseust.

A rózsásujjú hajnalnak támadatával
Felkelt Alkinoos szentséges egyéne az ágyból,
Fel Zeus rajzata is dulvári Odysseus; aztán
Alkinoos szentséges egyéne vezérle az ország
Téríre, melly a gyármű hajók mellett vala nékik.
Imide érkezvén egymás közelébe leültek
A faragott köveken: mialatt maga Pallas Athene,
Képében kegyes Alkinoos követének az ékes
Várost megjárja, haza égve szerezni Odysseust;
És közelítve kihezkihez így folytatta beszédét:
„Oh phaeak ország kara rendei, menjetek össze
A gyűlésbe, hogy ott meghallgassátok ezennel
Egy vendég szavait, ki imént jött Alkinooshoz
Tenger háta felett, képmása az égi karoknak!”
Imigy szólva felingerlé a kandi csoportot.
Egyszeriben megtelt felcsődült emberi néppel
Tér és minden ülés: melly álmélkodva csudálá
Laertes daliás magvát; kit Pallas Athene
Isteni bájjakkal hintett meg válla s fejében,
És karcsúbbá tett s derekabbá szemre: ha ezzel
A phaeak összes népnél szeretetre találna,
S tisztességes lenne s tekintetes, és a soknemű bajnak
Embere, mellyben utóbb vele megmérkőzni kerestek.
A mint összesereglettek vala és csapatoztak,
Alkinoos felemelve szavát mondotta középre:
„Halljunk szót, phaeak ország kara rendei, tőlem,
Hadd terjeszszem az én szívem sűgalmat elétek!
E vendég, ki legyen? nem tudni, lakomba vetődött,
Vagy kelet avvagy napnyúgat népségei közzül,
És földére könyörg juthatni kegyelmetek által.
Hát, valamint azelőtt, rendeljünk neki is utat.
Mert soha senki sem is, ki csak országonba vetődik,
Szívedez itt búcsúja után epedezve sokáig.
Barna hajót vontassunk a tengerre, legelső
Rendűt; ötvenkét ifjat választaszatok összes
Népünkben, kiknek legügyesb evezése tapasztalt:
Majd evezőiteket révészpadotokra lekötván
Jőjete egyszeriben házamhoz, gyors lakomában
Részesülendők; én mindent megajánlok örömmel.
Ennyit az ifjaknak: hanem a haza többi hatalmas
És jogodos fejedelmi legitt jertek velem úri
Házamhoz, hogy jóltartsuk vendégemet; el se
Húzza magát valaki. Híjátok szinte meg a jó

Lantos Demodokost, kinek a halhatlanok édes
 Dalt adtak kegyesen, valahányszor zengeni kedve.”
 Így szólván vezetett; s jogodos fejedelmei véle
 Mentenek, a hírnök pedig a dalnoknak utána;
 Válogatott ötvenkét ifju viszontag elindult
 A tenger partjára, miként szívökre kötötte.
 Kik miután tengerre s hajók közelébe jutottak,
 Barna hajót vontattak alá a szőke halasra,
 Árbocot állítván lobogót tettek ki; azontul
 Bőrkámvába tolák hosszú evezőiket annak
 Rende szerint, a fehér lobogót szellőnek ereszték,
 És vizszinre kijáratták vala: ennekutána
 Nemzetes Alkinoos roppant házába siettek.
 Már tele gyült csarnok, valamennyi sikátor, egész ház
 Emberrel, mind ifjúval mind tisztos öreggel.
 Alkinoos számokra tizénkét gyapjasat ölt le,
 Nyolc agyaras disznót, két csámpás ökröt: ezekkel
 Nyuzva bebánnván kellemetes lakomákat ütöttek.
 Hirnök ezenközben megjött vala Demodokossal,
 Kit szeretett a musa, s adott számára roszt s jót,
 Megfosztván szemitől és áldván isteni dallal.
 Ennek ezüstszegü trónt helyezett most Pontonoos ki
 Lakmárok közepére, sugár oszlopra nyugasztván;
 Szegre pedig zengő lantot függeszte azonnal
 Fője felett lefelé a hírnök, s rája vezette
 A kezeit; majdan szatyrot s asztalt tevé hozzá,
 Mellyre boros poharat tett inni, mikor neki tetszik.
 Most kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.
 Hogy pedig éhek megcsilapult és szomjok elalvék,
 Demodokost a musa legott dicsérni hevíté
 Hősöket énekkel, mellynek hire akkor eget vert:
 Villongásit Odysseus és Peleusfi Akhilleus
 Fejedelmeknek, ahogy hajdanta az istenek áldott
 Vendégségében tüzesen perlettek, örülvén
 Jó Agamemnon legderekabb fejedelmei harcán.
 Mert Pythóban imigy jósolt neki Phöbos Apollon
 Annakelőtte, midőn küszöbén bélépe jövendőt
 Kérdeni: mert ekkor szövétének Troja meg Argos
 Romlástervei Zeus mennybéli tanácsai által.
 Mig ezeket zengé a kedves dalnok, Odysseus
 Nagyszerűes bibor öltönyegét felemelve kezével
 Uri fejére huzá, s befedé vele kellemes arcát,
 A phaeakok előtt áttállván ontani könnyet.
 Hogyha dalát elhagyta pihenni az isteni dalnok,
 Megtörülé szemeit, s biborát letakarva fejéről
 Billikomot fogván áldmást tön az égi karoknak:
 Hogyha viszont kezdett, ismét énekleni késztvén
 A phaeakok dalszerető kara s rendei; ekkor
 Ujra befedve fejét zokogott rejtekben Odysseus.

Minden mások előtt sikerült titkolnia könnyét,
Csak maga nemzetes Alkinoos sejtette, mi történt,
Ott ülén közelében és sóhajtani hallván;
S egyszeriben felemelve szavát mondotta középre:
„Halljunk szót, phaeak ország kara rendei, tőlem!
Már lakomával eléggé jól töltözve, miképen
Lanttal is, ünnepies vendégség hú követével,
Nossza gyerünk kifelé, és lássuk rendre tusáit
A bajversenynek: hogy utóbb földére jutandó
Vendégünk otthon hirrre tegye, mennyire állunk
Mások előtt birkózva, szaladva, öklözve, ugorva.”

Igy szólván vezetett; azok elsietének utána.
A hírnök pedig a harsány lantot felakasztván
Szege, kezénél Demodokost megfogva kivitte
A palotából; és vezeté, hova nézni tusákat
Phaeak országnak tisztos kara s rendei mentek.
Térnek tartottak; követék seregestül az alnép
Ezrei: és mostan sok nemzetes ifju felállott.
Felkelt Akroneos, vele Okyalos, meg Elatreus,
Nauteus és Prymneus, nemes Ankhialossal Eretreus,
Ponteus és Proreus, Thoon és Anabesineos hős;
Amphialos, Polyneos Tektonides fia; felkelt
Aztán Euryalos, valamint a háborus Ares;
Naubolides, kép és szálás termetre legelső
Laodamason kül a phaeak ifju seregben;
Végül Alkinoos három deli gyermeke kelt fel,
Laodamas, Halios, Klytoneos, az istenek ikre.
A lelkes daliák lábbal mérköztek először.
Pályasorompótól iramodva el, ott repülének
Gyorsan előre, sebes nyomaikban por kerekedvén.
Hős Klytoneos volt közepettők futni legelső.
Mennyire járnak elől szántó öszvérek ugarban,
Annyira járt ez elől s maradoztak társi utána.
Tikkasztó birkózással mérköztenek aztán;
Hol nemes Euryalos lerakott valamennyi leventét.
Amphialos meg az ugrásban pályáza le kitkit;
Legdiadalmasban versenyezze tekével Elatreus;
Alkinoos fia Laodamas megnyerte az öklöt.
Végre midőn megelégették mindannyian a bajt,
Alkinoos fia Laodamas mondotta középre:

„Nossza barátim, kérjük meg, tud-e vajjon a vendég
Némi tusát. Legalább termetre nem aljas egy ember,
Sem lent szár és combra, sem a két kézre fölülről,
S izmos erős nyakszirtra; nem is fiatal kora hagyta
Annyira még őt el, mintsem megtörte a sok baj!
Tengernél ugyanis nem tartok semmi gonoszbát,
Embereket legyalázni, habár daliákat egyébként.”

Szólott Euryalos neki válaszul erre viszontag:
„Laodamas, helyesen mondtad; eredjsze te hozzá

Önmagad egyszeriben, s adj jó szót nékie s hídd fel.”

Hallván már ezeket deli gyermeke Alkinoosnak,
Tér közepére kiállva imigy kéré fel Odysseust:

„Jersze vidéki apám, láttasd te is, értesz-e vajjon
Némi tusát; igen is, néked kell értened ahhoz:
Mert nincs férfinak életében jobb érdeme, mint mit
Önnön lábaival s kezivel maga hajthata végre.
Nossza tehát lássuk, s a bánatot üzd ki eszedből!
Mert útag nem fog sokaig húzódni, miérthogy
Vizre bocsátva hajód és készek társaid abba.”

Szólta neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Laodamas, mért e hivatalból bánthatok engem?
Inkább aggodalom, hogysem tusa nékem eszemben,
A ki felette sokat szenvedtem máj napiglan;
Most pedig a ti gyűlésekben honnomba sovárgó
Szívvel ülök, könyörögve király és népe kegyéért!”

Szólott Euryalos neki bosszantólag ezekre:
„De bizony én, vendég, úgy látok, semmi tusához
Sem tudsz mindabból, mi divatban az emberi nemnél!
Olyannak nézlek, ki hajók padlásain ülve
Révészekre ügyel, fogadott kalmárira, és csak
Árúkkal gondolni tanult és utavalókkal
S csent nyereseményekkel; nem bajnokforma személynek.”

Vágva komor szemmel szólítja ezt meg Odysseus:
„Földi, balul szóltál; úgy tetszik, pajkos egyén vagy.
Ennyire nem kedvez menny istene széltibe minden
Embernek kecses arccal is, észszel is, és szavalattal!
Mert egyik a másnál kevesebb tán szemre; azonban
Helyre beszédekkel koronázzák isteni, s a nép
Szívesen elhallgatja midőn nagy biztosan ejti
Közre szerény szavait; kiemelkedik a tömegekből,
S városon áthaladót istenként nézi hazája.
Más pedig égbeli lényekkel mérkőzhetik arcan,
Ámde viszont kellem nem ajánlja beszédeit ennek.
Igy neked is gyönyörű termet juta, s jobbat az isten
Sem képezhet ugyan, de selejtes eszed vagy ahhoz.
Felbolygattad az én kebelemnek szende kedélyét
Illetlen szóval; pedig én, mint gondolod, épen
Nem vagyok ám olyan versenybuta; sőt azig elsők
Közt bajnok, míg az ifjúság engedte s ez a kar.
Most pedig aggodalom s bú környez; mert sokat álltam
Férfiak ütközetén és tengerek árja felett ki.
Mégis, bármi nagyon leverettem, próbaszerencse!
Szivharapók szavaid; felbujtál engem azokkal.”

Monda; s palástostul helyből felszökve tekét kap,
Nagyszerüebbet, vastagbat, jóval nehezebbet,
Mint millyennel az országnak daliái tekéztek;
Ezt izmos kezivel környülsóválva hajítá.
Bongott a tekekő; szörnyedten kussada földre

A hosszúvezős és révészetbe szerelmes
 Phaeak nép zuhaján: melly gyorsan iranva kezéből
 Mindnyájok jelein túlszállott. Megjelelé azt
 Ember képében és mondá kékszem Athene:
 „Oh vendég, jeledet vak is elkülönözheti, kézzel
 Megtapogatva; mivel nincs összevegyülve azokkal,
 Sőt igen elválík! Te ugyancsak bizhatol ebben;
 Ezt egy phaeak sem közelíti meg, át se hajítja!”
 Így szólt; örvendett nagyságos bajnok Odysseus
 Lelke, hogy a pályán olly jóakarója akadt volt.
 S most felemelve szavát mondá már némi negéddel:
 „Most oda dobjatok, ifjak; majd úgy fordul, utóbb még
 Tán más annyira is, vagy még messzebbre hajítok!
 Többi közül pedig a kinek épen kedve van, álljon
 Megmérkőzni elő, ha ti már felvertetek engem,
 Kézzel avagy lábbal vagy birkózással, akarki
 A phaeakokból; egyedül csak Laodamas ne,
 Mert vendéggazdám, s ki akarna tusázni baráttal?
 Esztelen ember az és végképen semmirekellő,
 A ki szives fogadójával külföldi hazában
 Merne kikötni, örök kárára tulajdon ügyének.
 Mást kívüle nem ellenzek, nem is útalok innen
 Vissza, hanem megkísértek s elvárok akarkit!
 Ám én nem volnék legutolsó bármi tusában;
 Jól tudok a csiszolt kézívvel bánni; s legelső
 Én lőnék embert, ha csatában az ellenesekre
 Kellene céloznunk, bár számtalan állna köröttem
 Bajtársim tömegéből és mindenki nyilazna.
 Csak maga tett ki Philoktetes Trojának alatta
 Rajtam ivekkel néha, midőn versenyzeni kellett:
 Ellenben köztök, kenyeret kik mánap esznek
 A föld hátán, itt én vélek lenni az első.
 Mert a hajdaniakkal nincs versenyzeni kedvem,
 Sem Heraklesszel, sem egy Eurytos Őkhaliéusszel,
 Kik nyilbajra hívák egykor ki az isteni kart is:
 Mért hamar is meghalt nemes Eurytos, el sem öregvék
 Ősei házánál, mert szent haragában Apollon
 Meghalatá, hogy nyilversenyre kihíni merészelt.
 Mennyire én dárdát, nem lő nyilat annyira senki!
 Én csak lábaimat féltem, nehogy ebben elejbém
 Hágjon nemzetetek; tudnillik végtelenül meg
 És legyalázott a sok tenger, s uszka hajómon
 Nem lévén eleség, megrozzant testem egésze.”
 Így szólott: amazok mindnyájan néma levének,
 Csak maga nemzetes Alkinoos mondotta viszontag:
 „Vendég, épen nem hálátlan szókra fakadtál
 A mi gyűlésünkön, de szokott rényeddel ohajtasz
 Csak fellépni, boszús, hogy ez ember pálya ügyében
 Megtámadt: miszerint többé ne gyalázza halandó

Jellemedet, ki becsületesen tud váltani szókat.
Rám hallgass, hogy utóbb más nagyhirű hősök előtt is
Elmondhasd, mikoron tennen házadba családi
Lakmánál ülvén feleséged s gyermekeiddel
Arrol fogsz hozakodni elő, mi dolognak örültet
Főleg elődinktől fogvást bennünket az isten.
Mert nem ököltusa vagy birkózás a mi szokásunk;
De gyors pályafutás és legsebesebben evedzés:
Itt örökös lakomák, citerák zengései, táncok,
Változatos mezek, ágy és fürdők élvei járnak.
Fel csak, oh phaeakok, legszíne betyárai, tréfát
Kezdjete; a vendég hogy szülőföldre jutván
Elmondhassa övéi között, mint jobb ezen ország
Népe hajó, láb, tánc és dalban akárki egyébnél.
Demodokosnak azért, menjen valamellyik ezennel
Hozza ki házunkból a harsány zengzetű lantot.”

Szolt istenközel Alkinoos: mire ottan elindult
A pengő lantért egy hirnök az úri lakokba.
Erre kilenc számú választott nemzeti biztos
Kelt fel, pályaszínek szorgos hivatalnokai, a kik
A táncért elegyengették s tágasra csinálák.
Megtért volt ezalatt a hirnök, Demodokosnak
Lantot hozva: ki béállott közepekbe; körében
Ifju legényeknek táncmester gyűrűje fénylett.
Lábaik a földön helyesen dobogának: Odysseus
Látva cikázó talpaikat meglepve csudálá.

Demodokos pedig egy szép dalt vezetett be, hatalmas
Ares és koszorús Aphrodite szerelmi kalandját,
Mint elegyedtek Hephaestos palotáiban egykor
Lopva, hogyan tetették csuffá a gazda sok ágybér
Kész fizetésével: mit azonban híreül ejtett
A nap nékie, melly sejtette szerelmöket ottfent.
Hephaestos, miután érté a lélekölő hirt,
Vinyéjébe lement gonoszát forralva magában;
S a nagy ültőt törzsökre tevén pörölyzeni sürgött
Törhetlen láncot, hogy majd helyt állna szilárdul.
Végre midőn meghagyta művét boszujában Aresre,
Éjteremébe vivén, hol kellemes ágyai voltak,
Érc kötelékeivel körülönté sűrűn az ágykart
Mindenszerte: sokat szórt a szobaboltra is a pók
Hálójával iker láncokból, mellyeket isten
Sem sejdítene; olly igen elmés munka valának.
Hogy pedig ágya körül kiraká a csalfa kelecét,
Egyszeriben Lemnos mivelt országba tetette
Menni magát, mellyet legjobban kedvel a földön.
Nem tartotta vakításnak bogláros Ares, hogy
Művész Hephaestost el látta vidékre utazni;
És haladék nélkül únnak palotáiba tartott,
Szomjúhozva igen koszorús Aphrodite szerelmét.

Ez Zeüs atyjától imént érkezte az égből,
Ült vala; és im Ares besuhanván éjteremébe,
Fogta, kezébe tapadt és szólította meg őtet:
„Jöszte, szerelmesen, énvelem a nyoszolyában aludni;
Hisz nincs itthon Hephaestos, hanem utnak eredvén.
Már Lemnosban jár a Sintos vadszavu népnél.”

Igy szólott; gyönyörűség volt a szózat amannak.
A mint ágyba feküdtenek és elaludtanak, elmés
Hephaestos köteléki legott környűlök ömöltek.
Nem lehetett felkelni, nem is mozdulhata testek.
Ekkor elismerték, miszerint menekülni lehetlen.
Elközelített most hozzájuk az isteni gazda,
Megtérvén mielőtt Lemnosnak földeit érné;
Nap kémlett ugyanis neki és tudatott vele mindent.
Ment palotája felé, keserűen evődve magában;
És a mint küszöbénél volt, dulfulva megállott.
Majd haragos zajjal duhogott fel az égi karokhoz:
„Zeus atya s minden egyéb örökéletű boldogi mennynek,
Jertek alá, és lássatok itt iszonyú csunya dolgot!
Mint nem becstelenít bénát Aphrodite Zeüsnek
Lánya örökké engemet, és tart a vad Aresszel,
Minthogy az ép és szép, én meg lábamra csak olyan
Rokkant béna vagyok: noha ennek más oka nincsen,
Mint a nemzőim, kik kár hogy szültenek engem!
Nézzétek, hogyan alszanak ők szerelembe vegyülten
Ágyamon egymással, mire engem a fájdalom öl meg!
De nem gondolom én így hálandóknak ezentul,
Bármi szerelmesek, egymással; nekik ennekutána
Kedvek aligha leend így tenni; mivel lekötözve
Tartja kelepcém, mig meg nem téríti az atyja
Mindenemet, mit néki adék a szemtelen hölgyért.
Mert a lánya ugyan szép volna, de élete nem jó.”

Igy szólott; s ime érc házához jöttek olympos
Boldogi, elsőben rázföldi Poseidon, utána
Áldásos Hermes, majd ismét tegzes Apollon.
Ámde az istennőket hon foglalta szemérmők.
Hogy pedig érc küszöbén állottak az üdvnek adói,
Olthatlan nevetés harsant fel köztök azonnal,
Szemléltére dicső Hephaestos műremekének;
És mondotta legott egyik a másokra tekintvén:

„Nem sikerül rosz munka; serénnyel lassu is érhet.
Ekként érte utol lassú Hephaestos Arest ma,
Leggyorsabb istent valamennyi Olymposiak közt,
Sánta levén fortélylyal. Csak hadd adja meg árát!”

Ők ugyan itt egymást ekképen váltogaták fel.
Szólítá meg utóbb jó Hermest Zeusfi Apollon:

„Hermes, olympi követ, kegyelője az emberi nemnek,
Vajjon hát te szeretnél-e csapdába fogultan
Hálni egy illy nyoszolyán Aphrodite arany kecsé mellett?”

Szólott argosölő tolmács neki erre viszontag:
„Vajha tehetném, messzelövő fenséges Apollon!
Háromszor feszesebb kötelek pányvázzanak engem,
S nézzen az istenek és istennők egylete, csakhogy
Én ott hálhatnék Aphrodite arany kecsé mellett!”

Igy szóltára kacaj csattant fel az égi karok közt.
Ámde Poseidon nem nevetett, hanem egyre könyörgött
Múmester Hephaestos előtt, hogy ereszsze fel Arest;
És szólítván meg mondá neki röpké szavakban:
„Oldjad el; én fogadok mellette, hogy a mit igényelsz,
Mindenekért eleget fog tenni az égi körökben.”

Monda dicsőséges Biccentő néki viszontag:
„Ezt az egyet ne kívánd tőlem, rázföldi Poseidon;
Hitvány vállalat a hitvány melletti kezesség!
Mint kötelezhetlek majd téged az égi körökben,
Ha szabadon megy Ares, láncotl menekülve s adótol?”

Szolt neki erre viszont kékfürtü Poseidon ur isten:
„Hephaestos, ha kelepcedből nem adózva menekszik
Tán el Ares, eleget magam én leszek érte teendő.”

Monda dicsőséges Biccentő most neki erre:
„Nem lehet és nem kell nem hajlani a te szavadra!”

Igy szólván, kötelét elmés Hephaestos eloldá.
Terhes láncok alol kettőjük felszabadulván,
Egyszeriben tova illantak, Thrakéba vad Ares;
A nevető Aphrodite viszont eltérek Paphosba
Kyprosban, hol berkei és oltári szagolnak.
Itt őt a khariték megmosták, és kenetelték
Isteneken csillogni szokott halhatlan olajjal,
És gyönyörű, csudaszép mezt adtak rája diszélül.

Ezt éneklé a jó énekes: és nagy örömmel
Hallgatták szavait mind méltóságos Odysseus,
Mind pedig a hosszúévezős és tengeri nemzet.
Alkinoos mostan Halios meg Laodamasszal
Egyest járata; mert nem foghata senki ezekhez.
Kik miután kezeikbe bíbor, szépalkatu laptát
Vettek, mellyet ügyes Polybos készíté ki nekik;
Ezt egyikök feldobta setét felhőkbe, feszülten
Hátrahajolva belé; másik pedig ellene szökvén,
Könnyeden elkapta, mielőtt a földre letoppant.
Végre midőn laptát egyenest hajgálni eléglék,
Sűrűn váltakozó táncot lejtettek az áldott
Földön együtt: mialatt a verseny térein álló
Többi legénység tapsot vert és tombola nekik.
Nemzetes Alkinooshoz imigy szolt ekkor Odysseus:
„Nemzetes Alkinoos, nagyméltóságu király ur.
Azt ígérted előbb, hogy az elsőrendű betyárok;
És úgy lőn! Igazán, én elbámulva csudálom.”

Szolt; örvendett Alkinoos szentséges egyéne,
S a révész phaeakokhoz mondotta legottan:

„Halljunk szót, phaeak ország kara rendei, tőlem;
Énnekem úgy tetszik, hogy ez a vendég okos ember!
Jertek, ajándékozzuk azért őt ildomosan meg.
Ime tizenkettő itt a tisztas fejedelmek
Száma, tizenharmad pedig én vagyok: annakokáért
Főnként hozzatok egy köntöst és tiszta palástot
Néki, talentomot is szintannyit fényes aranyban;
És szaporán hozzuk ki pedig, hogy az érdemes ember
Átvévén azokat, vígan legyen a lakománál.
Euryalos meg ajándékkal s kérelmes igékkel
Engesztelje ki őt, miután nem helyre beszélett.”

Monda: helyeslették amazok, s cselekedni parancslák.
Itt az ajándok után kiki embert küldé lakába.
Euryalos pedig így mondá fejedelme szavára:

„Nemzetes Alkinoos, nagyméltóságu király ur;
Ugy vagy, én megkérelem őt, mint tartja parancsod,
Ezt a réz-pallost adván neki, mellynek ezüsből
Verve maroklata, s ujszeletű elefánttetem őrizi
Hüvelyül. A jószág érvényes lészen előtte.”

Imigy szólva kezébe tévé az ezüstnyelű kardot,
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igékkel:

„Üdvöz légy oh vándor apám, s ha mi udvariatlan
Volna fecsegve, vigyék a szélnek szárnyai messze!
S adj isten hogy megláthasd feleségedet, eljuss
Országodba; mivel feleidtől rég tova szenvedsz.”

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Légy te is üdvöz, társ, és áldjanak isteneid meg;
Kívánom pedig, éltedben megbánni ne fogjad
E kardot soha is, melylyel kérlelni akartál.”

Mondá, s válla körül ölté az ezüstnyelű kardot.
A nap elalkonyodott, az ajándokok összekerültek:
Mellyeket Alkinooshoz hordván mindegyik apród,
Elfogadák tőlök jó gyermeki Alkinoosnak,
S minden kincseket anyjoknak melléje rakának.
Most vezetett már Alkinoos szentséges egyéne;
És beeredvén a felemelt trónokra ülének.

Szólítá ezután Aretet Alkinoos meg:

„Hozd, feleségem, elő a legszebb s jobb ruhaszekrényt;
Tégy bele egy köntöst, hozzá egy tiszta palástot;
Annakutána vizet melegítsetek üstben azonnal:
Hogy megfürdvén és az ajándokot összeszerezve
Látván a vendég, mit az ország rendei hoztak,
Vig legyen a vacsorán s örvendeztesse az ének.
Én részemről arany poharammal ohajtom ezenkül
Megtisztelni; hogy emlékezve felőlem örökké
Áldozzon Zeusnek s a többi olympi karoknak.”

Szólott. Arete a szolgálókra parancsolt,
Egy nagy hárambot tűz mellé helyezni mindjárt:
Kik tüzhöz tették a fürdő lombikot egyben,

És vizet öntöttek bele s fát gyújtottak alája.
Láng nyalván az edényhast, míg tartalma melegvék,
Addig termeiből Arete egy gyönyörű szép
Szekrényt hozva, az országos fejedelmek ajánlták
Fényes ajándékot, mezet és aranyat bele rakta,
Önmaga szép köntöst téven hozzája s palástot;
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igékkal:
„Láss immár hozzá, fedelét hurkold le magad, hogy
Kárt ne tegyen valaki utközben benne, midőn majd
Barna hajódon kellemetes szenderbe merültél.”

Hallván e szavakat nagyságos bajnok Odysseus,
A fedelet ráilleszté, s kötélén hamar elmés
Hurkot tett, mire hajdaniban bölcs Kirke tanítá.
Egyszersmind a sáfárné meghíta fürödni
Tiszta medencében: ki örömmel látta ma ismét
A hév fürdőt, mit régóta nem élvezte immár,
M'óta bucsút vett istennő szépfürtü Kalypso
Házától; hol mint istennek járt ki gyakorta.
Hogy megfürdették s kenetezték üdvös olajjal
A szobanők, s köntöst öltettek véle s palástot,
Tiszta medencéből fellépven a borozókhoz
Csatlakozék. Ezalatt szépséggel az istenek által
Áldott Nausikaa, küszöbénél a palotának
Állván, bámulatos szemmel nézdelte Odysseust.
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igékben:
„Üdv veled, oh vendég; jusson házában eszedbe
Néha, hogy életedért nékem vagy először adósom!”

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Nausikaa, kegyes Alkinoos szép gyermeke, vajha
Úgy engedje Zeüs, Herának menyei férje,
Hogy haza juthassak s meglássam ama napot egyszer:
Oh akkor téged mint istent áldani foglak
Szüntelenül országomban! mert életet adtál.”

Szólt, s kegyes Alkinoos mellett elfoglala egy trónt.
Már adagot részelték azok s borokat keverének:
Elközelített most a hírnök, hozva magával
Demodokos, népnek kedvencét; és leülette
A lakomárok közt, magas oszlopszatra nyugasztván.
S mond a hírnökhöz tervekben gazdag Odysseus,
Egy darabot szelvén húsából a fogas állat
Hátának, mellyen rezgett a gyenge szalonna:

„Hírnök, vidd e húsadagot, hadd költse el egyben,
Demodokosnak; kit szomorú létemre köszöntök.
Mert az egész embernem előtt tisztelve becsülve
Vannak az éneklők; miután a musa tanítá
Bennöket, és mindig kedvelte az énekes osztályt.”

Vitte szavára legott a hírnök, s Demodokosnak
Általadá; ki kezébe vevén megörült vala néki.
Most kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.

Végre midőn éhők csilapult és szomjok elalvék,
Szólítá meg Demodokost tervgazdag Odysseus:
„Demodokos, nincsen kit nálad többre becsüljek;
Tégedet a musák Zeus lányai, avvagy Apollon
Oktata: olly helyesen dalod meg ama tetemes bajt,
Mellyet az Argosiak mind vettek mind pedig adtak,
Mintha jelentél vagy hallottad volna jelentől!
Nossza eredj által, s fa lovoknak gépezetéről
Zengj immár, melyet Pallasszal Epeios alakzott,
S jámbor Odysseus emberrel megtömve beszerzett
Fellegvárba; kik eldöntötték Troja magas várt.
Ha ezt te helyesen végig sorolandod előttem,
Én az egész földön ki fogom hirdetni, miképen
Néked az égi karok százszor szép éneket adtak.”

Szólott. Istentől ihletten kezde amaz rá,
Attol fogva midőn egyebek már deszka hajóra
Kelve megindultak haza, sátoraikba kanócot
Vetvén; más Danaok pedig elves Odysseus urral
Trojaiak piacán a ló pohos öbliben ültek,
Mit maga vontata fel fellegvárába az ország.
Mig ez imitt állott, a környüle ácsorogó nép
Nézete hárommá alakult a zagyva tanácsban:
Avvagy szétaprítani irgalmatlanul a fát,
Vagy letaszítani a meredek hegyfőre kivonva,
Vagy pedig áldozatul ott hagyni az égi karoknak.
A legutóbbi tanácsnak kelle megállnia végre;
Mert akkor vala sors elvesznie Troja vitézlő
Népének, ha lovat fogad a városba, hol Argos
Jobbjai rekkennek, vésztervesek Ilion ellen.
Zengte, miként dulták fel Akhivok gyermeki vassal
A várost, kiomolván a nagybélű fa lóbol.
Mást másutt mondott vérengzeni Troja körében,
Ámde Odysseust Deiphobos házára törette
Háborus Aresként, s vele szög Menelaos Atridest:
Hol legrettenetesb viadalt mondotta vivottnak,
És győztesnek utóbb is Pallas Athene hírével.

Imigy zenge dicső dalnok; mialatt nagy Odysseus
Ott epedett, könnyek nedvezvén titkosan arcát.
Mint hív nő kesereg szeretett férjére borulva,
Ki a város alatt és népe szemében az átkok
Napját hőlgye s gyermekitől háritva esett el;
És mig ez a válón s vergődön csüggve szemével
Környülömlően jajgat azon, hátúla viszontag
Vállait és hátát amazok döngetni kegyetlen
Vassal nem szünnén rabság szakmáira hajtják;
S a nő arculatát szánandón veszti el a kín:
Ollyan szánandó könyeket hullajta Odysseus.
Minden mások előtt sikerült titkolnia búját,
Csak maga nemzetes Alkinoos sejtette, mi történt,

Ott ülén közelében s felsóhajtani hallván;
S egyszeriben felemelve szavát mondotta középre:
„Halljunk szót, phaeak ország kara rendei, tőlem!
Demodokos zengő lantját szüntesse meg immár,
Mert nem szolgál mindegyikünk örömére dalával.
M’óta folyik vacsoránk s a dalnok zengeni kezdett,
Vendégünk ezalatt meg nem szünt elkeseredve
Sirni; talán valamelly búbánat terheli szívét!
Hagyja tehát ez el azt, hogy mind valamennyen örüljünk,
Vendég és gazdák; a mint hogy jobban is illik:
Mert hiszen a kedves vendégért vannak ezek mind,
Búcsú és adomány, mit néki szeretve ajánlunk.
Testvért lát vendégül és könyörögni jövőben
Férfi, kinek szívét érzés szikrája feszíti.
S hát te se titkold el tőlünk fortélyosan, a mit
Kérdeni óhajtok; sokkal jobb szólani nyiltan.
Mondd meg azért nevedet, hogy hítak szüleid és más
Mind országodban, mind annak környüle élők.
Nincs ugyanis, teljességgel nincs névtelen ember
A földön, ki világot lát, sem gyáva sem elmés,
De a mint született nemzői kinekkinek adtak.
Mondd meg földedet, a népet s lakvárosodat, hogy
Elszállítsanak elmésen célozva hajóim.
Mert a phaeaknak nincsen kormányosa szintugy,
Mint nincsen kormányja, miként a többi hajónál;
De magok értik ezek mit ohajt és gondol az ember,
Tudják minden nép országát és buzatermő
Földeit; a tengert legiramvább szeldesik által
Ködbe s homályok alá burkoltan; károsodástol
Vagy lefenekléstől sincsen mit féltetni őket.
Azt hallottam azonban atyámtól Nausithoostol
Hajdaniban, ki Poseidonnak haragudni beszélé
Ránk istenségét, mivel elhordunk haza kitkit
Sértelenül: hogy utóbb e népnek visszaevedző
Búcsuhajóját elvesztendi az égszinü tenger
Hátán, s a várost bé fogja borítani hegygyel.
Igy szólott az öreg; mit hajtson végre az isten,
Vagy hárítson el, a mint szent tetszése akarja.
Csak te soroljad elem és szólj őszinte ajakkal,
Merre bolyongottál, mi halandók földre vittek
Útaid; ímezeket magokat népes honaikkal
Együtt, kik szilaj és igazatlan durva halandók,
Kik vendégszeretők ellenben s istenes éltük.
Szólj, mit epedsz és sirsz olyan keseregve, ha Troját,
A Danaok s Argivok ügyét említeni hallod.
Istenek engedték és mérték e veszedelmet
Föld népére, hogy a maradéknak is éneke legyen.
Nem valamelly rokonod hullott el Troja alatt, jó
Vöd vagy kedves ipad, mint kik leg is érdekesebbek

Szívünknek vérség s a családi viszonyok után?
Avvagy tán egyik és másik kedvedben igen jól
Járni tudó társad? Mert végnél férfi mivel sem
Rosszabb, a ki barát s mellette becsületes ember.”

KILENCEDIK ÉNEK.

A Kikonok hona, Lotophagok csudaétele; kyklops.

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:

„Nemzetes Alkinoos, nagyméltóságu király ur,
Vajmi nagyon gyönyörűséges hallgatni egy olyan
Énekelőt, mint e dalban halhatlanok ikre!
Kellemesebb dolgot legalább én nem tudok annál,
Mint ha egész nép országos vigalomban időzhet,
A palotában sorraülő vendégek erényző
Lantost hallgatnak; mialatt megrakva kalácscsal
S hússal az asztalok, és kancsóból bort meregetvén
Elhordozza s betölt a pohárnok serlegeikbe.
Ez legkellemesebb életnek látszik előttem.
Ámde neked tetszik szomorú történeteimről
Kérdezkedni, talán hogy még keserűbben epedjek!
Mit mondjak legelőbb, mit azontul, mit legutószor?
Oh mert sok búval láttak meg az istenek engem!
Elmondom legelőre nevem, hadd tudja meg itt is
Mindegyitek, s ha utóbb elmulnak rólam az átkok
Napjai, vendégtek legyek, ámbár messzire lakva.

Laertesfi Odysseus létezem, a cseleimről
Annyira emlegetett, hogy felhat hírem az égig;
És szellős Ithakán lakozom, hol Neritos erdős
Rengeteg áll feltűnőleg; körülötte pedig sok
Egymással szomszéd szigetek meglepve lakostol,
Dulikhion, Same és erdőkoszoruzta Zakynthos.
Ő legfőntebben fekszik lelapultan az éjszak
Tája felé, míg azok kelet és a napra hajolnak;
Zordon, azonban erős fiutermő, mellynek eziglen
Földénél szebbet soha sem szemléltem utamban.
Már pedig elzárolt amaz istenrangu Kalypso
Boltozatos barlangjában, férjéül ohajtva;
Igy lemarasztalt házánál fortélyosan engem
Aeai Kirke is ekképen, férjéül ohajtva:
Ámde az én szívemet soha sem bájolta szerelmök.
Ennyire honja s szüléi felett nincs semmi szerelmesb
Férfiúnak, bármelly dús gazdag házban időzzön
Más országokban, ha szüléit látnia tiltva!
De most hadd mondok boldogtalan útam el már,
Mellyel Troja alól indultnak mért ki nekem Zeus.

Ilion aljáról Kikonokhoz hajta el a szél
Ismar város alá, mellyet feldulva kirablék;
Honnan hölgyeket és sok kincset nyerve megosztók
Egymással, hogy arányos részt ne panaszlana senki.
Én azután hamar elmenetelt sürgettem az ország

Partjairol, de az esztelenek szavaimra nem álltak;
Sőt sok bort költöttek el, számos juhot öltek
A tenger partsága felett, és sok szilaj ökröt.
A menekült Kikonok meg egyéb Kikonokhoz iramván
Összekiáltozták szomszédikat, a kik erősek
S számtalanul vannak, tudományosak emberek ellen
Lóról is gyalog is, ha úgy esnék, megverekedni.
Jöttek, mint falevél és mint kikeletkori bimbók,
Reggel: előttünk álla tehát a mennyei súlyos
Ítélet, miszerint nyomorún megverve lakolnánk.
Sürge hajóinknál viadalba ereszkedik a két
Ellenfél; rezezett dárdával lődözik egymást.
Mig reggel vala és a szent nap termete megnőtt,
Addig visszaverők noha többen voltakát állva;
De miután tulokoldásig vándorla keresztül,
Itt az akhiv seregek Kikonoktól megfutamának.
Hat sarvas bajtárs maradott valamennyi hajónkrol
Halva; mi ellenben menekedtünk vészből ezúttal.

Innen odább evezénk, szívünkben búsan epedvén
Vesztett társinkon, de saját üdvünknek örülve.
Utra nem indulának azonban evicke hajóim,
Mig háromszorosan nem üvöltők sorra nevökröl
Jó feleinket, kik megölettenek a Kikonoktól.
Fereteges boreast keltett fellegettoroló Zeus
Gyárműveinkre; befellegzett mind légszinü tengert,
Mind száraz földet: komor éjszaka dőlt le az égről.
Itt rézsutt kapatának ezek, s a szél dühe három
Négy darabokra hasított szét valamennyi vitorlát;
Mellyeket elmerüléstől félvén rendre beszedtünk,
S uszka hajóinkkal szárazra evezni törekvénk:
Hol két éjszaka és napon által vesztegelénk volt
Húzamosan, bágy és bútol legyalázva szívünkben.
Hogy pedig a szépüstökü reg harmadszor elétünt,
Árbocokat rakdosva s fehér lobogókat ezekre,
Felhágánk; azokat szellő s kormányos irányzák.
S már épenséggel megtértem volna hazámba,
Ámde Maleánál, mikor elkanyarulni akartam,
Hullám és boreas elsodra Kythera szigettől!

Innen fogva kilenc nap üzött a szőke halasban
Háborgó szélvész; tizedikkor végre kiszállánk
Lotophagok földén, kiknek táplája virágos.
Itt kikelénk szárazra, s vizet mertünk vala; társim
Ennekutána hajóinknál lakomához ülének.
A mint éhünk megcsilapult s elhallgata szomjunk,
Jó bajtársimat elküldöttem kémekül, egy pár
Férfit választván, hozzájuk hírnököt adva
Harmadikul, kitanulni, mi nép él benne kenyérrel.
Iziben elmenvén a Lotophagokra találtak.
Ám a Lotophagok nem fogtak véteni semmit

Társinknak, de legott lotost halmoztak eléjek.
S ím, ki evé a lotosnak mézízü gyümölcsét,
Már többé nem akart sem híreket adni se vissza
Jóni, hanem lotost lakomázván Lotophagoknak
Lenni örökké földiek, elbúcsuzva honától.
Én a sírókat csak visszavezettem erővel,
És lekötém az evicke hajók padjának alatta;
Többi szerelmes társaimat pedig egyszeriben be
Szállni parancsoltam, netalán valamelyik azokból
Lotosevés mellett honjába sietni feledjen.
Rendre behágdostak, s révészpadaikra leülvén
A légszínü halast páholva serényen eveztek.

Igy evezénk immáron odább bússzívüleg innen.
Büszke, jogatlan kyklopsok földére jutánk, kik
Istenségre hagyatkozván nem szántanak és nem
Ültetnek csemetét önnön kezeikkel; azonban
Szántatlan s bevetetlenül is nagyon áldva tenyészik
A buza s árpakalász és szőlő, melly zamatos bort
Adni szokott, táplálva Zeüs langy permetegétől.
Semmi tanácsgyűléseik és törvényeik: ők csak
A magas ormozatú bércek tetejébe vaklandos
Barlangban laknak, kiki önnön magzati s nője
Házi bírāja; ezen kívül egymásra se gondjok.

Egy kisdud szigetcské terül kikötőjük előtt el
A kyklopsoknak, sem messzire sem közel; ennek
Rengetegében vad zergék sokasága cikázik
Kedvire: mert embernyomok el nem ijeszgetik, és nem
Járja vadászság, melly a szálas rengetegekben
Ögyelgvén tetemes bajjal vergődik alá s fel.
Nem lepi nyáj vagy szegdeli azt földműves ekével,
De bevetetlenül és szántatlanul állva halandó
Polgárság nélkül, mekegő kecskéknak ad almot.
Mert a kyklopsnak nincsen pirosarcu hajója,
A mint gyárnoka sincs, ki talán számokra vitorlás
Deszka hajót építene, melly eljárna vidéki
Országokba vele, valamint a többi halandó
Emberék egymáshoz bizodalmasan általeveznek;
Kiktől e sziget is mivelést kaphatna sikerrel.
Nem meddő ugyanis, de igen megtermene mindent;
Tudnillik puha és nedves rétegei vannak
Parthosszant; igazán örökös borkutja lehetne;
Szántani porhó telke felett mély gabna tenyésznek
Évről évre, kövér lévén televénye csudásan.
Célszerű révhelye van, mellyben sükségtelen a tarcs,
Vagy horgonyzani vagy kialatságotlani; de addig
Vesztel a jövevény, miglen révészei kedve
Tartja s evedzéshez kívánt szélleblek ocsódnak.
Révfőnél pedig egy barlang rejtélyiből édes
Viz hömpölyg, körülötte magas nyárfákkal övezten.

Imide történt volt eleveznünk, a borus éjben
Nyilván istentől kalaúzoltatva; miérthogy
Nem lehetett látnunk a homályburkolta hajókon,
S a hold sem süte, mert felhőknek leple takarta.
Ekként a szigetet senkink sem látta szemével,
Mint a partokat ostromló habtorlaszokat sem
Sajdítók, mielőtt kiötöltek azokra hajóink.
Hogy kiötöltek ezek, leszedénk valamennyi vitorlát,
Annakutána kihágdostunk a partra magunk is,
És elszunnyadván itt vártuk az isteni hajnalt.
A rózsásujjú hajnalnak támadatával
Álmélkodva bolyongvánk a népárva szigetben,
Ime Zeüsnek nymphea leányai hegymegi zergét
Rezzentettek elé szeretett társimnak ebédül.
Egyszeriben hosszú láncsákat s horgas ivet vőn
Mindegyikünk a gályákról, s háromra oszolva
Lődöztünk; meg is álda hamar zsákmánynyal az isten.
Száma tizenkettő vala sürge hajómnak, ezeknek
Mindegyikére kilenc juta, csak magaméra fogék ki
Én tizet. Ekkor egész estig, míg a nap alátűnt,
Sok húst s édes bort lakomázzván üldögelénk: mert
Még a barnapiros nem volt kiapadva hajónkból,
Sőt tartott, miután sok korsókat tele mérénk
Véle, hogy a Kikonok fő városa megdűle nékünk.
Itt a kyklopsok közel országába kinézénk;
Sejtők füsteiket, magokat s kecskéiket hallók.
Végre hogy a nap elalkonyodott és rája setét lett,
A tenger kanyarú partján nyugalomra feküdtünk;
Hogy pedig a hajnal feltetszett rózsakezével,
Összehíván bajtársaimat mondtam előttök:

„Kedves bajtársim, ti maradjatok itt egyetemben;
Én pedig általevezve hajóm és en feleimmal
Megtudom, e földön milly nemzet tartja lakását;
Nem jámbortalanok, vadak ők és jogtapodók-e,
Vagy vendégszeretők és ismerik ők is az istent.”

Igy végezve hajóra kelek, beparancsolom abba
Hű bajtársaimat, s hogy tarcsakat oldjanak egyben.
Ők szaporán beteremtenek, és padaikra leülvén
A légszínü halast páholva serényen eveztek.
A mint áthajtánk a legközelebbi vidékhez,
Ennek szélsőjén beborostyánózva temerdek
Barlangot látánk tenger közelében, ahol sok
Kecskék és juhok almozta; körülötte pediglen
Csárda magaslott nagy faragott kövezetből emelve,
Hosszu fenyűfából s terepélyes bérci cserekből.
Itt egy férfi honolt, rémszörnyeteg, a ki juhnyáját
Elkülönödve magán őrzé, soha sem közelítve
Többi közé, de magányt bűván lelketlenül érzett:
Borzasztó csuda, és épen nem búzakenyéren

Élő férfiúnak, hanem olly vadon és sűrű erdő
Hegyszakadéknak mása, ki elridegedve külön pang.

Ekkor igen szeretett társimra parancsolok, üljön
Helyben együtt a többi, s vigyázza evicke hajónkat;
Én pedig a legerősb daliákból véve tizenkét
Legjobbat mellém, indulék, kecske csobányban
Barnapiros borral. Maron, Euanthes fia, adta,
Papja Apollonnak, kit az Ismar városa tisztelt;
Minthogy gyermekes és hölgyestül meg vala tőlünk
Kíméltetve, Apollon szent és fás ligetében
Lakván. Ez nekem szépséges ajándokot, ugymint
Hét talentomokat tisztádon aranyban, ajánlott;
Ennekutána egészen ezüsből serleget; aztán
Borral mére tizenkét tömlőt, jó merevénynyel
És édes-, zamatossal színig: mellyről aziglan
Nem tuda házánál szolgáló sem pedig apród
Semmit, egyéb a sáfárné, maga és felesége.
A ki ezen bornak méznedvét inni akarja,
Egy poharat töltvén hozzá húszannyi vizet tesz;
És gyönyörűséges jó illat párolog, el sem
Birja szakasztani ajkaitól egykönnyen az ember.
Ezzel vittem el egy nagy tömlőt teljesen, étket
Szinte rakék az iszákba: mivel gondoltam előre,
Megrohan engemet a nagy erővel marcona, épen
Semmi jogot s törvényt nem néző szörnyü vad ember.

Egyszeriben bebuvánk az odús barlangba; magát nem
Lettük hon, mivel a legelőn őrizte juhnyáját.
Hogy bejutottunk, mindeneket szemlélni siettünk.
Filkék túróval rakvák állottanak; almok
Nyögtek bárányok s gödölyékkal, szétrekeszelve
Lévén egymástól az öregje meg apraja szintúgy
Mint a közép marhák; tele úszott végre savóval
Sajtár s dézsa edény, mellyekbe lefejte fejőseit.
Itt bajtársaimék nekem esvén kértek esennen,
Sajtot véve legott kisietni, s hajónkra terelvén
A bárányokat és gödölyéket az odvas alomból,
Egyszeriben elevezni megint a szőke halasra.
Én pedig - ámbár jobb lett volna - szavokra nem álltam,
Hogy mind látnám őt mind némi ajándokot adna.
Megtérése ugyan nem lett feleimre nagy áldás.

Hát tüzet élesztvén áldoztunk; annakutána
Sajtjaihoz nyulván ettünk, és rája lakában
Veszteg várakozánk. Haza hajtott végre, iromba
Rőzsényalábbal, hogy vacsoránál lenne tüzelni.
Szörnyü robajjal dobta setét barlangja előtt le.
Megrettenve mi a hátsó szegeletbe vonultunk.
Ő hízott nyáját betelerelte az öblös üregbe,
Mind valamennyi fejőst, hímét kívülötte marasztván,
A kosok és bakokat magas udvara kerteletében.

Kapta fel ekkoron és rátette az éktelenül nagy
 Zársziklát; mit négykerekű, jógyáru huszonkét
 Társzeker el nem bírta, nem is mozdítta helyéből:
 Olyan iromba követ helyezett ajtóul az odvra.
 Erre leülvén fejte juhát s mekegő kecskéit
 Annak rende szerint, az aprókat alájok eresztve.
 És felerészét egyszeriben megalatva tejének,
 Ezt fűzött kosarakba lerakta, felét pedig öblös
 Házi edényekben eltette, hogy innivalóul
 Szolgáljon lakomájánál s vacsoráira légyen.
 A mint elvégzé sietőleg dolgait, ekkor
 Már tüzet élesztett, s meglátván kérdeze minket:
 „Nos jövevények, kik s kik vagytok? honnan eveztek?
 Kalmárkodva-e, vagy csak amúgy vaktában alá s fel
 Bolygotok a halason, mint tengerháti zsiványok,
 Kik magok éltevel játszván más vesztire törnek?”
 Imígyen szólt; a mi szívünk pedig el leve halva
 Mind borzasztó hangja felett mind szörnyű magára.
 Mindazonáltal így is mondattam néki viszonttag:
 „Mi a Trojától eltévedt útas Akhivok
 Ága vagyunk, kiket édes hazánk földére dagályos
 Tengereken bujdostunkban mindennemű szélvész
 Tévútakra vetett, úgy akarván Zeus atya mennyben.
 Atrides Agamemnonnak hadi népe dicsekszünk
 Lenni, ki a nap alatt leghíreseb férfi ma; olyan
 Várost dúla fel és sok népet veszte ki. És most
 Térded elé könyörögve esünk, ha lakodba jövőknek
 Némi kegyes szállást, vagy szíves ajándokul ollyas
 Holmit is adnál, mit vendégnek ajánlani törvény.
 Csak féld, jámbor, az isteneket; védenceid esdünk!
 Védenc és utasért boszut áll vendégfogadó Zeus,
 A ki szerény vendégekkel mindenha velek jár.”
 Így szóltam; hanem ő szavaimra kegyetlenül imígy:
 „Vándor, ügyetlennek kell lenned vagy tova laknod,
 Hogy nekem isteni tiszteletet s félelmet ajánlasz!
 Mert hiszen a kyklops nem hajt ám menynei Zeusszel,
 Sem más boldoggal, náloknál sokkal erősebb;
 S én se neked se barátidnak nem kedvezek épen
 Csak Zeus kedveiért, ha magamnak tetszeni nem fog.
 Inkább monddsa, hová horgonyoztad ki hajódat,
 Ott a végeken avvagy tán közelebb, hadd lássam.”
 Szóla kisértve; tápasztaltat meg nem csala engem,
 És mondottam néki viszont fortélyos igéekkel:
 „A mi hajónkat széttördelte Poseidon ur isten
 Országtok tulsó szélén, szikláihoz ütve
 A foknak, hova tengerről a szélvihar úzó;
 Én pedig a vészből hozzád menekültem ezekkel.”
 Mondék: szót se beszélt többé a szörnyeteg ember,
 De felugorva kezét szeretett társimra vetette,

S összeragadván kettőt mint ebkölykeket egyben
Földhöz üté; velejök földet nyirkozva kiloccsant.
És felkoncolván vacsorát kotyvaszta belőlök;
S ette, miképen bérctáplálta serényes oroszlán,
Semmi velős csontot nem hagyván, és belet és húst.
Mi sírván emelők kezeinket olympi Zeüshez
Szörnyü dolog láttára; hanem nem volt hova lennünk.
Vége midőn tetemes bélét a szörnyeteg állat
Megtölté emberhússal, s édes tejet itt rá,
Nyája között elnyujtózék a széles üregben.
Én haladék nélkül el voltam rája tőkélve,
Megközelíteni, s combtól élesvasu fegyvert
Rántva galád mellét átverni, holott recehártya
Környezi a májat; hanem egy más eszme letiltott:
Mert mi is ott fogtunk megromlani szörnyü halállal,
El nem lökhetvén a sziklát emberi kézzel
A magas ajtórol, melylyel bécsukta lakását.
Illy epedésekben vártuk fel az isteni hajnalt.
A rózsásujjú hajnalnak támadatával
Nagy tüzet élesztvén ismét megfejte bozontos
Nyáját rende szerint, az aprókat alájok eresztve:
A mint elvégzé sietőleg dolgait, ekkor
Reggeli étke gyanánt ismét felmarkola kettőt.
Reggelizése után nyáját kiterelte legelni,
Könnyeden elkapván a roppant zárkövet, aztán
Ismét visszatevén, valamint egy puzdra földőjét.

Kyklopsunk juhait csörtetve terelte ki a hegy
Háta fölé; hanem én cselt örvényezve magamban
Bent maradék, ha boszút s dicset adna felette Athene.
Ez látszott legcélszerűebb eszmének előttem.
Kyklops ólában feküdt tudnillik egy izmos
Nyerses olajfa kolonc, mellyet kiszakíta, hogy aszván
Hordozhassa: mi ezt olyanformának arányzók,
Mint magas árbocfát valamely nagy húszevezőü
Málhahajón, a melly végetlen tengeren átfut;
Illy hosszú vala és olly vastagságu szemekre.
Én ebből melléállván elvágtam egy ölnyt
S társim elébe tevén meg hagytam hántani gyorsan.
Hogy kiegyengették azok, én kis végehez állván
Meghegyezém; felemelve az izzó tűzbe megedztem;
Aztán eltakarám a juhtrágyának alája,
Melly az üregben vastagon elteretve hevert volt.
Sorsot vettettem már most bajtársaim által,
Ha ki velem vállalkoznék az olajfa gerendát
Felfogván, az elalvónak belesütni szemébe.
Ép ők váltanak el, kiket én leghöbben ohajté,
Négyen; ezek közzé ötödikként enmagam álltam.

Este felé megjött gyapjas nyájával: azonnal
Széles barlangjába csadarta együl egyig a szép

Barmokat; el sem zárt semmit vaklandos üreből,
 Vagy valamit sejdítve avagy mert isten akarta.
 És hogy visszatevé magasan felemelve az odvzárt,
 Egybe leülván fejte juhát s mekegő kecskéit
 Annak rende szerint, az aprókat alájok eresztve.
 Hogy pedig elvégzé sietőleg dolgait, ekkor
 Esti ebéde gyanánt ismét felmarkola kettőt.
 Most közelebb járulván a kyklophoz, imígyen
 Szólék én hozzá, kancsómban barnapirossal:
 „Ettél emberhúst, oh kyklops; nossza igyál rá
 Bort, hogy megtudjad minemű ital is vala velünk
 Barna hajónkon; imezt kóstolnod hoztam el onnan,
 Ha kegyesen haza szállítnál; de te módtalan őrzöngsz!
 Szörnyü teremtés, hát mi halandó jöjön ezentul
 Házadhoz, ha velünk ilyen nem helyre cselekszel?”
 Mondottam: fogadá, s kiüríté kelyhemet egyszer;
 S mert jóízün esett, ismételt a merevényből:
 „Adjsza belőle ugyan, s most mindjárt mondd meg előttem
 Szép nevedet, hogy ajándékot kapj, mellyre sovárogsz.
 Hisz terem életadó föld a kyklopsnak is édes
 És zamatos borokat, ha Kronion esője növeszti;
 Hah de az tietek nektar s ambrosia féle!”
 Szólt; én örömet szolgálék nékie újra.
 Háromszor nyujták, háromszor ivá ki bolondul.
 Végre midőn a barnapiros kyklopsom agyába
 Felhata már, ezekül hizelegtem nékie szendén:
 „Kyklops, szép nevedet tetszett volt kérdened? Oh én
 Elmondom, de megadd az ígérted ajándokot aztán;
 Senky az én nevem, és mindnyájan Senkynek hínak
 Engem, atyám és édes anyám, s valamennyi barátim.”
 Mondottam; hanem ő szavaimra kegyetlenül ekkor:
 „Én Senkyt bajtársai közt legutószor eszem meg,
 A többit hamarabb; ez lesz neked itt az ajándék.”
 Szóla, s ledőlve hanyatt elhenterül; ennekutána
 Így feküdt vastag ferdített nyakkal, az álom
 Rajta erőt vévén; borital tódúla ki száján
 S emberhús falatok; nagyokat böffente koronként.
 Erre zsarátnag alá tolom én az olajfa dorongot
 Megtüzesedni, barátaimat pedig emberül intém
 Merni, nehogy félvén majd cserben hagyjanak engem.
 A mint nyerses olajfa rudunk lobbott vala mármár
 Tűznek alatta vetendő és félelmesen izzott;
 Én azt a tüzből közelébe vivém neki, négy hű
 Bajtárstól környezve: az isten lelket adott volt.
 Emberim a végén hegyezett nagy olajfa koloncot
 Fogva, szemébe tolák; én meg belecsimpajkodva
 Fent, csavarám. Valamint mikor ács a fúruval által
 Furja hajófáit, s szíjjal tekerítik alulról
 Mások kétfelül, és a fúru szünetlen odébb tör:

Akként forgattuk mi szemében néki az izzó
 Fát; mellyet habosan fecskende köröskörül a vér.
 Elperzselte szemöldeit és pillái egészét
 A tűzgőz; recsegett a rúd hegye szemgyökerében.
 Mint siseregnyi szokott gyaluvas vagy nagyszerű fejsze,
 Mellyet friss víznek közepébe megedzeni hajtott
 Férfi kovácsa, mi a vasban legtöbbet erősít:
 Ugy sustorgta körül szeme a nagy olajfa dorongot.
 Rettenetesen jajdult; dörgött bele körben az odvür.
 Mi megijedten szertefutánk: amaz a tetemes fa
 Vérrel fertelmes hosszát kicsavarva szeméből,
 Dermesztő fájdalmában eldobta magától;
 És kyklopsok után ordított, kik körülötte
 A szellős bércormoknak barlangiban éltek.
 Hallva ezek szavait, mások máshonnan igetve
 Jöttek, és kérdék odvát körülállva mi lelte:
 „Nos Polypheme, mi baj, hogy imígy ordítasz az éjjel
 Ambrosiás csendén, szemeinkből elűzve az álmat?
 Nem nyájadnak esett elhajtani némi halandó?
 Avvagy orozva talán, vagy erővel tégedet öl meg?”
 Kiknek erős Polyphemos imígy szavaikra belülről:
 „Senki orozva, nem öl meg erővel, társaim, engem!”
 Válaszolának azok neki röpke szavakban ezekre:
 „Minthogy senki veled, ki megölne magányodon, isten
 Adta betegségtől lehetetlen futni; azonban
 Csak te imádkozzál kékfürtű Poseidon atyádnak.”
 Szóltanak elmenet. Ám örvendett bennem a lélek,
 Hogy sikerüle az álnév és rászedte tanácsom.
 Most a nyögve nyögő kyklops és kinba vajúdó,
 Megtapogatván a zárkót elemelte nyitárol,
 És a küszöbre leült kezeit kétrészre kinyújtva,
 Ha toluló juha közt valakit meg tudna ragadni:
 Ollyan egészen ügyetlennek gondolt vala engem.
 Én meg azon jártattam eszem, mitevő legyek immár,
 Hogy magamat társimmal együtt a szörnyű haláltól
 Megszabadithatnám. Minden cselt s terveket össze
 Hányék; mert élet vala szóban s nagy vita körzött.
 Végre is ez tetszett legcélszerűebbnek előttem.
 Nagyra hizott, gyapjúbojtos kosok álltanak ottben,
 Szép és természetes, közepén az ibolyszínű nyájnak:
 Összefűzém ezeket hajlékony ama szironyokkal,
 Mellyeken ő fekvék a szörnyeteg emberi állat,
 Hármasan: egy férfit hordott valamennyi középső,
 Ketteje halkal ballagván kétrészről ovásul.
 Minden egy egy férfit, három juh vün. Én pedig, egy kos
 Volt a többi között, náluk páratlanul izmosb;
 Hátán kapva meg ezt fürtös potrohának alája
 Nyújtózám: és most kezeimmal ritka tökélyű
 Bundájába fogózván csüggttem, béketűrőleg.

Igy várók sohajok közt a szép hajnal eredtét.

Végre hogy a hajnal feltetszett rózsakezével,
Most immár legelőre omolt a himnemű csorda;
Ámde az ellők ott bögöttek mind az alomban
Duzzadt tölgyeiktől. A kínos gazda egyenként
Megtapogatván a hátát egyenest kiszaguldó
Barmainak, nem vette fel azt faragatlan eszével,
Hogy bendőik alatt fekszik lekötözve az ember!
Hímei legvégén a kos tágult ki utolsó,
Gyapjával terhelt s vélem sok gondolatúval.
És simogatván ezt szólítá meg Polyphemos:

„Drága kosom, hogyhogy legutolsó mégy ki ma többi
Társid után? Ezelőtt nem volt maradozni szokásod,
Sőt legelőször evéd a rétnek gyenge virányit,
Nagylépésű vezér; te jutottál vízre is első,
Este is elsőben törekedtél almi rekeszbe
Érni: ma ellenben leghátul! Nemde szeméért
Búsulsz gazdádnek? mellyet rossz férfitölt ki
Mirigy társaival, megrontván borral eszemben,
Senky; de a kit még nem vélek lenni szabadnak.
Bár velem éreznél és emberszózatú volnál,
Megmondhatni, hová bútt el haragomnak előle!
Mert hiszen e kövön összeszakultnak idestova fogna
Szétloccsanni velője; mi tán felüdítene kínos
Búmban, mellyet Senky hozott, a semmirekellő!”

Imigy szólva kosát kiereszté nyomban az ajtón.
A barlang s baromakloktól távolka haladvánk,
Elsőben magamat, majd társimat oldtam el. Ekkor
A hízott lábas marhát haladéktalan, útat
Vesztve gyakorta velek, hajtók: mig parti hajónkhoz
Érkeztünk; hol bajtársink mindnyájan örömmel
Láttanak üdvözetet, többinken epedten epedvén.
Én intvén szempillámmal tiltottam eőket
Sirni egyéenként, inkább sürgetve, hajóra
Üzni fel a marhát s elevezni az őszhabu nedven.
Egyszeriben bekelének azok s padaikra leültek,
S rendbe helyezkedvén páholták a sima tengert.
Végül annyira távozvánk, a mennyire fenszó
Elszolgál, mondék kyklophoz gúnyos igéekkel:

„Kyklops, úgy-e bizony nem egészen erőtelen ember
Társait etted erőhatalommal meg vak odúdban!
Meglehetősen forrának torkodra kegyetlen
Csinaid, ádáz, hogy nem féltél felfalatozni
Házad vendégit! Megverték az istenek és Zeus!”

Mondottam; szavaimra nagyobb bosszúra fakadván,
Egy roppant hegynek tetejét lerepesztve, dobott az:
Ám kékarcu hajóm közelében elülről esett le,
Némi hiány nélkül a kormány szélet ütendő.
A lezuhant kötől a tenger zajlani lódult,

S visszafelé emelék rengő hullámi hajómat
 A tengersikrol; mármár szárazra vetették.
 Én pedig egy hosszú csáklyát markolva kezembe,
 Visszataszítottam; s társimra parancsolok intve
 Főmmel, evedzőhöz látnának, hogy menekedjünk
 Vész torkából. Azok nekidölvén gyorsan eveztek.
 Annakutána viszont, hogy már két annyira járánk,
 Szót emelék a kyklophoz; nekem esve azonban
 Jobbról és balról feleim csiggattanak engem:
 „Mért keresed, pajzán, ingerleni a fene embert?
 Szikladobásával most is majd partra vetette
 Vissza hajónkat, hol gonoszul megromlani vélénk.
 Ha valakit moccanni avagy szót szólani hallott
 Volna, fejünket fogta legott és gyármű hajónkat
 Zúzni kövével izekre vadúl; olly messzire dobhat!”
 Így mondának ezek, de le nem szólhattanak engem,
 Sőt ismételvén folytattam nagy haragomban:
 „Oh kyklops, ha talán meg fog kérdezni halandó
 Téged ez életben szomorú vakságod okáról;
 Mondd el néki, szemedtől hogy dulvári Odysseus
 Fosztott meg, ki derűs Ithakában tartja lakását!”
 Szólottam; jajdúla fel ő szavaimra legottan:
 „Oh jéh, márma telik be felettem az egyszeri jóslat!
 Volt itt hajdaniban bizonyos szép s termetes ember,
 Telemos Eurymides, ki jövődöt mondani diszlett,
 S a kyklopsoknak jósolván vénüle ősszé:
 Ő meglátta nekem, hogy mindez meg lesz esendő
 Rajtam utóbb, szememet megrontván némi Odysseus.
 S mig én egy szép és nagy férfit vártam örökké
 Házamhoz, ki erővel lesz felövezve nemében;
 Most ime egy hitván és gyáva sehonnai fosztott
 Végre szememtől meg, miután leigáza borával!
 De jer Odysseus, hogy megvendégeljelek, aztán
 Meg rázföldi Poseidontol honnodba szerencsés
 Útat imádkozzam számodra ki. Ő vala nemzöm;
 Ő, ha akar meggyógyíthat, s nem kívüle senki,
 Sem napalatti halandó lény sem mennyei boldog.”
 Így szólt, én pedig így mondtam néki viszontag:
 „Oh bár életed és lelkedtől fosztva, hasonlóan
 Küldhetnélek alá poklok fenekére ma téged,
 Mint vakságodból soha sem gyógyít ki Poseidon!”
 Így mondtam; amaz pedig így esdekle Poseidon
 Istenhez, kezeit felemelvén csillagos égre:
 „Halld meg imámat kékfürtű, rázföldi Poseidon,
 Jaj, ha valódi fiad vagyok, és te valóban atyám vagy,
 Add hogy Laertesfi szülőföldre ne jusson,
 A dulvári, ki szép Ithakában tartja lakását!
 Vagy ha örök végzet felelt meglátnia, pompás
 Termibe mennie, és szeretett földre honának;

Menjen igen későn gonoszúl, elvesztve barátit
Egy lábíg, külföldi hajón; s bajt leljen a háznál!”

Igy esdeklőnek bévette Poseidon imáját.
A ki legott sokkal roppantabb szirtot emelvén,
Megcsóválva dobá, beleköltvén minden erőjét:
Melly kékarcu hajóm közelében hátul esett le,
Némi hiány nélkül a kormány szélet ütendő.
A lezuhant kötől a tenger zajlani lódult;
S mostan előre vivé rengő hulláma hajónkat.

Végre hogy a szigetet közel érők, hol seregestül
Állott többi hajónk, s körülöttök epedve ülének
Veszteg utánunk várakozó bajtársaim; itten
A partnak kiakasztottuk fővenyére hajónkat,
És kikelénk mi is a tengernek görbe szegélyén.
Felhajtvánk azután a kyklops nagyszerű nyáját,
Elfelezők, hogy arányos részt ne panaszlana senki.
A juhok elfelezése után bajtársaim engem
Még fölül egy kossal becsülének; mellyet azonnal
Mennykövező Zeusnek bégyujték tiszteletére
Áldozatul: hanem ez nem hajtott áldozatommal,
Sőt azt szötte, miként jusson valamennyi hajómnak
Mind épülete mind kedveltem férfiak tönkre.
Ekkor egész nap imigy, mignem beköszönte az alkony,
Sok húst és borokat lakomáztván csendesen ültünk;
Hogy pedig a nap elalkonyodott és rája setét lett
A tenger kanyarú partján nyugalomra feküdtünk.
Jöttekor ellenben a rózsásujju koránynak
Szorgalmazva parancsoltam feleimre, bekelni
Egyszeriben, s elalatságot evicke hajónkat.
Ők szaporán fellépkedvén padaikra ülének;
S rendbe helyezkedvén páholták a sima tengert.

És így odább evezénk, szívünkben búsan epedvén
Vesztett társinkon, de saját üdvünknek örülve.”

TIZEDIK ÉNEK.

Aeolos udvara és Laestrygonok és maga Kirke.

Aeolia szigetére jutánk; hol az égi karoknak
Kedvese, Aeolos Hipponotes, tartotta lakását,
Uszkáló szigeten; melyet mindenfelül érc fal
Dönthetlen kara véd, és tar kőszikla mered fel.
Néki tizenkét gyermeke volt fejedelmi lakában,
Mellyeknek hata lány, másik hata ifju legénység;
Igy fiu magzatának feleségekül adta leányait.
Már ezek untalanul szeretett atyjok s kegyes anyjok
Mellét vendégeskednek mindennemű jóban;
Nappal az illatozó házkörnyék dörg lakomázók
Ujjongásaitól, míg éjszaka rendre szemérmes
Nőiknél hálnak remekelt és szőnyeges ágyon.
Imezek ékes városa és házába vetődénk.
Ő álló hóig jól láta, s kikérdeze mindent
Argosiak felől, Ilion és az Akhivok ügyében
Visszafelé; kinek én mindent elejébe soroltam.
Végre midőn elutért könyörögtem nála s bocsátást
Kérék, meg nem vonta, hanem búcsúmon igyekezett,
És megnyúzva kilencfű tulkot, bőrit ajánlá
Tömlőül, mibe a szeleket beletömve lezárta:
Mert ötlet jelelé ki Zeüs sáfárjokul, önként
Elcsilapítani vagy feluszítani, melyet akarna.
Ezt lekötötte hajóm öblében fényes ezüstös
Pórázzal, miszerint kissé se szelelne, magamnak
Kellemetes zephyrost keltvén útamra, hogy embert
S barna hajót szállítna. Hanem szent szándoka épen
Nem sikerült, mivel önbalságunk juttata tönkre.

Hogy mi kilenc napon és éjjel szakadatlan eveztünk,
A tizedikre imé feltűntek drága hazámnak
Telkei; már látók kék füstöt a tüzelőknek.
Ekkoron édes alás lepe meg fáradtat, örökké
A kormánylábnál munkást; mert társaimékből
Ezt kire sem biztam, hogy előbb Ithakába mehessünk.
De azalatt szeretett bajtársaim összesugának,
Hogy sok arannyal ezüsttel térek vissza, temerdek
Minden ajándokival kegyes Aeolos Hipponotesnek;
És imigy szólott egyik a másikra tekintvén:

„Oh hékám, de igen szeretett és kedves egy ember
Ez mindenhol, akarhova, s melly országba vetődünk!
Troja alól is sok szép kincset hoz haza immár
Zsákmányul; míg mink folyvást utitársai néki,
Illyen üres kézzel sietünk meglátni hazánkat:
És most íme barátságból mit adott neki újra

Aeolos! Oh jertek, nézzük meg, ugyan mi van itten!
 Mennyi ezüst meg arany lehet ebben az öblös edényben!”
 Szólottak; győzött feleimnek otromba tanácsa.
 A tömlőt lefedék, és a szelek elrohanának.
 S kapva meg egyszeriben széles tengerre ragadta
 Vissza honunktól fergeteg a sírókat. Azonnal
 Felserkenve reá én azt forgattam eszemben,
 Vajjon alászökvén beleöljem-e lelkemet a víz
 Örvényébe, avagy szenvedjek s élve maradjak.
 Szenvedtem s maradék; de hajómon bétakarózva
 Fetrengettem. Azok viharoktól Aeoliába
 Hurcoltattak vissza. Barátim erősen epedtek.
 Itt szárazra kelénk, és kutvizet inni meritvén
 Társim, az uszka hajók mellett lakomához ülénk.
 A mint éhők megcsilapult és szomjokat olták,
 Én egy hirnököt és bajtársat véve magamhoz
 Felmegyek Aeolos Hipptades várába; kit édes
 Gyermeki és feleségével lakomázva találék.
 Házához érkeztvén leülénk fényes küszöbénél
 Földre. Reám bámultak azok s kérdeztenek egyben:
 „Hogy jössz, Odysseus? melly istenség mostoha hozzád?
 Ám mi kegyelve bocsátánk el, hogy visszavezhess
 Országodba, magas házadba, vagy ahova tetszik!”
 Így szólottanak ők; mire én fájdalmasan ekkor:
 „Megrontottak eszetlen társaim, és velek egy rossz
 Álom! Azonba segéljete, oh mert módotok abban!”
 Mondottam, gyengéd szókkal hizelegve előttök.
 Elhallgattak azok; hanem atyjok végre beszélett:
 „El szigetetről, élők leggonoszabbika, rögtön;
 Mert tilos embereket befogadnom s visszamenetnem
 Országokba, kik isteneket bántottanak! El, mert
 Istentől üldözve jövől nyilván ide vissza.”
 Így szólván palotájából elkülde veszéklőt.
 És így odább evezénk mélyen szivedezve magunkban.
 Férfiainkat igen bántá a súlyos evedzés,
 Minbüneink mia, nem lévén haza térni reményünk.
 Mégis hat nap dolgoztunk és éjjelen által:
 Hetedik éjszaka tágkapuú Laestrygoniába
 Hajtottunk, Lamos országába: hol a hazahajtó
 Pásztor az elhajtóra kiált, s ez hallja amannak
 Kurjongásait. Ott két bért nyerhetne az éber
 Férfiu, ökrészül egyet és a másat ihászul;
 Mert közelérik nap s rövid éj ösvényei egymást.
 Itt, miután kikötőbe jutánk vala, mellyet egekre
 Bámész hegy keblez mindünnen sziklakarával;
 S partfokok egymással szemközt tornyodzanak a rév
 Torkolatánál, keskeny rést engedve beútol;
 Ebbe hajóikkal feleim tolakodva siettek.
 A gályák egymás közelébe kikötve valának

Bent az öböl völgyén: mert hullám nem dagad itten
 Sem keveset se nagyot, de fehér csend ünnepe hallgat.
 Én kívül egymagam állapodám meg barna hajómmal,
 Izmos alatságát a határsziklára tekervén.
 Most felrándulván meredek kémfokra megállék:
 És sem férfiúnak sem ökörnek míve nem ötlött
 Szembe, de csak füstöt látánk tolakodni az égnek.
 Annakutána barátaimat puhatolni eresztém,
 Vajjon az országon kenyeret milly emberek esznek,
 Két követet küldvén s melléjük hirnökököt adván.
 Ők eleredve törött úton ballagtak, a mellyen
 Rengeteg erdőről haza fát szekerezgete a nép.
 Város alatt egy vízmérő hajadonhoz akadtak,
 Széphaju lányához laestrygon Antiphatesnek,
 A ki jelennen vízért járt vala Artakie fris
 Curgónál, mellyből a város népei ittak.
 Ők mellette megálltanak, és sorjába kikérdék
 Tőle, ki a honnak fejedelme, mi népek uralják.
 Az szívesen kijelelte nekik nemzője lakását.
 Bémenvén a mennyezetes palotába, találák
 Hölgyét, mint egy bérc; és elszörnyedtek előtte.
 Ez nemes Antiphatest mindjárt behivatta gyűlésből,
 Önnön urát; ki legott gyászvéget forrala nékik:
 Felkapa egy daliát s lakomát szaporáza belőle.
 Kettejük ellenben szaladással eredhete vissza.
 Az lármákat ütött: mire innen is onnan is ezre
 Tódult a vérmes laestrygon népnek azonnal
 Össze, nem emberhez hanem órjasokhoz hasonló.
 Férfínyi sziklakkal hajgáltak az ormozatokrol
 Társaimékra; dühösrobaj ált be hajóikon, itten
 Emberek üttetvén agyon, ottan gálya töretvén.
 Felnyársalva vivék kelletlen ebédre halakként.
 Meddig ezek szeretett feleimnek vesztire törtek,
 Addig combomtól én fegyvert rántva, hajómnak
 Izmos alatságát elvágván tétova nélkül
 Bajtársimra parancsoltam, látnának izében
 Szorgos evedzéshez, hogy bajból megmenekedjünk.
 Ők neki fekvének véstől féltőkben azonnal.
 Könnyen osonta hajóm tengerre ki a homorú rév
 Függő szirtja közül; amazok mind semmire mentek.
 És így odább evezénk, szívünkben búsan epedvén
 Vesztett társinkon, de saját üdvünknek örülve.
 Aea szigetbe jövénk. Itt széphaju Kirke, hatalmas
 Szózatot istennő tartotta világi lakását,
 Huga tudakos Aetesnek; kik az emberi nemre
 Fényt lövelő Naptól születének s Perse szerelmes
 Anyjoktól, kit is Okeanos természete magzott.
 Halkal evedzettünk be hajómen révibe a part
 Tág kikötőjének, valamelly istentől utalva.

Itten partra kelők két éjen s két napon által
 Vesztegelénk, bágy és bútol legyalázva felettébb.
 De miután harmadszor eredt a széphaju hajnal,
 Én dárdát fogván és éles kardot övezvén
 Nagy gyorsan kikapék látfokra hajombol, egy élő
 Embernek hallhatni szavát vagy sejteni művét.
 Felverekedvén a meredek kémhelyre megálltam.
 Távoli füst ötlött kíváncsi szemembe hatalmas
 Kirke lakától az erdőn és sűrű berkeken által.
 Rögtön azon jártattam eszem, tűnődve magamban,
 Menni személyesen és a füstnek látni hazáját.
 Végre meg az tetszett legcélszerűebbnek, először
 Tengerparti hajóm mellé közelíteni, s kedves
 Társaimat megebédelvén elküldeni őket.
 A mint már nem messze valék az evicke hajóhoz,
 Egy kegyes istenség megszánya magányosat, horgas
 Ösvényemre derék ágasbogas erdei szarvast
 Hajta le; melly legelőjéről csermelyre szaguldott
 Inni, mivel hevesen löveték a napnak ivétől,
 Háta gerincének közepette találtam el épen
 A kiszökőt; mellynek tulsóján tört ki az érchegy,
 És a porba lenyekkent és párája kiszállott.
 Most felhágva reá kivonám sebzett teteméből
 Fegyveremet, s letevén a földre feküdni, szíronyt és
 Nyúlánk vesszőket szaggattam; ezekből egy ölnyi
 Kétrétű kötelet gúzsoltam hirtelen össze,
 S egybekötém vele lábait a nagytermetű vadnak.
 Így mentem nyakamon hurcolva hajónkhoz, utamban
 Dárdámmal gyámítkozván: mert nem vala vállon
 Egy kézzel vihető a roppant hegymegi marha.
 És lehajítva hajóm mellett, felköltöm azonnal
 Társaimat, gyengéd hangon szólítva meg őket:
 „Oh feleim, ha busúlunk sem mehetünk Aidesnek
 Országába előbb, mint eljön végzetes óránk!
 Jertek azért, mig ital s étel vagyon uszka hajónkon,
 Jusson az étek eszünkbe, ne is sorvaszszon az éhség.”
 Így mondtam. Azok hajolának ígémre, s legottan
 Feltakarózván a tengerpárkányon, iszonynyal
 Nézték a szarvast; mert nagyszerű hegymegi vad volt.
 Annakutána, hogy a nézés szemeiknek elég lőn,
 Megmosván kezöket derekas lakomákat ütöttek.
 S mostan egész nap imigy, mignem beköszönte az alkony,
 Sok húst és borokat lakomáztván vígan időzénk;
 Hogy pedig a nap elalkonyodott és rája setét lett,
 A tenger kanyarú szélén nyugalomra feküdtünk.
 Majd a rózsakezü hajnalnak támadatával
 Társaimat gyűlésbe híván mondtam előttök:
 „Halljunk szót, noha sok bútol környezve, barátim!
 Oh feleim, miután nem tudjuk hol kelet, éjszak,

Sem hogy merre megyen nap az égről földnek alája,
Sem hogy merre pirul; jertek, tartsunksza tanácsot,
Ha lehet; én legalább részemről nem tudok ollyast.
Átnéztem meredek kémfok tetejére kikapva
E szigetet; mi körül végetlen habkoszorú teng,
És alacsony fekvése vagyon; hanem a közepében
Füstöt szemlélék sűrű erdőn s berkeken által.”

Mondám. Bajtársim hős szivei összezuzának,
Mérthogy eszekbe jutott laestrygon Antiphatesnek
Ténye, s az emberevő kyklopsnak erőszakos odva.
Sirván sirtanak ők, pergő könnyet ontva szemikből.
Ámde parányit sem használtak az árva keservek.

Én a páncélos bajtársakat elfelezém két
Részre; s vezért adván mindkettőjének, az elsők
Főnöke én, az utóbbiaké nemes Eurylokhos lett.
Egyszeriben sorsot keverénk rézdombu sisakban.
Sorsa tekintetes Eurylokhos daliának ugrott ki.
Ő indúla, huszonkét jó társával utána,
Sirva, mibennünket szomorúan hagyva megettök.
Völgyiségben faragott kőből művészileg épült
Kastélyát lelték Kirkének nyíltkörű tájon;
Környékében oroszlánok, vad farkasok éltek,
Mellyeket áldatlan bűbájival általigézett.
Nem rohanának ezek feleinknek rája, de inkább
Hosszú farkaikat csóválva felálltak eléjek.
Mint hizelegnek lakmárol hazatértek úri
Gazdájoknak ebek, ki nekik mindig hoz egyetmást:
Ugy csapodárkodták azokat körül erdei farkas,
Körmös oroszlánok, szepegőket tőlök azonban.
Széphaju istennő küszöbének előtte megállván,
Hallgatták Kirkét gyönyörűn énekleni ottben,
Nagyszerű vásznon ülőt, halhatlanon, olly csudavékony
És remeken, mineműt istennők himzeni szoktak.
S monda középbe Polites, férfiak elseje, a ki
Legkedvesb, leg is érdekesebb vala köztök előttem:
„Oh feleim, belül egy nagy vásznat szödögelőné
Bájosan énekel, úgy hogy zeng bele a lak egészen,
Hölgy-e vagy istennő, szóljunk hozzája ezennel.”

Igy mondá; szólottak azok hozzája, s nevezték.
A lakos egyszeriben megnyitván a remek ajtót,
Jött s behívá őket: kik mind be utána bolondul;
Csak maga Eurylokhos maradott cselt vélve kívülről,
És bevívén őket székek s trónokra ülette,
Aztán pramnei borba turót és liszteket és fris
Mézt elegyíte, s evő kenyerőkbe veszélytele irszert
Gyúrt: hogy drága honát mindenki örökre feledné.
Hogy pedig általadá s elkölték, itt megütötte
Vesszőjével bennöket, és beterelte az ólba:
Kiknek kanfejök és sertéjek, hangjaik, arcok

Voltak ugyan, de világos eszök, mint annakelőtte.
Igy zárattanak el nyomorúk; elejekbe falásul
Tölgy és bükkmakkot töltött, meg somfa gyümölcsét
Kirke, mit a disznók turkáló népei falnak.

Eurylokhos pedig elmenekült a barna hajóhoz
Társai rettentő esetének szörnyü hírével.

Bárhogy erőködvén egy szót sem szólhata, gyötrő
Kínaitol legyalázva; hanem telegyüle könyekkel
Két szeme, a mi velünk nem jókat sejtete mindjárt.
Ámde midőn nekiestünk és faggattuk esennen,
Adta szerencsétlen feleink történetit hírül;

„Általeredvén a berken, mint hagyta Odysseus,
Egy völgyben faragott kőből művészileg épült
Szép kastélyra lelénk, tovalátó nyíltkörű tájon.
Kellemesen dallott belül egy házbéli szövőné,
Hölgy-e vagy istennő, feleim szólítani merték.
A lakos egyszeriben kijövéen megnyitotta az ajtót,
S béhiva; társaimék mindnyájan utána menének
Esztelenül, hanem én cselről gyanakodva maradtam.
Ekkor együl egyig eltűntek vala; senki azontul
Nem láttatta magát, noha lestem vártam utánok.”

Igy szólott. Haladéktalanul nagy ezüstnyelű kardot
Függesztvén vállamrol alá, hozzája meg ívet,
Eurylokhosra parancsoltam, vigyen engem az úton.
Ámde az átkarolá két kézzel térdemet egyben,
És siránkozván esdeklett röpke szavakkal:

„Oh ne parancsolj vissza, hanem hagyj itten, Odysseus!
Mert tudom azt az egyet, meg nem jössz sem magad onnan
Sem közölök senkit nem hozhatsz vissza! Jer inkább;
Mig még jókor van, fussunk tova gyorsan ezekkel!”

Igy szólt; én pedig így mondtam néki viszontag:
„Eurylokhos, te tehát légy veszteg barna hajónknál,
Étel itallal töltözvén, a többivel itten;
Én pedig elmegyek, int elmennem erősen a szükség.”

Imigy szólva hajót s tengert odahagyta azonnal.
Hogy mármár be valék a szent völgyiségeken által
Bűvész Kirkének pompás házába jutandó;
Ime aranyvesszős Hermes követ ütközik össze
A feligyekszővel, képében egy ifju legénynek,
Zsenge szakálúnak, ki szerelmes napjait éli.
Ez kezeimbe tapadván így szólta meg engem:

„Merre, szerencsétlen? hol jársz magad e sivatagban
Út nem tudva? Igen, bajtársid zárva hevernek
Kirkénél, valamint disznók a cifra szobában;
Tán ezeket szabadítani mégy? De magad se jövendesz
Vissza, hanem kimaradsz ottan, hol társaid ülnek.
Hadd szabaditlak azonban meg s légy általam üdvöz.
Vedd ez ovó gyógyszert, vidd Kirke lakába magaddal;
Ez majd a rossz időt elhárítandja fejedről.

Kirke ravasz cseleit sorolom már mostan elődbe.
Ő egy italt kever, és étkedbe vegyíti be mérgét;
Igy sem bűvöl azonban meg, tudnillik adandó
Gyógyszerem épen nem fog hagyni. De halljad odább is.
A tündér hosszú vesszővel hogyha reád üt,
Combodtol hamar éles kardot rántva rohand meg
Kirkét, mintha legott meg akarnád ölni lakában.
Ő elijedve neked nyoszolyáját fogja kínálni;
És csakugyan ki ne adj ágyán a mennyei lénynek,
Hogy szívesen lásson s elereszsze barátidat: ámde
Vedd ki belőle az égi karoknak nagyszerű eskét,
Hogy nem irányozvák megrontásodra tanácsi;
Férfiuból netalán nyomorékká meztelenítsen.”

Igy szólván irszert ada, és természete titkát
Megmutatá Hermes, kiszakítván a puha földből.
Fekete volt gyökerén, de virágai tejre verének;
Moly neven hívják menny istenségei; bajjal
Ássa halandó azt, de az isten mindeneket tud.

Argosölő azután feleredt a boldog egekbe,
Át a fás szigeten; én meg Kirkének irányzám
Léptemet udvarához, sokkép tűnődve magamban.
Széphaju istennő küszöbénél végre megállék,
És bekiáltok. Szózatomat hallotta az isten,
És kijövén iziben ragyogó ajtót nyitá, s béhitt
Engemet; a ki boszús szívvél lépdeltem utána.
A mint bévezetett, lekinált az ezüstszegű trónra,
Szépre, világira, lábam alá diszkszámoly adatván.
Most az arany kelyhben vegyeket kotyvaszta meginnom,
És irszert elegyíte, gonoszt forralva magában.
Hogy pedig általadá, s megivám, s nem bűvöle semmit,
Rám ütvén vesszőjével felemelve szavát mond:

„Huss az alomba, egyéb társid közepére fekünni!”
Szólt; hanem én éles kardot rántván hevenyében,
Megrohanám Kirkét, őtet leaprítani készleg.
Eljajdulva futott ez alám, és térdimet által
Kulsolván sirt, és így mondá röpke szavakban;
„Ki s ki vagy, oh ember? hol szülőfölded, atyáid?
Szörnyű dolog, hogy iszod s mit sem fog rajtad ez irszer!
Nem, soha sem birhatta meg ezt más férfi kivüled,
A ki megitta, mihelyt rekeszén átömle fogának;
Ah de neked valamelly meghódíthatlan eszed van.
Nem te leendesz ama furfangos Odysseus, a kit
Nékem aranyvesszős Hermes régóta jövendő,
Trojáról hazaútakor elvándorlani hozzám?
De hüvelyezd be legitt érc kardodat, és jere vélem
A nyoszolyára, vitéz, hogy együtt szerelembe vegyülvén
Ennekutána szivünk már jobban értse meg egymást.”

Igy szólt; én pedig így mondtam néki viszontag:
„Kirke, miképen akarsz bárgyúnak lennem irántad?

Társaimat sertésekké torzítva előre,
Már engem készülsz ármányos tervvel eszedben
Isteni ágyadnak párnáira vinni, hogy aztán
Gyáva pulyává tégy megmeztelenítve lakodban?
Én nem kívánok nyoszolyádra eredni, ha nekem
Nem fogadod meg előbb, istennő, nagyszerű eskkel,
Hogy nem irányozvák elenyésztésemre tanácsid.”

Szólék; egyszeriben megtette az istenek eskét.
Hogy pedig elkezdette, be is végezte az esket,
Ekkor Kirkének csudaszép párnáira mentem.

Négy tisztos szobanő sürgött vala termei szorgos
Dolgaiban, mellyek házbéli cselédei voltak,
Vizforrásoktól eredők és szent ligetektől
S csergetegektől, a mellyek tengerbe haladnak.
Köztök egyik trónokra fölül bibor és csudaékes
Vánkosokat helyezett, alul egyszerű szőnyeget adván;
Másik ezüst asztalt terjesztett mindenikünknek
Trónja elé, mellyekre szatyort tett volt aranyost fel,
Harmadikok meg ezüst kancsóban léleküdítő
Édes bort elegyíte, s aranybol serleget osztott;
A negyedik vizet hordott, s a katlannak alatta
Lángokat élesztett, mire langyult csendesen a víz.
Hogy pedig a víz megmelegült a fényes edényben,
Tiszta medencéhez vezetett, s megmosdata széles
Hárombjából, azig töltvén vállamra fejemre,
Mig kilohasztá bágyalmát tetemimnek egészen.
Hogy megmosdata és kenetelt vígasztos olajjal,
És díszes köntöst ada rám és drága palástot,
Bévezetett azután s lekinált az ezüstszegű trónra,
Szépre, világira, lábam alá diszszámoly adatván.
Ekkor arany korsót hordozván egy szobanémber
Kézvizeket töltött az ezüst tálcára belőle
Mosni; gyalult asztalt helyezett közelünkbe továbbá,
Mellyre szemérmes sáfárné kenyeret raka, s bőven
Halmoza ételeket, mindenből szívesen adva.
Enni parancsolt már; de nekem nem kelle az étek;
Sőt tűnődve ülék, roszaikat képzelve magamban.
Kirke pedig látván veszteglőt és kenyeréhez
Nem nyúlót, de igen szomorú bánatba merültet,
Elközelítve felém így mondá röpke szavakkal:

„Mért ülsz néma gyanánt, csak lelkedet éve, Odysseus,
Folytonosan, s nem nyulsz ételhez végre s italhoz?
Még te cselekről vélekedel, mint látom; azonban
Nem kell tartanod; én megtettem a nagyszerű esket.”

Igy szólt, én pedig így mondtam néki viszontag:
„Kirke, ugyan ki lesz olly ember, nem félszeg egyébként,
A ki előbb kíván ételhez látni s italhoz,
Mint szeretett társit szabadon láthatta szemével?
Ha igazán meg akarsz emberleni étel itallal,

Oldd meg előbb, hadd szemlélem bajmentesen őket.”

Szóltam. Kirke legott kieredt a szép palotából
Vesszővel keziben, s megnyitván a hidasajtót,
Mind kijövette kilencéves sertésekül őket.
Szemközt állapotának meg vele; a ki közöttök
Átmenvén megkente legott más szerrel egyenként:
És elvedlettek tagaikról a csunya sertek,
Mellyeket elsőben mirigy orvossága növesztett
Kirkének; s fiatalb és szebbek lettenek arcan,
S szemre sugárabbak, mint voltanak annakelőtte.
Rám ismertenek ők, és mind kezeimbe tapadtak.
Ekkor örömsiralomra fakadt mindenki; zokogva
Viszhangzott a ház; maga szinte megindula Kirke.
És közelítve az istennő szólott vala hozzám:

„Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,
Mostan eredj immár le az ősz tengerre; hajódat
Gondjaid elseje lesz szárazra vonatni; azontul
Bútorokat meg fegyvereket barlangba helyezvén,
Jőj magad egyszeriben és hozd el társaidékat.”

Igy végezte. Hajolt ígéire férfi kedélyem,
S nyomban elindulék a tengerparti hajóhoz;
Hol valamennyi derék bajtársamat árva nyögések
Közt, és szánandó könyeket hullajtva találám.
Mint borjak, mikor a tehenek jóllakva füvekkel
Ólba szivárognak csordáról, mind elejekbe
Fickándoznak, s nem tartóztathatja le többé
Semmi rekesz, de gyakor bögéssel szökdösik ellő
Anyjaikat körül: ugy, miután szemléltének engem,
Olvadozának ezek könyeikben, mindegyik ollybá
Tartván mintha rögestelekű Ithakának ölébe
Érték volna, holott származtanak és nevededtek.
Siránkozva pedig mondának röpke szavakkal:

„Oh, megjöttödön úgy örvendünk, isteni védenc,
Mintha ma érkeznének Ithakának telkire vissza;
Ámde beszéld el egyéb társinknak mostoha sorsát!”

Igy szólottanak, én pedig így gyöngéden ezekre:
„Elseje gondunknak szárazra kivonni hajónkat,
Aztán bútorokat s fegyvert barlangba helyezvén
Jőjtek egyszeriben mindnyájan gyorsan utánam;
Hogy meglássátok feleinket Kirke baráti
Házánál, hol azok széles kedvökre vigadnak.”

Igy mondék; ők egyszeriben hajlottak ígémre.
Csak maga Eurylokhos tiltá bajtársimat, ekként
Lázítván őket seregestül röpke szavakkal:

„Ah nyomorúk, hova mennétek? mért kellene vesztet
Kirke lakába keresnetek? a ki legottan oroszlán,
Farkasok avvagy disznókká torzítana által,
Hogy fényes palotája körét lakjátok örökre!
Mint kyklops tön előbb, miután üregébe buvának

Jó feleink, és vélek ez a nagy bátor Odysseus.
Mert azokat szintén ennek butasága ölé meg.”

Igy szólt: én meg azon tűnődtem büszke magamban,
Hogy kardot rántván combomtól egybe levágom
Főjét s földhöz ütöm, noha legközelebbi rokonnak
Hozzám vérségről. Hanem egyszeriben körülállván
Jobbról és balról feleim csiggattanak engem:

„Isteni védenc, hagyjuk el ezt, ha parancsolod, itten
Barna hajónk mellett egyedül, örködni felette;
Ellenben minket vigy ezennel Kirke lakához.”

Igy végezve hajó s tengertől előre haladtak.
Eurylokhos tőlünk maga sem maradott el azonban,
Sőt követett, miután szigorú bánásom ijeszté.
Addig egyéb bajtársaimat megmosta szivélyes
Kirke dicső kastélyában s kenetetzte olajjal,
És bojtos kacagányt és köntöst öltete vélők.
S most mindnyájokat így vendégeskedve találók.
Kik miután látták egymást és minden eszekbe
Jut vala, sírtanak hangosan, hogy döngött bele a ház.
Széphaju Kirke pedig hozzám közelítve beszélt:

„Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,
Illy keserű siralomban odább ne epedjete; ám én
Jól tudom azt, mit az ősz halason szenvedtetek, és mint
Bántott benneteket sok szárazföldi garázda.
Jertek azért szaporán és lássatok étel italhoz,
Mignem kebleitekben lelket vettetek ismét,
Mint Ithakának millyennel búcsuztatok egykor
Partjaitól. Mert most igen is legyalázva s megesve
Vagytok az úti kalandokban; nem is ismeri többé
Szívetek a jó kedvet, azért hogy sok bajak értek.”

Igy szólott; hajolánk valamennyen Kirke szavára.
Már azután egy egész álló esztendeig ekként
Vesztgelénk itten, sok hús és borlakománál.
De mikor esztendő lett és fordultak az órák,
Holdak enyésztevel s jártával hosszú napoknak,
Itt kihíván társim megszólítottanak engem:

„Szertelen, emlékezz immár meg drága hazádról,
Ha ugyan isteni sors menekülnöd végre, bejutnod
Mennyezetes házádba s becses földére honodnak!”

Igy mondók szavait bevette azonnal egyénem.
Ekkor egész nap imigy, a napnak eláldozatáig,
Üldögelénk veszteg sok hús és borlakománál;
Hogy pedig a nap elalkonyodott és rája setét lett,
Ők lefeküdtek az árnyékos palotában aludni:
Én meg Kirkének csudaszép párnáira menvén
Térdeinél fogvást kérém, ki bevette imámat.
És könyörögve imigy szólítám szárnyas igékkel:

„Oh töltsd bé fogadásaidat, miket egykor ígértél,
Kirke, hogy elküldesz szülőföldemre, hová húz

Szívünk engemet és bajtársimat, a kik örökké
Vérzik keblemet árva panaszszal, hogyha kifordulsz!”

Szóltam, az istennő pedig így mondotta viszontag:
„Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,
Én nem erőtetlek titeket házamban ezentul.
De még más utazást szükséges tennetek elsőbb.
Hades termibe és rettentő Persephonéhoz,
Thebei Tiresias lelkét tudakozni, ki másként
Vak jósló, hanem ép maradott mindenha eszében.
Mert neki Persephone holtában is emberi eszmét
Engede, míg a többi csak árny módjára kovályog.”

Mondá, összetörék kebelemben szívemet e szók;
És sirván sírék nyoszolyáján, s nem vala kedvem
Élni tovább és a napnak szemlélni világát.
Végre midőn kisírák magamat s az elégig epedtem,
Szót emelék ismét s mondtam néki viszontag:
„Kirke, s ugyan ki leszen nékem kalaúzm ez utban?
Még soha sem szállott ember poklokra hajóval!”

Szóltam; az istennő pedig így mondotta viszontag:
„Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,
Legkevesebb gondod se legyen kalaúzra; hanem tedd
Árbocodat ki, s fehér lobogót függesztve reája
Ülj be; hajódat az éjszaki szél céljára viendi.
Ha pedig Okeanos hullámain általevezteél,
Hol alacsony part van s szent berkei Persephonénak,
És hosszú jegenyék és meddő fűzfa tenyészik:
A halas örvényről kiakasztva hajódat, eredj be
Önmagad Hadesnek szirtos palotáiba rögtön.
Itt Akheronba Pyriphlegethon tajtékosan ömlik,
És Kokytos, melly Styx vízfolyam ágszakadéka;
S köszál, és ennél két hangosan összezapó víz.
E tájhoz verekedve, miként én rendelem, áss egy
Gödrot, Odysseus ur, mind szél mind hossza könyöknyit;
Tölts valamennyi halott számára köröskörül öntvényt,
Mézvegyet elsőben, azután édes zamatos bort,
Ennekutána vizet, s hintsed meg végtire liszttel.
És most kérve fogadkozzál a lelkek előtt, hogy
Megtérvén Ithakába derék meddő tehenet téssz
Áldozatul nekik, és minden jó terheli máglyád;
Tiresiasnak ihot külön áldozván be magának,
Egy feketét, melly legderekabb a többi barom közt.
Hogyha megengesztéd a holtak népeit, ekkor
Him juhot áldozzál és nő feketét, erebosnak
Fordítván ezeket, te magad meg amarra tekintvén,
A folyam árja felé: s most immár hosszú sorokban
Jőnek az elmúltak sápadt árnyékai hozzád.
Ennekutána legott szeretett feleidre parancsolj,
A juhokat, mellyek már ottan fekszenek ölte,
Megnyúzván áldozni, s tovább esdekleni Hades

Szent felséginek és rettentő Persephonénak.
 Te pedig a kardot combodtól erre kirántván
 Légy veszteg, ne is engedjed vérhez tolakodni
 A hiu szellemeket, mielőtt szólsz Tiresiasszal.
 Most hamar ott termend a jósló, érdemes ember:
 A ki utad hosszát és végét híredül adja,
 Megmagyarázva, szülőföldedre miképen evezhetsz.”
 Szólt; az aranytrónú hajnalpir támada mindjárt.
 Itt rám öltözetül köntöst ada Kirke s palástot;
 Önmaga ellenben nagy fátylat, tiszta fehéret
 Vett, véknyat s gyönyörűt, ágyékát szép arany övvel
 Szegte körül, azután pártát idomíta fejére.
 Most fel alá járván szorgoltam népemet immár,
 A palotában egyenként elközelítve azokhoz:
 „Ne aludyátok többé már a kellemes álmot,
 Oh feleim, de gyerünk, mert Kirke kiadta bucsúját.”
 Így szólék; hajolának azok szavaimra legottan.
 Ámde barátaimat nem vittem el innen is épen.
 Mert a legfiatalb Elpenor, sem viadalban
 Nem valamelly nagy erő, s észben sem ama helyes ember,
 Kirke lakában egyéb társimtól elkülönödvé
 Fekvék borterhelve, hivist keresőleg agyának.
 Ez mozgó feleim robaját eszmélve, felugrott
 Hirtelenül, és elfeledett a mennyezetes ház
 Hosszú hágcsojára kerülván szállani földre:
 Ő egyenest lezuhant az ereszről, és ki lön egyben
 Törve csigájából nyaka, s lelke pokolba eredt volt.
 Többieket pedig így szólítám én meg utunkban:
 „Tán bizony azt hiszitek, kedves földére honunknak
 Indulunk! De az istennő más utakat intett
 Még megjárnatok, Hades termét s Persephonéét,
 Thebei Tiresias lelkétől kérni tanácsot.”
 Így szólottam; azoknak szíveik összezuzattak.
 Helybe leülván sirtanak és hajaiknak esének.
 Ámde parányit sem használtak az árva siralmak.
 Mig mi hajónk és a tengerpartokra kesergő
 Szívvel aláértünk, könnyeknek záporit öntve;
 Addig Kirke hajónk mellett megfordula immár,
 S him juhót és nőtény feketét kötvén oda, könnyen
 Eltűnt mellettünk. Ugyanis, ha nem engedi önkényt,
 Itt vagy amott járó istent sajdíthat-e ember?

TIZENEGYEDIK ÉNEK.

A poklok szomorú országát látja Odysseus.

Hogy pedig a tenger partjára hajónkhoz elérénk,
Szőke halasra bocsátottuk legelőször is azt le;
Árbocot állítván lobogót tettünk ki reája;
Majd belekergetvén juhainkat végre magunk is
Felhágánk szomorún, könnyeknek záporit öntve.
Most kékarcu hajónknak utána vitorlafeszítő
Kellemetes szellőt lendített jó utitársul
Szózatot istennő szépfürtű Kirke hatalma.
Mi elrendezvén szükséges, fegyvereinket
Helyre ülénk; a hajót szellő s kormányos irányzák.
Igy kifeszült lobogó mellett haladott ez egész nap.
A nap elalkonyodott, behomályosulának az utak:
Ez pedig a mély okeanos tulszélire úszott,
Hol Kimmer népnek ködök és éjféli homályok
Burkolták országa vagyón; nem is ejti reájok
A nap szép szeminek fénypillantásit, akár ha
Feltámaszkodik a csillagzatos égre, akár ha
Mennyei utjáról földhöz leereszkedik ismét;
De nyavalyás polgári felett örök éjszaka sátroz.
Imide érkezvén kikötöttünk, s partra keletvén
A juhokat, mi odébb haladánk magas okeanosnak
Habjainál; míg helyre jutánk, mit Kirke kijegyzett.

Itten az áldozatot nemes Eurylokhos s Perimedes
Tartották; én meg combomtól íziben éles
Kardot rántva gödört ásék, szél s hosszra könyöknyit;
És valamennyi halott számára köröskörül öntvényt
Tölték, mézvegyet elsőben, másodszor izes bort,
Harmadszor vizet, és meghintém végtire lisztel.
Kérve fogadkoztam most a lelkeknek előtte,
Hogyha utóbb Ithakába megyek, legjobb tehenemmel
Áldozom érettek, s minden jó terheli máglyám;
Tiresiasnak ihot külön áldozván be magának,
Egy feketét, melly nyájamnak legjobbika lészen.
Hogy pedig a holtak seregét engesztes imával
Meggövetém, lenyakaztam már a barmokat ásott
Sirgödörömbé; futott a vér: és ím erebosbol
Jöttek az elhunytak szomorú árnyékai hosszú
Sorról, arák s jegyesek, vénségtől csüggeteg aggak;
Gyenge, iménti könyvek gyászában bágyadozó szép
Szűzek; ezer meg ezer fegyverrel megsebesített,
Harc téren maradott vérespáncélu leventék:
A kik rémes üvöltéssel tolakodtanak innen
S onnan az árokhoz. Borzalmak fogtak el engem.

Ekkor igen kedves feleimre parancsolok immár,
A juhokat, mellyek földön megmetszve feküdtek,
Megnyuzván égetniek és esdekleni Hades
Szent felségének s rettentő Persephonénak.
Én ezalatt kivonám combomtól gyorsan az éles
Kardot, s ott ülvén eltílték vérhez eredni
Mindenegy árnyékot, míg szólnék Tiresiasszal.

Elpenor társnak jött lelke közülök először;
Mert el nem vala még a föld kebelébe sirolva,
Kirkénél siratatlanul és temetetlenül hagyvánk
Hátra hideg tetemét, miután más sürgete minket.
Hogy megpillantám könyet ejték rajta, s megindult
Szívvel szólítván mondék neki röpke szavakban:

„Elpenor, hogyan érkezéél poklokra gyalog le
Énnálam hamarabb, ki hajóval bujdosom itten?”

Igy szólottam; amaz pedig így mondotta viszontag:
„Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,
Egy gonosz ördög és a sok bor ronta meg engem!
Kirke magas teremén társimtól elkülönödvé
Fekvén elfeledék hágcsóra kerülve lejöni;
Én egyenest zuhanék az ereszről alá, s ki lön egyben
Törve csigájából nyakam, és ide szállt vala lelkem.
S most feleidre könyörgök, uram, kik távolad élnek,
Nődre s atyádra, ki kis csecsemőül gyámola téged,
S fídra, kit hon hagytál, az egyetlen Telemakhosra;
Mert tudom azt, hahogy a poklokból elmenekültél,
Aea sziget partin ki fogod szállítani hajódat:
E helyt el ne mulaszd jól emlékezni felőlem,
És ne maraszsz siratatlanul és temetetlenül útra
Kelted előtt, netalán boszut álljon rajtad az isten
Érettem; hanem égess meg volt fegyvereimmal,
És a szöke halas mellett tégy sírjelet átkos
Sorsú férfiunak, melly a maradékot is intse!
Igy cselekedjél; s üss evezőt halmába siromnak,
Melylyel bajtársimmal együtt voltamkor eveztem.”

Igy szólt; én pedig így mondtam néki viszontag:
„Megteszem és megadom, boldogtalan, a mit ohajtasz.”

Mig mi hasonló bús ígéssel váltva fel egymást
Vesztegelénk, én kardomat a vérekre kivontan,
Túl pedig Elpenor hiu szelleme sok könyörével;
Addig megholt édes anyám ime ott terem, áldott
Antikleia, leánya tekintetes Autolykosnak,
Kit Trojára menet hon még életbe maraszték.
Szemléltére köny és bús szánakozásra fakadtam;
De, noha kinba került, vérhez közelíteni őt sem
Engedtem, mielőtt szólhatnék Tiresiasszal.
És jött közbe hamar jobbájában aranka jogoddal
Thebei Tiresias; és rám ismerve beszélett:

„Hogy jöttél, boldogtalan, a napalatti világot

Elhagyván, szemlélni halottakat és örömetlen
Országot? De vonulj hátrább s vedd fegyveredet le,
Hadd igyam a vérből és hallj meg rendibe mindent.”

Szólott; hátravonulván én, az ezüstnyelű kardot
Visszatolám hüvelyébe. Midőn a vérfeketéből
Jól lett lakva, beszélt a jóslók elseje hozzám:

„Kellemetes megutat kívánsz, felséges Odysseus!
Azt neked istenség nehezíti; nem is lesz egyéned
Rejtve Poseidon előtt, ki boszúkat forral irántad
Kebledben, hogy vak lett kedves gyermeke tőled.
Mégis, bár eleget szenvedve, hazádba mehettek,
Hogyha magad s feleid kényét zabolázni birandod,
Majd mikoron az evicke hajón, menekülve színéről
Nedves utadnak, Trinakie szigetébe jutottál;
Hol legelészve leled csákó marháit, ihnyáját
A Napnak, ki tud és szemlél mindennemű dolgot.
Ám ha honodba sovár bántatlanul elhagyod őket,
Még Ithakába mehetsz, noha sok küzdelmeken által;
Hogyha pedig bántod, veszedelmet jósolok akkor
Bajtársidra s hajódra: magad - ha menekszel azonban -
Későn térsz haza és gonoszúl, elvesztve barátid
Hű seregét, külföldi hajón; és baj leszen otthon
Elvetemült uraságokkal, kik házadat élík
Hölgyed után járván s adogatván drága kelengyét;
Kiknek erőszakait megtorlod azonban idővel.
Végre midőn megöléd a hőslő népet akár vas
Fegyverrel nyilván, akar udvarotokban orozva:
Fogj azután csíszolt evezőt kezeidbe, s eredj el;
Mignem azokhoz jutsz, kiknek fajtája nem ismer
Tengert és nem eszik megsózott izletes étket:
Mitsem tudnak ezek pirosarcu hajók felől, avvagy
Értnek evedzőhöz, szárnyához gyármű hajónak.
Szembeszökő jelet érts, melly nem kerülendi figyelmed.
Majd mikor ott teveled másik gyalog ütközik össze,
Azt mondó, hogy polyvalapát van vallodon; akkor
Rögtön alászurván a földbe az ékes evedzőt,
És kékfürtű Poseidonnak szent áldozatául
Egy kost és tulkot s emehágó kant felajánlván,
Térj földedre vizsont; és hon századdal imádjad
A halhatlanokat, kik olympos székein ülnek,
Rendibe mindegyiket. S most immár szende halál jó
Rád a tengerről, melly szép vénségben elaggott
Tagjaidat lenyugaszsa, midőn körülötted az ország
Nemzete boldog lesz. Ezek ajkam szózáti hozzád.”

Igy szólt; én pedig így mondtam néki vizsontag:
„Tiresias, lehet, ezt sorsolta felőlem az isten.
De már azt mondd meg s add értésemre himetlen,
Megholt édes anyám lelkét szemlélgetem imhol;
Ő a vér közelében csendesén álldogal, és nem

Tűr rám felpillantani vagy szót váltani vélem.
Add hiremül kérlek, hogyan ismerhetne fiára.”

Igy szólottam; amaz pedig így mondotta viszontag:
„Könnyű dolgot adandok eléd s villantok eszedbe.
Mert kit ezen holtak seregéből elközeledni
Engedsz a vérhez, jó szót fog váltani véled;
Kit pedig eltiltasz, mindjárást visszamenendő.”

Szólott Tiresias árnyéka; s betágula Hades
Országába legott, miután megjósola mindent.
Én pedig ott vártam; míg jötenek édes anyámék,
És a vérből iván rám ismérének azonnal,
S elkeseredve imigy szólott vala szárnyas igékben:

„Hogy jöttél, oh gyermekem, e napfénytelen ország
Éjibe életben? Bajos ezt meglátnia élő
Embernek; mert közbe folyók és iszonyu medrek
Tátongnak, s elül okeanos, mellyen gyalog át nem
Gázol senki, hanemha remek gyármunka hajóban!
Avvagy Troja alol csak most bujdosva vetődöl
Még ide társiddal? s mindeddig nem verekedtél
Országodba? nem is láttad feleségedet otthon?”

Igy szólt; én pedig így mondtam néki viszontag:
„Édes anyám, inség vezetett poklokra, tanácsot
Hallani lelkétől a thebei Tiresiasnak.
Mert sem akhiv földhöz nem jártam még közel eddig,
Sem bele nem lépék Ithakába, de egyre bolyongok
Sok bút vallva, mióta hajón kikövettem Atridest
Széplovu Troja alá, megküzdeni büszke hadával.
Ah de beszélj igazán és add tudtomra himetlen,
Millyen halálnak szállottál a sirba nemével?
Nem hosszú nyavalyák, vagy ama nyilazásnak örülő
Artemis istenné végzett-e ki szende nyilával?
Szólj az atyámról is, és hon hagytam drága fiamról,
Nálok-e még méltóságom, vagy tán ezig egy más
Férfi kezén, s engem többé nem vár haza senki.
Végre kelengyézett nőm szándoka s elveiről szólj,
A fiuval vagyon és szorgalmasan őriz-e mindent?
Vagy már a legjobbik akhiv szerzette nejévé.”

Szólék; édes anyám pedig így mondotta viszontag:
„Ugy vagyon, ő türelmesen él máiglan is a te
Mennyezetes palotáidban, csakhogy szomorúul
Telnek el éjei s napjai a mindegyre sirónak.
Nagy méltóságod sem szállott másra, de békén
Élvezi Telemakhos jószágodat, és az arányos
Körlakomába megyen, melly nemzeti főnököt illet,
Mindenüvé meghíva. Hanem már édes atyád kint
Vesztegel a teleken, s nem megy városba: kinek nincs
Vánkosa meg takarója s uras párnája az ágyon,
Ámde teletszaka ottan hál a többi cseléd közt
A porban, közel a tüzhöz, rongyos mezet öltve.

Hogyha pedig megjött a nyár és őszi meleg van,
A szőlőteleken szélteben földre lehullott
Asszu harasztokból készül alacsony feke: itten
Fekszik eő, szomorú szívében távolodért bút
Táplálván, s kora terhét még bánkódva nevelvén.
Én is ezül multam ki s jövők révébe halálnak,
Nem pedig a nyilazásnak örülő Artemis isten
Ejtett el fényes palotánkban szende nyilával;
Sem nem támada meg nyavalyák sinlése, s vevé ki
Gyötrelmes kinnal testemből éltemet: inkább
A te szerelmed, utánadi bú és bánat, Odysseus,
És kedvességed fogyatott ki világi napombol!”

Igy mondtára szivemben vágy kele édes anyámnak
Tűnékeny lelkét megölelni fiúi karommal.
Háromszor nyultam kíváncsi kezekkel utána,
Háromszor szakadott ki ölemből egy hiu álom
Vagy pedig árnyékként, fájdalmat hagyva szivemnek.
És szólítván meg mondtám neki szárnyas igéssel:

„Mért nem vársz be, anyám, téged megölelni ohajtót,
Hogy még a poklok rideg országában is egymás
Karjai közt lévén, itt sirhatnók ki magunkat!
Vagy nem egy ábrándot vezetett szemeimnek elébe
Persephone, hogy az eddiginél is jobban epedjek?”

Igy szólottam; anyám pedig így mondotta viszontag:
„Gyermekem, oh első boldogtalan embere földnek,
Épen nem szent Persephone, Zeus lánya, ki ámít;
Ámde ez a napalatti lakos törvénye ha meghalt.
Mert sem húasai nincsennek sem csontai többé;
Tudnillik mindjárt véget vet nékik az égő
Tüzlobogás, mihelyest kirepült csontaikból az élet;
A lélek pedig álomként hívságosan elszáll.
Most a napra siess szaporán; hanem el ne feledjed
Mindezeket, hogy hölgyed előtt elmondani hassad.”

Mi ugyan ekként váltogatók egymást fel. Azonban
Nők tolakodtak elé, küldözvék Persephonétól,
Leghíresb daliák feleségei s lányai hajdan,
És a vér feketéje körül gyülekeztenek össze.
Tűnődvén, mi uton kérddhessem sorra ki őket,
Ez látszott legcélszerűebb eszmének előttem:
Tudnillik kivonám combomtól kardomat, és nem
Engedtem valamennyit együtt a vérből ihatni.
S mostan egyenként hullongván kinevezte családat
Mindegyik, és én szót váltottam rendre magokkal.

Jóatyu Tyrót szemléltem legelőször is, a ki
Vádlan Salmoneus lányául adá ki magát, és
Kretheus Aeolides hölgyének lenni dicsekvék.
Ő hajdanta, Enipeusnek folyamába szerelmes,
Melly a föld mezején legszebb hullámokat ömleszt,
Mindig az ér gyönyörű szélén ácsorga magában.

Ehhez egyenlítőn rázföldi Poseidon egyénét,
A zuhogó viznek felfekvők torkolatánál;
És bibor és homorú hullámdomb boltozatával
Rejtvén mennyei boldogot és a földi leánykát,
Az leköté szűz övét és álmod hinte emennek.
Hogy pedig a szerelem dolgát befejezte az isten,
Lánya kezébe tapadt és szólította meg őtet:
„Némben, örülj s örvendezz e szerelemre! Ha fordul
A kerek év, deli magzatokat szülsz; mert nem időtlen
A halhatlanok ágya; neveld s tápláljad eöket.
Most meg eredj haza, légy veszteg, s egy szót se az ügyről!
Én vagyok a széles földnek rázója Poseidon.”

Imigy szólta után tenger hullámiba tűnők.
Az pedig egy terhhez Peliast szülé vala s Neleust,
A kik Zeusnek utóbb derekas szolgálai levének
Mindketten, Pelias ugyan a marhas Iolkosz
Lakva, dicső Neleus pedig országolva Pylosban.
Többi fiát azután hon szülé Kretheus urnak,
Aesont, Phereest és a lószereget Amythaont.

Antiope-t látam azután, Asopos ígérő
Lányát, a ki Zeusnak ölen hirdette hogy alvók;
S Amphion és Zethos két ikret szülte, kik első
Rakták hétkapú Thebének alapjait, ottfent
Tornyokkal szegvén be; mivel tornyatlanul a tág
Országban meg nem lakhattak, bármi vitézek.

Láttam azontúl Alkmenét, Amphitryon hölgyét,
A ki Zeüsszel együtt szerelembe vegegyült, merényes
Arszlánsziv Heraklesnek természetes anyja;
És Megarát, méltóságos Kreon égi karokkal
Pár lányát, kit is Amphitryon fia tartja nevelő.

Láttam odább gyönyörű Epikastét, Ōdipus anyját,
A ki tudatlanul olyan nagyszerű elvetemült, hogy
Őn fia nője lön; a ki megölve szerelmes atyját
Vette el őt, mit az ég hírül tön az emberi nemnek.
És ez ugyan díszes Thebének kadmosi népén
Kínosan országolt, egy szörnyű égi tanácsnál
Fogva: amaz pedig őn fájdalmaitól leveretve
Hadesnek retesz birodalmába szállt vala, hurkot
Függesztvén fel házában; s sok károkozatra
Hagyta el azt, mineművel anyáknak erinnyei vernek.

És látam a szép Khlorist, kit Neleus egykor
Kellemeért vett el, sok ajándokot adva, legifjabb
Lányát Amphionnak, az érdemes Iszidesnek;
A kinek Orkhomenos Minyeios és Pylos állott
Úri hatalma alatt; s jó magzatokat szüle néki,
Nestor és Khromios, nagylelkű Periklymenosszal.
Perót szülte utóbb, bálványul az ifjú leventék
Sergeinek, kit mind hőslött szomszéda, de Neleus
El nem adá másnak, hanem a ki vitézi erővel

Hozzá hajtja legott Phylakéből bajnok Iphikles
Súlyos pörge tulokcsordáját. Mit fogadott volt
Egy jósló maga; de megakasztá isteni végzet
Vállalatában eőt, és rabszój s parlagi ökrész.
Holdak enyésztevel s napok eljártával azonban,
A mint fordult a kerek év és jöttek az órák,
Ekkor Iphikles eloldá a mindennemű titkot
Megjósoló kötelét; s Zeus mennyei végzete bételt.

Láttam Ledét is, feleségét Tyndareusnak,
Ki deli magzatokat fogadott vala Tyndareustól,
Kastort a lovagot s Polydeukes pártalan öklészt;
A kiket élve nyugaszt kebelében az életadó föld;
Kik sirhantjok alatt is megtisztelve Zeüstől,
Máskor váltva naponként élnek, máskor enyészve
Hálnak, tiszteletét az egek felséginek osztván.

Láttam Aloeusnek feleségét Iphimedeiát,
A ki magát Földrázóval mondotta vegyültnek,
S két gyereket szült, mind a kettőt kurtakorúat,
Messzedicső Ephialtest és istenközel Otost,
Kik legkarcsúabb nevedékei voltak az áldott
Földnek, mint Orion után legszebbjei arcra.
Éve kilencedikén szélére kilenc könnyököt volt
Vastag egyik s másik, hosszára pediglen öl annyi.
Megfenyegették ők még mennynek boldogit is, hogy
Háborut inditnak konok ostromaikkal az égnek;
Ossát törtek olympra tetézni fel, Ossa hegyére
Pelion ormozatát, onnan az egekre ütendők.
És sikerülendett, ha megéltek volna, tanácsok.
Ámde lelőtte Zeüs fia, kit szépüstökű Leto
Szült vala, mindeniket, mielőtt kivirúla szakálok
Állaikon s befutá pelyhek zsengeje az ajkat.

És láttam Phaedrát és Prokrist; és Ariadnét,
Józanokos Minos lányát, kit Theseus elvitt
Kreta hazájából loppal szentséges Athenae
Partja felé, hiulag: mert Artemis a habövedzett
Diában tartotta le azt Dionysos okáért.

Láttam Maerát is, Klymenét, s az utált Eriphylét,
A ki szerelmes férje helyett aranyaknak adott helyt. -
De kiket ott láték lehetetlen sorra neveznem;
A hősök kecses asszonyit és szépfürtű leányát;
Sokkal előbb telnék el az áldott éjszaka. És már
Int az idő is aludni, vagy itt vagy parti hajóra
Menve; bucsúm pedig isteneken meg rajtatok álljon.

Igy szólott: amazok valamennyen néma levének,
S elbájolva maradtak az árnyékos palotában.
Mondá végre fehérkebelű Arete királyné:

„Oh phaeak karok és rendek, hogy tetszik ez ember
Arcra, magas termetre s ügyes voltára tinektek?
Én vendégem ez, és mindnyájatok élvezi hasznát.

El ne siettessétek azért, se az így szűkülőtől
Meg ne tagadtassék az ajándok; mert hisz elég kincs
Létezik isten jóvoltából házaitekban.”

És felemelve szavát mondotta derék Ekheneos,
Phaeak országnak legidősebb férfja ekkor:

„Oh feleim, nem céltalan és váratlan ez a szó
Drága királynénktől; ti azért hallgassatok őrá.
Alkinoostól függ itt tény és szózat azonban.”

S Alkinoos felemelve szavát mondotta közép:
„Már ez ugyancsak imigy fog megtörténni, ha még én
Élek, s a révész phaeakok népin uralgok!
A vendég, noha égve kíván indulni honába,
Reggelig itt várjon, míg gondosan összeremtem
Én az ajándékot. Bucsujára kinekkinek első
Gondja, s kivált nékem, kire a haza érdeke néznek.”

Szolt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Nemzetes Alkinoos, nagyméltóságu király ur,
Ha ti egész évig lemarasztalnátok is engem,
Búcsúmat készítve s kegyelmes ajándokot osztva,
Szívesen elvárnék. És jobb is lenne rakottabb
Kézzelel menni hazám szeretett földére vidékről;
Mert úgy tiszteletesebb és kedvesebb lenne személynem
Mindazon ember előtt, ki hazámba köszönteni látna.”

Alkinoos pedig így szólott neki erre viszontag:
„Kedves Odysseus ur, mi csupán rád nézve se tartunk
Tégedet olly álnok vagy cinkos férfinak, mint
Millyeneket szaporán hizlal kenyerével ez a föld,
Ugy hazudókat, hogy lehetetlen sejteni szívnek.
A te beszéded talpra esett, mint józanul érzesz.
Ám hiszen olly ügyesen, mint bármelly isteni dalnok,
Mondtad el a Danaok bajait s magadéit előttem.
Nossza beszéld el már és légy őszinte továbbá,
Szemléltél-e derék feleideiből olyakat is, kik
Elkövetének Troja alá s meghaltanak ottan?
Hosszú, végtelen éjszaka ez, nem is int az idő még
Ágyba; beszélj inkább nékem sok nagyszerű tényről;
Ám én hajnalig is fenlennék, hogyha kalandos
Tévelyidet palotámban elém rajzolni akarnád.”

Szolt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Nemzetes Alkinoos, nagyméltóságu király ur,
Hosszu regélésnek van határa, mikép az alásnak;
Ámde ha kedved tartja odább hallgatni, bizony nem
Sajnálom tőled feleimnek többi s ezeknél
Még szomorúbb esetét, kik végül mind odalettek!
Troja keserves harcaiból ugyan elszabadultak,
Vissza pedig meghaltanak egy rossz nőnek okáért. -

A mint a hölgyeszellemeket szent Persephoneia
Már elszéleszté, mást máshova; itt Agamemnon
Atridesnek jött búsongó lelke, körében

Összesűrűdvén híven azok, kik társilag ezzel
Aegisthos palotájában harcolva elestek.
Rám ismére pedig, hogy ivott a vérből, azonnal.
És felsírván hangosan és sűrű könnyeket öntvén
Két kezeit hozzám öltötte, karolni ohajtva;
De nem volt többé hatalom s a régi erőkincs
Hajlékony tetemében, mint hajdanta virágzott!
Megsiratám őt, és láttára felindula szívem;
És szólítván meg mondtam neki szárnyas igékkel:
„Oh Atrida, hadak fejedelme, dicső Agamemnon,
Milly esemény döntött a végtelen álmu halálba?
Nem kékfürtű Poseidon juttata tönkre hajóddal,
Szélviharok düheit lázítva fel ellened? avvagy
Száraz ellenség kelt ártalmadra, mikor te
Tulkait elvágnád vagy gyapjas nyájait ottkint?
Vagy heves ütközetten honodért, vagy néember ügyében?”

Igy szólottam, amaz pedig így mondotta viszontag:
„Nagyságos Laertiádes, fortélyos Odysseus,
Sem kékfürtű Poseidon nem tett tönkre hajómmal
Szélviharok düheit lázítva fel ellene, se nem
Száraz ellenség volt ártalmamra juháért;
Ámde halálos vészt forralván életem ellen
Aegisthos, lakomára hívott és ronta meg ádáz
Nőmmel együtt, valamint a tulkot jászola mellett.
Illy nyomorú végem lett; és körülöttem egyéb hű
Embereim vágattak agyon, mint nagyfogu kondák
Némelly dús gazdag s jómódú férfi lakában
Mennyezői, baráti avagy vendégi ebédre.
Ah te sok embernek láttad már szörnyű halálát,
Mind külön öltnek meg mind kegytelen ütközetekben;
Mégis azon kellett bizonyára megesni kiváltkép
Szívednek, mikoron ott fekvénk borkupa s gazdag
Asztalaink körül, és vérrel folyt a szobapadló.
Legkinosabban esett lelkemnek azonba Kasandra
Hős Priamos lányának jaj szava, kit körülöttem
Vága le Klytaemnestra; s hogy én félholtan emelném
Pallos után kezemet, megfosztott engemet attól
A csúfos feleség; s nem tűrte pokolra jövőnek
Két szememet befogni s lezárni örökre az ajkat!
Ennyire nincsen ebebb és átkosb néemberi szívnél,
A ki magát olyan munkák üzésire adta,
Mint enyim elvetemült hallatlanul, iszonyu véget
Vetvén mennyekzős férjének. Hajh, pedig az volt
Mindig előttem, milly szívesen látandanak otthon
Gyermeim, apródim! De gonoszság mestere lévén,
Csúfba keverte magát és minden utána jövendő
Néembereket, még ollyant is, kinek élete tiszta!”

Igy szólt; én pedig így mondtam neki viszontag:
„Oh hékám, mi felette nagyon bosszús elejétől

Fogvást mennydörgő Zeus Atreus vérre asszony
Végett! Tudnillik Heleneért hulla el ezsűnk,
Klytaemnestra pedig távolban rád szöve ármányt!”

Igy szólottam, amaz pedig így mondotta viszontag:
„Hát te se légy soha is szíves, feleséged iránt bár,
Meg se beszélj neki mindeneket mik tudva előtted,
De ha egyet kijelentesz, egyik titkolva maradjon.
Néked azonban nem köszörül feleséged, Odysseus,
Gyilkot; mérthogy eszély és szív jellemzi dicsőült
Ikarios lányát, szellemdus Penelopeiát.
Őt fiatalka menyecskéül hagytuk mi lakodban
Troja hadába menet, kisdéd csecsemővel anyázó
Emlőjén, ki talán már férfiu számban ül eddig,
A boldog! mivel őt hazatérő atyja örömmel
Látja meg, ő pedig ezt általkarolandja szeretve.
Jaj de az én hitesem szememet sem hagyta fiammal
Jóllakhatni, hanem hamarabb meggyilkola férjét!
S mostan egyet mondok, mit ugyancsak tarts meg eszedben:
Titkosan érkezzél Ithaka partjára hajóddal,
És ne világosan; olly gyanus immár mindenegy asszony.
De már azt mondd meg s add értésemre himetlen,
Nem hallottátok valahol létezni Orestest,
Orkhomenosban avagy homokos földébe Pylosnak,
Vagy Menelaosnál a széles Spartai honban?
Meg nem halt ugyanis még eddig lelkes Orestes.”

Igy szólt, én pedig így mondtam néki viszontag:
„Oh Atrida, miért ezt kérdened? Él-e avagy hal
A fiu, nem tudom; és hiuságot szólani vétek.”

Mig mi hasonló bús ígéssel váltogatók fel
Egymást, fájdalmas könnyeknek záporit öntve;
Addig közbe jövőnek erős Peleusfi Akhilleus,
És Patroklos s Antilokhos nagy lelkei, aztán
Ajasé, ki legelső volt termetre s alakra
Hős Peleusfi után Argosnak többi hadában.
S rám ismerve legott a lábgyors Aeakides, szólt
Hozzám bánatosan, mondván repülékeny ígéssel:
„Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,
Oh nyavalyás, mi dolog forog ismételve agyadban?
Hogy kívánsz poklokra leszállani, hol csak ügyetlen
Holtak lézengnek, mindannyi valótan ábránd?”

Szólott; én pedig így mondtam néki viszontag:
„Oh Peleusfi Akhilleus, legderekabbik akhiv hős,
Tiresias jóslásaiért jöttem le, tanácsot
Hallandó, Ithakába mikép juthassak el immár.
Mert sem akhiv földhöz nem jártam még közel eddig,
Sem hon nem voltam, de örökké bujdosom. Ámde
Náladnál sem előbb sem utóbb, felséges Akhilleus,
Senki szerencsésb! Mert élőt közel isteni ranggal
Tiszteltünk Danaok, ma pedig holtak seregének

Vagy fejedelme. Ne bánjad azért a sorsot, Akhilleus.”

Igy szólottam, amaz pedig így mondotta viszontag:
„Semmi vigasztos szót a halálról, nyájas Odysseus!
Jobban ohajtnék földszínen jószágtalan ember
Parlagi dolgaiban szakmányos lenni napestig,
Hogysem fejdelem a poklok valamennyi halottán.
Szólj inkább nekem és adjad tudtamra fiamról,
Vajjon elől akar-e viadalban küzdeni, vagy sem.
Annakutána dicső Peleusról, hogyha tudod, szólj,
Áll-e becsülete méglen az összes Myrmidonoknál,
Vagy letekintik Hellasban s Phthiében elaggott
Napjaiért, miután keze lába hanyatlanak immár.
Mert én a nap alatt nem nyujthatok öneki többé
Olyan védkezeket, mint a mikor Argos ügyében
Harcolván megölém Priamosnak legjava népét.
Ám ha kevés korig is nemzöm házába mehetnék
Igy, hiszen éreznék karaimnak súlyait, a kik
Őt tán sértegetik s csorbitják tiszteletében!”

Szólott; én pedig így mondtam néki viszontag:
„Tisztes Peleusnak mi hírét sem hallom, Akhilleus;
Ámde Neoptolemos kedves fiad érdekiben, mint
Kérdeztél, igazán el igyekszem mondani mindent:
Mert én szállítám Skyrosbol evicke hajómon
Őtet az Argosiak fürtös daliáihoz által.
Ez, valahányszor Troja körül tanakodni gyülekvénk
Mindig elől szólott, és meg nem botla szavában,
Ketten versezvéen vele, Nestor egyéne csak és én.
Hogyha pedig meg megverekedtünk Troja hadával,
Nem maradott soha is csapatában vissza, de mindig
Messzire járt legelő, ki nem állván senki fiának;
És sok erős daliát vágott le az ütközetekben.
Mindegyiket meg nem nevezem s ki se mondhatom, a kit
Ellenségeiből feleit pártolva levágott:
Csakhogy elejté Telephidest, kinek a vezetéke
Eurypylos; ki körül sokan elhullottanak ércel
Hű bajtársaiból, végette az asszonyi dijnak;
Ezt deli Memnon után legszebbnek láttam alakban.
És hogy alászálltunk a lóban, mellyet Epeios
Gyártott, Argosiak legjobbjai, s rám leve hagyva,
Vagy lefedezni az öblös cselt, vagy visszabezárni;
Itten egyéb vértés kara s rendei a Danaoknak
Könnyet törölttek le, s remegtek térdik alattok:
Őt perdig én legalább soha sem szemléltem akár szép
Arcain elsápadni, akár letörülni virágzó
Képéről könnyet; hanem inkább untalan unszolt,
Menni eresztenem a lóbol, s keze dárdanyelén járt
S pallosa markolatán, vésztervesen Ilion ellen.
Végre hogy eldöntők Priamosnak nagyszerű várát,
Őn részvénye s jutalmával séretlenül indult

Vissza honába, csak egy dárdától sem sebesülten,
Nem szemközti csatázásban; mik az ütközeteknek
Vészei közt gyakrak, hol Ares keveregve dühöng szét.”

Mondottam: lábgyors Peleusfi Akhilleus árnya
Nagy lépésekkel ment a buja rétnek, örülvén,
Hogy magzatja derékségét elmondani hallá.

Addig egyéb holtak hiu lelkei környülem álltak
Nyögdécselve, s baját kiki elpanaszolta közülök.
Csak Telamiades Ajasnak szelleme állott
Félre, az egyszeri győzelemért haragudva reám még,
Mellyet rajta nyerék Peleusfi Akhilleus ékes
Fegyveriért pályázva, midőn feltette az anyja,
Troja vitézei és maga Pallas Athene bírálván.
Vajha ne győzendék a versenyen ilyen egy árért!
Olyan egyént nyelt tudnillik be miattok az allag,
Ajasét, ki egyéb Danaoknak rendiben első
Volt Peleusfi után mind tényben mind pedig arcban.
Ehhez egész gyöngédséggel fordulva beszélék:

„Ajas, válogatott Telamon fia, holtod után sem
Hagysz-e fel ellenemes haragoddal még amaz átkos
Fegyverekért? Igen is, megverték istenek Argos
Népségét velek; olly torony estél romba miattok!
Kit mi halálod után, valamint felséges Akhilleus
Drága fejét, siratánk. Oka ennek senki egyéb, mint
Mennyei Zeus, ki csatás daliáit az Argosiaknak
Szörnyen elútálván rajtad töltötte boszúját.
Jersze tehát közelebb, uram, és hallgasd ki személyem
Tiszta nyilatkozatát, fékezve kedélyedet addig!”

Szólottam; hanem ő mitsem viszonzva, az árnyak
Többi csoportja között erebos sivatagjain eltűnt.
Itt, ha neheztele is, megszólítanda, vagy én őt;
Ámde szivem még más holtaknak lelkeit égett
Szemlélhetni setét országán Persephonénak.

És látám Minost, csemetéjét mennyei Zeusnek,
Fényes arany jogodot hordozva bírálni az árnyak
Nemzeteit, mellyek körülötte seregben ülének,
Vagy pedig állottak, hozzá folyamodva ügyökben.

Termetes Oriont szemlélém ennekutána,
Gyors vadak özöjét a poklok mélyfűvü rétén,
Mellyeket a bércek rideg ormain ejtegetett el,
Réz és törhetlen buzogányt markolva kezében.

És láttam Tityost, anyaföldnek férfi szülöttét
Fektiben a síkon, ki kilenc dülőre terült szét;
Két keselyű vesztegle pedig s vagdalta jog és bal
Oldalról máját, belebúva, s nem üzte kezével;
Hogy Letót Zeüs égi nejét tilalomra kísérté,
A Pythóba menőt Panope térségein által.

Tantalos is szemeimbe ötölt kinos állapotában,
Nagy tónak közepén, melly állaig ért vala néki.

Szomjúnak sejlett, de italt nem nyerhete ajka.
Mert valahányszor aláhajlott nyelhetni az agg fej,
Annyiszor elszaladott hörpentett kortya; s egy isten
Által megszáritva feketlett lábaitol ki
A föld. Fője felett szép fák termékei csüngtek,
Körte, narancs, azután jobbnál jobb almagyümölcsök,
És fügefák édes terménye, s olajfai áldás.
Ha egyikét az öreg meg igyekvék kapni kezével,
Szellők hirtelenül az egek felhőibe csapták.

Ott vala Sisypchos is, nyomorú munkára ítélten,
Mind a két kezével roppant kőszirtot emelve.
Ő ugyan a sziklát, neki dőlven lába kezével,
Felhengergetné a hegytarkóra: hanem hogy
Mármár csúcson volt, súlyával erőt veve rajta;
S róna mezőre szaladt le viszontag az átkozatos kő.
Az pedig újabban neki dőlt vala; sűrű veríték
Curgott tagjaiból, és a feje porzani tetszett.

Szemlélém azután Herakles vérmes egyénét
Ábrándban: maga tudnillik halhatlanok égi
Vigalmának örül, bírván a szépboka Hebét,
Nagy Zeüs és az aranycipeű szent Hera leányát.
Környüle holt lelkek csattogtak, szertekoválygó
Vad madarakként; s ő, valamint komor éjszaka ottkint,
Meztelen íjt tartván s idegén nyilat, iszonyu gonddal
Vigyáz, a vesszőt mármár elereszteni látszva.
Rettenetes pallosheveder lógott vala mellén,
Egy aranyos szíj, megtarkítva világi csudákkal,
Borzas oroszlánok, medvék és hegymegi kondák,
Háboruk, ütközetek, vérontás, emberöléssel.
Nem gyártott ember, nem fogna remekleni többé
Illy hevedert az sem, ki ezent meghagyta először.
Rám ismert mihelyest szeme megpillanta, s beszélett
Hozzám bánatosan, mondván repülékeny igékkel:

„Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,
Oh nyavalyás, magad is nyilván olly mostoha sorsot
Nyögsz még a nap alatt, mint millyen zaklata engem!
Zeus fia voltam ugyan, de határtalan aggodalommal
Kelle viaskodnom; miután végetlenül aljasb
Férfi kezére juték, ki bajos szakmányokat osztott,
S egyszer ebért küldött ide; mert számomra veszélyesb
Munkát nem gondolt többé adhatni világon.
És én felvezetém poklokról azt neki, Hermes
Utmutatásával, meg Pallas Athene hírével.”

Ekkép szólta után Hades palotáiban eltűnt.
Én pedig ott várék, ha talán közelítene méglen
Hősek egyik vagy másika, kik csatatéren elestek.
S most az elődöket is megláttam volna, kiket még
Ohajtottam, ama deli Theseust Pirithoossal:
Ámde megindultak rettentő zajjal előmbe

Omlani más holtak; mire én félelmesen össze
Borzadtam, netalán még Gorgo szörnyetegének
Küldje fejét hozzám erebosbol Persephoneia.
Visszaeredve hajómba tehát feleimre parancslék,
Üljenek egyszeriben helyeikre be s oldjanak; a kik
Szófogadólag békelvén padaikra ülének.
S okeanos tetején már hullám vitte hajómat,
Elsőben révész, azután szellők java mellett.

TIZENKETTÓDIK ÉNEK.

Sirenek, kúdorgó szirt, Nap tulcai, végvész.

Okeanos folyamát miután elhagyta hajómnak
Gyármüve, s a tenger hullámain Aea szigethez
Visszafutánk ismét, mellynél a hajnali fénynek
Háza is és köre van, s a napnak csillaga felkel:
Imide érkezvén kilökénk a homokra hajónkat,
S felhágánk tenger kanyarú partjára; hol aztán
Elszunnyadva együtt várók fel az isteni reggelt.
A rózsásujjú hajnalnak támadatával
Társimat elküldém istennő Kirke lakába,
Elpenor hidegült tetemeit meghozni sietve.
És fát vagdalván, hol legmagasabbra kel a fok
Eltemetők szomorú könyeket hullajtva felette.
A mint a holt és vele fegyveri porrá égték,
Halmot dombozván s emlékül oszlopot ütven,
Markos evedzőjét leszurók a sirba fejéhez.

Mi ebben voltunk. De titokban nem maradott volt
Kirke előtt megtérésem poklokrol: azonnal
Itt sietett; vele sok kenyeret s húst hoztak ebédül
Tiszteletes körhölgyei, és hozzája piros bort.
És közepettünk, állván meg mondotta szívélylyel:
„Szertelenek, kik poklokban még élve valátok,
Kétszer halálfiak addig, míg más emberek egyszer!
Jertek azonban, egész nap imitt egyetek s igyatok már
Fris vendégséget; hajnalban majd eleveztek
Útatokon, mellyet kijelentek elöttetek és jól
Megmondok mindent; netalán szeleverdi tanácstok
Földön avagy vizeken keserű fájdalmat okozzon.”

Szólott; büszke szívünk hajlott ígéire gyorsan.
Ekkor egész nap imigy, a napnak eláldozatáig,
Üldögelénk immár sok hús és borlakománál.
Hogy pedig a nap elalkonyodott és rája setét lett,
Társaimék az alatságnál nyugalomra feküdtek;
Engemet ellenben kezeimnél fogva külön vitt
Kirke, s leültetvén szemközt települt le, s kikértett
Tőlem mindeneket; kinek én elmondtam egyenként.
Most felemelve szavát istennő Kirke beszélett:

„Ám ezek így végezve; hanem halljadsza, Odysseus,
Mit mondok; de reá meg is emlékeztet az isten.
Sirenekhez jutsz legelőször, kik szigetekbe
Érő minden utast meg szoktak ígézni szavokkal.
A ki bután közelít és a sireni zenéket
Hallja, de ötet ugyan soha gyermeke hölgye körül nem
Állják, és kebelök haza érkezéte nem örvend.

Ők ugyanis gyönyörű pázsithelyen ülve dalokkal
Bűvölik a sziveket, körülöttök számtalan ember
Csontai halmazban büszhödvén s bőrei aszván.
Hajts hamar által ezen; de viaszt lágyítva barátid
Két füleit tömjed vele meg, hogy senki se hallja
Köztök az énekeket: te, ha tetszik, hallhatod; ámde
Köttessed kezeid s lábadnál fogva magad le
Talpon az árbochoz, hozzája feszítve keményen;
Hogy gyönyörűséggel hallhassad az isteni hangot.
És ha rimáncodol és el kérsz oldatni barátid
Által, még annál feszesebben kössenek ahhoz.
De ha keresztülök hajtottak társid ezeknek,
Itt többé nem adom nyilván tudtadra, Odysseus,
Merre vegyed kettő közül útat; ámde magadnak
Éljsze tanácsával: hanem ennyit mindenikéről.
Innen boltozatos szirtok fenyegetnek, alulrol
Kékszemu Amphitrite dühös hullámai dörgvén;
Mit kúdorgónak nevez a halhatlanok ajka.
Erre ugyan nem szállanak át sem egyéb madarak, sem
Zeushez az ambrosiával igyeksző gyáva galambok;
Mert egyet és kettőt mindig lerabol seregökből
A szirt, s Zeus mással pótolja cselédei számát.
Semmi hajó meg nem szabadulhata, melly ide tévedt
Népeivel, de darab deszkát és emberi testet
Hurcol együtt hullám és tüzzel fergeteges szél.
Csak maga törhete még ezen által ama közigényű
Argo hajó, mikor Ajetestől erre sikamlott;
És ezt is hamar a sziklához voltak ütendők,
Ámde megőrzé Hera, mivel kedvelte Iasont.
A két szirt pedig: égre feszül éles tetejével
Köztök egyik, körülötte homályos fellegek uszván,
Hamvasak és soha sem tágulók; mellynek alá nem
Száll tetejére verőfény nyáron sem pedig őszszel:
Fel nem menne reá, nem szállna le róla halandó
Férfiu, lennének bár húsz keze lábai hozzá;
Mert sima oldalain, mint a kit sikra faragtak.
A szirtnek kellő közepén nyugatra homályos
Barlangszáj tátong poklokra: hajótokat erre
Kellend általirányzanotok, nagyságos Odysseus.
Lőne hajóbol akármelly ifju levente nyilat, nem
Hatna fel a vessző idegéről a borus odvig.
Ebben Skylla honol, félelmes hangon ugatva,
Mellynek sívását csaholó cenkével egyenlítsd
Össze: temerdek szörny, mellyet nem nézne gyönyörrel
Senki, habár az egek valamely örök istene volna.
Lába tizenkettő neki, és ez mindegyik első;
Hat hosszúra nyuló karcsú nyaka, s mindenikének
Rettenetes feje, bennettök pedig iszonyu fogsor,
Háromrétű s gyakor, feketén megrakva halállal.

Vaklandos barlangjának közepette tanyáz ő,
Ámde fejét kiereszgetvén borzalmas üréből,
A szirtnek falait környültapogatva halászni
Kísért delfint és ebeket, s ha találna temerdek
Cethalakat, millyent a tenger számtalan ápol.
Erre hajójával révész nem kérkedik épen
Átutazottnak még; mert a pirosarcu hajóból
Mindig egyegy férfit kap fel mindannyi fejével.
Másik szikla pedig, mellyet közelében amannak
Látsz, alacsony leszen; ezt állallóhetni nyilakkal.
Rajta magasztas vadfüge áll beboritva levellel,
Ámde alatta Kbarybdis szörböli a vizek árját;
Háromszor köpi fel, háromszor szörböli vissza
Napjában: bár ott ne forogj, mikor ajka beszörböl,
Mert maga sem szabadítana meg kékfürtü Poseidon.
Hát mennél közelebb tartván Skyllához, igetve
Hajtsatok által; mert sokkal jobb, hogyha hajódból
Hat szeretett bajtárs, mintsem valamennyi hiányzik.”

Igy szólt; én pedig így mondtam néki viszontag:
„Légy kegyes immár, istennő, tudomásomul adni,
Hogy szabadulhassak ki Kharybdis vészei közzül,
És torlom meg amazt, ha hibát teszen embereimben.”

Szóltam; az istennő pedig így mondotta viszontag:
„Hát konok, ütközetek jutnak neked itt is eszedbe
S háború? hát örök istennek sem akarsz-e kitérni?
Ám ez semmi halandó rossz, hanem untalan élő,
Ádáz, győzhetlen, vad, szörnyegeteg emberi átok;
Ellene nincsen erő, legjobb még futni színétől.
Mert ha sokáig időzsz a szirtnél s fegyvereket fogsz,
Tartok tőle, nehogy lerohanva odúiból ismét
Annyi barátaidat kapkodja ki annyi fejével.
Csak mentül sebesebben evez, lekiáltva Krataeist,
Skylla erős anyját, ki bajául az emberi nemnek
Szülé őt; ez több rohamát ellenzeni fogja.
Trinakie szigetébe következel innen, ahol sok
Ökrei és juhái legelésznek a mennyei Napnak,
Hét csordában pörge tulok, szintannyi juhnyájak,
Mindenik ötven szám; mellyek soha sem szaporodnak
Sem nem csökkennek; s istennő pásztorok őrzik,
Szépfürtű nymphák Phaethusa s Lampetie szűz,
A fényes Naptól hókeblü Neaera leányi.
Imezeket, miután szülé s táplálta az anyjok,
Trinakie szigetébe vivé messzére lakozni,
A nemzői juh és ökrök csordáinak örül.
Már ha honodba sovár bántatlanul elhagyod őket,
Még Ithakába mehetsz, noha sok küzdelmeken által;
Hogyha pedig bántod, veszedelmet jósolok akkor
Bajtársidra s hajódra: magad - ha menekszel azonban -
Későn térsz s gonoszul haza, mind odavesztve barátid.”

Szólt; az aranytrónú hajnal pedig eljöve mindjárt.
A kegyes istennő befejezve beszédeit elment;
Én pedig egyszeriben lesietve hajómra, felülni
Hagytam társimat és elalatságotni sietve.
Kik gyorsan belehágdosván padaikra ülének,
S rendre helyezkedvén páholták a sima tengert.
Most kékarcu hajómnak utána vitorlafeszítő
Szellőt lebbentett alkalmas jó utitársul
Szépfürtű, magas istennő, emberszavu Kirke.
Mink elrendezvén mindennemű fegyvereinket
Veszteg ülénk; a hajót szél és kormányos irányzák.
Itt szomorú szívvvel mondtam társaimékhoz:

„Oh feleim, nem elég egy vagy kettőnek az égi
Végzetet érteni, mit fellepleze Kirke magamnak!
És én elmondom, hogy tudva felőle akár vész
Által enyésztesünk, akár attól megszabaduljunk.
Sirenek bűvös dalait javasolja kerülnünk
Ez legelőre, s virányokkal szép pázsitot, engem
Hagyván egymagamot hallgatni; azonban erősen
Kössetek engemet is, hogy mozdulhatlanul álljak,
Talpon az árbochoz, hozzája feszítve keményen.
És ha könnyörgök s elszabadulni rimáncodom, ekkor
Még annál feszesebb kötelekkel igázzatok ahhoz.”

Mig én ímezeket sorolom feleimnek elébe,
Barna hajónk ezalatt kéjelmes szellek által
Hajtva, közelgete már Sirenek bájszigetéhez.
Itt hamar elcsilapult a szellő; hallgatag árcsend
Álla be; tengert és szelet elnémita egy isten.
Erre felugráltak bajtársaim, a lobogókat
Összefeszítve hajóba szedék, és újra helyökre
Ülvén tajtékzák evező rudaikkal az örvényt.
Én pedig éles késsel apró darabokra metélvén
Egy nagy labda viaszt, nyomkodtam erős kezeim közt:
Meglágyult iziben, sürgetve az izmos erőtől
És nyilazó sugáraitól a mennyei napnak;
S társim két füleit betapasztám rendiben azzal.
Ők engem kezem és lábamnál fogva kötöttek
Talpon az árbochoz, hozzája szorítva keményen;
S visszahelyezkedvén páholták a sima tengert.
Hogy pedig annyira szálla, kiáltás mennyire hallik,
Könnyen igetve hajónk, itt nem maradt titok útunk
A Sirenek előtt, és dalra fakadtak azonnal:

„Jersze, akhiv daliák legfőbbike, híres Odysseus,
Állj ide gályáddal, hogy hallhasd a mi dalunkat.
Mert soha errefelé át nem sürgette hajóját
Egy révész, mielőtt a mézdalt hallani fogta;
De kiki élvezi és tudományyal növe megy arrább.
Mind tudjuk, mit az argosi és a trojai sergek
Ilion ostrominál istenvégezve bajoltak;

Tudjuk az életadó földnek történeti rendét.”

Igy szóltak, gyönyörű énekben. Ohajtva ohajtám
Bennöket én meghallani, és oldatni kívánék,
Intve barátimnak: de azok nekidőlve eveztek;
És Perimedes felkelvén nemes Eurylokhosszal,
A magas árbochoz sokkal feszesebben igaztak.
Végre midőn ezeken túlhajtottak vala, s többé
Nem hallók a Sirenek bájhangjait, ekkor
Már leszedék szeretett bajtársaim a füleikbe
Bétömtem viaszat, s engem kötelemből eloldtak.

Hogy pedig e szigetet tova hagytuk, füstök ötltek
És nagy hab szemeimbe, s zuhaj dörgése fülembe.
Megrémült feleim keziből kirepült az evedző,
S kongott a habokon; megrögzött erre helyében
Barna hajóm, miután nem inalta hasábival a nép.
Én a hajón fel alá járván, közelítve fejenként
Mindenegy emberhez gyöngéden szólva beszélék:

„Oh feleim, mi maig sem voltunk már bu hiával!
Ez sem végtelenebb gonosz annál, mint mikor elzárt
A kyklops vak odújában bennünket erővel:
Mégis erényem után és célszerű terveim által
Üdvözlénk; mik tán eszetekbe jutandanak egykor.
Jertek azért, a mint én gondolok, úgy cselekedjünk.
Ti ugyan a habokat révézspadotokra leülve
Szeldessétek evedzővel, ha az istenek atyja
E vész torkából szabadulást adna fejünknek.
Néked, kormányos, pedig ezt hagyom - és te szivedre
Vedd szavamat, miután kezeidben sorsa hajónknak: -
E füstöktől meg zajlástól félre irányozd
Gályánkat, s a szirtnek tarts; nehogy innen amarra
Tévedvén ki, mibennünket romlásra vezérelj.”

Igy mondtam; azok mindnyájan szót fogadának.
Skylla felől s ártalmairól ellenben egy ígét
Sem szóltam; netalán elijedjenek a deli társak
Kellő munkától, s ottben csapatozzanak össze.
És most elfeledém istennő Kirke nehezkes
Úti parancsolatit, hogy fegyvert ölteni tiltott;
Én felövezkedvén és két hosszúnyelű dárdát
Markolván kezeimbe, hajónk elejére kiléptem
A hajazatra legott; mivel innen látni remélém
Leghamarabb feleimre alászárguldani Skyllát.
De nem láthattam sehol; ám a szürke gerincen
Megfájula szemem, mig idestova néztem utána.
A szurdokba ereszkedtünk aggályosan immár.
Innen Skylla honolt; hanem átellenbe Kharybdis
A savanyú tengert iszonyún hörbölte magába.
Ha felokádta vizét, mint nagy tűz lángjain izzó
Üst, akként kavart fel forró belseje; tajték
Hullott mindkét szikla magas csúcsára kiköpve:

Hogyha viszont gyomrába falá a tengeri nedvet,
 Mind kifitult belső viadalma; ijesztve döbörgött
 Környűl a hegy; alul feltetszett kék kavicsával
 A föld: társaimon félelmek zöldje virágzott.
 Mig mi utolsó romlástól tartván ide nézénk,
 Addig Skylla hat emberemet kapkodta hajómból
 Véletlen ki, legelsőket kezeikre s erőben.
 Én a hajót és társaimat megfutva szememmel,
 Csak függő kezeket láték és lábakat immár
 A felemeltek után; nevemen szólítva kiáltott
 Engem ijedtében kiki, most éltemben utószor.
 Mint mikoron vizparti halász, csalogatni az apró
 Halfiakat, hosszú vesszőjén étket ereszt le;
 És az ökörszarvat bemerítvén tengerözönbe,
 Partra vonaglóan hajgálja ki véle fogottit:
 Olly vonagolva kapattanak a sziklára ezek fel.
 És laka pitvariban befalá jajgatva sirókat,
 S kézzel esengőket hozzám borzalmas ügyökben.
 Ez volt legkinosabb látványa szememnek azok közt,
 Mellyek utamban az ősz halason fájdalmasan estek.
 Végre hogy a szirtok, borzasztó Skylla, Kharybdis
 Közt áthalhatolánk; mármár a Nap szigetébe
 Érkeztünk; hol sok szép homlokos ökrei, gyapjas
 Nyájai diszlettek legelészve az égi utasnak.
 Én még messze, magas tetejéről barna hajómnak,
 Tenger síkja felett hallottam bögni az ólzott
 Juh s tulokállatokat; mindjárt is eszembe jutottak
 Thebei Tiresias vak jósló szózi, mindjárt
 Kirke parancsa, ki nagyszerűen szívemre beszélett,
 Emberüdítő Nap szigetét ovakodva kerülnöm.
 S jó bajtársimnak mondám szomorúan előttök:
 „Halljunk szót, noha sok bútol környezve, barátim,
 Hadd terjeszszem Tiresias jóslásit elétek,
 S aeai Kirkeét, ki nekem lelkemre parancsolt,
 Emberüdítő Nap szigetét ovakodva kerülnünk;
 Mert a leggonoszabb mireánk itt várna szerinte.
 Hát tova hajtsátok közeléből evicke hajónkat.”
 Szólék; összetörött szívek deli társaiméknak.
 És emelé boszusan szavait nemes Eurylokhos fel:
 „Bősz vagy, Odysseus; teljes erő szolgál neked, és nem
 Fáradtak tetemid; bizonyára te vas vagy egészen!
 A ki vesződségtől meg alatlanságtól örökké
 Rongált emberidet száraztól kergeted, ahhol
 Dús lakomát üthetnének habmosta szigetben;
 Ellenben csak amúgy vaktában hajtod el őket,
 Éj idején kúdorgani a napfénytelen áron.
 Éjszaka félelmesb a szélvész mérge, hajóknak
 Kész romlása: hová menekül már vajjon az ember,
 Hogyha reménytelenül forgószél, vagy notos, avvagy

Fergeteges zephyros rohan ösvényünkre, mik első
 Szétfoszlatni hajót: hova fordul az istenek ellen?
 Engedjünk, igenis, mindnyájan az éji homálynak,
 És ülünk lakomára hajónk közelében; az első
 Hajnalfényre legott tenger síkjára kelendünk.”
 Szólt Eurylokhos; feleim mindnyája helyeslé.
 Akkor elismertem, hogy rosszat forral egy ördög.
 És szólítván meg mondtam neki röpké szavakkal:
 „Látom, oh Eurylokhos, magamon sokaságtok erőt vesz;
 De nekem eskügyetek meg együl egyig eznapi erősen,
 Hogy ha tulok vagy juhcsordákat lelteni találunk
 A szigeten, bűnös szándokkal senkitek ökröt
 Meg nem ölend, sem ihot; de nyugottan ebédlitek isten
 Adta magunk kenyerét, mit Kirke hajónkra pogyászolt.”
 Szóltam; megtették, valamint követeltem, az esket.
 A mint megtették s befejezték a komoly esket,
 Boltozatos révhez járánk a gyármű hajóval,
 Édes víz közelébe; hol is szárazra tapodván
 Kedves társaim alkalmas vacsorához ülének.
 Hogy pedig éhők megcsilapult és szomjokat olták,
 Emlékezve barátikról, kiket uszka hajónkból
 Skylla kibengészett, keserűen epedtek utánok.
 Árva siralmikban szökkente meg őket az álom.
 A mint éjharminc leve és a csillagok által
 Mentek, imé zúgó viharokkal rettenetes szél
 Zajlata fel mennydörgő Zeus atya, és beborított
 Földet eget: másod komor éjszaka dőlt le az égből.
 A rózsásujjú hajnal keltére hajónkat
 Fokhoz eresztvén egy boltos barlangba taszítók,
 Hol nymphák gyönyörű köre és pamlagai voltak.
 Most gyűlésbe híván szólítám társaimat meg:
 „Oh feleim, miután folyvást van evické hajónkon
 Étel ital, hogy baj ne legyen, békét ezen ökrök
 És juhcsordáknak; mert szálígy ama nagy ur isten
 Barma, ki mindeneket szemlél és mindeneket hall!”
 Szóltam; büszke szívök hajlott szavaimra serényen.
 Most notos egy hóig szakadatlan dúdola; nem járt
 Euroson és notoson kívül a tengerben egyéb szél.
 Mekkorig élelmők szolgálja s veres boruk, addig
 Őrizkedtenek a marhától, élni szeretvén:
 Ámde midőn kifogyott kenyerünk a barna hajóbol,
 Itt már szertekalandoztak szükségétől inalva
 Hal s madarászat után, mit tétova görbe horoggal
 Kézre kerithettek; mert hajtá bennöket a has.
 Én pedig a szigeten külön utat véve, imádni
 Mentem az isteneket, ha kiök megvinne hazámba.
 A mint itt szeretett társimtól elkülönödvé
 Megmostam kezemet, hol jó menedék vala széltől,
 És könyörögtem az ég boldog seregének előtte,

Kellemes álmot hintettek váratlanul énrám.
 S kezdett Eurylokhos feleim közt balga tanácsot:
 „Halljunk szót, noha sok bútol környezve, barátim!
 Bármí halál legyen az, keserű ugyan a mi nemünknek,
 Mégis legkinosabb meghalni gyalázatos éhen.
 Hát nosza, vágjuk el a Nap legjobb tulkait, aztán
 Kellemes áldozatúl öljük meg az égi karoknak;
 És ha utóbb az igen kívánt Ithakába jutandunk,
 Gazdag templomot építsünk a mennyei Napnak
 Tiszteletére, belé sok szép adományokat adván.
 Ha pedig ökreiért haragában barna hajónkat
 Össze akarná törni ez és a többi nagy isten:
 Én inkább egyszerre kívánok veszni habokban,
 Mintsem apródonként elkopni ez árva szigetben.”
 Szólt Eurylokhos; feleim mindnyája helyeslé.
 És nyomon elvágván leghízottabbait a Nap
 Homlokos ökreinek, melyek nem messze legeltek
 Barna hajónk mellett a szellős réteken; egyben
 Környúlállották s könyörögtek az égi karoknak,
 Súdár cser gyöngéd levelit szaggatva, miérthogy
 Akkoriban többé már nem volt árpa hajónkon.
 Hogy könyörögtenek és megölék s nyuzták vala, ekkor
 Combjaikat kiszelik s betakarták kétszerű hájjal
 Annak rende szerint, nyers húst halmozva fölülről;
 S mert bor sem vala már az elégő áldozatokra,
 A beleket csak vízöntvényen hintve sütötték.
 A combok hogy elégtének, és ők a belet izlék,
 S más tetemet szétszedtenek és nyársakra vonának,
 Ekkoron elröppent szemeimről a szelid álom;
 S ottan elindultam tengerre s evicke hajómra.
 Végre midőn a gyárműnek közelébe jutottam,
 Egyszeriben megütött a zsír kies illata. Szörnyen
 Eljajdulva kiálték most fel az égi karokhoz:
 „Zeus atya s minden egyéb örökéletű boldogi mennynek,
 Jaj de szerencsétlen szendert küldöttetek énrám!
 Helyt maradott feleim nagy dolgot mertenek addig!”
 Gyors követül eredett a mennyei Naphoz azonban
 Fátylas Lampetie, hogy társaim ökröket öltek.
 A ki haragjában szólt az olympi karokhoz:
 „Zeus atya s minden egyéb örökéletű boldoga mennynek,
 Verd meg Laertesfi Odysseus társait, a kik
 Tulkaimat gonoszul megölék, melyeknek örültem
 Lelkemben ha jövék a csillagos égre, vagy annak
 Földek alá megmeg lekerülök mennyezetéről!
 Ám hahogy ökreimért meg nem lakolandanak illő
 Birsággal, lemegyek, holtaknak fényleni többé.”
 A kinek így mondotta viszont fellegettoroló Zeus:
 „Oh Nap, csak te maradj fényt hozni az égi karoknak,
 S életadó földön a halandó emberi nemnek!

Ám én nékiek egy leirányzott mennykücsapással
A tenger közepén gyárművöket összehasítom.”

Széphaju nympa Kalypsónál hallottam ezekről,
A ki magát hirnök Hermestől mondta tanultnak.

Végre midőn lejuték tengerre s evicke hajómhoz,
Majd egyiket majd mást korholtam. Azonba mi haszna
Sem lehetett, mivel a tulkok megölettenek immár.
Társaimékat az égi karok szörnyekkel ijeszték;
Másztanak a bőrök, bőgöttek nyársakon a sült
És nyers húsak, mint a rétség ökrei tesznek.
Most már hat napokig lakomáztanak emberim ekként
Felmészárolt ökreiből a mennyei Napnak.
Hogy pedig a hetedik reggelt felhozta az isten,
Ekkoron a viharos szélvész háborgani megszűnt;
És mi beszállottunk tenger síkjára kelendők,
Árbocot ütve s fehér lobogót függesztve reája.

A mint a szigetet tova hagytuk volna, nem is tűnt
Semmi lakó föld fel, hanem ég s tenger vala minden;
Im hamvas borukat torlasztott össze hajónknak
Gépe felett isten, s besetétült a víz alattok.
Már nem igen távol haladánk; tudnillik üvöltve
Támadt fel zephyros, dühösen viharozva köröttünk:
Árbocfám mindkét kötelét eltépte az ádáz
Fereteg; ez lezuhant, s valamennyi hajószerem alsó
Gályafenékre csörömpöle; a taton üldögelő hív
Kormányost pedig agyba üté vala, és koponyáját
Összezuzá: ki legott, valamint a tengeri bűvár,
A fedezetről alápottyant és lelke kiröppent.
S egyre dörögvén Zeus ím mennykövet ejte hajónkba;
Melly megrázódott végiglen az isteni nyiltól,
És betelék kénnel: feleim mindnyája kihullott,
És valamint hollók uszkáltak barna hajómnak
Környülötte, hazájokból kirekesztve örökre.
De én helyt maradék, mig az árvíz szerte nem oldá
Talpától falait, s csupaszán hurcolta fel és le.
Most kitörék gyökeréből az árboc, mellyre tulokból
Gyártott szíj vala kötve s reá hurkolva erősen:
Én vele mind feneket mind árbocot összekötözvén
Rájok ülék; így hajhászott már a fene szélvész.

Majd zephyros fuvatagja ugyan háborgani megszűnt,
Ámde notos dühösen kelt fel bújára szívemnek,
Hogy veszedelmekkel szemlélném újra Kharybdist.
Éjhosszant vitetém: mikor a nap felkele, ismét
Skylia, Kharybdis szirtjainak közelében eveztem!
Ám, mivel ez befalá a tenger nedveit épen,
Én a magas terepély fügefához emelve, kikaptam
Rája, s miként denevér csüggék a légbe; nem is volt
Lábaimat hova megvetnem vagy mellyüve hágnom;
Mert gyöke távol esett s magasán lengettenek ottfent

Hosszu sudár ágkarjai, béárnyalva Kharybdist.
Csüggék folytonosan, mignem felvetne viszontag
Árbocot és talajat. Nagy későn meglön ohajtott
Szivvágym. Mikor estefelé vacsorára tanácsbol
A bíró felkel, befejezve sok ifju perügyét;
E tájban jöttek ki Kharybdis mélyiből a fák.
Most lebocsátkozván lábastul azokra s kezestül,
A két hosszú darab kellő közepére zuhantam;
És felkapva reájok odább kezeimmel eveztem.
Skyllát ellenben nem hagyta az istenek atyja
Többé meglátnom; másként el kell vala vesznem.
Ettől fogva kilenc nap uszám: tizediknek az éjén
Ogygia szigeten tettek ki az istenek, ahol
Nympha Kalypso tartja lakát, emberszavu isten;
Ki szeretett s ápolt. - De miért ismételem újra?
Tudnillik neked és tisztos hölgyednek eléggé
Elsorolék tegnap mindent; s kelletlen előttem,
Egyszer előterjesztvéket felhordani megmeg.”

TIZENHARMADIK ÉNEK.

A phaeak nemzet kitevé Ithakában Odysseust.

Igy szólott. Amazok valamennyen néma levének,
S vártanak elbájoltan az úri setét palotában.
És emelé szavait hozzá kegyes Alkinoos fel:
„Minthogy, Odysseus, mennyezetes réztalpu lakomba
Történt érkezned, nem gondolom én, hogy ezentul
Uttévesztve kalandot jársz, noha sok lele máig.
Néktek egyéb uraságoknak pedig ennyit ajánlok,
A kik az én házam palotáiban ülve napestig
Lángszinű bort isztok s részt vesztek az isteni dalban:
A mezek immár alkalmas szökrénybe helyezvük
Vendégünknek, adott aranyunk s más minden ajándok,
Mellyet ez ország hív kara rendei helybe hozának.
Nosszatok, adjunk még egy nagy hárambot, egy üstöt
Főnként; és ha utóbb a nép közt összegyülcünk,
Visszafizettetjük; mert egyre baj ennyi ajánlat.”

Érdemes Alkinoos szavait mindenki helyeslé.
Ekkoron elmentek kiki ön házába fekünni.
Hogy pedig a rózsásujjú hajnal jöve, ismét
Parti hajóra siettek már az ajándokos ércel:
Mellyeket Alkinoos szentséges egyéne, leszállván
A gályába, magán raka bé a révpadok alján,
Szorgos evedzéskor nehogy utban légyen az egymás.
Majd lakomára sereglettek kegyes Alkinooshoz.

Nemzetes Alkinoos tulokáldozatot teve értök
Fereteges Zeusnek, kit urául tisztel az ég föld.
Combokat égetvén dús vendégséget ütöttek
Nagy gyönyörűséggel; közepettek az isteni dalnok
Demodokos zengett, nép embere. Ámde Odysseus
Sűrűen forgatta fejét a napra, nyugodni
Sürgetvén, miután indulni esennen ohajtott.
Mint vacsorája után esdeklő férfinak, ki
Míves ekéjével szántott a telken egész nap,
Kedvesen alkonyodik le az esti nap, és ez örülve
Lát eleségéhez, már ingván térde alatta:
Olly örömére jelent meg Odysseus urnak az alkony.
S mond egyszerre az országnak révészetet értő
Népihez, Alkinoost főkép érintve szavával:

„Nemzetes Alkinoos, nagyméltóságu király ur,
Áldmást téve bocsássatok el, s üdv véletek immár!
Mert sikerült, a mit szívem legjobban ohajtott,
Búcsu s ajándékok; miket a menny isteni jómra
Adjanak énnékem, hogy szülőföldemet érvén
Épen lelhessem feleségem s másomat otthon.

Ti pedig itt legyetek gyönyörére sokáig arázott
 Hölgyeitek s kedves szülötteiteknek; az isten
 Ugy áldjon meg, hogy rossz időt sose lásson az ország!”
 Imigy szóla. Helyeslették s elereszteni hagyták
 A jó vendéget, miután olly helyre beszélett.
 Érdemes Alkinoos nevezé a hirnököt ekkor,
 „Bort elegyíts már, Pontonoos, számunkra; s kináld szét
 Sorjában, hogy Zeus atya isten tiszteletére
 Áldmást tévén emberemet honnába ereszsziük.”
 Mondá. Pontonoos zamatos bort tölte be, mellyet
 Egyszeriben szétszogatott sort menve; kik aztán
 Áldmást tettenek a halhatlan olympi karoknak
 Helyt ülven. De felállá imé nagyságos Odysseus,
 És Arete kezébe tevén a bortele kelyhet,
 Szólította meg és mondá neki szárnyas igékkal:
 „Üdv, oh királyasszony, teveled mindenha, mig eljő
 Vénség és a halál, mellyek számunkra kimérvék!
 Én már itt hagylak; de kívánom, hosszan örülhess
 Magzataidnak, népednek, kegyes Alkinoosnak!”
 Szolván a küszöbön tulhága levente Odysseus.
 Véle szemes híreszt utasított Alkinoos le
 Tengerpartra, ki őt az evicke hajóra vezesse.
 Ellenben nőket küldött Arete királyné,
 Tiszta palásttal egyet s köntössel testi ruhául;
 Más pedig ékes szekrénynyel kísérte le őtet,
 Harmadik ételeket vive szükségére s veres bort.
 A mint a tenger szélére s hajóra jutottak,
 Átvévén mindent az ügyes révészek ezektől,
 Elraktak vala ételt s bort a gyármű hajóban;
 Majd nagy Odysseusnak párnát teregettek alája
 A földelen s takarót, hogy háborgatlan alunnék,
 Leghátul. Hova felhágván a férfi lefekvék
 Csendesen; önmagok is révészpadaikra ülének
 Sorra, s likas kötől elalatságotlanak egyben,
 És nekidőlve szelék evezővel az őszhabu tengert.
 Laertesfi szemére legottan szende, nyugasztó
 Álom hullt le, halálnak legközelebbi rokonja.
 Mint a róna mezőn négyesbe fogatva, serényül
 Indulván sulyos ostor előtt a himnemű ménnek,
 Fel felugrásikkal szaporán végzik be az ösvényt:
 Így haladott a hajó lebegő tata, nyomban utána
 Biborosan hullámozván a tengeri nedvek.
 Biztosan ingadozott az előre előre; nem is szállt
 Volna nemének legsebesebbike véle a sólyom:
 Olly igenis gyorsan metszette keresztül az örvényt,
 Férfit szállítván, kinek istenes elvei voltak,
 S eddigelé bokros kínok szívében, akar hős
 Bajnokok ütközetén akar a tenger nehez árján;
 Most pedig ott szenderge, feledve az eddigi küzdést.

A mint feltetszett legfényesb csillaga mennynek,
Melly a hajnalnak legelőször hirdeti fényét,
Ekkor ötlött a gálya fel egy habmosta szigetre.

Tengeri aggastyán Phorkysnek réve öbölzik
Ithaka szélében; meredek két partfok ölelve
Futja körül, átellenben gyökerezve meg ottan,
Mellyek kívülről gerebül szolgálnak az árzó
Szélviharoknak; benne pedig tarcsatlanul állhat
Gyármű hajó, miután kikötés percére verődött.
A kikötői fokon széles levelekkel olajfa
Áll, közelébe setét gyönyörű barlang nyílik, a szép
Nympháknak szent, kik najas néven ismeretesnek;
Benne szilárd kőből korsók és serlegek állnak
Sorra, hol a méhek szorgalmas nemzete rajzik;
Vannak odább hosszú kő szátyvák, melyeken ékes
És bibor és csudaszép fátylat hímeznek a nymphák.
Forr örökös csurgója belül; vagyon ajtaja kettő,
Mellyek közt egyik embereké éjszakra, míg a más
Isteniebb délnek; mellyen nem földi halandó
Megy többé le, hanem felsége az égi karoknak.

Imide hajtottak be, tapasztalt helyre; hajójok
Olly sebesen haladott, hogy partra felényire tört ki;
Olly révészeknek vala szorgalmazva kezétől.
Itt kieredve hajójokból, légszínü halasnak
Partságára vivén legelőször bajnok Odysseust
Lepestül s ragyogó párnástul, a homokos föld
Sikságán letevék mélységes alásba merültet;
Majd kiemelték jószágit, miket a hazatérő
Hősnek Athene miatt gazdag fejedelmeik adtak.
A mint a holmit lerakák az olajfa tövében
Nagy halmazba, kívül a járdán, hogy míg Odysseus
Fel nem ocsódik kárt ne tegyen bennettök egy ember;
Ők haladék nélkül haza indulának. - Azonban
Nem feledé kékfürtü Poseidon Odysseus ellen
Egyszeri feltétét; és monda kísértve Zeüshez:

„Zeus atyja, már nekem a halhatlanok égi körében
Nincs mi becsületem is, miután nem tisztel ezentul
A phaeak nemzet, noha tölem eredni dicsekszik.
Én elvégeztem, hogy Odysseus sok vita mulván
Térne honába, hazájától pedig el nem akartam
Végkép zárni, mivel neki azt megígérte kegyelmed.
S íme, hajón szállítván a szenderbe merültet
Ők, Ithakába tevék, sokféle ajándokot adva,
Annyi rezet meg aranyt, hozzá pedig annyi temérdek
Szőtt mezeket, mennyit soha sem vitt volna Odysseus
Trojárol, ha veszélytelenül vinné haza részét.”

A kinek így mondotta viszont fellegtoroló Zeus:
„Oh rázföldi Poseidon, mit kell hallani tőled!
Téged az égi karok meg nem vethetnek; ugyancsak

Legderekabb s jobbat dolog ám is volna lenézni.
Ellenben ha merész és bátor az emberi nemből
Nem tisztelni akárki, tehát a bosszu kezedben.
Azt tegyed a mit akarsz s mint kedved tartani fogja.”

Mondá néki viszont rázföldi Poseidon ezekre:
„Egyszeriben tennék szavaidként, fergeteges Zeus,
Csakhogy utóbbi boszúd rettent s ovakodtat örökké.
Én a phaeakok szépséges gyármű hajóját
Búcsúból hazatértekor a légszínű vizáron
Tönkre akarnám tenni; hogy immár szünjenek embert
Megszállítani; s a várost beborítani hegygyel.”

A kinek így mondotta viszont fellegtoroló Zeus:
„Oh hékám, legjobb ötletnek látszik előttem,
Majd mikor a honnak polgárai visszaeveztet
Megpillantották, alakítani hajószerű kövé
Part közelében; hogy mindenki csudára fakadjon
Látásán; és a várost beborítani hegygyel.”

Hallván már ezeket kékfürtű Poseidon, azonnal
Ment Skheriába, hol a phaeakok nemzete honnol;
S várakozék. Egyszer megjött sietőleg evezve
Búcsúból a gályahajó. Közelíte Poseidon,
És kövé alakítá és tenyerével alára
Súlyesztvén helyben meg hagyta fenekleni; s elment.

Ekkoron egymás közt szárnyas szót váltogatott volt
A hosszúevezős gályával büszke közönség,
Igy szólván egyik a másik polgárra tekintve:

„Jéh, ki akasztá el hazatérő gályahajónkat
A tengersíkon? Pedig immár láttuk egészen!”

Igy szólottanak ők, épen nem tudva mi történt.
És kegyes Alkinoos szavait felemelve beszélett:

„Oh feleim, ma telik be felettem atyámnak egy ősi
Jóslata már, ki Poseidont ránk haragudni beszélte,
Mert ártatlanul elhordunk önföldire minden
Embereket: hogy majd phaeakok búcsuhajóját
Visszaeveztekor a légszínű tengeren egyszer
Elvesztendi, s honát bé fogja borítani hegygyel.
Igy szólott az öreg, s ime jóslata márma valósul!
Jertek azonba, miként én gondolok, úgy cselekedjünk.
Szünjetez embereket meghordani, hogyha közünkbe
Néki jövend ezután; s ma tizenkét legjava tulkot
Áldozunk be Poseidonnak, ha talán könyörülván
Rajtunk, nem méltóztatnék beborítani hegygyel.”

Szólt; megijedtek azok, s barmot szerzettenek össze.
A phaeak karok és rendek már illyen imákkal
Kérlelték országostul rázföldi Poseidont,
Oltárát körülállva. Hanem nagyságos Odysseus
Felserkent ezalatt honnában, s rája nem ismert
Rég tovaléte miatt: tudnillik Pallas Athene
Elködözé, hogy házának körülötte magát is

Isméretlenné alakítván tudna ki mindent;
És ne tapasztalnák felesége, barátai, népe,
Míg uri házánál a hőslők meglakolának.
Hát idegen színben tűnék fel minden urának,
Húzamos ösvények, kikötővel diszletes öblök,
Égmagas ormozatok, terepélyesen álldogaló fák.
Talpra teremvén itt sűrűen néze honába.
És feljajdult, és megsujtván a tenyerével
Tomporait, kifakadt s mondotta keservesen ajka:
„Hajh ismét mi halandóknak földére vetődtem!
Nem jámbortalanok, vadak ők és jogtapodók-e,
Vagy vendégszeretők és ismerik itt is az istent?
Vajjon ez értéket hova rejtsem el? és hova lészek
Önmagam is? Bár a phaeakok honába maradtam
Volna maig veszteg: tán másországi királyhoz
Juthatnék magam, a ki szeretne s hazámba vitetne!
Most pedig el se tudom sehová sikkasztani, sem nem
Hagyhatom itt, netalán másnak zsákmányaul essék.
Oh hékám, csakugyan nem voltak irántam egészen
Jók s igazak phaeak ország kara rendei, a kik
Másuva hoztanak! Ők szellős Ithakába ígértek
Megszállítani engemet, és elvégre nem úgy lett!
Zeus védeneknek gyámatyja fizessen ezért meg
Nékiek, a ki ügyel mindenkire s megveri a bűnt.
De hadd olvasom és látom jószágomat immár,
Sürge hajójokban valamit nem vittek-e vissza.”

Igy szólván megszámitá hárombjait, ékes
Serlegeit s aranyát, szépen szőtt drága ruháit;
Híja minek sem volt. Hanem elkeseredve honáért,
Ott ácsorga köves partján a tengerözönnek
Megbúsulva: s imé közelített Pallas Athene
Egy fiatalka legény képében, a ki juhász volt
És gyengéd, mint lenni királyok gyermeki szoktak,
Kettesen összeredőlt köntössel fedve be vállát,
Csínos lába alatt saruval, jobbába gerelylyel.
Kit szemlélve Odysseus ur felvídula; s szemközt
Tartva imigy szólítá meg repülékeny igékkal:
„Földi, mivel teveled legelőre találkozom itten,
Üdvöz légy, s ne gonosz szándéku koránse irántam;
De tedd mentekké ezeket, tégy engemet, a ki
Esdve jövök jó istenemül térdednek elébe.
És kérlek, nekem őszintén megmondani, lássam,
Milly haza, melly nemzet, mi lakókkal híres ez ország?
Nem valamelly déltáji sziget? vagy némi göröngyös
Száraznak tengerre hajolt párkánya előttem?”

Monda ezekre viszont neki kékszemű Pallas Athene:
„Ember, ügyetlennek kell lenned vagy tova laknod,
Hogyha ez országról kérdezkezel. Ez nem egy olyan
Névtelen ország ám, mellyet nem tudna sok ember,

Mind kik napkeleten s a hajnalfényre lakoznak,
Mind pedig arra felé, hol az éjszak korma setétlik.
Zordon ugyan, nem is alkalmas ménpálya, de meddő
Sem nagyon, a mint nem széles vagy hosszúra terjed.
Tudnillik van elég búzája, terem bora; folyvást
Járja dülőit eső s termékeny harmatok; áldott
Kecske s ökörtanya is; szebbnél szebb erdei; vígan
Csergedező patakok szelik évhosszanta keresztül.
Ugy vagyon, oh vendég, Ithakának hírneve szintén
Trojaig ismeretes, noha messzire lenni beszélük.”

A szóznak megörült nagyságos bajnok Odysseus,
S felvidúla hazája nevén, hogy Pallas Athene
Értésére adá vala, Zeusnek kékszemű lánya.
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igékkel,
Nem szólván egyenest hanem eltéregve beszélván,
Mindig fortélyos tervek szeretője balában:

„De hallám hírét Ithakának Kreta szigetben,
Messzire a tengersíkon; s most e vagyonokkal
Érkezem önmagam is, házamban gyermekeimnek
Más ennyit hagyván: mivel Idomeneusnak elejtém
Lábgyors Orsilokhos magzatját, a ki hazája
Minden egyéb lelkes fiait megelőzte futással.
Ő ugyanis ki akart engem forgatni erővel
Trojai részből, mellyért sokat állá ki szívem
Ugy tenger hátán mint emberek ütközetében:
Hogy nem az atyjának sürgöttem kedvibe járni
Troja alatt, de külön dandárnak főnöke voltam.
Ezt a parlagrol hazamentekor, út közelében
Lest vetvén neki bajtársammal, agyon gerelyeztem;
Éji setét komoran burkolta be mennyeket, és nem
Látott senki, midőn megfosztám élte javától.
Hogy pedig éltétől megfosztá fegyverem éle,
Némi hajóhoz rándulván Phönike híresztelt
Embereit kérém, alkalmas ajándokot adva,
Hogy szállítsanak át s tegyenek homokára Pylosnak,
Vagy kies Elisnek, hol epiv nép tartja lakását.
Őket azonban irányokból, noha szándokuk ellen,
És nem irántam patvarokat, tova üzte dühös szél.
Honnan elesve, setét éjjel jöttünk ide; csak nagy
Bajjal erőködvén parthoz, vacsorára sem ültünk
Fáradtságunkban, noha nélkülözni dolog volt;
Ámde hajónkból éléhullongva feküdni siettünk.
Engemet eltikkadtat igen mély álom igazván,
Ők jószágaimat kiemelve az uszka hajóbol
A homokon lerakák, mellyen magam édesen alvám;
Majd fogták magokat, s a mívelt Sidoniába
Mentenek, engem búm sorvasztó kényire hagyván.”

Igy szólott. Nevetett istennő kékszem Athene,
S megsimogatta kegyes kézzel, képében egy ékes

Nagy magas asszonynak, ki művet remekelni tudalmas;
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igéssel:
„Furfangos legyen ám és kópé, a ki elődbe
Vágy csellel, jöjjön bár mennynek egy istene, hágni!
Szertelen és agyafurt, cselek éhese, hát te hazádban
Sem hagyhatsz-e alább e csín és minden előbbi
Csalfa beszédekkel, mellyek gyerekóta barátid?
Illyet azonban most ne csináljunk, cselkoholásban
Otthonosak lévén mindketten, tervre s beszédre,
Legderejobb magad a föld hátán, én meg az égnek
Istenségei közt fortélyra s eszélyre. De el nem
Ismertél engem Zeus lányát Pallas Athenét,
A ki veled vagyok és kísérlek minden utadban,
Phaeak nemzet előtt kedvessé tettelek! És most
Itt vagyok ismét veled együtt tervezni tanácsot,
És elrejteni a kincset, mire ihletem által
Intve hazádba jövőt amaz ország érdemesített;
És hogy megmondjam, mit sors szenvedned az ősi
Udvarban. Te azért türelmesen álld ki vitádat;
Meg se jelentsd kinek is, sem férfi sem asszonyi népnek,
Hogy haza érkeztél; de tanulj hallgatva kitűrni
Mindenféle bajat, felvévén bármi kudarcot.”

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Ah de nehéz, kegyes istennő, ismernie téged
Földi halandónak, bár jól tud is, illy sok alakban!
Ugy vagyon, én tudtam hogy irántam nagykegyű voltál,
Meddig Troja alatt harcoltunk vértess Akhivok:
Ámde hogy eldöntvén Priamosnak nagyszerű várát,
Már haza indulánk és elszórt minket az isten;
Többé, mennyei Zeus csemetéje, hajómra leszállni
Nem sejdítelek, hogy elűznéd bánatim ezrét!
Én egyedül szomorú szívvel bujdosom alá fel
Folytonosan, míg az égi karok megszántak ügyemben;
S míg te kövér földén a phaeak népnek igéddel
Lelket adál, amaz országos városba vezetvén.
És most felséges nemzödre könyörgelek - oh mert
Nem hihetem, miszerint szellős Ithakába jutottam
Volna, hanem folyvást idegenben bujdosom, és csak
Gunyszavakat mondál, hogy azokkal lelkemet áltasd -:
Szólj igazat, ha valóban az én földemre jövék-e!”

Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
„Illyen gondolatok honnolnak eszedben örökké!
Épen azért sem hagyhatlak bajaidba magadra,
Mert győződ szóval, szemes és fortélyos egyén vagy.
Más ugyanis hosszú tévelyből érve honába
Gyermekeit s nőjét szemlélni esennen ohajtja;
De te felölök hallani és hirt venni sem épen
Kívánsz, mignem előbb megkísértetted az asszonyt:
A ki lakodban amúgy veszteg lakik, és szomorúan

Telnek el éjei s napjai a mindegyre sirónak.
Én soha sem kétlettem ugyan, sőt tudtam öröktől
Fogva, hogy elvesztvén bajtársidat édes hazádba
Jősz: de Poseidon szent apavérrel meg nem akartam
Érte hasonlani; a ki reád mindenha boszúsan
Gerjedezett, miután Polyphemost szemtelenítéd.
És most megmutatom, hogy higgy, Ithakának irányát.
Tengeri aggastyán Phorkysnek réve ez imhol;
Itt a révfőnél virul a terepélyes olajfa;
Itt közelében nyílik ama szép és csuda barlang,
Melly a Najasnak nevezett hegyi nympa seregnek
Szent; ez már neked a felséges boltozat, ahhol
Nympháknak valaha sok teljes századot adtál;
Itt van Neritos, a faruhával kellemetes hegy.”

Szólva elűzé a ködöt, és országa kitetszett.

Felvidúla igen nagyságos bajnok Odysseus
Drága hazája felett, és megcsókolta fenyérét.
Majd a Nymphákhoz kezeit felemelve könyörgött:

„Oh Najas Nymphák, Zeus lányai, nem vala többé
Látni reményem benneteket! Most szent fogadással
Üdvözlek; de utóbb adománynyal is áldozok, a mint
Annakelőtte, ha Zeus diadalmas lánya kegyesz lesz
Nagyra nevelni az én fiamat s megtartani engem.”

Szólott erre viszont neki kékszemű Pallas Athene:

„Bizzál, és ne legyen szívednek gondja ezekre;
Inkább rajta, tegyük szaporán jószágodat olyan
Helyre, hogy a barlangban meg legyen óva tenéked;
Annakutána pedig lássuk, hogy volna legüdvösb.”

Imigy szólva setét barlangba nyomult vala rejtélyt

Nézni az istennő: ki után nagyságos Odysseus
Mindeneket beemelt, aranyat s a réznemű kongót,
Szépséges mezeit, miket a phaeakok adának:
Mellyeket ez helyesen lerakott vala; égi Zeüsnek
Lánya meg a nyiladék tátott szájára követ tett.
Erre leülvén a szentséges olajfa tövében

A dőlős hőslőkre halált terveztenek együtt.
És felemelve szavát mondá legelőször Athene:

„Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,
Lásd te, mikép vessed kényes hőslőkre kezed, kik
Mennyezetes lakodon már harmadik éve bitolnak,
Hölgyed után járván és sok nászkincset igérvén:
A ki azonban csak teutánad epedve örökké,
Mindegyiket biztatja s ígér önékik egyenként,
Titkon izengetvén; de szívében máshogyan érez.”

Szólott neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:

„Oh hékám, bizonyára legitt Agamemnon Atrides
Borzasztó sorsára jutok fejedelmi lakomban,
Hogyha, nagy istennő, mindent tudtomra nem adtál!
Kérlek azért, oktass, hogyan álljam bosszumat a roszt

Nemzeten; és légy oldalamon s olly szellemet áraszsz
Szűmbe, minőt adtál mikor eldölt Troja kezemtől.
Én, hahogy így állnál mellettem, kékszemű, most is
Ütközetet mernék háromszáz férfiu ellen,
A te szövetséges kegyeidtől fedve tusámban!”

Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
„Laertesfi, igen, véled leszek, el se feledlek,
Hogyha dologra kerül; és én úgy gondolom, egy vagy
Másik hőslőnek, ki jelennen házadat éli,
Vére s velőjétől fertelmesül a szobapadlat.
De várj, isméretlenné torzítalak által
Minden honfi előtt: meg kell töpörödnie tested
Szép bőrén; alávedlesztém fűrtidet; aztán
Gúnyát öltök rád, mellyet mindenki megútál;
Összeredőzöm ezig szépséges két szemedet, hogy
Csúnyának lássál a hőslők és feleséged
És a gyermek előtt, kit hajdan hátra marasztál.
Annakutána te a kondáshoz mégy legelőször,
A ki ugyan disznópásztor, de hűséges irántad,
Kedveli a fiadat s szellemdus Penelopeiát.
Sertés nyája körül leled őtet, melly is előtte
Hollók szirtjánál, Arethusa csermelye mellett
Jár legelőn, ízes makkot faldosva s reája
Barna vizet szürcsölve, mitől nagy hája nevekszik.
Itt veszteglesz azig, mindent kikeresve belőle,
Mig én a nőkkel szép spartai földre megyek, hogy
Telemakhos fiadat haza híjam, Odysseus; a ki
Tág Lakedaemonban jár szög Menelaos Atrides
Házánál, ha talán híreket hallhatna felőled.”

A kinek erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Mért neki hirt nem adál, ki öröktől mindeneket tudsz?
Tán hogy ez is sivatag hátán a tengerözönnek
Szenvedjen ki, mig értékét más népek emésztik?”

Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
„Róla szived ne legyen szükségtelen aggodalommal;
Én utasítám el, hogy jó hírt nyerne magának
Ottani jártával; nincs is baja, mert Menelaos
Házánál békével időz, sok mindene lévén.
Ifjak lesnek ugyan neki barna hajóval utána,
Hogy mielőtt szülőföldre jöhetne, megöljék;
De én nem hiszem azt; hamarabb zár keblibe a föld
Egy vagy más daliát, ki ma nálad vígan ebédel.”

Szóla, s megérinté bájvesszőjével Athene:
És karcsú tetemén a bőrök megtöpörödtek,
Sárga hajának fűrtői elvedlettek, egy aggott
Férfiunak húzá be öreg bőrével egészen;
Összeredőzte ezig szépséges két szemit; aztán
Testire egy nyomorú ringyrongyot akasztta, s csinatlan
És elnyűtt köntöst, füsttől rondára fogottat.

Végre kopasz nagy szarvasbőrt ada rája, kezébe
Istápul botot és hozzá illetlen iszákot,
Folt hátán foltost, mire sodrot szíj vala fűzve.
Illy tervet szövén elváltak; Athene ugyancsak
Bajnok Odysseus gyermekeért a spartai földre.

TIZENNEGYEDIK ÉNEK.

Parlagon Eumaeos kondás vendége Odysseus.

Ő pedig a kövecses gyalogúton elindula egyben
Rengeteg erdő horgasín át, hol Pallas Athene
A jámbor kondást mondotta tanyázni, ki legjobb
Gonddal ügyelt háznépe között értékre folyvást.
Ezt kívül ülve lelé gádorban, hol magas és nagy
Pusztai szállás volt tovalátó nyíltkörű tájon,
Szép s környülmehető; mellyet disznóinak immár
Önmaga épített a' kondás, míg ura távol
Járt, hire nélkül az asszonyok 's Laertes öregnek;
Sziklakövekből rakta, körülgátolta tövissel,
Kívülötte karókat ütött környöskörül erre
S arra sűrűn s gyakran, tölgyet vagdalva hasábbá.
Bent a csárdában egymás közelébe tizenkét
Almokat állított, mellyeknek mindegyikébe
Ötven emét szoktak berekeszteni, mellyek időnként
Megfiazottak: az ártányok pedig ottkin aludtak,
Már sokkal kevesebbek számra, miérthogy örökké
Csökkentették a deli hőslők, kiknek ezekből
A legjobb darabot hajtotta kanász be naponként;
Mellyeknek háromszáz és hatvan vala számok.
Melletők négy eb, fenevadnak másai, szoktak
Hálni, miket maga a legjobbik férfi nevelt volt.
Ekkoriban lábára sarút idomitgata épen,
Színes ökörbőrt szabdalván; a' többi kanászok
Ellenben hárman más másutt szertevalának
Marha után; negyedik pedig a' városba eredt volt,
Süldőt hajtván a peckes hőslőknek ebédül,
Hogy miután béáldozták jóllakjanak hússal.

A csaholó kuvaszok látván egyszerre Odysseust,
Im egyenest szemközt szaladának néki; de a hős
Földre szegült cselesen, s a gyámbotot elhajította.
Ekkor aligha roszul nem járt vala ön mezejében,
De a gádorból sebesen felugorva kitermett
A kondás, keziből a bőr szabdája kiesvén:
És leszutyongatván ebeit, mást máshova üzött
Sűrű kövekkel; s így mond isméretlen urának:
„Oh a beste, öreg, majd kárt tett benned, azonban
Engemet is nagy bajba kevertél volna; pedig sok
Mindenféle buval megláttak az istenek engem!
Mert nagyságos uram végett keserűen epedve
Töltöm napjaimat; s míg másnak hizlalom étkül
Disznait, addig tán valamelly idegenbeli népnek
Országán és városiban fanyalog maga éhen,
Ha ugyan életben s a napnak megsüti fénye!
Jersze azonban, menjünk a csárdába, öreg, hogy

Étel itallal töltöztén kedvedre minálunk,
 Elmondd, hol lakol és millyen történetek értek.”
 Szólván csárda felé vezetett a jószívű kondás.
 És bevívén leülte, harasztot hintve alája,
 Erdei kecskének beterítvén nagyszerű, fűrtös
 Bőrével, pihenőül. Örült nagyságos Odysseus
 A fogadásnak; azért szavait felemelve beszélett:
 „Áldjon meg Zeüs és minden más istenek azzal,
 Gazda, miért legjobban epedsz ma, hogy illy szívesen látsz.”
 Mondá néki viszont kondás Eumaeos ezekre:
 „Oh idegen, nem törvényem megbántani nálad
 Rosszabb vándort is, miután Zeustől van akarki,
 Koldus vagy vendég. Adományunk, bár keves, ámde
 Szíves az; illy sorsok vagyon a szolgálknak! örökké
 Tartaniok szükség, mikor ifjú gazda parancsol
 A háznál. Hej mert kirekeszté nekem az isten
 Őt innen, ki szeretne, de még jószágot is adna,
 Millyennel kegyes úr megajándékozza cselédét,
 Házat is és teleket s hozzá alkalmas asszonyt:
 A ki sokat fáradt neki, és meg is áldta az isten
 Dolgát, mint azt is, mivel én foglalkozom e helyt.
 Milly jó volna tehát, ha közöttünk lenne az őszsze!
 De oda van, valamint Helene pereputyjai veszte
 Volna, hogy olyan sok népeknek térdeit oldák!
 Mert Agamemnonnal becsületből Ilion ellen
 Kelt fel ez is, megküzdeni ott a trojai síkon.”
 Szólva hamarjában környölövezette gunyáját,
 És az alomba eredt, hol csürhék népei voltak;
 Innen előhozván kettőt áldozni, leölte,
 Megporkolta, darabra szedé, s nyársakra taszítá.
 Hogy megsültek, Odysseusnak felrakta eléje
 Nyársastul melegen, lisztet hintezve reájok;
 Aztán mézizü bort elegyíte kupába; s legottan
 Szemközt ült vele, és mondá sürgetve kínálván:
 „Láss hozzá, vendég, mi cselédtdől telhetik, ehhez
 A csürhéhez; mert hőslők eszik a java süldőt,
 Sem boszutól rettegni sem irgalmazni nem értők.
 Ám bűnös tettet nem szenved az isteni felség;
 Néki csak a' jámbor 's igaz életü férfit kedves.
 Mert hiszen ellenség, de zshivány is, hogyha vidékre
 Lépett, és tán Zeus atya zsákmányt engede néki,
 És gályába teperhetvén elvitte honába;
 Még ez is érezi a bosszú félelmeit ottben.
 De ezek itt valamelly istenszót hallva talán már
 Tudnak veszte felől, hogy nem kívánnak ugyancsak
 Annak rende szerint hőslőni, vagy eltakarodni,
 Sőt bizvást pusztítanak és nincs semmi kimélet.
 Mert valahány éjet s napot ad Zeus, ők be nem érik
 Egy marhával avagy kettővel az áldozatokhoz;

Bort pedig olyan igen fölőset dőzsölnek el aztán.
Vajmi temerdek birtoka volt pedig! annyi ugyan nem
Senki hatalmasnak, sem Epiros jó televényén,
Sem szellős Ithakán; de akár husz férfinak sincs
Olly soka: várj csak azonban el is számítom előtted.
Epirosba tizenkét juhnyáj, és gulyaféle,
Annyi csapat disznó, mint szintén kecske is annyi
Őrzetik őneki már idegen már honfiak által.
Itt pedig a teleken tizenegy nyáj kecske megyen ki
Összesen a legelőre; derék jó emberek őrzik;
A kik egyegy darabot hajtnak be naponta ebédül
Höslőknek, mellyet leghízottabbnak ítélnék.
Én pedig e disznók csordáját őrizem itten,
S a legjobb sertést választva beküldözöm öknek.”

Szolt: amaz ette husát és itta esennen az édes
Bort, hallgatva; de vészt szőtt a höslői fejekre.
A mint töltőznék s elegendők lettek az étkek,
Mellyből inni szokott, borral teletöltve kupáját,
Nyujtá a pásztor; fogadá ura szíves örömmel,
És felemelve szavát mondá neki szárnyas ígékben:
„Hogy ki az a’ tehetős és gazdag férfi, barátom,
A ki felől szoltál s javain vásárola téged,
És Agamemnonnak lett veszve becsülete mellett?
Szólj, hahogy ismerném közelebbről is úri személyét.
Mert Zeus tudja s az ég más istenségei, vajjon
Hosszu kalandom után nem szólhatnék-e felőle.”

Emberek elseje szolt a disznópásztor ezekre:
„Oh öregem, nincsen jövevény, ki felőle hírekkel
Érkezhén be, hitelt nyerjen felesége s fiánál!
Ám szállásra ajánlkozván csak amugy hazudoznak
A koldúsok egyébként is, nem szólva igaz szót;
A ki pedig szellős Ithakába vetődik el ollykor,
Bémegy az asszonyhoz, ’s csalfán ámítani szokta.
Ő szívesen látván mindenről sorra kikérdi,
Aztán sírdogáló szemiből könnyharmatok esnek,
Mint a’ külföldön meghalt férj hölgyéhez illik.
Majd te is íziben egy hírecskét költeni fognál,
Ha valaki kacagányt és testi ruházatot adna.
Néki azonban aligha mohó ebek és madarak nem
Húzzák csontjairól a bőrt és nincs oda lelke!
Vagy halak ették meg tengerben, s csontai szerte
Fekszenek a parton, mélyen beborítva homokkal.
Igy veszhén oda már, noha minden kedves övéit
Megszomorítá, oh de kivált önnön magamat: mert
Illy kegyes úrra sehol sem akadnék, bárhova mennék;
Térnék bár házába tulajdon apámnak anyámnak
Vissza, ahol hajdan lettem s ők felnevelének.
És ezeket többé, noha sír a lelkem utánok,
Látni nem is vágyom szemeimmal elannyira otthon,

Mint a mennyire gyászolom a rég távol Odysseust.
A kit is ámbátor nincs itt, átallok amugy csak
Néven híni; mivel szeretett és jó vala hozzám;
Ugy vagyon, én a messzelevőt csak bácsizom őtet.”

Szólt neki erre viszont nagyságos bajnok Odysseus:
„Földi, mivel váltig kétled, s nem gondolod őtet
Visszajövendőnek, hanem a lelked hihetetlen;
Én nem amugy pusztán, hanem esküvel is bizonyítom,
Hogy megtér az urad. Jó hirdijt kapjak azonnal,
Hogyha megérkezik és önnön palotáiba szálland,
Köntöst és kacagányt alkalmas testi ruhául:
Mit ha szorult vagyok is, nem kérek senkitől addig.
Mert valamint poklok kapuját, úgy gyűlölöm, a ki
Engedvén inségeinek hazudozni merészel.
Tudja tehát meg Zeus isten legelőre, Odysseus
Vendégasztala s tüzhelye is, hova jöttem ezúttal,
Hogy minden meglesz valamit most mondok előtted:
Még ezen esztendő folytában megjön Odysseus,
E hónapnak végével s elejével amannak
Tér haza; és azután kifizet mindent, ki szerelmes
Gyermeke s hölgyének szomorítására törekszik.”

Mondá neki ezekre viszont kondás Eumaeos:
„Oh öregecske, sem én jó hirdijt nem fizetendek,
Sem haza nem jön uram soha többé! Csak te igyálsza
Békével, s másról kezdjünk szót váltani, eztet
Nékem eszembe se juttatván; tudniillik igen fáj
A szívem, ha drága nevét említeni hallom.
Hagyjuk az esküdözést; de azonban Odysseus akként
Jőjön meg, mint én akarom, mint Penelopeia,
És Laertes öreg, vagy Telemakhos nemes ifju.
Most meg ez ifjúért busulok, kit Odysseus ágzott,
Telemakhos fejeért, a kit, mint szép csemetét, hogy
Felnevelének az istenek és azt hittem örökké,
Hogy nem lesz rosszabb apjánál észre s alakra:
Hát ennek valamelly istenség kárt tön eszében,
Vagy ha halandó is; ki Pylos földre hajózott
Atyja felől hírt kérdeni, bár amaz udvari hőslők
Utját állották: Ithakából hogy gyökeresztül
Veszne ki véle együtt Arkisios isteni magva!
Ezt is azonban hagyjuk, akár kezeikbe kerülend
Nékik, akár szabadul; bár fedje kezével az isten.
De történetidet te beszéld el, jó öreg, immár;
És igazán, hogy megtudjam, terjeszszed elejbém,
Hol vagyon országod? ki vagy és kik szüleid? aztán
Millyenféle hajón jöttél Ithakába? miképen
Hoztanak embereid? kik lenni dicsekszenek ők is?
Mert gyalog én csakugyan nem tartalak ám ide jöttek.”

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Én ezeket, gazdám, igazán elmondom előtted.

Ámha elégséges kenyérünk létezne minékünk
Itt a csárdában, meg jó bor hosszú időre,
Békével lakomáznunk, és más látna dologhoz:
Könnyeden egy kerek esztendőnek alatta sem érnék
Végire, elmondván a szívbeli végtelen aggályt,
Mellyeket isteneim jósága bajoltata vélem.

Én egy birtokos és nemes ember gyermeke, a bő
Kretából eredek. Noha még a' házba kivülem
Törvényes nőtől több magzatok is születének
És nevekedtek volt, engem pedig áruba szerzett
Egy rima szült; de azért egyenes magvául ölelt jó
Kastor Hylakides, kitől is származni dicsekszem;
A kit ur istenként tisztelt a kretai nemzet,
Boldogsága, derék fiai s jószágai végett.
Őtet azonban utóbb az enyészet karjai Hades
Mély birodalmiba szállítván, ím a szilaj ifjak
Sorsot vetve örökségökben elosztakozának,
Nékem csak keveset s épületet adva lakásul.
Ekkoron egy módos gazdától házasodám meg,
Mint önerényem hozta magával; mert nem akarki
S harckerülő voltam, ha ma nincs is semmi belőle:
De hiszen a tarlót szemlélvén ismered abból,
Gondolom, a mit kell; mert sok bűk értenek engem!
Ugy van, adott kebelembe merényt és harcias elmét
Pallas Athene s Ares! Ha talán száguldani népet
Válogaték; bajakat készítve az elleneseknek,
Lelkem előtt soha sem forgott a szörnyű halálnak
Képe, hanem legelőbb vágtam le az ütközetekben
Néki ugorva vitézt, miután nekem engede lába.
Illyen voltam háboruban: hanem a dolog avvagy
Háztartás soha sem tetszett, mi derék fiut és lányt
Nagyra nevel; de hajókba valék mindenha szerelmes,
Ütközetekbe, sikos dárdákba, nyilakba, keservek
Szerszámaiba, mik olly rettentők annyi szemekben.
Én azokat szeretém, mit előmbe az istenek adtak.
Tudnillik kedvét más másban szokta keresni.
Hát mig Troja alá nem szálltak az argosi rendek,
Addig evicke hajón tábornak fője kilencszer
Jártam külföldön zsákmányért; s mind sikerültek
Vállalatim; s miután kifogám a kellemetes részt,
Még azután is sok juta. Így megnőtt vala házam,
És én tiszteletes, nagy lettem Kreta szigetben.
Hogy pedig e veszedelmes utat sorsolta borongó
Zeus, melly annyi vitéz embernek térdeit oldá:
Akkoron engemet is kiharancsolt Idomeneust is
Ilion ellen hadnagyokúl; és nem vala benne
Mód vonakodni, mivel sürgölt a nép szava minket.
Itt mi kilenc évig harcoltunk vértés akhivok;
Tizediken Priamos várát eldöntve, hajónkon

Hogy haza indulánk, elszórt bennünket az isten!
 S engem gondviselő Zeus bajjal látogatott meg.
 Házamnál ugyanis csak egyetlen hóig örülék
 Gyermekeimnek, hölgyemnek, javaimnak: azontul
 Aegyptosba huzott vala általevezni kedélyem,
 Válogatott bajtársakkal s készségű hajókon.
 Elkészüle kilenc; besereglett íziben a nép.
 Most szeretett feleim vígan lakomáztanak immár
 Hat nap együtt; kiknek szükséges barmokat adtam
 Istenes áldozatúl és vendégségre magoknak:
 Hetediken pedig indulván a kretai partrol,
 Jó és kellemetes boreasnál könnyen evezünk,
 Mint vizmentében; nem is érté semmi csapásos
 Kár az evicke hajót, de baj és nyavalyátlanul ottben
 Ültünk, míg ezeket szellő s kormányos irányzák.
 Szépfolyamú Aegyptoshoz hajtottam ötöd nap;
 Mellynek medrében megszállva az uszka hajókkal,
 Én szeretett társimra parancsoltam vala rögtön,
 Veszteg lenni hajóinknál és őrzeni őket,
 Kémeket útalván a szemlefokokra közölök.
 De azok engedvén vágyiknak s ösztöneiktől
 Hajtva, hamar dulták Aegyptos népinek áldott
 Telkeit; asszonyikat, csecsemőiket elragadozták,
 És magokat megölék. Zajok a városba behallott.
 A lármára ezek tódultak hajnaleredtkor
 Ránk; gyalogok, lovagok lepték a róna mezőket,
 És ragyogó fegyver villámai. Mennykövező Zeus
 Gyáva futást hintett feleim seregébe; nem is mert
 Senkiök állani szembe, mivel mindenhol ölés volt.
 Fegyverek éle sokat vágott agyon; élve vitettek
 Többieink rabságra, nekik robotolni halálig.
 Nékem hirtelenül ezt ötlesztette azonban
 Isten eszembe: de bár Aegyptos földei nyeltek
 Volna, mivel később uj károk leltének ismét:
 Tudnillik sisakom letevém hevenyébe fejemről,
 A pajzst vállamrol, le kezemből a sima dárdát;
 És elejekbe menék a király nyargalta lovaknak,
 S térde után nyulván megcsókoltam. Könyörült ő,
 S meghagya, és szekerére vevén elvitt haza sírót.
 Bár sokan és sűrűn ökleltek köröseikkel
 Ellenem emberiből, kiknek mérges vala szívök;
 De ő eltiltá, félvén vendégfogadó Zeus
 Bosszuitól, ki gonoszságot szigorúan ítél meg.
 Itt maradék azután hét álló évig, elég pénzt
 Gyűjtve az országban, mit népei szívesen adtak.
 Annakutána, midőn itt volt a nyolcadik év is,
 Phónix férfiu jött, egy sok fortélyokon átment
 Csempész, a ki elég embert megbuktata immár:
 Ez rávett engem költött széndékira, mennék

Phónikébe, holott laka és jószágai vannak.
Már azután helyben maradék esztendeig ennél.
Hogy pedig a napok és havak elteltek vala nála
Esztendő mulván, s ismét fordultak az órák;
Felszállíta hajóra, együtt Libyába menendőt
Véle, segédeül a vásárban, mint szava tartá,
De bizonyára eladni, hogy ott pénzzé tegyen engem.
Én, noha vélekedém, eleveztem kénytelen ezzel.
Barna hajónk zavaratlan jó boreas szelek által
Kreta felett viteték; de Zeüs vést sorsola rájuk.
Mert a mint Kretát elhagytuk messze, nem is tűnt
Semmi lakó föld fel, hanem ég s tenger vala minden:
Ekkor szürke borút torlasztott össze hajónknak
Gépe felett Zeüs, és besetétült a víz alatta.
Ő sűrűen dörgött, s villámot sujta hajónkba.
Eztet egészen megrázá isten nyila, s telve
Lett fojtó kénnel; valamennyi kihulla belőle,
És valamint hollók uszkáltak a barna hajónak
Környülötte, hazájokból kirekesztve Zeüstől.
Nékem azonban nagy megesettségemben az isten
Két kezeimbe tévé maga a kékorru hajónak
Hosszú árbocfáját, hogy meneküljek az egyszer.
Én megölelve imezt hajtattam szélvihar által.
Horda kilenc napig; a tizediknek fénytelen éjén
Thesprotok földére csapott ki dühével az árvíz.
Itt ingyen fogadott a nemzet Phido királya
Házában, miután édes fia jött ki, s hidegtől
És bágytól legyalázottat felemelve kezemnél
Fogva magával vitt, mig nemzetes atyjához érénk;
A ki palástot adott és köntöst testi ruhául.

Ott halottam Odysseusról, a gazda beszélvén,
Hogy haza készülőt megvendégelte s szeretve
Látta; előmutatá az Odysseus összeszerezte
Rézfélét, aranyat, s a sok munkába került vast.
Másnak is elszolgálna bizonynyal tízed iziglen,
Olly soka volt neki a fejedelmi terembe lerakva.
Őtet Dodonába beszélé mentnek, olympi
Zeus terepély cserfájától hallgatni tanácsot,
Rég tovaléte után szellős Ithakába miképen
Térjen meg, nyilván-e avagy titkolva személyét.
Erre megesküdt még, áldmást is billikomozván,
Hogy lebocsátva hajó s készek bajtársai hozzá,
Kik szeretett földére tegyék nagyságos Odysseust.
Engem azonban előbb küldött el; mert buzatermő
Dulikhionba hajó volt indulóban az ország
Emberivel: s az, Akastokhoz hagyva vinniek engem,
A honi felséghez, séretlenül; ámde galádság
Tetszett lelkőknek, hogy részem bú legyen ismét.
Mert miután földtől elevedzett messze hajójok,

Egyszeriben szolgák munkáira szántanak engem;
S megfosztván kacagány és köntös testi ruhámtól,
Más nyomorú foszlányt és köntöst adtanak érte,
Folt hátán foltost, szemeiddel mint ime látod.
Estefelé mívelt Ithaka partjára jutottak.
Itt engem feszesen megköttek az uszka hajóban
Izmos alatsággal; magok a szárazra tolongván
Sergestül, szélén az özönnek megvacsoráltak.
Nékem azonban az égi karok kötelékimet olyan
Könnyen eloldották! Ekkor befedezve gunyámmal
Főmet, s a kormányon alácsuszamodva haboknak
Szegzém mellemet; és mindkét kezeimmal erősen
Dolgozván, mihamar kieveztem messzire tőlök.
A mint fellépék, egy lombos sűrű csalitban
Meghuztam magamat; s ím azok körülöttem alá s fel
Járva sopánkodtak. Miután nem jónak ítélték
Még beljebb nyomozódni, megint az evicke hajóra
Csődülének. Imigy rejtven el az istenek engem
Tőlök, jó ember, szíves csárdádba hozának,
Mint látod; miután még egyszer végezet élnem.”

Mondá néki ezekre viszont kondás Eumaeos:
„Oh nyavalyás vendég, szavaid de fölötte szivemre
Szolgáltak, festői ügyes bajos annyi utadnak!
De már az csakugyan nem volt nagyon ildomos, és én
El se hiendem, Odysseusről; vajjon minek immár
Illy létedre világba hazudnod? Jól tudom én azt,
A mi uram hazajöttét illeti, hogy megutálták
Őtet az égi karok; mert nem halt Troja alatt meg,
Vagy bajtársaitól, miután befejezte csatáit!
Igy az akhiv egyetem sirhalmot emelne fölébe,
És maradandó hírt örökített volna fiának.
Most a harpyák ragadák el nyomtalan őtet!
Én pedig itt vagyok a disznóknál félre, ki bé sem
Rándulok a városba, hacsak maga Penelopeia
Nem hívat be, midőn netalán valahonnan izentek.
Aztán illyenkor körülülve kikérdik az útast.
Mind kik rég tovaléte felett epedeznek az urnak,
Mind kik jószágit büntetlen emészteni készek.
Nékem azonban nincs kedvem puhatolni azóta
Hírt, hogy egy aetol férfiú egyszer rászede; a ki
Emberölése miatt sok nép országain által
Szállásomra vetődött, s én kedvelve fogadtam.
Mondta, hogy Idomeneusnál látá Kreta szigetben,
Mellyeket a szél megroncsolt, tatarozni hajóit;
S hogy haza jó vagy még a nyáron vagy pedig ősszel,
Válogatott bajtársaival sok kincset emelve.
Hát, oh szegény öregecske, ha már hozzám hozza isten,
Te se akar hitegess akar ámíts engem ezentul:
Mert nem azért látlak szívesen, de azért hogy imádom

A vendégfogadó Zeust és sajnállak ügyedben.”

Szolt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Ej de igen hihetetlen szív vagy a te balodban,
Hogy noha esküdtem sem akarsz meghinni szavamnak!
Jersze, fogadjunk fel, s mind a kettőnkre tanúkul
Nézzenek isteneink, kik olympos székein ülnek;
Hogy ha valóban urad haza érkezik, akkoron énrám
Köntöst és kacagányt adván elküldesz azonnal
Dulikhionba, hová szívem legjobban ohajtoz.
Hogyha pedig haza nem jó gazdád, mint megígértem,
Akkor uszítsd bojtáridat és vettess le szikláról,
Hogy más koldus is ója magát a szófi beszédől.”

Mondá neki ezekre viszont kondás Eumaeos:
„Vendég, így csakugyan jóféle becsületes ember
Volnék én ma s utóbb mindenkor földi nememnél,
Hogyha kit olly örömet szállásra fogadtalak, aztán
Végre megölnélek s éltednek végire járnék!
Akkor ugyan bizvást mehetek könyörögni Zeüshez!
De vacsorálnunk int az idő; bárcsak hamar itthon
Volnának feleim, hogy jót készíteni fognánk.”

Míg ezek egymás közt illy szókat váltogatának,
Elközelítettek disznók s kondásaik; a kik
Egyszeriben berekesztették a nyáját az ólba.
Nagy rőfögés hangzott közepettek az összebuvóknak.
Szólt Eumaeos kondás bojtárihoz aztán:

„Hozzatok egy legjobb süldőt, hadd áldozok ennek
A távolhoni embernek; de magunk is üdüljünk
Véle; kik a disznó körül olly régóta szigorgunk,
Ámde veritékünkön egyéb büntetlenül húzik.”

Igy szólván éles vassal fát hasgata rögtön.
Addig öt éves igen húzottat hoztak azok be,
S a kócikra tévék. Kondás Eumaeos ezuttal
Sem feledé el az isteneket, mert szíve helyén volt;
De elzsengézvén fogását, tüzlángba dobálá
A feje sertéit, s lekönörgött mindenegy istent,
Hogy hozzák haza külföldről nagyságos Odysseust.
Ekkor felkapván földről egy cserfa hasábot,
Agyba ütötte; azok megmetszték és csupaszíták,
Aztán széttagolák; a kondás bétakará háj
Rétegivel nyersét, miket elzsengéze husából
Imezeket liszttel meghintvén tüzre dobálá;
Többit meg darabokra szedék, s nyársakra taszítván
Magsütték ügyesen; majd onnan sorra leszedték
És asztalra rakásolták vala. Felkele mostan
Kuktaul a kondás, sok jóban járatos ember,
És az egész süteményt hét osztályokra metélvén,
A Nympháknak egyet, Hermesnek Maja fiának
Mást ada áldozatul, s a többit társinak osztá;
Elves Odysseust hátával tisztelte magát meg

A fogas állatnak, s felüdíté jó ura szívét.
 És felemelve szavát mondá neki terves Odysseus:
 „Bár Eumaeos, az isten is úgy kedveljen az égben
 Tégedet, a mint én, hogy koldusul ennyire tisztelsz.”
 A kinek így mondotta viszont kondás Eumaeos:
 „Láss hozzája, szegény vendég, és a mi kitelhet
 Vedd jó néven; egyet megad és mást megtagad isten,
 Mint neki tetszik; mert hatalommal uralkodik ottfent.”
 Szólott, és zsengét mutatott be az égi karoknak;
 S lángszinü bort áldmásozván dulvári Odysseus
 Ur jobbába tévé, ki is ott ült részei mellett.
 Ellenben kenyeret szolgálta Mesaulios; a kit
 Jó ura távollétében kondás Eumaeos
 Szerzett, tudta kívül asszony s Laertes öregnek,
 Vásárolva Taphos népétől önmaga pénzén.
 Most kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.
 Végre hogy éhők megcsilapult és szomjok elalvék,
 A kenyeret nyomon elhordotta Mesaulios; aztán
 Többiek étellel jóllakva nyugodni siettek.
 Holdtalan és gonosz éjszaka volt; szakadott pedig egyre
 A nagy eső; zephyros nedves szele dúdola közben.
 És mondotta Odysseus úr, kísértve kanászát,
 Hogyha levetvén öltözetét önékie adná,
 Avvagy mással adatna; mivel bizonyára szívéen volt:
 Nos hallgassatok, Eumaeos s bojtárai; most már
 Feldicsekedni fogok, mivel a kópé bor erősen
 Bánt, melly dalra fakaszt nem gyéren s lágy nevetésre
 Bátki eszélyes férfiut; és táncokra is elhajt,
 S olyan ígére fakaszt, mikkel hallgatni tanácsos.
 Én, miután neki bősültem, csak nem nyelem el már.
 Vajha legény volnék, és folyvást olyan erőben,
 Mint hogy Troja alatt egykor száguldani mentünk,
 Mellyben Odysseus és Menelaos egyéne vezérelt,
 S köztök harmadik én, azok által menni szorított!
 A mint a várost és roppant kőfalat érők,
 Mi az emelt falnak környékén sűrű bozótban
 Nád és tócsa között felfegyverkezve csoporton
 Fekvénk; hol boreas támadván roszt fagyos éjjel
 Állt be; reánk híves hó hullongott le, miképen
 Zuzmara: vértinken nagy jégcsapok álltanak össze.
 Másoknak kacagányai és dolmányai lévén
 Nyugton aludtak, vállait befedezve paizsszal;
 Én pedig esztelenül társimnál hagytam az öltönyt
 Hátra, remélvén hogy csak meg nem fázom: egyetlen
 Fényes övemmel meg paizsommel mentem az utra.
 De a mint éjharad lőn s a csillagok immár
 Átmentek vala, szólítom közelemben Odysseust,
 A könyökömmel meglökvén; ki legott csupa szemfűl:
 „Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,

Én meg nem vallom, hanem a szörnyű hideg itten
Vesz meg! Hisz nincsen kacagányom; daemoni csel volt,
Hogy pőrén jöjek! Már nincs mód benne kiállnom!”

Mondottam; ki beszédeimet felfogta legottan,
Mint törvénye tanácsban volt és ütközetekben.
És szólítván meg halkal mondotta viszontag:

„Hallga, netán valamelyik akhiv meghallja ezen szót!”
Ennek utána beszéle, fejét könyökére nyugasztván:

„Halljátok, bizonyos csuda álmat láttam, oh társak!
A tábortól igen tova jöttünk; annak okáért
Menjen alá Agamemnonhoz valamelyik egyénünk,
Hírül vinni, hahogy több embert küldene hozzánk.”

Szólott. Andraemonfi Thoas egyszerre felugrik
Fektéből, s bíbor öltönyegét lekerítve magáról,
Vissza hajóinkhoz: kinek annak utána mezében
Jó kedvvel fekvém, mig a széptrónu korány jött. -
Bár olyan fiatal volnék és annyira izmos;
Öltönyt adna tudom valamelyik csárdai kondás,
Tisztelet és becsülettel látva tekintetes embert!
Most kiki megvet ezen széternyedti testi ruhában.

A kinek így mondotta viszont kondás Eumaeos:
„Oh öreg, a te regéd szörnyen jó, mellyet előnkbe
Aadtál! ez nem volt csak amolylan holmi badar szó!
Hát se ruházatban sem egyébben nem leszen e helyt
Szűköd ezúttal, mit megesett koldusnak ohajthat
Szíve: hanem reggel majd tennen rongyodat öltsd fel
Ujra; mivel nálunk nincsennek sok kacagányok
És csereöltözetek, hanem egyegy mindenikünknek.
Hogyha Odysseusnak megjő kedves fia, néked
Ő kacagányt s öltönyt fog ajándékozni sajátul;
Aztán elküldend örömet, valamerre szived húz.”

Igy végezve felugrott, és tűznek közelébe
Tette az agg ágyát, betakarván kecske s juhbőrrel.
Erre feküdt le Odysseus ur; s most rája fölülről
Sűrű nagy kacagányt vete, melly felső ruhaul volt
Néki, midőn valamely igen alkalmatlan idő járt.

Igy feküdt már itten Odysseus, és körülötte
A fiatal bojtárok. Azonban jó Eumaeos
Nem szeretett ám a sertéstől messzire hálai;
De felfegyverkezve kiment, öröme az urnak,
Hogy tovalétében jószágait emberül őrzé.
Izmos válla körül éles kardot tön először,
Aztán sűrű csuhát vett széltől, ennek utána
Kecskének tetemes bőrét öltötte magára,
Végre hegyes kelevézt vőn emberek és ebek ellen.
S most lefekünni eredt, hol sertés disznai boltos
Szikla alatt háltak, menedéken az éjszaki széltől.

TIZENÖTÖDIK ÉNEK.

Telemakhos Lakedaemonból Ithakába menekszik.

Pallas ezenközben tágas lakedaemoni földre
Ment vala, drága fiát nagyságos Odysseus urnak
Visszaidézni legott, emlékeztetve honára.
Őt és Nestorfit hadnagy Menelaos Atrides
Fényes előtornácában lefeküdve találá:
És Nestorfit ugyan mélységes alásba merülten;
Telemakhosra pedig nem jött álom, hanem édes
Atyja feletti keservében mindegyre virasztott.
Hát közelébe terem s mond hozzá kékszem Athene:
„Telemakhos, többé nem jó tova lenni hazulrol,
Elhagyván jószágodat és olly büszke hatalmas
Népeket a háznál; netalán kifogyaszszanak abbol,
Szétosztván értékeidet, s te haszontalan útazz.
Kérd meg azért iziben hadnagy Menelaos Atridest,
Küldjön el innen, hogy hon lelhesd édes anyádat:
Mert már atyja is és vérségei Eurymakhoshoz
Sürgetik őt nőül, mivel ez mind tulkeli hőslő
Társit ajándékkal, jegyben legtöbbet ígérve;
Hogy ki ne hordassék lakotokból nélküled ez s az.
Mert tudod azt, mi kedély országol az asszonyi szivben!
Annak ohajtja lakát gyarapítani, a ki nejéül
Vette, korábbi szülötteiről és néhai kedves
Férje felől mitsem kívánván hallani többé.
Visszaevezve azért, bizzad jószágodat ollyan
Sáfárnéra, ki leghívebbnek látszik előtted,
Mig neked egy kedves feleséget rendel az isten.
S most egyebet kötök a szívedre, csak el ne felejtse.
A hőslők java leskődik rejtekben utánad
Mind Ithaka kikötőjében mind durva Samosnak,
Meggyilkolni sovár, mielőtt honnodba mehettél.
De én nem hiszem azt; hamarabb gyomrába fogadhat
A föld egy vagy más daliát, ki ma nálad ebédel.
A szigetektől azért tarts mindig félre hajóddal,
És éjente utazz; jó szellőt kelt fel utánad
Majd az az istenség, ki vigyáz és gondosan őriz.
Végre midőn Ithakában az első fokra jutottál,
Küldd nyomon a városba hajódat társaidd által,
Te pedig egyszeriben menj a kondáshoz; az ember
Disznópásztor ugyan, hanem emberségesen érez.
Hálj meg nála; magát ellenben küldd be azonnal
A városba, hirül szellemdus Penelopéhez,
Hogy se bajod sincs és megjöttél neki Pylosbol.”
Imigy szólta után feleredt a boldog egekbe.

Telemakhos pedig illetve sarkával utának
 Társát, felkelté, s ekképen szólt vala hozzá:
 „Kelj fel Nestorides Pisistratos, a lovakat vidd
 S fogd szekerünkbe legott, hogy azonnal utunkra mehessünk.”
 Mond vala Nestorides Pisistratos erre viszonttag:
 „Telemakhos, lehetetlen még, bármint sietünk is,
 Utnak eredni setét éjjed; majd megvirad immár.
 Várj, míg úri ajándokait szekerünkre teendi
 Dárdák embere, a híres Menelaos Atrides,
 És elbúcsúzik jól felbiztatva mitőlünk.
 Mert olly gazdáról emlékezik élete minden
 Napjaiban az utas, ki megemberlette személyét.”
 Szólt; az aranytrónú hajnal pedig eljőve mindjárt.
 És közelített volt hozzájuk szög Menelaos,
 Szépfürtű Helene mellől felkelve az ágyból.
 Sejtven ötlet Odysseus ur deli gyermeke, gyorsan
 Kapta elé s szaporán felvette magára az ékes
 Köntöst; és izmos vállára királyi palástot
 Öltvén, ment kifelé; miután közel ért vala hozzá,
 Szólítá meg Odysseus magzata szög Menelaost:
 „Atrides, népek fejedelme, dicső Menelaos,
 Küldj immár engem szülőföldemre lakodbol;
 Tudnillik haza húz szívemnek vágya esennen.”
 Szólt neki erre viszont hadnagy Menelaos Atrides:
 „Telemakhos, haza vágyakozót én itten ezentul
 Nem tartóztatlak; sőt még olly gazda sem épen
 Emberem, a ki felette szeret befogadni vidékit
 S a ki felette gyűlöl. Legjobb mindenben az okmód.
 Egy gonosz, a maradást kereső vendéget utára
 Hajtani, és az elindulót lemarasztani rabként.
 Vendéget szívesen lássunk, s ha kívánja ereszszüik.
 Csak várd el, mig ajándokimat szekeredre teendem
 S láttad az ékeseket magad, aztán némbereimmel
 Még búcsúlakomát készítették ennyi javamból.
 Mindkettő, haszon is, de becsület is és különös dics,
 Hosszabb utra előbb megvendégelten erednünk.
 Hogyha pedig Hellasba s közép Argosba szeretnél
 Elrándulni, magam kísérek el és fogatok be;
 S meghordozlak a városokon: mellyekben ugyancsak
 Senki üres kézzel nem ereszt el, sőt ad egyet mást,
 Vagy valamelly réz hárambot, vagy nagyszerű kondért,
 Vagy pedig öszvérpárt, avagy még kelyhet aranyból.”
 Szólott Telemakhos neki módosan erre viszonttag:
 „Atrides, népek fejedelme, dicső Menelaos,
 Csak haza kívánnék egyenest utazni; miérthogy
 Senkit sem hagytam jószágaim őreül otthon:
 Hogy mig atyám keresem, netalán önnön magam addig
 Vagy valamelly becses értékünk hon semmire menjen.”
 Hallván már ezeket hadnagy Menelaos egyéne,

Egyszeriben neje és a szolgálókra parancsolt,
 Jó búcsúlakomát készíteni annyi sokából.
 Erre Boethódes Eteoneus állá elébe,
 Felkelvén, miután nem igen szállásola messze:
 Véle tüzet rakatott hadnagy Menelaos Atrides,
 S húst hagyta sütni; ki nem lett szófogadatlan urának.
 Ez pedig illatozó kincses tárába lesétált,
 Nem maga, mert Helene s Megapenthes nyomba követték.
 Végre midőn oda értek ahol kincshalmi voltak,
 Atrides maga egy nagy gömbölű billikomot vett;
 Jó Megapenthesnek kondért hagyta vinni ezüsből,
 A fiunak; Helene pedig a szökrények előtt állt,
 Hol maga készítette remek diszfátylai nyultak.
 Mellyekből Helene nők istennéje kivette
 A legkellemesebb himűt és nagyszerűebbet;
 Ez mint csillagzat tündöklött, és legalul volt.
 Annakutána tovább mentek, míg Telemakhoshoz
 Jutnának; kihez aztán szög Menelaos imigy szólt:
 „Telemakhos, mint szíved ohajt, akként vigyen immár
 Zeus atya, Herának mennydörgő férje, házadba!
 Én részemről ajándokul a házamba levőkből
 A legszebbeket és a legbecsesebbet ajánlom:
 Egy műremek kondért adok ímé néked, ezüsből,
 Vertet ugyan, hanem ajka körül beszegettet aranynyal,
 Hephaestos remekét: nekem egykor Phaedimos adta,
 Sidonbéli király, vendégül dús teremébe
 Szálltnak; most pedig én néked kedveskedem azzal.”
 Így végezve kezébe tévé híres Menelaos
 Gömbölű billikomát; azután Megapenthes erélyes
 Ifjú a fényes kondért elejébe kerülve
 Felhelyezé. Ott állt Helene széparcu királyné
 Fátyollal keziben, s szavait felemelve beszélett:
 „Én ez ajándékkal kedveskedem, ifju, tenéked;
 Hadd legyen emlékül Helene kézműveiből, hogy
 Felvegye a nászon jegyesed; hanem addig anyádnak
 Tedd el kincstárába. Szülőföldedre pediglen
 S mennyezetes házadba szerencsés utat ohajtok.”
 Szólva kezébe adá; ki is örvendezve fogadta.
 Mellyeket átvévén lelkes Pisistratos eltett
 A lábába, körülnézdelvén kandi szemekkel.
 Itt Menelaos bennöket a palotába vezette,
 Hol fényes székekre avagy trónokra ülének.
 Ekkor arany korsót hordozván egy szobanémber
 Kézvizeket töltött az ezüst tálcára belőle
 Mosni; gyalult asztalt helyezett nekik annakutána;
 Mellyre szemérmes sáfárné kenyeret raka, s bőven
 Hordott ételeket, mindenből szívesen adván.
 Erre Boethódes húst vagdalt s részeket osztott;
 Bort pedig Atrides fia töltött jó Megapenthes.

Most kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.
 Hogy pedig éhök megcsilapult és szomjok elalvék,
 Akkor Telemakhos meg Nestor pártalan ifja
 A lovakat befogák, s díszes szekerekre felültek;
 És kirobogtanak a dörgő csarnoknak alóla.
 Vélek együtt haladott hadnagy Menelaos Atrides,
 Jobbjában mézízü boros serleggel aranybol
 Megterhelve, mikép áldmással ereszsze el őket;
 És lovaiknak elébe került, és monda köszöntve:
 „Isten véletek, ifjaim; és mondjátok el otthon
 Üdvemet érdemdús Nestornak is, a ki valóban
 Édes atyám vala, míg Trojánál harcokat üzenk.”
 Telemakhos nemes ifju felelt neki módosan erre:
 „Mink igenis neki mindezeket híréül adandjuk
 Úri parancsodként, Zeus embere! Bár Ithakába
 Érkezhén szintígy mondhatnám én meg atyámnak
 Híres Odysseusnak, mi egész vendégszeretettel
 Látva jövök tőled, sok drágát hozva magammal!”
 Szólónak jóféle madár szállt jobbra felette,
 Egy sas, körmei közt ketrecből elragadott nagy
 Házi fehér lúddal; mit üvöltve követtenek ottlent
 Férfiak és nejeik: melly elközelítve feléjük,
 Jobbra csapott át a paripáknak előtte. Örömmel
 Látták a tüneményt ezek, és megvídula szívök;
 És felemelve szavát daliás Pisistratos így szólt:
 „Vedd fel, oh istennek kedvence, dicső Menelaos,
 E csudajelt vajjon neked adta-e vagy minekünk Zeus.”
 Szóla; tünődött most hadnagy Menelaos Atrides,
 Célszerű válaszként mit mondjon az ifju szavára;
 De fátylas Helene megelőzvén vága közikbe:
 „Halljatok engemet; én eljósolom a mit eszembe
 Hoztak az égi karok, s a mit bételni reménylek!
 Mint ez házban idült ludat éles körmivel elvitt,
 Hegyről szállva, holott faja és csirkéi lakoznak:
 Ugy jut Odysseus sok küzdelmek s úti kalandok
 Által övéi közé, s áll bosszút; vagy pedig otthon
 Lévén már is az álhóslóknek vésznapot elmél.”
 Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
 „Úgy engedje Zeüs, Herának mennyei férje;
 S én teneked, mint istennek, hálát adok otthon!”
 Erre megostorozá lovait Nestor fia: mellyek
 Spartából sebesen nyargaltak a róna mezőre.
 Így csörtetnek a szerszámos igában egész nap.
 A nap elalkonyodott, besetétülének az utak:
 Ők a Pheraeknek tértek földére, Diokles
 Termibe, Orsilokhos fiaéba, kit Alpheus ágzott;
 Hol megháltanak, az vendégit örülve fogadván.
 A rózsásujjú hajnalnak támadatával
 Méneiket befogák s díszes szekerekre felültek,

És kirobogtanak a dörgő csarnoknak alóla;
 S megcsapkodta: serény lovaik nem resten igettek.
 Nem sok időre Pylosvárnak közelébe jutottak.
 Szólítja meg Telemakhos Pisistratost ekkor:
 „Oh Nestorfi, mikép fognád bétölteni nékem
 Egy szavamat? Mi atyáinkról vendégei régen
 Lenni dicsekszünk egymásnak, s még erre korácsok;
 És ez az út mibelénk még több rokonérzetet oltand.
 El ne vigy engem odább, de hajómnál tégy le, oh isten
 Adta; netán az öreg szíves vendégszeretetből
 Házánál fogjon; mert már haza kell ma sietnem.”
 Szólott. Nestorides pedig elgondolta magában,
 Vajjon igényének hogy fogna felelni hiven meg.
 Végül ez látszott legcélszerűebbnek előtte:
 A lovakat kifelé tartá a parti hajóhoz,
 És kiraká a tatra dicső Menelaos Atrides
 Gazdag ajándokait, mezet és az aranynemű kincset;
 És szorgalmazván mondá neki röpke szavakkal:
 „Szállj be sietve tehát, és sürgesd társaidékat,
 Mig haza érkezvén hírt tennék édes atyámnak.
 Mert tudom azt az egyet, nagy Odysseus magva, s előttem
 Képe, hogy a milly hajthatlan, bizony el nem eresztend,
 Sőt maga jó bévinni legott; és tőle ugyancsak
 El nem mégy üresen. De nagyon haragudni fog így is.”
 Így végezte után haza fordította serényes
 Méneit egyszeriben, s hamar a városba poroszkált.
 Telemakhos pedig így sürgette hajóra barátit:
 „Rendezzétek az eszközöket, s szálljunk be legitten,
 Bajtársim; miszerint haladéktalan utnak eredjünk.”
 Mondá: szót fogadott örömet kiki nékie, s gyorsan
 Felhágdostanak és révészpadaikra ülének. -
 Mig az ezekben volt és istent kére, s Athenét
 Áldozatokkal imádta hajója farán: közelített
 Némelly férfi, közép Argosból emberölésért
 Elbujdosva, Melampusnak véréböli jósló.
 Ez juhszüle Pylos földén tartotta lakását
 Hajdaniban, gazdag lévén és háza kitűnő;
 Egykor azonban száműzetett, elítélve hazája
 S Neleus élőknek legfelségesbike által,
 A ki sok értékét álló éviglen erővel
 Birta. Melampus tudnillik Phylakos terében
 Súlyos békókkal terhelten sorvada, Neleus
 Széphaju lánya miatt, valamint a nagyszerű bűnért,
 Hogy meglátogató istennő mérges Erinnys.
 Ámde haláltól megszabadult vala, és Phylakéból
 A bőgő csordát Pylos országába kihajtá;
 És Neleus bántalmáiért boszut állva, leányát
 Öccsének nőül házához vitte: azonban
 Önmaga máshova ment, lovas Argos földre, hol sors

Volt a városnak hatalommal uralnia népén.
Itt megnősüle, és nagy házat menyeze; aztán
Mantios, Antiphates két lelkes gyermeket ágzott.
És ugyan Antiphates nemzette leventa Oikleust,
Híres Oikleus ellenben deli Amphiaraoست,
Kit váltig szeretett mindennemű kegygyel Apollon
S menyei Zeus; nem is ért az öregség szent küszöbéhez,
De megadózott Thebe alatt, amaz asszonyi díjért.
Ettől Amphilokhos s Amphion láta világot.
Mantios ellenben nemzé Klitost s Polyphidest;
Kik közül arca miatt Klitost az egekbe ragadta
Volt az aranytrónú Hajnal, hogy az isteni karban
Létezzék; Polyphidesnek pedig Amphiaraoست
Holta után első jóslást ada földön Apollon.
Ez Hyperesiába vonult, atyjára szívében
Felbosszankodván; hol jóslatot oszta nemének.

Imennek jöve közbe Theoklymenos fia mostan,
Telemakhosnak egyénéhez közelítve, ki épen
Szent áldmásokkal vala elfoglalva hajóján;
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igékkel:

„Oh kedves, miután épen szent áldozatokban
Lellek, az áldozat és istenre könyörgök, ezenkül
Drága fejedre s barátaidéira, kik veled együtt
Járnak utadban, szólj igazat s szavaimra ne titkold:
Ki s mi halandó vagy? hol szülőfölded, atyáid?”

Mondá Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Jól van, vendég, én igazán megvallom előtted;
Mert Ithakában eredtem; atyám neve bajnok Odysseus
Volna, ha volna, de ő gonoszul elveszve halott már!
Most is ezen feleket meghíván sürge hajómon
Rég tovalévőről bizonyos hírt kérdeni járok.”

Mikre Theoklymenos szólott neki, istenes ember:
„Én is szinte hazám földéről bujdosom, embert
Ölve meg, egy hazafit, kinek öcscei s bójái vannak
Argosban, hol akhiv nép fénylik nagy hatalommal;
E népnek haragától és vesztetnek előle
Bujdosom, az lévén nekem immár sorsom a földön!
Végysze hajódra tehát, hozzád menekültet ügyemben,
Hogy ne veszítsenek el; mert gondolom, üldeni fognak.”

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„El nem utalhatlak beohajtót gyármű hajómba;
Jer; mi barátsággal látunk, a mint lehet, otthon.”

Igy szólván a réz dárdát átvette kezéből,
És az evicke hajó fedezett padjára helyezte.
Önmaga is feleredt azután a sürge hajóra;
Mellynek tatja felett a mint helyt foglala, mellé
Szólította Theoklymenost. Bajtársai oldtak,
S Telemakhos haladéktalanul szívökre parancsolt,
Fegyvert fogni: azok bevévék szorgalmasan a szót;

És felemelvén a hosszú fenyvábocot, öblös
Fészkebe zakkanták, s lekötötték font kötelekkel;
Mellyre fehér lobogót vontak jócserzetű szíjjal.
Ekkor kellemetes szellőt keltett fel utánok
Kékszem Athene, sebes járásút a levegőben,
Hogy sós pályáját mi hamar szelhesse hajójok.
A nap elalkonyodott, behomályosulának az utak,
És ez hajtva Zeüs szele által elinga Pheraeknél,
Elfuta Elistől, hol epiv nép tartja lakását.
Innen odább úsztatva fokos szigeteknek ereszté,
Gondolkodva, menekszik-e vagy kezeikre kerülend. -

Ámde Odysseus a csárdában s jó Eumaeos
Ott vacsorálának, magok és a többi cselédség.
Végre midőn éhők csilapult és szomjokat olták,
Mondá közre Odysseus ur, kísértve kanászát,
Vajjon szíves-e még hozzája s marasztja-e folyvást
Szállásán, vagy már örömet városba menetné:
„Halljad, oh Eumaeos s minden bojtárai véle,
Én holnap reggel már a városba mehetnék
Koldulgatni, nehogy magatoknak terhire légyek.
Csakhogy jól útasíts és láss el okos kalaúzzal,
A ki bevisz; majd aztán a városba magamnak
Kell eljárkálnom, ha cipót s levet adna ez és az.
Elmennék örömet nagyságos Odysseus úri
Házához is, hiremet megmondani Penelopének;
Sőt bekívánok ama hőslők csapatába egyuttal,
Ha valamit kapnék sok számtalan ételeikből.
Én mindent ügyesen megtennék, a mit akarnak.
Mert azt mondhatom, és te figyelmezz, el se felejtseed;
Hermesnek jóvoltából, ki az emberi munkát
Mind áldással mind becsülettel szokta követni,
Szolgálatban ugyan nem tesz rajtam ki halandó,
Sem ha tüzet kell rakni, se fát hasogatni reája,
Vagy húst sütni avagy darabolni, vagy önteni mézbort;
Millyeneket nagy urak szolgálatjára kisebb tesz.”

Monda sohajtva nagyot kondás Eumaeos ezekre:
„Jaj vendég, de ugyan hogy jutnak néked eszedbe
Illyen gondolatok? Te valóban vesztedet érzed,
Hogyha be kívánsz a hőslők csapatába vegyülni,
Kiknek erőszaka és büne a vas egekbe kiáltoz!
Ám az azoknak felszolgálók képe nem illyen;
De fiatal, csinos dolmányú köntösű népek
Mindig csillámló fejjel, szép tetszetes arccal
Kellemesek szoktak nekik ott udvarlani, sok bort
És húst meg kenyeret rakdosván asztalaikra.
Légy hát veszteg; hisz itt egyikünknek terhire sem vagy,
Sem nékem se pedig más házbeli társaiméknak.
Hogyha Odysseusnak megjő kedves fia, ez majd
Öltönyt és kacagányt fog ajándékozni tenéked,

Aztán elküldend örömet, valamerre szived híz.”

Szolt neki erre viszont nagyságos bajnok Odysseus:

„Bár Eumaeos, az isten is úgy áldjon meg az égből,
Mint én kedvellek, hogy tiltasz járni kalandot!
Nincs koldulásnál gonoszabb baj az emberi népen;
De bomlott hasaért mégis hányféle veszélylyel
Nem küzd férfiu, kit nyomor és kár s bánatok értek!
Most, miután itt fogsz engem s elváratod ötet,
Szólj nekem anyjáról nagyságos Odysseus urnak,
S atyjáról, kit a vénségnek küszöbén hagyta itthon;
Élnek-e vajjon még a nap fényének alatta,
Vagy pedig elhaltak s Hades birodalmiban immár.”

Szólott a kondás neki erre, becsületes ember:

„Jól vagyon, oh vendég, igazán megmondom előtted;
Még Laertes ugyan ma is él, de Zeüshez örökké
Felkönyörögve, mulasztja ki már valahára: mivel jó
Magzata távolléte nagyon keseregteti szívét,
És elmátkázott felesége; ki főleg epeszté,
Hogy meghalt s az öregség nyers gyötrelmire hagyta.
Még pedig olly gyászos módon sorvadta oda kedves
Gyermekeérti keservében, hollyannal azokból
Senki se halljon meg, kiket itt ismerni tanultam.
Hej míg ő megvolt, noha kínosan élte világát,
Addig igen kedvemre esett vele szóba eredni;
Mert egyetembe nevelt fátylas Ktimenével, utolsó
Szép lányával azok teljes számába, kiket szült;
Véle nevelt, s kissé szeretett csak nála kevesbé.
Hogy pedig a gyönyörű ifjúság napjait érők,
Itt Ktimenét kiadák sok marhát nyerve Saméba:
Engemet ellenben kacagán s öltönybe sajátként
Öltöztetve nagyon szépen, lábamra sarúkat
Adva, mezőre bocsátott; és még jobb vala hozzám.
Mostan már ettől mind el vagyok esve! Azonban
Üzött dolgaimat jó istenem áldani szokta;
Ezt eszem és iszom, és ebből emberlem az útast.
Urnémtol pedig épen nem hallhatni szelídet,
Sem szót sem dolgot, miután nagy baj van a háznál,
Dölfös férfi csoport. Pedig a szolgálknak időnként
Kell ám szólni az asszonynyal, megkérdeni ötet,
S enniek inniok; aztán meg parlagra is egymást
Vinni, mi mindig jól esik a házbéli cselédnek.”

Szolt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:

„Vajmi parányi korodban kellett, oh Eumaeos,
Néked szüleid és házadtol messzeszakadnod!
De ugyanis mondd el s add értésemre himetlen,
Nem dulatott-e honod fel harcos férfiak által,
Mellyben atyád és édes anyád tartotta lakását?
Vagy juhok és ökrök mellett a telki magányban
Rablók fogván el, s felvetve hajóra ez ember

Házához hoztak, ki nekik jó árodát adta.”

Szólott a kondás neki erre, becsületes ember:
„Oh vendég, mivel ezt akarod kikeresni belőlem,
Várj hát és teljék a kedved; azonban igyálsza
Bort békével: igen hosszúk ezen éjek; aludni
Van most untig idő, de beszélgethetni is; és te
Óra előtt ne feküdj, baj lévén a feles álom.
Többiek ellenben kimehetnek aludni, ha kedvek
Tartja, csak aztán hajnalban hajtsák ki mezőre
Reggelizésük után a jó urasági kocákat.
Mi pedig étel ital mellett e csárdai lakban
Egymásnak szomorú történeteinket elébe
Adva mulatgassunk: mert bú is jól esik olyan
Férfinak, ki sokat szenvedt és sokféle bolygott.
És most hadd felelek kérdő szavaidra meg immár.

Egy sziget áll, Syrie, ha hírét hallottad, oh vendég,
Ortygie föliben; hol nap fordúlati vannak,
Nem valamelly roppant szél és hosszára, különben
Jó juh s ökörtanya és borgazdag, búzatenyésző.
Éh ennek lakosát soha sem sápasztja, mikép más
Kórnak sem nyomorít járványa határain embert;
De mikor a város polgári megagganak, eljő
Artemis istennével együtt kézives Apollon,
És megirányozván elenyészteti szende nyilával.
Két város vagyon itt, és ketté mindenek osztva;
Mind a kettőnek fejedelme szerelmes atyám volt,
Ktesios Ormenides, féléjek az égi karoknak.
Egyszer gályahíres phónikek jöttek, agyatlan
S tózsér emberek, árulván sokféle zsibárút.
Volt pedig édes atyám házánál tetszetes arcú
Egy phónix némben, szebbnél szebb műveket értő.
Ezt elcsábítván a phónixhonni kacérok,
Kint elegyüle hajójoknál ágy és szerelembe
Köztök egy a mocsolyán: mint millyen tényre szokása
Elcsábulni az asszonyt, ha különben erényes
Volna is. És kérdé, ki legyen vagy honnan eredjen.
Az pedig egyszeriben kijelenté atyja lakását:
„Én magamat rézdús Sidonból vallom eredetnek,
S a fölös értékű Arybas lányának. Egy izben
Parlagrol haza tértemkor Taphos emberi loppal
Elzsákmányolván, ide szállítottanak által
Mostani gazdámhoz, ki nekik jó árodat adta.”

Szólott neki erre viszont az orozban véle szerelmes:
„Nem jönnél-e ugyan szülőföldedre mivélünk,
Mennyezetes házáat meglátni atyádnak anyádnak,
Meg magokat? mivel élnek még és nagynevű gazdák.”

A kinek így mondotta viszont felváltva az asszony:
„Oh ez szinte lehet, ha nekem, révészek, előre
Esküdtök, miszerint nem lesz bántásom az úton.”

Szóla; megesküdtek valamennyen, mint követelte.
A mint megtették s elmondák a komoly esket,
Igy folytatta viszont újabban előttök az asszony:
„Már most csendesen ám; s vagy kúton vagy pedig utcán
Összetalálkozván velem egy vagy másik egyéntek,
Szóba ne álljon; az agg netalán, híréül adatván
Dolgunk, vélekedő gyanujában szijra füzessen
Engemet a háznál feszesen, nektek pedig ártson.
Hát titok a tervnek, s hevenyezzetek utravalókat.
Annak utána, ha majd eleséggel rakva hajótok,
Egyszeriben jöjön követ a városba utánam;
Mert aranyat hozok, a kezeimnek ügyébe leendőt:
S végre hajóbérül még mást is hozni reménylek.
Hisz nemes embernek nevelőben gyermeke nálam,
Egy pajzán, velem elfutosó mindenhova: ímezt
Szándékom levezetni velem; ki töméntelen áron
Kelne el ám nektek valamelly külföldi piarcon.”

Imigy szólta után a házhoz visszaeredt volt.
De amazok nálunk egy egész éviglen időzván
Számptalan utravalót szerzetek az uszka hajóra.
Végre midőn utkész és terhes volna hajójok,
Ekkor az asszonynak követet küldöttek utána.
Jött az atyám házába tudákos férfi, arany lánc
Lévén rajta, elektronnal cifrázva helyenként;
Mellyet mig körnémbereink és édes anyámék
Megtapogatva kezelgettek s hüledezve csudáltak,
Alkút kezdve reá, amaz addig titkosan intett.
Ez jelt adva hajójokhoz megtére lakunkból;
Az pedig engem kézenfogva kivitt vala rögtön.
Kint az előtornácban ivó vendégek után, kik
Házunknál élődtenek, asztalokat s poharat lelt,
Ők épen távollévén a népi gyűlésen:
És iziben belesuttyantván önnön kebelébe
Három kelyhet odább állott, s én véle bolondul.
A nap elalkonyodott, behomályosulának az utcák:
És mi hamarjában lejutánk a révbe, hol állott
A phónix kalmárok evicke hajója kikötve:
Mellyre azok felhágva legott eleveztek az utra,
Felvén minket. Jó szellőt kelte az isten.
Hat napok és éjek hosszán szakadatlan evezünk.
Hogy pedig a hetedik napot is felhozta az isten,
Kézives Artemis a némbert meglőtte nyilával;
A ki hajónk fenekére zuhant, mint tengeri szárcsa;
És fókák s halak étkeül a tengerbe dobátván
Általok ottbenről, én szívepedezve maradtam.
Most Ithakába verék hullám és fergeteg őket;
Hol tőlök Laertes megvásárola pénzen.
Igy történt, vendég, ezen ország földire jutnom!”

Szólott erre viszont neki méltóságos Odysseus:

„Eumaeos, szavaid bizonyára felette szivemre
Szolgáltak, mikkel sok búdat előmbe kitárád!
De tenedek legalább a roszhoz jókat is osztott
Zeus atya, hogy számos gyötrelmed után kegyes ember
Házához szakadál, ki ma tégedet étel itallal
Ugy táplál, hogy jól van dolgod nála: holott én
Imide sok nép országán bujdosva vetődöm.”

Mig ezek itt egymást illy szókkal váltogaták fel,
El sem is alhattak hosszan, de rövidke időig,
Mert mindjárt eljött a trónos hajnal: imé hős
Telemakhos bajtársai a lobogót lekötötték,
Árbocokat kitevék, és gyorsan parthoz eveztek.
Itt horgonyt hánytak s kialatságoltanak; aztán
A tenger kanyarú partján termettek azonnal;
S meglakomáztanak és lángszínű bort keverének.
Végre hogy éhök megcsilapult és szomjokat olták,
Telemakhos felemelve szavát mondotta középre:

„Ti a város alá hajtsátok barna hajónkat,
Én pedig a csordásokhoz mezeimre kitérek.
Este, ha megnéztem jószágomat, én is azonnal
Bémegyek; és reggel megadandom nektek az utbért,
Jó lakomául hust és hozzá kellemetes bort.”
Erre Theoklymenos szólalt meg, az istenes ember:
„Hát én, drága fiam, hova menjek bé? Ithakának
Országos kara s rendei közt melly úri családhoz?
Vagy hozzád egyenest és édes anyádhoz utalsz-e?”

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszonttag:
„Én másként hozzánk fognálak minden esetre
Küldeni; mert szíves fogadásban nincs panasz: ámde
Ez rád nézve bajos, miután én nem leszek otthon,
S szülém nem fog látni; mivel hőslői körében
Gyéren fordul meg, de külön szó vásznat azoktól.
De nevezek neked egy más embert, a kihez elmégý,
Eurymakhost daliás Polybosnak nemzetes ifját,
A kit most Ithakán istenként néznek az ország
Népei: mert köztök legpompásb férfi, s kiváltkép
Hőslí szülémet, Odysseus úr jószágira vágyván.
De azt csak maga Zeus, kinek a mennyekben uralma,
Tudja, ha násza előtt nem kél-e fejére gonosz nap!”

Igy szóltára madár szállott el jobbra felette,
Egy sas, Apollonnak gyors hirnöke, körme galambot
Tépdesvén és tollait a földszinre zilálván,
Közte az ifjunak és a tengerparti fenyőnek.
És kivezetve Theoklymenos bajtársi köréből
Őt, karjába tapadt és így szólott vala hozzá:

„Telemakhos, nem szállott ám e jó madar isten
Nélkül; én, igenis, jóslónak láttam eőtet;
A te családodnál nincs most Ithakába királyibb
Nemzetség, és a hatalom mindenha tiétek.”

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Vajha ez íge valósággá igazulna, oh vándor;
Akkoron ismernél te barátságomra, veendő
Tőlem ajándékot, mellyért boldoglana minden!”

Mond, és hű társát felszólította Piraeost:
„Piraeos Klytides; te nekem másképen is első
Hűségű voltál Pylos országába kísérő
Társim közt; s most is házadba vezetve szeressed
És jól lássad ezen vendéget, míg haza térek.”

Dárdák embere Piraeos pedig erre viszontag:
„Telemakhos, ha soká kimaradsz is parlagon, én őt
Mind szívesen látom, mind kéje hiányzani nem fog.”

Imigy szólta után fellépe hajóra, be hagyta
Szállani társait, és hogy eloldják tarcsait egyben.
És bekelének azok, s révészpadaikra leültek.
Telemakhos gyönyörű saruit lábára kötötte,
És vön erős dárdát, éles rézzel hegyeztetet,
A hajazatrol; míg bajtársai tarcsakat oldtak:
Kik szabadulván a parttól eleveztek alája
A városnak, mint nagy Odysseus gyermeke hagyta.
Telemakhost pedig elvitték gyors lábai; mignem
Csárdájába jutott, hol sertés disznai mellett
A jó kondás hált, urait szolgálva hűséggel.

TIZENHATODIK ÉNEK.

Itt ismerkedik atyjával meg az ifju levente.

Terves Odysseus és jó kondás reggelizéshez
Készültek, tüzet élesztvén a csárdai lakban,
S a bojtárokat elküldék a nyájnak utána:
És ime Telemakhost az ebek szűkítve körözték,
Meg sem ugatták jöttében. Nagyságos Odysseus
Sejdté a szűkítést s lábak dobogását,
És mondá nyomon a kondáshoz röpke szavakban:
„Eumaeos, hozzád valamellyik cimbora, vagy más
Ismerősöd igyekszik; az eb nem ugatja, de inkább
Hízkelvedve szűkíti körül; dobogásokat hallok.”

Nem végezte szavát el egészen, hogy küszöbön volt
Kedves magzata. Eumaeos megijedve ugort fel;
Elhulltak keziből az edények, mikbe vörös bort
Sürgött tölteni: és elejébe kerüle urának,
S megcsókolta fejét, szeminek két drága világát
És mindkét kezét; s a földre sebes könyvet ejtett.
Mint a legkegyesebb atya szokta fogadni fiát, tiz
Évek mulva jövót haza néki vidékről, egyetlen
Vénkori nemzését, ki miatt sok fájdalom ölte:
Ugy tapadá ekkor deli Telemakhost körül a hiv
Kondás, mindenhol csókolva, halálból idültként.
És síráncozván mondá neki röpke szavakkal:

„Megjössz Telemakhos, jaj drága világom; azóta
Nem bíztam hozzád, hogy lopva Pylosba evezté!l
Jersze be, oh kedves gyermek, hadd lássalak és olly
Váratlan hazatérten a lelkemben örüljek.
Ugy sem látogatod meg gyakran telkedet avvagy
Pásztoridat, hanem otthon időzöl: elannyira kedves
A hőslők bomlott seregén legelészni szemednek!”

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Jól van, apó; egyedül végetted jöttem is épen
Erre felé, hogy lássalak és őszinte szavadból
Értsem, vajjon anyám még házunknál-e; vagy immár
Tán más férfiu vette el, és az Odysseus ágya
Párnák szűke miatt rossz póknak fészke lön eddig.”

Szólott a kondás neki erre, becsületes ember:
„Sőt igen, ő folyvást nagy szivbékével időz még
Szép uri házában maig is; csakhogy keserűen
Telnek el éjei napjai a mindegyre sirónak.”

Igy szólván a réz dárdát átvette kezéből;
Az pedig a lak kő küszöbén egyszerre belépett.
Székhez igyekvőnek helyet engede atyja Odysseus.
De más részről Telemakhos tiltotta, s beszélett:

„Ülj, vendég; mi lelünk csárdánkban egyébből is ülni Széket; im, arra való ez az ember, hogy helyet adjon.”

Monda, s leült amaz; és most ennek alája harasztot Hintett a kondás, beterítvén bőrrel is; erre Ült le Odysseus urnak egyetlen gyermeke aztán. Majd süleményeket osztogatott tálakban eléjek Eumaeos, maradékaiból a tegnapi napnak; És a szatyrokban kenyeret szolgálja; kupáját Annakutána színig vegyelitvén mézizü borral, Végre leült szemközt nagyságos Odysseus urnak. Itt kiki a feladott eleséghez nyúla kezével. A mint éhők megcsilapult és szomjokat olták, Szólította kanász Eumaeost Telemakhos meg:

„Honnan, apó, neked a vendég? Ithakába miképen Hozták révészek? Kik lenni dicsekszenek ők is? Mert gyalog én csakugyan nem gondolom őt ide jöttek.”

A kinek Eumaeos kondás mondotta viszontag: „Gyermezem, én mindent igazán megvallok előtted. Ő maga téres Kretából származni dicsekszik, És hogy számtalan országon hajtotta keresztül Hosszu kalandja, imigy végezvén róla egy isten. Most thespróti hajósoktól illott ide hozzám A szállásra, kit én kezeidbe ajánlok ezennel. Tégy vele a mit akarsz; védenced lenni dicsekszik.”

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag: „Eumaeos, szavaid különös fájdalmasan esnek! Hogy fogadom házamba be a vendégeket illőn? Én még ifju vagyok, s kezeimben nincs bizodalمام Férfiúval feltenni, talán ostromlani készszel: Édes anyám elméje pedig két részre tűnődik, Nálam időzzön-e még s rendezze tovább is az udvart, Szégyelvén ura ágyát és a városi mende Mondát; vagy valamellyik akhivhoz menjen el, a ki Legderejobb hőslői között s legtöbb jegyet ígér. A vendégnek azonban, mert csárdádba vetődött, Szép kacagányt s köntöst juttasztok testi ruhául, Hozzá kétélű kardot, lábára sarúkat, Aztán elküldöm hova őt esze és szive húzza. Vagy, ha te jobb szereted, lásd őtet szívesen itten, Én pedig a számára ruházatot, ennivalókat Küldök; hogy téged s bojtáraidat ki ne éljen. A hőslő egyletbe ugyan bevegyülni világért Sem hagynám; netalán, mivel olly zabolátlan egyének, Bántani merjék őt; mi magamnak okozna keservet. Tenni pedig valamit sokak ellen, vajmi bajos még Próbált férfinak is; s ők nálam sokkal erősbek.”

A kinek így szólott nagyságos bajnok Odysseus: „Kedvesem, ám ha megengeditek szavatokba vegyülnöm, Vajmi felette nagyon vérzik szívem érteni, a mit

Hőslők által erőszakosan lakotokban üzenni
Mondotok, illyennek neked, érdemes ifju, dacodra!
Szólj, önként hódoltál meg nekik, avvagy az ország
Gyűlölt meg, valamelly istencsuda által igézve?
Vagy feleldre panaszasz, kik védelmiben ember
Bizni szokott, ha talán villongó háboru tör ki?
Vajha ez elmével még én illy ifju lehetnék,
Vagy nagyságos Odysseus urfia, vagy maga jőne
Vissza kalandjaiból - s lehet ehhez némi remény még -:
Már hiszen a fejemet vágná el akarki legott, ha
Laertesfi Odysseusnek házába teremvén
Nagy kárt nem tennék összes tömegében azoknak!
És ha viszontag erőt vennének rajtam, egyen sok,
Jobbitnám önnön házamban elesve letenni
Életemet, mint annyi cudart elnézni örökké,
Vendégek legyalázását és házi cselédnők
Illetlen hajhászatait fényes palotámban;
És a bor kimerítőit, kenyeremnek evését
Céltalan és botorul, sikerárva, mihaszna dologban!”

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Én, vendég, mindent igazán megvallok előtted.
Sem nem gyűlölt meg tömegestül engem az ország,
Sem nem vérfeleimre panaszklok, kikben az ember
Bizni szokott ha talán villongó háboru tör ki.
Mert Zeüs a mi családunkat ritkítani szokta.
Igy csak Laertest nemzé Akrisios, a mint
Laertes egyedül csak Odysseust, ez pedig engem
Egy magamat hagyta házánál, olly hasztalanul, hogy
Számptalan ellenség bizvást napol a mi lakunkban!
Mert valakik legfőbb uraságai a szigeteknek,
Dulikhion, Same és erdőkoszoruzta Zakynthnak,
És Ithakán valahány országos nádorok élnek,
Annyan hősölik a szülémet s dulkan a háznál.
Ő az utált nászon se nem ad ki, sem arra tökélni
El nem birja magát; míg azok szakadatlanul örlik
Házamat, a mint van nekem is végemre jutandók.
Mindez azonban az égi karok szent térdein álljon.
Ámde, apó, te siess szellemdús Penelopéhez,
Hírrel, hogy se bajom s megjöttem néki Pylosból.
Én itten maradok; ha bemonád híredet, ismét
Jőj ki. De ám az akhiv nemzetből senkinek erről
Nem kell tudnia; mert sok agyarkodik életem ellen.”

A kinek ily mondotta viszont kondás Eumaeos:
„Értem, hallom; az én szívemből szólasz egészen!
De ugyanis szólj és add értésemre továbbá,
Elránduljak-e a nyavalyás Laertes öreghez
E hírekkel egyuttal még? Ki eleddig Odysseust
Ugy gyászolva is, a háznak munkáira még csak
Nézett, és szolgálai között ett itt, ha megéhült:

Oh de mióta hajón eleveztél, ifju, Pylosba,
Többé azt mondják, nem eszik már és iszik akként,
Vagy néz a munkára; hanem szomorú sohajokban
Vesztegel, és megaszik bújában csontain a bőr.”

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Sajnos ugyan, hanem a búsongót hagyjuk ezuttal.
Mert a választás ha halandó emberen állna,
Édes atyám jöttét fognám választani első.
Hát hiradásod után jer vissza legottan, utána
A parlagra ne is menj el; de jelentsed anyámnak,
Hadd küldjön mielőbb titkon hozzája köréből
Sáfárnét, ki hirül adhatja az éltes öregnek.”

Monda, s kanászát elsürgette; ki vette sarúit,
És lábára fűzé, s ment a városba. Nem is lett
Rejtek Athena előtt kondás Eumaeos elúta,
De közelíte legott, néemberhez alakra hasonló,
Karcsuhoz és széphez, ki remek munkákat erényez.
Látva Odysseustól állott meg a csárdaküszöbnek
Elleniben; deli Telemakhos nem vette szemügyre,
Mert nem mindennek jelenik nyilván meg az isten:
Csak maga látta Odysseus, és az ebek, s nem ugatták,
Ámde vonítva legott szanaszét rezzentek az óltól.
Inte szemöldökivel Pallas: mit elérte Odysseus
Csárdái hosszú kerítésből a szabadba kimenvén,
Annak előtte megállt; kihez így kezdette az isten:

„Laertesfi, Zeüs kedvence, eszélyes Odysseus,
Semmi titok többé, de beszélj hamar össze fiaddal,
A hőslőkre veszélyt s romlást forralva miképen
Menjetek immár a városba: titóletek én sem
Lészek messze soká, zavaros viadalba szerelmes.”

Szólva megérintette arany vesszővel Athene;
Elsőben szép tiszta mezet bővölt vala s köntöst
Melle körül, és testet adott s ifjabbnak igézé:
Ismét szög leve és arcái kiszélesedének,
És kékfürtű szakál sűrűdött össze az állán.
Most el az istennő, ellenben terves Odysseus
A csárdába eredt. Elhült deli gyermeke rajta,
S félreszegezte szemét, nehogy isten volna, remegvén;
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igéssel:

„Másnak látszol egészen, vendég, hogy sem előbbed;
Más mezeid vannak, tested sem az akkori többé;
Isten vagy bizonyára, egy a mennybéli karokból!
Légy irgalmas azért, hogy kellemes áldozatokkal
S finom aranynyal tiszteljünk mindenha; kegyelmezz!”

Mond neki erre viszont nagyságos bajnok Odysseus:
„Nem vagyok én isten, ne hasonlits engem azokhoz;
Édes atyád vagyok, a ki után keserűen epedvén
Gyásznapokat láttál, bántatva rossz emberek által.”

Szólván megcsókolta fiát; a földre könyöcsepp

Gördült arcairol, mit ezig szorgalmasan őrzött.
Telemakhos pedig - ő ugyanis nem hitte, hogy atyja -
Ujabban felemelve szavát így monda viszontag:
„Oh nem atyám, nem Odysseus vagy, hanem isten ígéz meg
Engem ezekkel, hogy szívem még jobban epedjen!
Kész lehetetlenség illet cselekedni halandó
Férfinak, hacsak istenség szállván le az égből
Könnyeden ifjúvá vagy öreggké nem teszen embert.
Mert hisz imént is egy agg és rongyos férfin voltál;
Most pedig istennek látszol, mint a kik olympon!”

Szólta neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Telemakhos, nem kell már megjött édes atyádon
Sem bámulnod igen se pedig tünődni magadban;
Mert Ithakába ugyan soha sem jő másik Odysseus.
Én, ime én vagyok az, ki sokat szenvedve husz évek
Elforgása alatt, valahára hazámba vetődtem!
Harcos Athenáé e munka, ki engemet olyan
Emberré tett mint akará, mert győzi hatalma;
Egyszer koldúsok másává, egyszer ez ékes
Öltözetekkel feldíszített ifju személylyé.
Könnyű az istenségeknek, kik székei mennyben,
Mind felemelni dicsőn, mind földig alázni halandót.”

Igy végezve leült: fia Telemakhos pedig édes
Atyja nyakába borulván sírt és könnyeket ontott.
Mindkettőjükben siralomnak vágyai keltek.
Sírtak hangosan, és bővebben sas madaraknál
Vagy körmös keselyűeknél, mellyeknek elorzák
A pórok fiait, mielőtt szárnyokra kelének:
Olly keserű könyeket sírtak pilláik alatt ők.
És bizonyára siralmokban telt volna el a nap,
Ha egyszerre az ifjú meg nem kérdi az atyját:
„És Ithakába miféle hajón hoztak haza téged
A révészek, atyám? kik lenni dicsekszenek ők is?
Mert bizonyára gyalog nem tartalak én ide jötnék.”

Szólta neki erre viszont nagyságos bajnok Odysseus:
„Gyermekem, én mindent igazán megvallok előtted.
A híres phaeak révészek hoztanak, a kik
Mást is örömmel megvisznek, ha honokba vetődött;
És az evicke hajón alvót a légszinü nedven
Meghozván, Ithakára kitétek, ajándokul untig
Sok rezet és aranyat, s elegendő szőtt mezet adva;
Mellyek egy istennek barlangba helyezve kegyéből.
S most ide jöttem, Athene sugalmi által idézve,
Szörnyű halált tervezni veled gonosz elleneinknek.
Addsa tehát hiremül a hőslők udvari számát,
Hadd tudom én, hányan vannak mindössze s miféle
Emberek; és számot vetvén egyelőre magammal,
Lássuk, elég leszen-e mások segedelmei nélkül
Kettőnk nekik, avagy szétnézzünk némi segélyért.”

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Oh mindig hallottam, atyám, nagy híredet eddig,
Hogy kezeidre leventá vagy és tervekben eszélyes;
Ámde felette nagyot mondál: elszédülök! annyi
Válogatott haddal nem képes küzdeni kettő.
Mert a hőslő szám nem egy avvagy két tized ottben,
De sokkal tetemesb, a mint kitanulhatod ebből.
Dulikhionból ötvenkét kiszemelt nemes ifjú
Férfi, kiket hat szolga követ szorgalmas apródul;
Same legényeiből hőslő mindössze huszonnégy;
Száma Zakynthosból az akhivok hőseinek húsz;
Végre tizenkettő Ithakából, mind nemes ember:
Kikkel még hirnök Medon, aztán népszerű dalnok,
Meg hét szolgacséléd, jó vendégséghezi kukta.
Már ha ezekkel megverekednénk, annyival ennyen,
Bár igen is keserű ne legyen még rajtoki bosszúd!
Hát, ha talán valamelly párt jutna eszedbe, serényen
Nézz körül, a ki velünk szíves leszen állani ellent.”

Szólott neki erre viszont nagyságos bajnok Odysseus:
„Jó, illyent igen is nevezek; halljadsza s ítéld meg,
Vajjon elég-e nekünk maga Zeus atya s Pallas Athene
Védelmünkre, avagy még más bajtársra szoruljunk?”

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Jó bajtársak azok bizonyára, kiket te nevezteél,
Bár a fellegeken túl országolnak, hatalmas
Urai mind a mennyei mind a földi seregnek!”

Szólott neki erre viszont nagyságos bajnok Odysseus:
„Ők pedig éppen nem fognak kimaradni sokáig
A gyilkos harcból, mihelyest palotánkban Aresnek
Köztünk s a deli hőslők közt viadalmai folynak.
Hát te hasadtakor a fényes hajnalnak azonnal
Menj haza, s a hőslők szilaj osztályába vegyülj el;
Engemet ellenben bevisz a városba kanászunk
Később, egy nyomorú aggastyán s koldus alakban.
Már ha talán engem megbecstelenítenek, a te
Szíved csak türijön békével lenni bajomban;
Sőt ha kihurcolnak lábamnál fogva lakomból,
Vagy rám láncsáznak, csak eredj szenvedni nyugottan:
Ámde parancsoljad felhagyni az ostobasággal,
Nyájas igéket mondva nekik; kik azonban ezekre
Hajlani nem fognak, mert megjött iszonyu napjok.
S most egyebet mondok, mit tarts figyelemmel eszedben.
Majd ha tanácsos Athenének súgalma megíhlet,
Én intést adok a főmmel; mit gyorsan elértvén
A palotába levő minden hadi fegyvereket hordd
Egyszeriben fel ama belső tárházba, s rakásold
Rendbe; kegyes szóval nyugtasd azután meg az ifjú
Népet, elámítván, ha felőlők kérdeni fognak:
„A füstről letevém, miután nem is olyanok immár,

Mint Trojára menet teremünkben hagyta Odysseus
Úr, de bemocskolvák a tűznek gőzei által;
Sőt mi nagyobb, azt is felvillantotta az isten
Elmémben, netalán borosultan perleni kezdvén
Egymásban kárt tégyetek, és hőslés s lakomátok
Fertőztetve legyen; mivel önként von kezet a vas.’
Csak számunkra maraszsz egyedül két kardokat és két
Dárdát, két kezelő alkalmas vértet ökörből,
Hogy rájok rontván felkapkodhassuk, Athene
S gondviselő Zeustől amazok megigézve leendvén.
Még egyebet mondok, mit tarts figyelemmel eszedben.
Hogyha valóban az én fiam és véreimből eredt vagy,
Otthon Odysseusnek haza jöttét senki se tudja,
Ezt az egyet Laertes öreg se, s kanász Eumaeos,
Semmi cseléd, de ne még önnönmaga Penelope is.
Csak ketten, te meg én, nézzük ki az asszonyok elveit,
És a férfi cselédeket is hadd lássuk, ugyancsak
Fél-e közülök még valamellyik s tisztel-e minket,
Vagy nem ügyel többé tereád, de gyalázni merészel.”

Szólott néki viszont felséges magzata erre:
„Gondolom, édes atyám, fogod ismerhetni eléggé
Jellememet, hogy könnyelműség nem visel engem;
Részemről nyereségesnek nem látom azonban
Ezt ránk nézve; hanem te íteld bővebben, atyám, meg.
Mert nagy időbe kerül sorjába kísértetni őket,
Sarkokban járván, míg azoknak tábora folyvást
Dőzsöli a sok jószágot, nem tudva kimélést.
Én a némbereket ki ohajtom előre tanulnod,
Mellyek néznek alá s melyek büntetlenek; ámde
Férfiainkat nem kívánom alomrol alomra
Sort cirkálni, hanem legutóra marasztanod eztet,
Hogyha valóban adott valamelly jelt néked az isten.”

Mig ezek itt egymást illy szókkal váltogaták fel
Ketten, azonközben befutott az evicke hajó, melly
Telemakhost bajtársaival meghozta Pylosbol.
Ők miután a mélységes kikötőbe jutottak,
Barna hajójokkal száraz partokhoz eveztek;
A fegyvert elhordották a bátor apródok,
És az ajándékot Klytios házához emelték.
Ekkor hirnököt útaltak nagyságos Odysseus
Termibe, közlendőt szellemdús Penelopével,
Hogy fia Telemakhos kieredt a telkre, hajóját
A városba eveztetvén: netalán leveretve
Lelkében, szomorú könyeket pergetne az anyja.
És im a hirnök s a kondás összeakadtak,
Mindkettő azonegy hirrel meglepni az asszonyt.
Végre az istenféle király teremébe vegyülvén,
Szólott hirnök az udvari nők közepette először:
„Kedves szülötted megjött Ithakába, királyné!”

A kondás pedig elközelítvén Penelopéhez,
 Mindeneket tudatott vele, mint jó gyermeke hagyta;
 Végre parancsaiban miután hűségesen eljárta,
 Ott hagyván lakot és udvart sertésihez indult.
 A hőslők pedig elbúsultanak és leverettek.
 Hát kigyülnének az udvar nagy falazatai kívül,
 S a fényes kapunak telepedtek előtte le sorral.
 Kik közt Eurymakhos, Polybos fia, kezde beszélni:
 „Oh társak, de felette merész egy vállalatot vitt
 Telemakhos ki, mit én soha meg nem vallani hittem!
 Jertek, vontassunk egy legjobbféle hajót le,
 És révészeket ültessünk bele, kik tegyenek gyors
 Hirt amazinknak, hogy forduljanak izibe vissza.”
 Nem végezte szavát, mikor ímé Amphinomos hős
 Szétnézvén, a révbe hajót sejdíte s vitorlák
 Összebocsátóit, s evezőket férfi kezekben.
 S édesen elkaccantva magát szónokla középbe:
 „Semmi követséget, mivel ím a jámborok itthon;
 Vagy valamelly isten mondotta nekik meg, avagy tán
 Önmagok eszmélték, de nem érhatték be hajóját.”
 Így szólótára felállván mind a révbe siettek.
 Egyszeriben szárazra vonák ki hajójokat, aztán
 A fegyvert elhordották a bátor apródok.
 Majd gyűlésbe huzódának seregestül, egyetlen
 Ifjat avagy vénet sem eresztvén ülni közéjük.
 S Eupithes fia Antinoos felemelve szavát mond:
 „Oh de csudálatosan mentette meg isten ez embert!
 Napjában szakadatlanul egymást váltogató ő
 Űlt szellős fokokon kémlelve; s hogy a nap aláment,
 Éjenként soha sem háltunk a partokon, ámde
 Vizszinen uszkálván várók be az isteni hajnalt,
 Telemakhosnak elállva utát, hogy kézre kerültet
 Megrontsuk: s ime őt ezalatt haza hozta egy ördög!
 Most pedig immár itt tervezzünk gyászos enyésztet
 A fiunak, ki se hagyjuk siklani; mérthogy ez élve,
 Ugy gondolkodom én, mire sem mehet a dolog itten.
 Nékie tudnillik sok eszélye s tanácsa van immár,
 A nép szíve pedig nem igen vonzalmas irántunk.
 Jertek azért, mielőtt az akhivokat összehíreszli
 Közgyűlésre: mivel hanyagul nem szenvedí, a mint
 Én vélem, de kikel s el fogja panaszlani nekik,
 Milly ármányt forraltunk ellene, és be nem érők:
 A nép tényünket nem fogja dicsérni, ha hallja;
 Sőt bárcsak pórul mi ne járjunk és lakainkból
 Elkergettetvén idegen földekre ne jussunk.
 Jertek, előzzük meg; tegyük őt vagy parlagon avvagy
 Béutjában semmire, s osztózzunk meg az udvar
 Gazdag örökségén és birtokin, a lakot édes
 Anyjának hagyván és a neki férjül esőnek.

Hogyha pedig tervem nincs kedveitekre, hanem ti
Hagyni akarjátok, hogy örökségének örüljön:
Már ugy kellemetes javait helyt ülve csoporton
Ám ne együk többé, de kelengyét adva hazulról
Hőslögessen mindegyikünk; a hölgy pedig ahhoz
Menjen el a ki esik s legtöbbet ajánl neki jegyben.”

Igy szólott; amazok mindnyájan néma levének.
Nemzetes Amphinomos szavait felemelve azonban,
Nisos Aretiades nádornak gyermeke: a ki
Búzás és szénával gazdag Dulikhionnak
Hőslőit vezeté; s legjobban türte szaváért
Penelope maga is, miután esze s szíve helyén volt:
Ez felemelve szavát okosan mondotta középre:

„Oh bajtársaim, én nem akarnék Telemakhosnak
Véteni; rettenetes dolog ám fejedelmi családnak
Elvesztése! De kérdjünk meg legelőször egy istent:
És ha Zeüsnek örök törvénye helyesleni fogja,
Enmagam is megölöm mást is szorgalmazok arra;
Ámde ha ellenzik mennyben, cselekedni gonoszlom.”

Szólott Amphinomos; bevévék mindnyájan ígéit.
Felkerekedvén ekkor Odysseus termibe mentek;
Mellybe megérkezhén díszes trónokra nyugodtak.
Mást gondolt ezalatt szellemdús Penelopeia,
Elvetemült hőslői között láttatni személyét;
Mert érté a felházban fia nagy veszedelmet,
Hallva Medon jó himnóktól, ki kitudta az ármányt.
A palotába leindulót szobanői követték.
Némberek istennője derék hőslőihez érvén,
A remek épületű palotának szép küszöbénél
Álla meg, arca elé röppentvén fátyola báját;
És támadta meg Antinoost, s kifakadva beszélt:

„Antinoos, hamis és patvarszer, hisz tefelőled
Azt mondják Ithakán, legjobb vagy társaidék közt
Szóra s tanácsokban; te azonba koránse vagy ilyen!
Őrült, mért szükség forralnod Telemakhosnak
Szörnyü halált, és nem vétkelsz üldözni Zeüstol
Látott esdőket? Nem szentség ártani másnak.
Nem jut eszedbe, midőn hozzánk menekült vala nemződ,
A néptől félvén? melly rája felette haragvék,
Hogy Taphos országnak keveredve kalózával, ártott
A mivelünk egyezett népnek Thesprotia földén.
Elkészültek veszteni őt, kiszakítani szívét,
És sok kellemetes javait megfalni; de kiknek
Bár felbőszülteknek Odysseus ellenek állott.
Ennek eszed ma rutúl házát, hőslőd feleségét,
S öldöklőd gyerekét, engem pedig annyira kinzasz!
Ámde parancsolom, ódd magadat, tilts másokat ettől.”

Szólott Polybos fia Eurymakhos neki erre viszontag:
„Ikarios lánya, szellemdús Penelopeia,

Bizd rám; ilyeneken nem kell tűnődni szivednek!
Nincs olly férfi, nem is leszen, ámde ne is legyen, a ki
Telemakhos fiadat merné illetni kezével
Itt, míg én élek s a napnak sugara megsüt.
Mert kijelentem imé, mi pedig bizonyára úgy is lesz;
Egyszeriben hosszú dárdámat festi meg annak
Fekete vére: mivel dulvári Odysseus engem
Úri saját térdére vevén hajdanta nem egyszer,
Sültet adott kezeimbe s piros bort tarta felettem.
És így Telemakhos kedvesbem sokkal akarmelly
Férfiunál; hőslőktől azért rettegnie nem kell.
Istentőli halált, az igaz, mellőzni lehetlen.”

Igy szólott biztatva, holott maga vágyta halálát.
És ime Penelope feltermibe visszaeredvén
Akkéig siratá a kedves férjet Odysseust,
Mignem Athene szelíd álmot hullajta szemére.

A kondás pedig estefelé tért vissza Odysseus
S Telemakhoshoz, kik vacsorát hevenyeztének épen,
Eszendő sülőt áldozva: mi közben Athene
Elközelítvén Laertesfi Odysseus úrhoz,
Vesszővel megüté és átbűvölte öregnek,
Aztán rongyokat ölte reá: netalán Eumaeos
Látva megismerné, s szellemdús Penelopének
Egyszeriben hírül vigye és hallgatni ne győzzön.
A kit is elsőben szólított Telemakhos meg:

„Megjöttél, kondás; mi hír a városban? Ugyancsak
Visszaeveztek-e már leseikből a deli hőslők
Eddig? avagy tán még szakadatlanul útatam állják?”

Szólott néki ezekre viszont kondás Eumaeos:
„Nem vala gondom ezekről a városban alá fel
Kérdezkedni, hanem végezvén tisztemet, aztán
Csak mielőbb ismét ide visszasiettete szívem.
Összetalálkozván társidtol vélem utamban
A követ, ez mondá a dolgot anyádnak először.
Mást ennyit tudok, önszemeimmel messzire látva.
Hogy már a város föliben jöttem vala, Hermes
Csúcsáról egy evicke hajót láttam beevezni
A kikötőbe; nagyon sok férfiak ültenek ottben,
Melly vértékkel dárdákkal megrakva setétlett.
Én nekik ítélt, de valóban nem tudom, ők-e.”

Szolt; nevetett most Telemakhos szentséges egyéne,
Megvágván atyját szemivel, kikerülve a kondást.
Hogy pedig a bajon átestek s elkészüle étkök,
Megvacsoráltak, egyik sem látván szűket adagban.
Végre hogy éhők megcsilapult és szomjokat olták,
Ekkor az álom ajándékát élvezni feküdtek.

TIZENHETEDIK ÉNEK.

Városi út; kecskés; a hű kutya ismer urára.

Hogy pedig a hajnal feltetszett rózsakezével,
Szépséges saruit gyöngéd lábára kötöztén
Telemakhos, nagyságos Odysseus urfia, vette
Dárdáját, izmos jobbába szabályosan illőt,
És városba menendő a kondáshoz imigy szólt:
„Apjok, már én a városba megyek, hogy anyámék
Lássanak; úgy vélem tudnillik, nem hagy elébb fel
Árva siralmaival s az emésztő szívedezéssel,
Mig magamat nem lát. Néked pedig azt hagyom immár,
Hozd be szegény vendégedet a városba, hogy ételt,
Koldulgasson; adand ottan neki a ki akarja
Holmi cipót s leveket. Mert én még mindenegy embert
Nem vállalhatok el, magam is terhelve bajaktól.
A vendég, ha talán bosszankodik érte, magával
Vessen számot; mert én nyíltan szólani szoktam.”

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Kedvesem, itt tartatni magam sem ohajtok ezentul;
Koldúsnak jobb a városban mint a mezőkön
Élelmet koldulni; adand nekem a ki akarja.
De nem is arravaló volnék, hogy pusztai csárdán
Tartózkodva tegyem, mit az úr és gazda parancsol.
Menj csak; ez ember majd bevezet, kire hagyni szives vagy,
Hogyha előbb tüznél megfűtözöm és melegebb lesz.
Mert ezek a gúnyák iszonyú roszak; úgy lehet, a dér
Venne meg; a város, mondjátok, messzire fekszik.”

Mondá. Telemakhos hamar átvolt a küszöbön, nagy
Gyorsan elindulván; és a hőslökre roszt szőtt.
A ki midőn azután népes házokba jutott volt,
Dárdáját magas oszlophoz támasztani vitte,
Önmaga ellenben fényes teremébe belépett.
Első pillantotta meg őt Euryklea dajka,
Szőnyeggel huzván be az ékes trónokat épen;
S könyhullatva elébe futott: mind összegyülének
Bajnok Odysseusnek más szolgálói körében,
És főjét és két vállát csókdosva köszönték.
Jött palotájából szellemdús Penelope is,
Artemis és Aphrodite arany szépségivel arcán;
És könyhullatván megölelte szerette szülöttét,
Megcsókolta fejét, szeminek két drága világát,
És zokogó ajkkal mondá neki röpke szavakban:
„Megjössz, Telemakhos, jaj drága világom; azóta
Nem volt lelkemnek láthatni reménye, hogy édes
Nemződről loppal hirt venni Pylosba evezteél!

Jersze, beszéld el ugyan, mit láttál, mit nem utadban.”

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Édes anyám, ne fakaszsz engem siralomra, ne is dúld
Fel szívemet, szörnyű veszedelmeken általesettnek;
Inkább megmosdván és tiszta ruházatot öltvén
Felházadba siess tennen körnémbereiddel;
S kérve fogadkozzál valamennyi olympi karoknak,
Századot adni, ha Zeus boszut áll e dolgok üzőin.
Én gyűlésbe megyek, fényes palotánkba hivandó
A jövevényt, ki honomba kísért a tengeren engem;
A kit is istenmás feleimmel előre bocsáték,
Piraeosnak ajánlván, hogy házába vezetve
Látná szívesen és tisztelné, míg haza térek.”

Mondá; szárnyaltanok maradának amannak igéi.
A ki legott mosdván és tiszta ruházatot öltvén
Kérve fogadkozik a mennyek halhatlaninak, hogy
Századot ad, ha Zeüs boszut áll a dolgok üzőin.
Telemakhos pedig a fényes palotából elindult,
Dárdával keziben s két fürge kuvaszszal utána.
Isteni bájakkal hintette meg arcban Athene.
A gyűlésbe jövőn függött valamennyi akhiv szem.
Környüle a csapodár hőslők gyülekeztenek össze,
Kellemesen szólók, hanem elvesztére törekvők.
De ő a sűrű tömegektől félrevonultan,
Hol Mentor, Halitherses ült és Antiphos, a kik
Régtől hűséges bajtársai voltak atyáról,
Ott foga helyt; kik is őt mindenről sorra kikérdék.
Elközelített most daliás Piraeos, az ország
Gyűlésére vezetvén a vendéget; Odysseus
Gyermeke el nem fordult tőle, de állva fogadta:
A kit szólított Piraeos egyéne legelső:

„Telemakhos, küldjed házamhoz nőidet immár,
Hogy Menelaos ajándokait lakotokba emeljék.”

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Piraeos, nem tudni mikép szakad a mi ügyünknek
Vége. Ha a dölfös hőslők végtére megölvén
Engemet, a jószágaimon osztózni találnak;
Azt akarom, birjad te, avagy valamellyik ezekből:
Ha pedig én szerzek kárt és veszedelmet azoknak,
Akkor az örvendő palotáiba hozzad örömmel.”

Igy szólván szomorú vendégét ő haza vitte.
A mint a népes várnak teremébe jutottak,
Köntösiket díszes székek s trónokra helyezve
Tiszta medencékben hágdosván megmosakodtak.
Mégfürdetve pedig szobanőktől s kenve olajjal,
Hogy bojtos kacagányt és köntöst vettek azoktól,
A réz fürdőből kieredvén trónra nyugodtak.
Ekkor arany korsót hordozván házi cselédnő
Kézvizeket töltött az ezüst tálcára belőle

Mosni; gyalult asztalt helyezett nekik annak utána;
 Mellyre szemérmes sáfárnő kenyeret raka, s bőven
 Hordott ételeket, mindenből szívesen adván.
 Anyja pedig szemközt ült a terem ajtaja mellett
 Karszéken, finom fonalat pörgetve az orsón.
 Most kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.
 Végre hogy éhők megcsilapult és szomjokat olták,
 Szót szellemdús Penelope maga kezde legelső:
 „Úgy én, Telemakhos, feleredvén lakteremembe,
 Ágyba megyek, mindig kínosba szívemnek azóta
 És ázottba könnyemtől, hogy nagyságos Odysseus
 Troja alá elment Atreusnek gyermekivel; ha
 Nékem, mignem ama hetykék a házba bejöttek,
 Némi talán hallott hirt nem fogsz adni atyádnál.”
 Szólt Telemakhos neki módosan erre viszontag:
 „Ah szülém, mindent igazán megvallok előtted!
 Elmentünk Nestor néppásztorhoz Pylos ország
 Földre; ő szívesen látván palotáiban engem,
 Húzamosan szeretett, valamint apa szokta vidékről
 Nagy későn haza jött magzatját: úgy fogadott ez
 Engemet önmaga és jóságos gyermeki véle.
 Bajnok Odysseusról soha sem hallotta azonban,
 A mint mondja, de senkitől is maig, él-e avagy hal;
 De Menelaos Atrideshez lakedaemoni földre
 Küldött el lovain s szekerén, a dárdadicsőhöz.
 Itt látám argiv Helenét, ki miatt sokat állott
 Ilion és Argos hada Zeus végzése szerint ki.
 Megkérdezt azután hadnagy Menelaos Atrides,
 Mi szükség vezetett legyen engem spartai földre;
 A kinek én mindent igazán értéseül adtam.
 Felfogván azután a szót mondotta viszontag:
 „Oh hékám, bizonyára igen nagy férfiú ágyán
 Vágynak hálni, magok lelketlenek és pulya ifjak!
 De valamint imént ellett vemhéit oroszlán
 Barlangjába vivén menedékre az erdei szarvas;
 Hogyha, míg ő hegyeken és völgyeken át legelészik,
 Megtért e közben fekvére az otthonos állat,
 Mindkettőnek rettenetes véget vet: azonkép
 Rettenetes véget vet ezeknek is egykor Odysseus.
 Mert oh bárcsak, Zeus atya, Pallas Athene, Apollon,
 Ollyan alakban, mint a lesbosi szóvita mellett
 Felkelvén Philomelidest viadalra fogadta,
 S földhöz ütötte, hogy örvendett minden görög: akként
 Mérkőznék meg az elvetemült hőslőkkel Odysseus!
 Hisz keserű nász és rövid élet volna ma bérők.
 A mit már tőlem kérdeztél, megfelelelendem,
 Nem csalogatva s kitérőleg; hanem a miket egykor
 Nékem ama szóhú aggasztyán híremül ejtett,
 A szent tengeri lény, igazán elmondva előtted.

Ez vallotta, hogy egy szigeten keserűen epedni
 Láttá Kalypso nymphánál, ki is ötöt erővel
 Tartóztatja; s nem indulhat földre honának,
 Nem lévén kezügyébe hajó s bajtársai, kiktől
 Végre az ősz tenger széles hátára vitetnék.
 Így mondotta nekem hadnagy Menelaos Atrides.
 Ezt végeztem után indultam; jó szelet adtak
 Menny halhatlani, melly szaporán Ithakába röpített.”
 Így szólván anyjának igen megrázta kedélyét.
 Vágott közbe Theoklymenos most, istenes ember:
 „Laertesfi Odysseusnek kedves felesége,
 Az bizonyost nem tudhata; jer hallgass ki ma engem,
 Én igazán jósolni fogok s nem rejteni semmit.
 Tudja azért meg Zeus isten legelőre, s Odysseus
 Vendégasztala és szent tüzhelye, ahova jöttem,
 Hogy nagyságos Odysseus e balságokat érte
 Már szeretett országában járván avagy ülvén,
 A hőslők összes daliáira vészeket épít.
 Illy madarat sejdíték én az evicke hajóra
 Szállva; s legottan el is magyarázám Telemakhosnak.”
 Mond neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
 „Vajha beszéded igazsággá nőhetne, oh vendég;
 Akkoron ismernél te barátságomra, veendő
 Tőlem ajándékot, mellyért boldoglana minden!”
 Mig ezek itt egymást ekképen váltogaták fel,
 A hőslők ezalatt kapuján kül Odysseus urnak
 Majd tekejátékkal majd láncsavetéssel időztek
 A sima térszínen, hol előbb csapodárul enyelgtek.
 Végre midőn intett az idő étkezni, s bejöttek
 A barmok mindenfelül, üzve szokottaik által;
 Ekkor szóla Medon - tudnillik imez vala nekik
 Legkedvesb hirnők, s mindig velők a lakomában:
 „Jó uraim, miután eleget mulatott kiki bajjal,
 Térjetek a palotába, derék lakomához ülendők;
 Mert nem rossz végezni saját idejében az étket.”
 Mondá; szót fogadának azok, s felkelve bementek.
 A mint a várnak népes teremébe jutottak,
 Itt kacagányaikat székek s trónokra helyezvén,
 Nagy juhokat, hízott kecskéket ölének ebédül;
 Öltének ennek utána kövér süldőket is, aztán
 Parlagi tulkot. Ezenközben nagyságos Odysseus
 És kondása bekészült a városba mezőről;
 S kezdé a kondás legelőre, becsületes ember:
 „Már, vendég, miután még a városba ma kívánsz
 Elbúcsuzni, miképen uram rendelte; igazság,
 Én örömet megtartnálak tanyaörömmel itten:
 Tartok azonban tőle, nehogy megszidjon utóbb is
 Érte; pedig de igen metszők a gazda szidalmi!
 Jersze tehát, menjünk; tudnillik legjava eltelt

A napnak; tán hús is lesz rád nézve az este.”

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Értem, hallom; az én szívemből szólasz egészen.
Menjünk, ámde te járj kalaúzul mindig előre.
Adjsa csak egy botot a kezeimbe, ha volna körötted,
Mankóul, mert síkosnak mondjátok az utat.”

Igy szólván hátára veté illetlen iszákját,
Folt hátán foltost, mellyen heveder vala szíjbol;
Eumaeos pedig a kívánt botot adta kezébe.
Indultak. Tanyaőrül ebek s a hátramaradt más
Pásztorok álltak helyt, míg urát városba vezette
Az, vén koldús embernek képében erősen
Mankózót, ki silány kankót hord testi ruhául.

A mint a röges úton előre haladva közelgtek
Volt a városhoz, s a szépcsorgásu kikámvált
Kútnál járanak, mellyből a honfiak ittak:
Mellyet előbb Ithakos meg Neritos ása s Polyktor;
Környékén pedig égerfák vizenyős lapon élő
Berke virult, az emelt sziklákon alára hideg viz
Zúgott, s legfölül nymphák oltára helyezve
Díszelgett, hol az útas nép áldozni megállott:
E helyen érte utó őket Doliosfi Melantheus,
Kecskéket hajtván, nyájának válogatottit,
A hóslők lakmáira, két bojtárral utána.
És látván ezeket kigunyolta, gyalázatos és csúf
Módra szutyongatván, hogy Odysseus lelke kigyúladt:

„De itt már csakugyan gyávának gyáva vezére!
Milly jól összekerít párt párral mindig az isten!
Na s aztán hova hurcolod e hasat, oh fene kondás,
Zsémbes koldusodat, fertelmét a lakomának?
A ki sok ajtónak ragaszához vetve zsurolja
Vállait egy szeletért, s nem háromb vagy pedig üstért:
Kit ha te átadnál tanyaőrül énnekem, avvagy
Ólat sepreni és gödölyéknek hordani lombot,
Meglátnád, mi derék combot hizlalna savómon.
Minthogy azonban ebül vagy on elszoktatva, világért
Sem lesz kedve nehéz munkára, de kéregetőleg
Kuncsorog a nép közt, ha ki adna puruttya belébe.
És most megmondom kereken, mi bizonynyal ugy is lesz:
Ha nagyságos Odysseusnek palotáiba feljő,
Már hisz elég ember keziből koponyája körében
Szállongó zsámoly horzsolja rossz oldala bőrét!”

Igy szólván, mikor elhaladott mellette, csipőjét
Megrúgá gonoszul: noha nem vethette ki őtet
Utjából, hanem állt vala rendületlen. Odysseus
Tűnődék, rárontva legott agyonüsse botával,
Vagy hogy megkapván a földhöz vágja-e fővel.
Türt és mérsékelte hevét; de kanász Eumaeos
Összeveszett vele, és kezeit felemelve imázott:

„Csermelyi szűz Nymphák, Zeus lányi, ha nektek Odysseus
Valaha bárány és gidacombokat égete, hájjal
Béteregetve fölül; cselekedjétek meg imámra,
Hogy jöjön haza ő és hozza közinkbe az isten!
Mert hiszen a te dagályaidat lelohasztani fogná,
Mellyekkel helykén a széles városon által
Jársz kelsz; aztán meg rossz pásztor rontja a marhát!”

Szólt neki erre viszontag kecskék bácsa Melantheus:
„Oh hékám, mit nem fecsegett ez okos kutya nékem!
Kit még én egy deszka hajón Ithakából utóbb is
Messze viszek, hogy többítsem jószágimat árán.
Bárcsak Telemakhost lőné meg tegzes Apollon
Ugy a háznál, vagy buktatnák a deli hőslők,
Mint elveszve Odysseustek hazanapja örökre!”

Szólva magokra hagyá a csak ballagva menőket;
És mivel elsietett, szaporán ura házahoz érvén,
Egyszeriben beeredt, s a hőslők közt települt le,
Eurymakhossal szembe, mivel kedvelte leginkább;
S a felszolgáló inasok húst adtanak egyben
Néki, szemérmes sáfárné ellenbe kenyérrel
Szolgált. Elközelíte azonban Odysseus úr is
És kondása, s megállottak vala: és ime harsány
Lantnesz üté meg; mert épen szép dalt vezetett be
Phemios. Itt megfogva kezét mondotta kanásznak:

„Ez leszen, oh Eumaeos, Odysseus háza bizonynyal:
Könnyen elismerszik többek közepette is: imé
Egyből másik emelkedik, és tág udvara fallal
S rácsokkal bekerítve; hatalmas szárnykapuk állnak
Rajta. Ezen csakugyan nem fogna ki könnyen az ember.
Sejdítem, bennette sokan gyülekeztenek össze
Vig lakomára, mivel szaga illatoz és gyönyörű lant
Harsog, mit lakomához adott társul az ur isten.”

Szólott néki viszont kondás Eumaeos ezekre:
„Ám kitaláltad, mert hisz egyébként sem vagy okatlan;
De immár lássuk, hogyan és mint leszen ezentul.
Vagy te eredj a mennyezetes palotába először,
És keveredj a hőslőkhöz, s hagyj engemet ittkint;
Vagy ha amúgy tetszik, te maradj, és én megyek első.
Csak ne soká késsél, netalán kívül érjenek, aztán
Meghajigáljanak és elverjenek; erre figyelmezz.”

Szólt neki erre viszont nagyságos bajnok Odysseus:
„Értem, hallom; az én szívemből szólasz egészen.
Csak te eredj be legelsőben; majd én kívül állok,
Ütlegek és vereségekben nem holmi tudatlan.
Edzve az én lelkem, miután sokféle vitákat
Láttam tengeren és hadban; hadd jöjön ez is már.
Tudnillik lehetetlenség eldugni mohó és
Bomlott hast, mely annyi veszélybe keríti az embert!
Ennek gyártatnak végette az égszinű tenger

Sik hátára hajók, kárául az elleneseknek.”

Mig ezek itt egymást ekképen váltogaták fel,
Im felütötte fejét s füleit nagyságos Odysseus
Ott fekvő ebe argos: melly táplálva s nevelve
Általa volt egykor, noha nem használva is, harcra
Kellvén mennie Troja alá. Eleinten az ifjak
Csak ki-kivitték szarvasok és zergékre, nyulakra;
Most pedig elhanyagolva feküdt, ura távollévén,
A tulok és öszvértrágyában, melly kupacon volt
Kivül az ajtónál, mig végre Odysseus urnak
Béresi a széles teleket zsírozni kihordák.
Itt feküdt ekkor kulláncscsal teljesen argos.
Most hogy sejdíté közelében lenni Odysseust,
Megcsóválta ugyan farkát s füleit lekonyítá,
Ámde saját gazdájához nem futhata többé;
A ki amarra tekintve könyet törölt ki szeméből,
Rejtve kanászátol; kihez így mondotta legottan:
„Oh kondás, ez ebet trágyán heverészni csudálom;
A melly csínos ugyan termetre, de nem tudom, ilyen
Szép létére hasonlókép gyors volt-e szaladni;
Vagy csak amollyan, mint a millyent asztalebül tart
Némelly gazda, s hatalmas urak pompára nevelnek.”

Szólott néki viszont kondás Eumaeos ezekre:
„Ugy vagy, a távol meghalt uraság ebe volt ez!
Ha ma is olyan volna egész termetre s alakra,
Mint Trojára menet házána hagyta Odysseus,
Egybe tapasztalnád erejét és fürge szökésit:
Mert meg nem szabadult mély rengetegeken előre
A vad pára, ha egyszer látá; olly nyomozó volt.
Most már itt nyomorog, miután urasága vidéken
Elhalt, nem bánván többé vele a heverő nők.
Házi cseléd ugyanis, ha urát sarkába nem érzi,
Már azután többé igazán nem végezi dolgát!
Mert mennydörgő Zeus elvette felényi erényét
Embernek, kit szolgáltság munkáira sorsol.”

Igy végezve bement népes palotába legottan;
És egyenest az erős hőslőknek tarta köréhez.
Argos ebet pedig egyszeriben meglepte halála,
Hogy húsz évek után megpillantotta Odysseust.

A palotába vegyült jó kondás Telemakhosnak
Tünt legelőre szemébe; ki mindjárt intve, magához
Szólította: körülnézván az, felkapa rögtön
Egy heverő széket, hol hentes férfiú ült, most
Húsakat osztogató a hőslő rendnek ebédül:
Eztet kapta fel, és áthelyzé Telemakhosnak
Asztala elleniben; a mellyre leültek azonnal
Részt tön az asztalnok, s kenyeret húzott ki szatyorból.

Ennek utána pedig maga jött nagyságos Odysseus,
Némelly vén s nyavalyás koldúsnak képiben, izmos

Bottal gyámitkozva, szegényes testi ruhában:
 S a teremajtónak körös küszöbén belül ült le,
 Megtámaszkodván ciprusfa ragaszhoz, az ácsnak
 Művéhez hajdan, ki szabályhoz mérve remeklé.
 Telemakhos magához szólítván küldte kanászát,
 Egy kenyeret vévén a nagy szépségű szatyorból,
 És húst, a mennyit kezivel markolhata, s mondá:
 „Vidd ezeket, s add a vendégnek; mondd neki aztán,
 Járja el a hőslő urakat koldulva sorában;
 Mert nem jó a koldúsnak, ha szemérmetes ember.”
 Szólott; értve parancsát jó Eumaeos elindult;
 És közelítve felé mondá neki röpke szavakban:
 „Telemakhos küldötte, öreg; s mondatja, hogy aztán
 Járjad el a hőslő urakat koldulva sorában;
 Mert nem jó a koldúsnak, ha szemérmetes ember.”
 Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Istenem, áldd meg Telemakhost, ha világon egy embert
 Áldottál valaha; s add meg neki, mit szive óhajt!”
 Szólván két kézzel fogadá, és lába elébe
 Tette le, illetlen koldústáskája fölében.
 Ett azután, míg a dalnok szép éneke hangzott.
 A mire elkölté, amaz is befejezte zenéjét.
 S míg a hőslők ott tomboltak, Pallas Athene
 Laertesfi Odysseusnek közelébe teremvén,
 Szorgalmazta, cipókat gyűjteni a deli hőslők
 Rendeitől és látni, ki jó ki goromba közöttök;
 Bár veszedelmétől így sem volt senkit ovandó.
 És oda sompolygott jobbról hozzájuk egyenként,
 Mindenüvé nyujtván kezeit, mint régen így élő.
 Szánakozólag adának azok s meglepve csodálák,
 Egymástól kérdezkedvén, ki s honnan eredne.
 Itt felemelte szavát a kecskék bácsa Melantheus:
 „Halljunk szót tőlem, nagyméltóságu királyné
 Hősei; én ezelőtt, úgy tetszik, láttam ez embert:
 Ugy vagyon, a kondás vezeté őt a palotába;
 De ki legyen vagy honnan ered, nincs tudva előttem.”
 Szólt, s támadta legott a kondást Antinoos meg:
 „Nos, híres kondás, hát aztán mért hozod eztet
 A városba? Nem untig elég sok kóbor, unalmas
 Koldúsunk van-e itt, fertelmei a lakomának?
 Hisz te magad zsémbelsz, hogy urad jószágait az itten
 Veszteglők megeszik; s most még ezt kelle behínod?”
 Szólott néki viszont kondás Eumaeos ezekre:
 „Bármilyen derék vagy is, Antinoos, nem helyre beszélész.
 Mert ugyanis ki megyen vendéget híni vidékre
 Önmaga, mást azokon kívül, kik népi művészek,
 Jóslót vagy nyavalyák gyógyászát vagy pedig ácsot,
 És lantost, ki zenéjével vidítani termett?
 Mert ez hivatalos faj akarhol az emberi nemnél.

Koldúst ellenben pusztítani senki se hína.
Haj de te legroszabb vagy örökké társaidék közt
Laertesfi cselédeihez; s hozzám hogy! Azonban
Én nem bánom, míg szellemdús Penelopeia
A háznál vagyon és életben Telemakhos hős.”

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Hallga; nekem szavakat nem fogsz szaporítani ezzel;
Antinoos megszokta erős igéssel örökké
Vagdalkozni, de másokat is bősztíteni arra.”

Szolt; és Antinooshoz fordula röpke szavakkal:
„Antinoos, gyönyörűn, de egészen atyául ügyelsz rám,
A ki erőszakosan kiveretni parancsolod illy nagy
Szóval házam vendégét; mitől ójon az isten!
Nyujts neki bár valamit, nem bánom, sőt magam intlek;
Nincsen ezért mit anyámtól félned, sem pedig a ház
Szolga cselédeitől, kik Odysseus dolgait úzik.
Téged azonban nem táplál illy lélek; előbb fogsz
Táplálkozni frisen te magad, mint adni szegénynek.”

Antinoos pedig így szólott neki erre viszontag:
„Fenszavu Telemakhos, korlátlan szellemű, hogy szólsz?
Ha neki mindegyik hőslő ennyit nyujtana rendre,
Három hónapokig sem fogna kibúni hazulról.”

Igy szólván lekapott, s a szép asztalnak alóla
Zsámolyt villantott vala fel, hol lábai nyugtak.
Többi pedig valamennyi adott. Megrakva iszákját
Húsakkal s kenyerekkel, mármár visszamenendő
Volt küszöbére Odysseus úr, kóstolni az ingyent:
Ámde megállott még, és szólott Antinooshoz:

„Kedvesem, adj; hiszen én nem a legrosszabbik akhivnak,
Sőt legjobbnak, mert fejedelmi családnak, itéllek;
Néked azért étket jobban kell sokkal ezeknél
Nyujtanod, és én a földön hirdetve dicsérlek.
Mert egykor magam is dús házban boldog idöket
Láttam, hogyha nemem valamellyike, s szívesen adtam
Bármilyen szegény koldús embernek, akármibe szükkült;
Számptalanul sok szolgálaim, s minden vala bőven,
Mikből jól élnek s dúsgazdag néven hivatnak.
De Zeüs elfogyatá mindezt, minthogy neki tetszett;
A ki kalózokkal menetett el húzamos útra
Aegyptoszba, hogy ott megleljem vesztemet. A mint
Aegyptosz folyamán állnék meg evicke hajómmal,
Egyszeriben kedves bajtársaimékra parancslék,
Vesztteg lenni hajóinknál s örködni köröttök,
Kémeket útalván a szellős szemlefokokra.
De azok engedvén vágyiknak s ösztöneiktől
Hajtva, hamar dulták Aegyptosz népének áldott
Telkeit; asszonyikat, csecsemőiket elragadozták,
Önmagukat leölék: zajok a városba behallott.
A lármára legott hajnalban jött az igen sok

Nép; lovagok, gyalogok lepték a hosszú mezőket,
És ragyogó érc fegyverek. Ekkor mennykövező Zeus
Gyáva futást hintett feleim közepére; nem is tűrt
Senkiek állani szembe, mivel mindenhol ölés volt.
Fegyverek éle sokat vagdalt agyon, élve vitettek
Többiek rabságra, hogy ott dolgozzanak holtig.
Engemet ellenben Kyprosban eladtak az ott járt
Isides Dmetornak, ama honbéli királynak;
Honnan imént ide érkeztem vala ügyefogyottan.”

Mondá nemzetes Antinoos neki erre viszontag:
„Melly ördög hurcolta közénk ezen asztali átkot?
Hallod-e, mellőlem csakugyan tisztulj ki középre,
Hogy keserű Aegyptost és Kyprost ne tapasztalj;
Annyira szemtelen és arcátlan koldus egyén vagy!
Sorra kerülsz ezeken, kiknek mindnyája mohóul
Kész adakozni; igen, mert hisz se baj és mesterség
Szórniok a másét, miután halmazban előtök!”

Szolt neki visszamenet tervekben gazdag Odysseus:
„Oh hékám, teneked színhez hát nem juta szív is!
Koldúsnak te bizony házadnál a magadébol
Sót sem juttatnál, ki nekem de csak egy falatot sem
Bírsz a máséból, ámbár halmazva előtéd.”

Szólott; Antinoos még jobban fortyana most fel,
S vágván meg szemivel mondá neki röpke szavakban:

„Most már nem szépen vélnélek az úri teremben
Visszamenendőnek, ki magadnak gúnyokat engedsz!”

Szólta után zsámolyt kapván jobb vállba dobá őt,
Hátul vállcsúcson: de Odysseus álla szilárdul,
Mint kőszikla, nem is rendíté Antinoos meg;
Csak halkán csóválta fejét s örvényeaze rosszat.
Visszaeredvén most küszöbére leült; elejébe
Helyzé a tele táskát, és mondotta középre:

„Halljunk szót tőlem, nagyméltóságu királyné
Hősei, hadd mondom ki előttetek a mi szümön van!
Nem baj az, épen nem keseritheti férfi kedélyét,
Hogyha saját jószága, teszem juha s ökrei mellett
Harcoltában esett szenvednie ütleget olykor.
De engem nemes Antinoosnak egyéne puruttya
És bomlott hasamért bántott, melly sokra visz embert.
Ha koldúsnak azért jó istene s átkai vannak,
Antinoost lakodalma előtt vigye földbe halála!”

Eupithes fia Antinoos pedig erre viszontag:
„Ember, egyél s ülj veszteg, avagy menj máshova innen,
Hogy szádért kezeid s lábadnál fogva ne huzzon
Téged az ifjúság, és mindened összezuzassék!”

Szolt; de barátainak mindnyája neheztele rája;
És felemelve szavát mondá egy hetyke levanta:

„Antinoos, kár volt a szegény koldúsra hajitnod;
Bomlott, hát ha egyik halhatlan az égi karokból!

Mert hisz az istenek átalakulván minden utassá,
Vándor képében járják a városokat be,
Szemmel tartva rossz és jó tettet az emberi nemnek.”

Szoltanak a hőslők, de amaz nem hajta szavokra.
Telemakhosnak végtelenül fájt volt ugyan a nagy
Bántalom, ámde könnyűt a földre nem ejte szeméből;
Csak halkán csóválta fejét s örvényezze rosszat.
Sejdítvén az ütést szellemdús Penelopeia
A palotában, némbérihez mondotta középre:

„Bár így lőne agyon magadat kézives Apollon!”
A kinek Eurynome sáfárné monda viszontag:

„Hogyha cselédnőid szives átkán állna, királyné,
Széptrónú hajnalt nem látna csak egy sem ezekből!”

Szolt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Dajka, utálatosak mindnyájan, mert rosszak egyig,
De nemes Antinoos főképen poklos egy ember.
Némi szegény vendég tévedt be az úri terembe
Koldulgatni, mivel sanyarú szükségei készitik;
S míg a többiek adtanak és tettek neki bőven,
Addig ez őt a zsámolylyal vállcsúcsba hajítja.”

Ő így váltogatott a pamlagon ülve beszédet
Hölgy népével. Azonban evéshez látá Odysseus.
Majd jó Eumaeost szólítván monda az asszony:

„Jó Eumaeos, eredj, hídd a vendéget elejbém,
Hadd váltok vele szót és kérdek tőle egyet mást,
Nem hallotta hírét nagyságos Odysseus urnak,
Vagy tán látta magát; úgy tetszik sokfele járt kelt.”

Szólott neki viszont kondás Eumaeos ezekre:
„Bárcsak hallgatnának az emberek, asszonyom; olyan
Szépet tudna beszélni, hogy megigézne akárkit.
Három egész éjjel három nap tartogatám őt
A csárdán, mivel énhozzám meneküle hajórol;
Még sem győzte kalandjait elmagyarázni egészen.
És valamint néznek lantost, ki az istenek adták
Énekek gyönyörűn elbájolhatja az embert,
A kit unatlanul ég kiki hallgathatni: azonkép
Igézett meg ez is nálam mulatásakor engem.
Emlegeté, hogy Odysseusnak vendége apáról,
S hogy Kretából ered, hol Minos nemzete fénylik;
Onnan jött ide most nyomoroktól hajtva, lakodban
Koldulgatni. Beszéli tovább, hallotta Odysseust
A boldog nemzet mellett Thesprotia földén
Élni, s tömör jószággal együtt igyekezni honába.”

Szolt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Menj és hídd nekem őt; hadd hallom tőle magátol.
Ám enyelegjenek a hőslők vagy kívül az ajtón
Vagy pedig a házban, miután magokat vigan érzik;
Mert hiszen önjavaik csorbátlanul állanak otthon,
Ételeik s boraik, csak háziak által emészelve.

Ők igenis, folyvást e ház palotáiban ülvén,
Tulkokat ölve, juhok sokaságát és hizodalmas
Kecskéket, dőzsölnek; utána derűre borúra
Isszák a lángbort; mi apad: mert férfiú nincsen,
Millyen Odysseus volt, az erőszakok utjait állni.
Jőne Odysseus ur, csak térne szerette honába,
Bezzeg az ármányos népen boszut állna fiastul.”

Monda. Nagyot tüsszentett Telemakhos, körül a ház
Megkondúla belé; szép Penelopeia mosolygott,
És sürgette legott Eumaeost röpke szavakkal:

„Menj nekem, egyszeriben hídd a vendéget elejbém;
Nem látod fiamat, mi nagyot tüsszente szavamra?
Épen azért se legyen bármellyik az udvari hőslők
Közt vészmentes, egyik se kerülje ki szörnyü halálát!
És ime én egyebet mondok, jól tartsad eszedben;
Ha igazán látom mindenkép szólani ötet,
Szép kacagányt s köntöst adatok neki testi ruhául.”

Szóla; derék kondás meghallva parancsait elment,
És közelébe jövéen mondá neki röpke szavakkal:

„Vándor apó, hívat szellemdús Penelopeia,
Telemakhos szüléje; mivel tudakozni szeretne
Holmit férje felől, noha sok gyötrelmei vannak.
S ha igazán látand mindenkép szólani téged,
Szép kacagányt s köntöst adatand rád, a mi is első
Szükséged; hasadat majd annak utána kitartod
Már csak amúgy koldulva is; ad neked, a ki akarja.”

Szólt neki erre viszont nagyságos bajnok Odysseus:
„Én, Eumaeos, igaz hirrel lepném meg ezennel
Ikarios lányát, szellemdús Penelopeiát,
Mert jól ismerem ötet, együtt küzdvén vele mindig;
Félek azonba dagályától hőslőinek, a kik
Vétkes erőszaka s bűnei a vas egekbe kiátlanak.
Mostan is a háznál, hogy semmi gonoszban utó nem
Érettet hajigálással megsérte ez ember,
Sem maga Telemakhos nem kelt fel tiltani sem más.
Mostan azért, ámbár siet, a palotába maraszszad
Veszteg Penelopét, meddig le nem áldozik a nap:
Akkor kérdezzen ki urának sorsa felől majd,
A tüzhöz közelebb ültetvén, minthogy igen rossz
Kankóm van; tudod azt te, kihez legelőre vetődtem.”

Szólott; Eumaeos, hogy hallá szózatit, elment.
A küszöbön bejövőt szolítá őt meg az asszony:
„Nem hozod, Eumaeos? mi jutott a vándor eszébe?
Tán valakit retteg? vagy ugy-e, szégyenkezik úri
Házunknál? Nem jó koldus, ki szemérmetes ember!”

A kinek így mondotta viszont kondás Eumaeos:
„Olyan helyre beszél, hogy akarki helyesleni fogná.
Ő bántalmaitol tart ennek a hetyke seregnek.
Várat azért téged, meddig le nem áldozik a nap.

És igazán sokkal jobb is leszen, asszonyom, öt
Négy szem közt tudakoznod avagy vele szóba eredned.”

A kinek erre viszont szellemdús Penelopeia:
„E jövevény nem eszélytelenül számolgat, akárki.
Mert igazán az egész földön nem létezik illy több
Elvetemült, ármányok után járó sereg ember!”

Imigy szólta után Eumaeos visszahuzódott
A deli hőslőkhöz, miután elvégeze mindent;
És mond Telemakhosnak azonnal röpke szavakkal,
Hozzá hajtva fejét, hogy igéit senki se hallja:

„Kedvesem, én már a disznót megyek őrzeni, a te
Jószágod s enyimet; te meg itt mindenre vigyázz fel.
Őrizzed legelőbb magadat, s gondod legyen arra,
Hogy se bajod se legyen; sok akhiv leskődik utánad!
Verje meg őket Zeus, mielőtt kárunkra lehettek!”

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Jól van, apó; csak eredj el hát, uzsonázva először,
S holnap jer be megint és hozz jó ölnivalókat;
Isten gondja leszen meg enyém a többi lakunkban.”

Szól; Eumaeos most a székre leült vala ismét.
Igy elegendőleg jóllakván étel itallal,
Visszaeredt sertéseihez, teledes tele hagyván
Udvart vendéggel s lakot: a kik lejtve dalolva
Vígadozának együtt, közelítvén rájuk az alkony.

TIZENNYOLCADIK ÉNEK.

Iros Odysseusszel párvi; hőslői kelengyék.

Egy házló koldús jöve közbe, ki kéregetőleg
Ácsorgott fel alá Ithakában, potrohos ember,
Kész az evéshez iváshoz széles kedvig, azonban
Még sem erős vagy inas, noha nagy szál férfit szemre.
A neve Arnaeos, miután születésekor eztet
Adta fel anyja; de Irosnak nevezék el az ifjú
Hőslők, mert eljárt izenettel akarhova küldék.
Imez közbejövén kiüzé házából Odysseust,
És támadva meg így mondá neki röpke szavakban:
„Félre küszöbötől, öreg, netalán lábfogva huzassál,
Nem látod, hogy a vendégek mindnyája kacsingat
Rám, s kicepelni tanít? noha én átallom ugyancsak.
Félre tehát, netalán kezeinkkel döntsük el a pert.”

Vágva meg ezt szemivel mondá neki terves Odysseus:
„Ördögös, neked itt sem szólva se téve nem ártok,
Sem nem irigylem akarmennyit nyujtandanak; elfér
E küszöbön mind a kettőnk. Nem kellene bánnod
A másét tőlem; gondolnám csak te is olyan
Koldús vagy mint én, mig az áldást istenek adják.
Kézre pedig ne igen szaporán hivogass ki, nehogy még
Megharagíts, s noha vén, véressé gyúrjam utóbb is
Melledet és szádat: már aztán holnap erősen
Békém lenne; mivel nem gondolnálak Odysseus
Termibe visszajövendőnek soha második izben.”

A kinek Iros felpattanván szóla viszontag:
„Oh hékám, be pörögve beszél e csúnya falánk has,
Mint kuckói dadák; kit ugyan, hahogy épen akarnám,
Ugy pofon üthetnék hogy mindjárt földre potyogna
Állkapcájából foga, mint disznónak a kárban!
Nossza övezkedjél, hadd lássák ütközetünket
Mindezek; ifjabbal merhetnél még te kikötni?”

Mig ezek a magas ajtónak taposott küszöbénél
Illyen esennen hurcolták meg szóval egy a másat,
Sejté bennöket Antinoosnak híres egyéne,
S édesen elkaccantva magát mondotta középre:
„Társaim, illyet ugyan nem láttatok életetekben;
Jéh mi mulatságot hozza e teremekbe az isten!
A vendég s Iros veszekedvén kézviadalra
Unszolják egymást; koccantsuk bennöket össze!”

Szóla. Barátainak valamennyre kacagva felugrált;
És a két rongyos koldús körül összegyűrűzván,
Eupithes fia Antinoos mondotta középre:

„Halljunk szót, valamit mondok, hőslő uraságok!

Ép tűzön e két kecskehasak; vacsorára tevők fel
Sütni magunknak, zsirral meg vérrel tele töltve:
Mellyikek a harcon győz és leteendi vitézét,
Keljen fel, válaszsza ki és vigye a neki tetszőt.
Ez mindenha velünk fog már lakomázni, kivüle
Senki egyéb koldúst nem eresztvénk e palotába.”

Szólott Antinoos, tetszett bajtársinak a szó.
Kikhez most ravaszul tervekben gazdag Odysseus:
„Édeseim, lehetetlen ugyan fiatallal öregnek
Tűznie össze, kit olly bajak ostromlottak; azonban
Rosz hasam unszol rá, hogy megdermeszsen az ütleget!
De nekem ám szentül esküdjete arra előbb meg,
Hogy valamellyitek Irosnak kedvezve nem üt le
Vastag karjaival, s ejt pajkosan ennek alája.”

Szóla; megesküdtek valamennyen, mint követelte.
Monda azonban Telemakhos szentséges egyéne:
„Vendég, már ha szived vagy hősi kedélyed ez ellen
Bajra hevít, csak kelj ki s ne félj a többi akhivtól
Semmit is; az sokkal fog küzdeni, a ki megillet.
Én vagyok itt a gazda, s helyesli is Eurymakhos meg
Antinoos, kiknek mindketteje módosan érez.”

Monda. Helyeslették vatemennyen. Odysseus immár
Ágyékát környülővezé rongyokkal: előtűnt
A tetemes szép comb, és széles válla s hatalmas
Melle; tovább kifitult izmos két karja: de Pallas
Elközelítvén még nevelé a nemzeti pásztort.
A hőslők mindnyája igen hüledezve csudálá.
És mondotta közöttök egy a másakra tekintve:

„Iros aligha igen pórul nem jár ma dacával;
Nézzed elernyedt rongyaiból mi csipőt mutat a vén!”

Szóltanak; Irosnak gonoszúl elhamvada kedve:
Mégis előhozván felövezték ötet erővel
A szolgálk; nagy teste körül mind reszke a hús.
S Antinoos felpattanván hurogatta le, s mondá:
„Már most, hetyke, bizony sokkal jobb volna nem élned,
Hogyha valóban félsz és rettegsz ettől az aggott
Embertől, kit igen legyalázott bűja is eddig.
És én megmondom kereken, mi bizonynyal úgy is lesz:
Ha leteszen s kifog ez rajtad diadalmas erővel,
Barna hajóra dobátván én elküldlek azonnal
Epirosba, király Ekhetoshoz, az emberi nemnek
Átkához: ki füled s orrod lemetélteti késsel,
És kiszakítván nyersen ebeknek dobja herédet.”

Szóla. Nagyobb remegés szállott még Iros inába;
Ámde középre vivék; mindkettejek öklöt emelt már.
Ekkor azon futtatta eszét nagyságos Odysseus,
Sujtsa-e meg, hogy az összerogyót odahagyja az élet,
Vagy csinján ütvén a földre terítse karával.
Végre is az tetszett legjobb ötletnek előtte,

Csinján ütni, nehogy kiki ráismerjen a háznál.
 Hát felemelkedvén Iros jobb vállon ütötte
 Őtet; emez pedig azt tarkón sujtotta, s betörte
 Csontait: egyszeriben vérsip pirosúla ki száján,
 És a porba lenyekkenvén borzalmasan össze
 Vaccantotta fogát s rúgá a földet. A hőslők
 Kézfelemelve halának el a nevetésben. Odysseus
 Lábonfogva huzá Irost a pitvaron át, mig
 Tornácajtóhoz s udvarra nem ére; hol ülve
 Falhoz támasztotta, kezébe botot nyoma rögtön,
 És felemelve szavát mondá neki szárnyas igéekkel:
 „Itt ülj veszteg, ebet disznókat elűzni ezentul,
 És magad illy nyomorú ne keress még hercege lenni
 Vendég s koldúsnek, netalán pórabbul akadj meg.”
 Így szólván hátára veté egyetlen iszákját,
 Folt hátán foltost, mellyen heveder vala szíjból.
 Visszaeredvén így, küszöbére leült; hahoták közt
 Tértenek a hőslők is bé, s adtak neki jó szót:
 „Áldjon meg, vendég, Zeüs és más istenek azzal,
 Mit legjobban akarsz és első vágya szivednek;
 Hogy véget vetsz e telhetlen férfiu terhes
 Koldulásainak; mi aligha király Ekhetoshoz
 Nem szállítjuk el őt, átkához az emberi nemnek.”
 Így szólottak; örült a jósló szónak Odysseus.
 Nemzetes Antinoos feladá már most neki a nagy
 Zsír és vérteljes bendőt; mire Amphinomos hős
 Két kenyeret húzván ki szatyorból, elébe helyezte,
 És az arany serleggel imigy áldmásoza hozzá:
 „Üdvöz légy, oh vándor apám, s legalább csak ezentul
 Boldog is, a kit máiglan sok fájdalom üldözl!”
 Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Amphinomos, te igen módosnak látszol előttem;
 Épen mint az atyád. Mert jó dicséretet hallék
 A nemes és gazdag Nisosrol Dulikhionból,
 Kit nemződnek mondanak; így te okos vagy, úgy érzek.
 Épen azért mondom, csak hallgass szómra s jegyezd meg:
 Semmit az embernél gyarlóbbat nem nevel a föld,
 Mind a közt, mi színén lélezkzik s mozgani termett.
 Mert nem vélekedik gonoszul járhatni, mig isten
 Mennyei áldással kedvez neki s térdei vígak:
 És ha viszont bút mértének a halhatlanok, ezt is
 Zúgó lélekkel s leveretve szokása viselni.
 Olly elméje vagyon tudnillik az emberi nemnek,
 Milly napokat hoz rá fel az istenek emberek atyja.
 Ám én is boldog leheték, ha világon egy élő
 Férfi; de sok gonoszat mivelék, engedve negédnek
 És az erőszaknak, bizván feleimbe s atyámban.
 Hát soha éltében se legyen zabolátlan akárki,
 De jó istene áldását éldelje szerényen:

Mint itt látom ezen hőslőket csúfosan egy olly
Férfiu házánál dőzsölni s gyalázni nejét, ki
Szülőföldéről nem fog kimaradni szerintem
Hosszu időig, sőt immár nagyon is közel. És bár
Tégedet isten vinne saját házába el addig,
És ne találkoznál megjöttekor övele! Mert én
Nem hiszem egymástól a hőslő rendeket és őt
Vértelen elvándóknak, ha lakába vetődik.”

Szólt, s áldmásoza, s elkölté a mézizü nedvet;
S visszatevé a serleget a nemes ifju kezébe.
A ki odább állott szomorúan az úri teremben,
Elcsüggedt fővel, miután rosztat éreze rögtön;
Csakhogy imigy se menekvék meg; tudnillik Athene
Telemakhostol agyonvágandót helybe marasztá:
S honnan előbb felkelt ismét trónjára telepszék.

És ihlette meg a szívében kékszem Athene
Ikarios lányát, szellemdús Penelopeiát,
A deli hőslők közt lejelenni; hogy ifjai szívét
Még feszesebben felhangolja, s becsületesebbnek
Lássék férje s szülötte előtt, mint eddigé is.
Hát elkaccantotta magát váratlanul, és szólt:

„Eurynome, kedvem jött, mit nem tettem eleddig,
A deli hőslők közt lejelenni, ha gyűlölöm is mind.
Egy szükséges igét kívánnék súgni fiamnak,
Hogy könnyelműen ne tegyen fel peckes azokkal,
Kik szépen szólnak, de mögötte galádul akarják.”

A kinek Eurynome sáfárné monda viszontag:
„Ugy ám, gyermekem, ezt helyesen mondotta ki ajkad;
Menj és egyszeriben kössed szívére fiadnak,
Megmosdván elsőbb s kenekedvén arculatodban.
De így arcádat könnyyel szennyezve ne indulj
Hozzájuk, mivel épen nem jó mindig epedni;
Aztán a fiad is már olly nagy! kit te az égnek
Boldogihoz mindig láthatni szakálosan esdél.”

Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Eurynome, noha jóakarólag szólva, ne késztesz
Testemben megmosdani és kenekedni olajjal!
Elvették tudnillik az én szépségemet akkor
Menny halhatlani, a mint ő elevedze hajóin.
Csak küldd Autonoe szobanőt és Hippodameiát
Vélem alá, hogy ezek környezzenek a palotában.
Férfi seregbe magam nem lépek, mert szívem áttal.”

Imigy szólta után kieredt tereméből az agg nő,
A hölgyeknek meghirdetni s leküldeni véle.
Most ismét egyebet gondolt vala Pallas Athene:
Ikarios lányát édes szenderbe meríté.
Mig az imigy lehajoltan aludt, s el voltanak oldva
Izmai ágyában, halhatlan bájakat hintett
Rája az istennő, hogy akhiv nézői csudálnák.

Elsőben szép arculatát mennybéli kecskékkel
Kendé, millyeneket koszorús Aphrodite vesz fel,
A Khariték gyönyörű seregébe vegyülni ha készül;
Aztán karcsúbb és tetemesbbé tette, s fehérebb
Szinnel emelte havát elefántcsont uj szeleténél.
Ezt végezve az istennő láthatlanul eltűnt.

Végre fehérkebelű szobanői bejöttek; a kik
Némi zörejt tévén, felereszté ötet az álom.
És megtörlé arcait, és mondotta középre:

„Oh mi szelid álom lepe meg gyötrelmeset engem!
Bár illy szende halál küldetnék Artemis által
Énnkem egyszeriben, hogy szünném végre keservet
Látni világomban, sok erénnyel gazdag uramnak
Sirva utána; mivel legjobb volt a Danaok közt!”

Imigy szóltá után fényes tereméből aláment,
Nem maga, mert nyomban két szép körhölgye kíséré.
Némberek istennője midőn hőslőihez ért volt,
A remekül épült palotának szép küszöbénél
Álla meg, arca elé röppentvén fátyola báját;
Kétfelül a két körnémber várt asszonya mellett.
Térdök eloldva lön és sziveik megigézve azoknak;
S véle ohajtottak valamennyen aludni az ágyon.
Ő ellenben Telemakhoszt szólítva beszélett:

„Telemakhos, sem eszed sem szíved rendiben immár!
Mig gyerkőce valál, helyesebben jártanak a te
Gondolatid; ma pedig, miután így felnevekedtél,
S boldog férfi szülöttének vélhetne akarmelly
Ember, termeted és deli szépségedről ítélve:
Nincsen már ma helyén sem szíved sem pedig elméd.
Oh milly történet ment végbe ez úri teremben,
Hogy te ama jövevényt úgy megbántatni szívelted!
Hogyhogy? hisz ha minálunk így zaktattatik egyszer
Olly idegen vendég, ki talán megszálla lakunkban,
Az teneked szégyen csak mindenszerte s gyalázat.”

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Nem veszem azt rossz néven, anyám, ha fiadra neheztelsz;
De én mindeneket meggondolok, és tudom a jót
Úgy, mint a gonoszat; s még akkor csak fiú voltam.
Nincs mód benne merőben okosnak lennem azonban:
Mert elijesztenek e mellettem téltul ülők, kik
Káromat örvendik, nem lévén pártomon ember.
A vendég s Iros koldús viadalma különben
Nem kedvekre ütött ki, mivel diadalmas amaz lett.
Mert oh bárcsak, Zeus atya, Pallas Athene, Apollon,
Úri lakunkban mind akként bólintna fejével
A leverett hőslő nemzet, némellyeik ittben,
Mások az udvarban, s lennének térdeik oldva,
Mint hogyan a kapunál amaz Iros csüggeteg agygyal
Ottkint ülve meg egy részeg módjára ma bólint!

Sem lábára nem állhat fel, sem nem mehet onnan
Önnön szállására, mivel jó térdei oldvák.”

Mig azok itt egymást illy szókkal váltogaták fel,
Eurymakhos felemelve szavát mond Penelopehez:

„Ikarios lánya, szellemdús Penelopeia!
Ha jász Argosban látnának mind az akhivok
Tégedet, itt holnap több hőslő ülne bizonynyal
Vendégség mellett; mert minden nőt megelőzesz
Mind kép s nagysággal, mind ottben jó s helyes észszel.”

Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Eurymakhos, nekem a természetnek s arcnak erényét
Elvették az olympi karok, mikor Ilion ellen
Mentek az Argosiak, s egyetemben férjem Odysseus.
Hogyha megérkezvén ő éltem gyámola lenne,
Majd ez volna dicsőségem nekem és igazán jó.
Most csak búsúlok, miután megláta az isten.
Ő, mikor indult és idehagyta szerette hazáját,
Jobb kezemet markon fogván mondotta utószor:
,Oh asszony, mert Troja alól nem gondolok épen
Visszajövendőnek minden páncélos akhivot;
Mert Priamos hadait daliáknak lenni beszélik
Szinte, akar nyilazásban akar meg dárdalövésben,
Vagy megülésében lovaiknak, mellyek egyenlő
Harcokon a bajt leghamarabb eldönteni szokták.
Nem tudom, engedi e honomat még látnom az isten,
Vagy pedig ott maradok; te azért mindenre vigyázz fel
A háznál; emlékezzél meg atyámrol anyámrol,
Mint jelenen, vagy még távollétemkor ugyabban.
És ha fiunknak meglátod serdülni szakálát,
Menj férjhez, kihez ugy tetszik, búcsuzva lakodtol.’
Igy szólott nekem ő, s ezek immár sorra betelnek.
Megjön az éj, mikor elközelit szomorú lakodalma
Árva személyemnek, kit Zeus megfoszta örömtől!
De mi kedélyemet és szívemet keseríti felettébb;
Ám a hőslőknek hajdan törvénye nem ez volt.
Kik valamelly jó nőt és gazdag férfi leányát
Hősleni vágytanak, és versenyt küzdöttenek érte:
Ők magok állitnak hízott juhok, ökröket a lány
Nemzetinek lakomára, s becses jószágokat adnak;
Nem hogy más javait büntetlen emészteni fognák.”

Igy szólott. Megörült nagyságos bajnok Odysseus,
Hogy mig ajándékot szede tőlök, s nyájas igékkel
Hódítgatta kedélyeiket, mást gondola szíve.
Eupithetes fia Antinoos szólott neki aztán:

„Ikarios lánya, szellemdús Penelopeia,
A mi kelengyéket neked a hőslők ide fognak
Hozni, fogadd, miután adományt megvetni nem is szép;
Mi pedig a háztol dolgunkra s egyébüve addig
Nem mehetünk, meddig te nem a legjobbik akhivhoz.”

Mondá Antinoos; tetszett bajtársinak a szó;
 És az ajándékért kiki elküldötte cselédét.
 Antinoosnak már gyönyörű szép pettegetett nagy
 Fátyollal jöve meg, mellyen mindössze tizenkét
 Finom arany kapocs égett, jól illesztve csatába.
 Eurymakhosnak elektronnal hozza közbevegyített
 Drága kösöntyüt aranybol, mint a tündökölő nap.
 Eurydamastol két apród háromszemű, gazdag
 És nagy szépségű füllengőt hozva közelgett.
 Annak utána Polyktorides Pisandros inassa
 Nyakperecet választva hozott, felséges ajándék.
 Így egyik egygyel, más másikkal kedveze néki.
 S némberek istennéje legott teremébe felindult,
 Női utána vivén a sok szép drága kelengyét.
 Ők pedig új táncokba s szerelmes dalra hevülten
 Múlatozának együtt, így várva be vígan az estét;
 Kikre vigalmikban szállott le az este homálya.
 Erre legott három vilmát⁵ tettek ki világul
 A palotában, mellyeknek körülötte hasábra
 Imént vagdalt fát, régen száradtat aszúvá,
 Közbe pedig fáklyát keverének. Ezekkel Odysseus
 Némberei váltva világítottanak a palotában;
 A ki ma hozzájuk szavait felemelve beszélett:

„Szolgálói az olly rég távol Odysseus urnak,
 Menjetek a palotába, holott a fejdelem asszony
 Létezik, és orsót pörgessetek; és vele együtt
 Ülve mulassatok avvagy gyapjat tépjetek ottben.
 Én ezeket majd már ellátom fáklyavilággal.
 Mert ha bevárni akarják a szép üstökű reggelt,
 Sem fognak rajtam ki, mivel sokféle baj edzett.”

Mond; a szolgálók egymásra tekintve nevettek.
 És zördüle reá cudarul szép képű Melantho,
 Kit Dolios nemzett, s maga Penelopeia nevelt fel
 Önnön lánya gyanánt, játékul bábokat adva
 Néki: de így se törődött Penelopeia könyével,
 Ámde szeretkezőn hálorgált Eurymakhossal.
 Ez fakadott ki tehát veszekedve Odysseus ellen:

„Ejnye szegény vendég, te bizonynyal eszetlen egyén vagy,
 Hogy nem mégy lefeküdni kovácsműhelybe melegre,
 Vagy csapszékbe, hanem még e helyen annyi sok ember
 Közt olly sok mindent vadan összebeszélesz, azoktól
 Nem rettegve. Talán bizony a bor szállt fel agyadba?
 Vagy pedig olly eszelős vagy, azért megy félre beszéded?
 Vagy tán az pöffeszt, hogy koldús Iros alázva?
 Csak még Irosnál derekabb ki ne keljen utóbb is
 Ellened, a ki kemény öklével jól megagyalva
 Kerget el a háztól, miután sok vérbe keverne.”

⁵ Eustath leírása szerint közel az, mi palócainknál a fáklyatartó.

Vágva komor szemmel szólítá ezt meg Odysseus:
„Várj kutya, egyszeriben megmondom Telemakhosnak,
Millyeneket fecsegél, hogy felkoncoljon izekre!”

Mondván, a nőket szétrezzentette szavával;
Eltakarodtanak a palotában, s oldva levének
Térdik ijedtekben, komolyan mert szólani vélték,
Ő pedig immár fáklyával szolgálva világolt,
S ott állván sűrűn nézé mindnyájokat; ámde
Szívtüze mást forralt, mi sikertelen el sem enyészett.

A hőslőkkel azonban kékszemű Pallas Athene
Semmit sem hagyatott gunyaikból alább; hogy Odysseus
Lelkét még jobban járná a fájdalom által.
Kik közt Eurymakhos, Polybos fia, kezde beszélni,
Őt bosszantva, derék feleit hahotára fakasztván:
„Halljunk szót tőlem, nagyméltóságu királyné
Hősei, hadd mondom ki elöttetek, a mi szümön van!
Nem jött ám istentelenül e jámbor Odysseus
Házához! Úgy tetszik, merevény egy fáklyavilág még
A feje is; mellyen, szál nem sok, s annyi hajunk sincs.”

Mond, s kérdezte meg egyszersmind dulvári Odysseust:
„Oh vendég, ha fogadnálak, nem volna-e kedved
Külső telkeimen elegendő szolgálai bérért
Szakmányban szedegetni gypűt, csemetézni gyümölcsfát?
Holtod napjáig kenyeret fogok adni tenéked,
A testedre ruházatot, a lábadra sarúkat!
Minthogy azonban ebül vagy már elszokva, világért
Sem lesz inyedre hasonló munka, de kéregetőleg
Kuncsorgasz fel alá, ha ki adna puruttya beledbe.”

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Eurymakhos, ha dologverseny támadna tavasszal
Kettőnk közt, mikoron leghosszabb létezik a nap;
És mind a ketten fel volnánk görbe kaszával
Fegyverkezve, te s én, hogy egész estalkonyig étlen
Mérköznénk azután a rétnék bújá fűvében.
Vagy ha viszont két legjobbféle pirók ökör állna
Fogva, nagy és mind a kettő jóllakva szüléssel,
Egykoru és ugyanazt bíró, nem satnya erőre,
S a négyholdnyi telek röge hagyná menni ekémet:
Meglátnád, ha barázdámat kihasítom-e végig.
Vagy ha talán isten valamelyes háborut adna
Még ma, s nekem vértem, két dárdám lenne, fejemre
Ellenben sisakom feltenni, agyamhoz arányos;
Mert az előharcos daliák közepébe vegyültnék
Látnál engemet, és nem hánynád a hasamat fel!
De te felette garázda vagy, és zabolátlan eszélyű,
És magadat nagynak hiszed és páratlan erősnek;
Mert kevesekkel s vélek sem derekakkal időzöl.
Jőne Odysseus meg, csak térne lakába vidékről:
Ám hiszen e másképen elég szélesre hagyódott

Ajtó egyszeriben szűk lenne az elszaladónak!”

Szólott; Eurymakhos még forróbb bosszura gerjedt;
S vágva komor szemmel mondá neki röpke szavakban:

„Hah nyomorú, adok én, hogy mindent összebeszélés
Ennyi sok ember előtt, és lelked háza csepet sem
Retteg tőlök! Igen, vagy bor szállott fel agyadba,
Vagy pedig illy eszelős vagy, azért megy félre beszéded;
Vagy tán az pöffeszt, hogy koldús Iros alázva?”

Imigy szólta után zsámolyt kapa; ámde Odysseus
Amphinomosnak térdeihez guggolt le, hatalmas
Eurymakhostól félve: ki hát a pohárnokot éré
Jobb kézen; kondulva repült a földre kupája,
És maga eljajdulva hanyatt a porba terült le.
Felzúdultanak erre setét palotában az ifjak;
És szólott soraikban egy a másokra tekintvén:

„Bárcsak ez a vendég megbomlott volna egyébütt,
Mint ide jött; legalább zajt nem támasztana köztünk!
Most egy koldúsért kell perleni! Jól sem esik már
Itt a vendégség, miután a pórias áll be!”

S Telemakhos felemelve szavát mondotta közöttök:
„Ördögös, ti dühöngötök, és magatokban az ételt
S bort nem rejthetitek; biz egy isten bujtogatótok!
Jobb lesz azért jóllakva legott haza mennetek ágyba,
Majd mikor úgy tetszik; no de én senkit ki nem űzök.”

Igy szólott. Azok ajkaikat mardosva csudálák
Telemakhost szavaért, mit elannyira bátoran ejtett.
A kikhez szólalt vala fel nemes Amphinomos hős,
Nisos Aretiades jó hercegi magzata, mondván:

„Oh feleim, nem volna derék, méltányos ígéket
Hallva, gyűlölséges villongásokra kitörnünk!
Többé a vendéget sem kell bántani, mást sem
Házi cselédeiből nagyságos Odysseus úrnak.
Inkább zsengezzen bort serlegeinkbe pohárnok,
Hogy miután áldmásoztunk lefeküdni eredjünk,
A vendéget Telemakhos gondjára hagyandók
Úri lakásában, miután hozzája vetődött.

Igy mondotta; barátainak tetszettenek a szók.
És most Mulios a kondérban bort elegyített,
Hirnők Dulikhionból és inas Amphinomosnál;
Majd szétosztogató közelítve kihezkihez: a kik
Áldmásoztanak, és elkölték a zamatos bort.
Hogy pedig áldmásoztanak és mig akartak ivának,
Elszéledtek aludni saját házukba egyenként.

TIZENKILENCEDIK ÉNEK.

Agg dajkája megismeri őt a régi bibéről.

Ámde Odysseus a fényes palotába maradván
Pallas Athenével vészt terveze mindazok ellen.
És felemelve szavát mondá egyszerre fiához:
„Telemakhos, hadi fegyverimet behordani szükség
Egytől egyig: hanem a hőslőket, hogyha felölök
Kérdezkedni találnak, tápláld nyájas igéekkel:
„A füstről letevém, miután nem is olyanok immár;
Mint Trojára menet teremünkben hagyta Odysseus,
Sőt beszennyezvék a tűznek gőzei által.
A mi nagyobb, azt is felvillantotta az isten
Elmémben, netalán borosultan perleni kezdvén
Egymáson sebet ejtsetek, és hőslés s lakomátok
Fertőztetve legyen; mivel önként von kezét a vas.’

Szólott. Telemakhos fogadá kegyes atyja parancsit,
És kihíván megszólítá Euryklea dajkát:

„Dajka, belül foglalkodtasd a némbereket, míg
Édes atyám hadi fegyvereit fel nem rakom innen
A tárházba; miket távollétében atyámnak
És mig én fiú voltam, igen megszenyezte a füst.
Most majd elteszem immár, hol tűz gőze nem éri.”

Szólott néki viszont kedves dajkája ezekre:
„Bárcsak is aggódnál már egyszer, gyermekem, úri
Házadrol, s jószága felett örködni szeretnél!
Hát de beszélj, ki megyen lobogó fáklyával előtted?
Mert a némbereket tiltod kieredni szobából.”

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„A vendég; mert én kenyéremnek evőit ugyancsak
Nem hagyom ám munkátlan, akarmilly messziről értek.”

Igy szólt; szárnytalanok maradának az asszony igéi,
S a népes paloták szép ajtait elretheszelte.
Felkerekedvén ekkor Odysseus és deli magva
Behordtak sisakot, bogláros pajzsokat, éles
Dárdákat; mialatt istennő kékszem Athene
Fényes arany mécset hordozva világola nékik.
És deli Telemakhos nevezé egyszerre az atyját:

„Édes atyám, mi csudás dolgot látok szemeimmel!
Akként tűnnek elém falak és valamennyi sikátor,
És a fenyőfa gerendázat s magasan feligyekvő
Oszlopok a háznak kebelében, mintha csak égne!
Itt valamelly isten jelenik meg az égi karokból!”

Szólott neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Csendesen; a jelenést rejtsd szívedbe s ne vizsgáld;
Illy törvénye vagyon mennyekben az égi karoknak.

Most immár fekügyél te le; én pedig itt maradandok,
Mégis bujtani a nőket s velek édes anyádat.
Ez bújába ki fog mindenről kérdeni engem.”

Szólván, Telemakhos kieredt a szép palotából
Fáklyavilág mellett háló teremébe, hol eddig
Ágyba feküdni szokott, mikoron ráértek az álmok;
Itt feküdt ma is és várta fel az isteni reggelt.
Ámde Odysseus a fényes palotába maradván
Pallas Athenével vést tervezte a hadak ellen.

S ím jött terméből szellemdús Penelopeia,
Artemis és Aphrodite arany szépségivel arcán:
A kinek egy karszék teteték a tüzhöz, ezüsttel
És elefántcsonttal cifrázva köröskörül; egykor
Ikmalios diszműve, ki még zsámolyt ada hozzá,
Összefolyót azzal ha befedték nagyszerű bőrrel.
E helyen ült azután szellemdús Penelopeia.
Erre fehérkebelű szobanők jöttek be szobából,
Széthordák a sok kenyeret meg az asztalokat mind,
A poharakkal együtt, mikből a dölfösek ittak;
Aztán földre veték a vilma zsarátnokit, és uj
Fát raktak vala rá, hogy fütene s adna világot.
S gyult ki Melantho már másodszer Odysseus ellen:

„Hát, ember, még éjszaka is fogsz bántani minket
A háznál? ólálkodol a hölgyeknek utána?
Eltakarodj nyomorú, érjed be az étel itallal,
Vagy pedig üszkökkel megverve szelelsz ki az ajtón.”

Vágva komor szemmel szólítá ezt meg Odysseus:
„Ördögös te, miért berzenkedel annyira énrám?
Tán hogy nem ragyogok? vagy ez aljas testi ruháért?
Vagy mert koldulok? Ejh, inség hajt engemet erre:
Illyenek a koldús és bolygó emberek a föld
Hátán. Láttam már dús házban boldog időket
Néha napon magam is, ha nemem valamellyike, s adtam
Bármilyen szegény koldús idegennek bármibe szűkült;
Számptalanul sok szolgálóm, s minden vala bőven,
Mikből jól élnek s dúsgazdag néven hivatnak:
De Zeüs elfogyatá mindezt, mivel őneki tetszett.
Vigyázz, aszszony, azért, netalán szépségedet egykor
Elvesztvén mugad is, melly most a többi cseléd közt
Annyira kedveltet, megutáljon az asszonyod, avvagy
Jőjön Odysseus úr, mi bizony még nem lehetetlen.
És ha ez elhalt is, meg sem jó többet örökre,
De fia Telemakhos már olyan Phöbos Apollon
Égi kegyelméből, hogy az udvar semmi fegyetlen
Némbere sem rejlik csapodárságával előtte.”

Szólott. Meghallván szellemdús Penelopeia,
Támadt a szobanőre legott, s hurogatta le, mondván:

„Várj bátor kutya, mert egy szálíg tudva előttem
A te galádságod, mit főddel törlesz el egykor;

Jól tudtad te, mivel hallottad előre magamtól,
Hogy deli férjem iránt ki fogom kérdezni ez embert
A háznál szorgalmasan; mert kínokon égek.”

Igy szólván fordult sáfárné Eurynoméhez:
„Eurynome, hozz karszéket s bőrt rája, hogy üljön
A vendég és szóljon avagy hallgassa meg a mit
Én mondok, miután kívánok szólani véle.”

Szólott. Eurynome szaporán elhozva letette
A sima karszéket, s takaróul bőrt vete rája;
Mellyre leülvén nagyságos dulvári Odysseus,
Itt szellemdús Penelope szólalt meg először:

„Oh jövevény, az iránt tudakozlak először is immár,
Ki s ki vagy? és honnan? hol laknak drága szülőid?”

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Asszonyom, a széles földhátan senki sem érhet
Téged utol! Mert felhat hirneved a magas égig,
Mint valamelly jó fejdelemé, ki töméntelen és nagy
Népeken istenként ott országolva merőben
Tartja fen a jogokat; mig búzát hoz buja földjök
És árpát ezalatt, s fáik terhelve gyümölcscsel,
A tenger halat ad, a barmok időre fiaznak
Intézkvényi után, s a nemzet boldog alatta.
Másrol tégysze azért nékem kérdéseket, és ne
Nemzetségem avagy szülőföldemnek iránta;
Nehogy ez emlékkal még több gyötrelmeket égess
Most is eléggé fájdalmas szívembe. Különben
Sem lehet ildomos úgy mások házában epedve
Ülni, s kivált nékem keseregni derűre borúra:
Mert ha magad nem is, egy szobalány bosszúra fakadtan
Azt mondhatja, mikép bor ríkat nálatok engem.”

Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Oh vendég, nekem a termetnek s arcnak erényét
Elvették az olympi karok, mikor Ilion ellen
Mentek az Argosiak, s egyetemben férjem Odysseus,
Hogyha megérkezvén ő éltem gyámola lenne,
Majd ez volna dicsőségem nekem és igazán jó!
Most csak búsúlok, miután megláta az isten.
Mert valakik legfőbb kara rendei a szigeteknek,
Dulikhion, Same és erdőkoszorúzta Zakynthnak,
És Ithakán valahány országos nádorok élnek,
Mind hősölnek azok s pusztítanak itten erővel.
Igy vendégekkel se törődém, kéregetők és
Hirnöki renddel sem, noha másként nemzeti tiszték.
Én csak Odysseus férjem után epedezve sohajtok.
Ők nászt sürgetnek, s én csellel győzöm a dolgot.
Elsőben szátyvát állítván belterememben
Nagy fátyolt ihlett szövögetnem az isteni felség,
Széleset és véknyat, s külön így mondtam azokhoz:
„Oh hőslők, miután odahalt nagyságos Odysseus,

Várjatok el lakadalmam után míg fátylam egészen
Kész - nehogy a fonalam szátyvámom semmire menjen -,
Felséges Laertesnek lepedőül idővel,
Majd az enyészítő sors ha nyulánk álmra fekette
Őt, netalán engem valamellyik tisztos akhivő
Szóra tegyen, ha dus embernek gyászfátyola nem lesz.’
Igy szólottam; azok hajlottak ígémre. Azontul
Nappal ugyan csak szödögelém a nagyszerű művet,
Éjszaka ellenben fáklyákat rakva kifejtém.
Három egész évig rejtettem s hitt az akhivság.
De mikor a negyedik jött és fordultak az órák,
Holdak enyésztevel, sok napnak eláldozatával;
Itt kutya, dolgaimat nem bánó hölgyeim által
Rajta lépének meg s korholtak dorga beszéddel.
Fátylamat így hát kénytelen is bé kelle fejeznem.
Most pedig el se tudom hárítani nászomat, és más
Útat sem lelek: úgy szorgolnak szüleim otthon
Férjhez, s olly bosszús értéke falóira meglett
Gyermekem is: miután olyan háztartani képes
Férfi maholnap már, kit Zeus áldása dicsőít.
Igy is azonba tudasd vélem, mi családból eredtél;
Mert nem kötöl vagy te szakadt, sem az egyszeri fátol.”

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Laertesfi Odysseusnak kedves felesége,
Meg nem szűnöl-e hát csakugyan tudakozni nememről?
Jól vagy, elmondom, noha több kínoknak adandasz
Által az eddigieknél is: mivel így vagy annak
Dolga, ki honjától távol bujdosva sokáig,
Mint én, annyi hazát látott és annyi sok aggályt.
A mi felől kérdél így is feleledek azonban.
Légszínü tengernek közepében létezik egy föld,
Kreta, kövér és habkörzött, bennette kilencven
Boldog várossal, tele sok számnélküli néppel:
Mások más keveréknyelvűek; vannak Akhivok,
Bentermett Eteokretek sokasága, Kydonok,
Háromfaj Dorok, meg az istenféle Pelasgok.
Knossos az országnak roppant fő városa, mellyütt
Minos országolt, ki kilenc évente Zeüsszel
Szóba vegyüle, atyámnak Deukalionnak az atyja.
Engem s Idomeneust tudnillik Deukalion szült;
És az ugyan Trojára eredt a sürgő hajókon
Atreus ikrével; nekem pedig a nevem Aethon,
Korra kisebbnek, amaz jobb lévén s korra is elsőbb.
Itt láttam már, és megvendégeltem Odysseust,
Kit Kretába vetett a szélvihar utjai közben,
Troja irányából kisodorva Malea fokánál;
És Amnisoson állt vala Ilithya homályos
Barlangjánál révbe, alig menekülve haláltól.
A városba jövén legelőször is Idomeneusról

Kérdeze, kit fele és vendégtársául adott ki:
De akkor tiz vagy tizenegyed hajnala volt már
Idomeneus eleveztének lovas Ilion ellen.
Én bevezetvén őt megvendégeltem, örömmel
Látva lakunkban, hol bőven vala soknemű kellék;
És neki és bajtársainak, valakik vele jártak,
Népileg összekerült lángszin bort, lisztet ajánltam,
S tulkokat áldozatul, hogy töltözhessenek untig.
Erre tizenkét nap veszteglett helyt az akhivság;
Mert ott zárta fuvalmaival boreas szele, állni
A földön se hagyó, felköltve egy égi haragtól.
Tizenharmadikán szélcsend lön, és eleveztek.”

Monda, valószínűleg kendvén sokféle koholmányt.
A halló hölgynek csorgott könye, olvada bőre.
Mint bérceken tetején a tél havazása leolvad,
Ha zephyros lesuvasztván széthömpölygeti euros,
És sebes árpatakok gyűlnek tele olvadagával:
Akként olvadozott könyezőnek kellemes arca,
A mellette ülő férjet siratónak. Odysseus
Szíve ugyan megesett zokogó hölgyére, s merőn
Álla feszült pillái alatt mindkét szeme, mint vas
Vagy szarvak: hanem a könyet eltitkolta negéde.
Penelope, miután jóllakva lön árva könyekkel,
Váltván újra fel őt mondá neki röpke szavakkal:

„Most, jövevény, igazán meg fogjuk látni, valóban
Vendégelted-e meg jó férjemet udvarotokban
Lelkes társaival, mint ajkad szózat mondják.
Mondd meg azért, vajjon minemű viselet vala testén,
Millyen volt maga és bajtársai, kik vele jártak.”

Szolt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Annyi időre bajos megmondani, asszonyom, eztet
Néked; tudnillik már húsz esztendeje annak,
Hogy tőlünk elbúcsúzott s Trojára evedzett.
Mennyire emlékszem mégis megmondom azonban.
Méltóságos Odysseusnak kétrétű bibor volt
Bojtos köntöse; rajta kapocs két völgygyel aranyból
Tündöklött, hímes rajzokkal gazdag elülről:
Egy kutya őzvemhet tartott letaposva legelső
Lábaival, mellyet kiki megbámúla, hogy ámbár
Mindkettőjük arany, mégis mint fojtogatott az,
S vergődött lábával imez, menekülni lihegvén.
Teste körül pedig ép ollyannak láttam az égő
Köntöst, mint aszu rőt hagymák hártái; hasonló
Lágnak ugyan, hanem olly ragyogónak mint nap az égen:
És bizonyára sok asszonynak megakadt szeme rajta.
Mostan azonban mást mondok, mi figyelmet igényel.
Nem tudom, e mezeket hon vette-e már fel Odysseus,
Vagy valamelly társtól kaphatta evicke hajóján,
Avvagy egyik másik vendégtől: annyi barátja

Volt ugyanis, hogy nem sok akhiv foghat vala hozzá.
Részemről neki én réz pallost, egy gyönyörű szép
Kétrétű, bokaig nyúló bibor mezet adtam,
S megtisztelve bocsátám el dolgára hajóin.
Nála kevéssel idősb hirnök volt vele továbbá,
A ki felől szintén elmondom, ki s minemű volt:
Vállaiban púpos, feketés arcúlatu, göndör,
Névilleg Eurybates; kit Odysseus többi barátja
Közt kiemelve becsült, hogy néki kezére cselekvék.”

Szólván még jobban felkelté nője szívében
A siralomvágyat, miután ráismere minden
Tárgyra, mit elmagyaráza Odysseus. Ámde könyekkel
Jóllakván váltotta fel azt, és monda viszontag:

„Már ezután, idegen, voltál-e maiglan avagy sem
Szánatos ember, igen kedves leszesz a mi lakunkban!
Mert miket emlegetél, én adtam rája szobámból
A betürött mezeket, felboglározva díszéül
Tündöklő csattal: kit azonban, fájdalom, én már
De soha sem fogadok megjöttekor ősi honába!
Olly bal sorssal evedzett el nagyságos Odysseus
Tőlem ama gonosz (és ki se mondhatom) Ilion ellen!”

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Laertesfi Odysseusnak kedves felesége,
Férjed után többé ne fogyasztszad testedet, olvaszd
Szívedet; ámbátor nincsen nehezemre valóban:
Mert még más urat is meg szoktak sírva siratni
Nők, kik magzatokat nemzetenek egykor azokkal;
Nemhogy bajnok Odysseust, kit közel istenel a hír.
De szüntesd fájdalmidat és szavaimra figyelmezz.
Mert igazán mondom, mit sem titkolva előtted,
A mit Odysseus úr jártáról hallanom a dús
Thesprot nemzetnek közelében esett vala: hogy még
Él, és számtalanul sok kincset gyűjtve vidéki
Népeknél, közelit Ithakába; de gyármű hajóit
És bajtársit együl egyig elvesztette az égszin
Tengereken, hogy Trinakiét odahagyta; mivel Zeus
S Nap haragudtak rá, kinek ökreit társi megölték.
Igy azok egy lábíg tenger hullámiba veszték;
Őt pedig a nagy özön kivetette hajója talapján
Phaeak földre, holott istenközel emberek élnek;
Kik szívesen látták, tisztelték mennyei lényként,
És sokkal megajándékozván bútlan ígérték
Átszállítani: s bizony nagyságos Odysseus eddig
Itthon volna, hanem jobbnak tartotta előbb még
Többnél több javakat kincsezni halomra vidéken.
Ennyire mulja fölül a földnek eszélylyel Odysseus
Többi halandóját; vele nem mérkőzhetik ember.
Igy mondotta nekem Thesprotia Phido királya.
A mi nagyobb, áldmásozván esküt teve hozzá,

Hogy lebocsátva hajó és készek társi az utra,
Kik megtérítik szeretett földére honának;
Engem azonban előküldött, miután buzatermő
Dulikhionba hajó volt indulóban az ország
Emberivel. Nekem ő az Odysseus összetakarta
Pénzt is megmutatá; másnak tized ízig elégne
Élelemül, olyan soka volt neki Phido királynál!
Őt Dodonában mondá járónak, olympi
Zeus terepély cserfájától hallgatni tanácsot,
Rég odaléte után szülőföldére miképen
Érkezzék, nyilván-e avagy titkolva személyét.
Ime tehát így üdvöz az; és mármár közeledbe
Vándorol; el se maradhat övéitől és hona kedves
Partjaitól sok időre: hanem hadd esküszöm is meg.
Tudja tehát ottfent Zeüs istensége, Odysseus
Vendégasztala s tüzhelye is, hova jöttem ezúttal,
Hogy betelik minden, valamint megmondom előre!
Még ezen esztendő folytában megjön Odysseus;
E hónapnak végével, s elejével amannak.”

Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Vajha ez íge valósággá igazulna, oh vendég,
Akkoron ismernél te barátságomra, veendő
Annyi ajándékot, hogy mind boldoglana látód!
Oh de az én szívem azt sejdíti, s valóban úgy is lesz,
Hogy sem az én férjem nem jó haza, sem te honodba
Nem kaphatsz vitetőt, nem lévén úri parancsnok
A háznál millyen nagy Odysseus volt, ha ugyan volt,
Jámbor vendéget befogadni s eresztetni szíves!
De mossátok meg, szobanők, és vessetek ágyat,
Párnát és takarót meg csínos lazsnakot ennek,
Hadd legyen itt, mig a hajnal fog eredni, melegben.
Ámde korán reggel fürdőt, kenetet neki; hogy majd
Telemakhosszal együtt telepedjék vig lakomához
A háznál; ki pedig merné őt bántani patvar
Emberül, annak ugyan meggyül baja; mérthogy akarmint
Fogna dühöngni, de itt többé soha semmire sem megy.
Mert, vendég, hogyan is látnád te, ha szivre s eszélyre
Múlok-e én valakit tul vajjon az asszonyi nemben,
Hogyha te boglyasan és nyomorún öltözve ülendesz
A ház vendégségeinél? Rövidéltü az ember;
S a ki kegyelmetlen maga s szíve kegyetlenül érez,
Annak erős átkot kíván mindenki fejére
Éltében, kimulása után ellenbe gyalázzák:
A ki pedig feddhetlenül él s feddhetlenül érez,
Ennek hírenevét mindenhova elviszik a föld
Népeihez vendégei, és ezer emberek áldják.”

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Laertesfi Odysseusnek kedves felesége,
Ellenem a párnák és finom lazsnakok attól

Fogva, midőn legelőször evicke hajómon az áldott
Kretának havas ormaitól idegenbe szakadtam.
Ugy fekszem csak ez éjszaka is, mint eddig, alatlan.
Tudnillik sokszor háltam már disztelen ágyon
Eddigelé, s várám trónján fel az isteni hajnalt.
Szintugy nincsenek a lábfürdők kéjei nékem
Nagy kedvemre; nem is nyúland lábamhoz azon nők
Senkie, a kik házadnál szolgálva sűrögnek:
Hacsak egy olyan tisztos öreg nem volna közöttök,
A ki talán itten szintannyit szenvedé mint én;
Attól nem fogám ellenzeni lábamat aztán.”

Szolt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Oh kedves vendég, soha sem jött úri lakomba
E mai napságig szeretettebb s olly okos ember,
Mint te, ki mindenkép különös jól helyre beszélesz!
Van nekem a háznál, igen, egy alkalmas öregcsém,
A ki ama nyavalyást ügyesen dajkálta, nevelte,
Felfogván kezivel mikoron elhozta szüléje:
Lábadat ez megmossa, habár szakadott erejű is.
Kelj fel ugyan, művelt Euryklea, mosd meg azonnal
A te uradnak kortársát; úgy fordul, Odysseus
Szinte hasonló karban már lábára kezére!
A nyomorúságok hamar elvénítik az embert.”

Igy szólott. Az öreg némbet betakarta kezével
Arcait, és könyeket csordítván monda sirólag:
„Jaj nekem érte, gyermekem; oh de nagyon meg is útált
Téged az isten, bár másoknál ajtatosabbat!
Mennykövező Zeusnek bizonyára egy emberi állat
Annyi kövér combot nem gyújtott és hekatombét
Nem tett áldozatul, hogysem te, remélve, nyugodtan
Vénülhetni meg és nevelést adhatni fiadnak;
Az pedig így elzárt házadtól téged örökre!
Őtet is így fogják épen hurogatni talán most
Gazdák némbet, a kiknél megszálla vidéken,
Mint nálunk ez ebek téged mindnyájan ugatnak:
Kiknek azért ovakodva gonosz bántalmaitól, már
Meg sem akarsz mosdatni, habár nem erővel is untat
Engemet arra, de kész, szellemdús Penelopeia.
Megmosom én a lábaidat mind Penelopeért,
Mind önnönmagadért: mert titkos sejtelem ébred
Szívemben; s már most valamit mondok, hanem értsd meg:
Mindenféle sorú vendég megfordula már itt,
Ámde Odysseushez se beszédre se lábra se testre
Nem láttam senkit még annyira verni, miként te!”

Szolt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Oh öreg, így mondnak bennünket mindazok, a kik
Valaha kettőnket látták, egymásra felettébb
Verni, mikép te is ollyas mit sejdítve beszélesz.”

Szolt. Az öregcse tehát ragyogó üstöt veve, mellyben

Lábat mosni szokott; legelőre hideg vizet öntött
 Bővebben bele, abba pedig hevet. Elves Odysseus
 Kandallónál ülve setétre befordula rögtön:
 Felvillant ugyanis lelkében előtte, netán hogy
 Megtapogassa sebét és rejtett titka kisüljön.
 Mosta tehát az urat hozzáközelítve: s azonnal
 Ráismére bibéjéről, mit konda fog ejtet
 Egykor rajta, midőn anyjának nemzetes atyját
 Autolykost s fiait Parnasson látogatá, ki
 Híres or és eskes vala: mikkel földi nemében
 Hermes azért áldotta meg őt, mivel áldozatául
 Sok bárány s gidacombot adott; ki követte tehát őt.
 Autolykos tudnillik alájövéen Ithakába,
 Lánya⁶ fiát⁷ imént születve találta; kit aztán
 Jó Euryklea a már megvacsoráltnak erélyes
 Térdire állítván, szavait felemelve beszélett:
 „Autolykos, te talál, mi nevet fogsz adni leányod
 Drága fiának, az anyyira s olly kedvesnek előtted.”
 Szóltott nemzetes Autolykos neki erre viszontag:
 „Vöm és lányom, azul híjátok, mint magyarázom.
 Én ide a mindentápláló földön igen sok
 Férfiu s néembernek jöttem haragudva fejére:
 Légyen azért vezetéke Odysseus. Én pedig egykor,
 Hogyha felifjodván anyjának régi lakába
 Parnassosra jövend, hol kincsem tárai vannak,
 Jól megajándékozom s Ithakába örömmel eresztem.”
 Méne Odysseus hát, hogy ígéretit őse megadná.
 Autolykos maga s Autolykos jó gyermeki ötét
 Mint kézfogva köszöntötték mind nyájas igével;
 Amphitheia öreganyja pedig megölelve Odysseust,
 Ugy csókolta fejét és két szeme drága világát.
 Autolykos majd gyermekinek lelkére parancsolt,
 Vig lakomát üttetni; kik is hallgattanak őrá:
 És bevezetnek egy him, öt éves tulkot azonnal,
 Ezt körülállották, megnyúzták, feldarabolták;
 Majd elszegdelvén üggyen nyársakra taszíták,
 És sütték okosan; szétozták végül adagra.
 S mostan egész nap imigy, mignem beköszönte az alkony,
 Lakmároztak, nem lévén panasz étel italban.
 Hogy pedig a nap elalkonyodott és rája setét lett,
 Ekkor az álom ajándékát élvezni feküdtek.
 Hogy pedig a hajnal feltámadt rózsakezével,
 Mind az ebek mind Autolykos csemetéi vadászni
 Mentek, együtt menvén nagyságos Odysseus úr is
 Vélők. Parnassos faruházott zöld tetejének

⁶ Antikleia.

⁷ Odysseus.

Tartottak; mármár a szellős bércfokot érek.
A mint épen fellövelé a földre legelső
Súgarait tenger csendes hullámiból a nap,
A vadüző felek egy lépésre jutottak, előre
Szaglászván nyomozó ebeik, s nyomaikban utánok
Járván Autolykos deli magzati. Köztök Odysseus
Legközelebb járt villongó láncsával az ebhez.
Itt a sűrű bozótok alatt nagy konda feküdt volt,
Hol sem nedves szél nem ereszti fuvalmait által,
Sem pedig a napnak ragyogó sugára be nem lő,
Sem zápor túl nem tör nedvivel: annyira sűrű
Volt a cseplye; haraszt csörgött elhintve alatta.
Férfiak és ebeik közelítő lábdobajától
Hatva meg a fenevad, szemközt szágulda feléjek
Sűrű cselényéből; és szemszikkraza megállott
Feltorzasztott sertével közelekben. Először
Rontott rája kezében erős láncsával Odysseus,
Megsebesíteni azt; hanem ez megelőzve hasítá
Térde felett őt; nagy falatot vágott ki, reája
Oldalgván, de fehér agyarával nem hata csontig.
Jobb oldalra lapockában lőtt mostan Odysseus,
S a fenevadnak tulsóján villant ki az érchegy,
Melly a porba lehörgött és párája kiszállott.
Hogy vele Autolykos daliás csemetéi bebántak,
Békötözék azután tudományosan elves Odysseus
Lába sebét, vérének elállíták feketélő
Csorgásit dallal, s atyjokhoz visszasiettek.
Itt őt Autolykos maga és jó gyermeki szépen
Meggyógyítván és tisztelvén dús adománynyal,
Egyszeriben haza küldötték Ithakába, örülőt
Örvendők. Kinek érkezeten felidültenek atyja
És szülője, s kikérdezték mindenről egyenként,
A sebbel mi lelé: ez nekik előada mindent,
Mint sértette fogával meg Parnassoson a vad
Konda, vadászót gyermekivel nemes Autolykosnak.

Ezt illetve harántékos kezével meg az agg nő,
Ráismére legott, s elereszté jó ura lábát.
Szára lehibbanván megkondult hangosan a réz,
S a mint felbillent, vize a padolatra kiömlött.
A némbér szívét öröm és kín kapta meg; eltelt
Két szeme könnyekkel, szava élénk hangja elállott.
És szakon illetvén mondotta Odysseus úrhoz:
„Jaj, biz Odysseus vagy, szeretett fiam! Ah hogy előbb nem
Ismerhettelek el, mint megtapogattalak, uram!”

Igy szólván szemeit már Penelopéra vetette,
Kedves férje megérkeztét híréül adandó;
De ki se nem nézett oda, sem nem sejtethet semmit,
Merthogy Athena eszét egyebütt jártatta: hanem jobb
Kézzelel megragadá torkon nagyságos Odysseus,

S baljával közelebb huzván mondá vala hozzá:

„Dajka, miképen akarsz elveszteni? Ám te neveltél
Engemet emlődön, ki sokat szenvedve maiglan
Végre husz évek után szülőföldemre vetődöm.
Már ha megismertél és sejtete véled az isten,
Csitt, netalán másnak házamnál híreül essék.
Mert ime megmondom kereken, mi bizonynyal úgy is lesz;
Hogyha nekem diadalmat adand e népen az isten,
Téged sem foglak kíméleni, dajka, mikor majd
Mennyezetes palotám más szolgáloít ölöm meg.”

Mondá szellemdús Euryklea dajka ezekre:
„Drága fiam, fogaid rekeszéből milly ige röppent?
Hisz tudod elmémet, mi szilárd s engedni szokatlan!
Titkodat őrzöm, mint az erős kőszikla vagy a vas.
Sőt egyebet mondok, mit tarts figyelemmel eszedben:
Hogyha neked diadalmat adand e népen az isten,
Én házadnak némberiről elmondom egyenként,
Kik vétektelenek, kik hajtnak semmibe téged.”

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Dajka, hová szólasz? szükségtelen agganod erről;
Majd szemmel tartom magam és kitanúlom egyenként;
Csak te ne szólj semmit se, de hadd istenre a dolgot.”

Szólt. Euryklea most elrándult a palotából
Ujabb lábvizéért, miután az előbbeni szétment.
Végre midőn megmosta s meg is kenetetzte olajjal,
Itt ismét közelebb húzá a tüzhöz Odysseus
Karszékét, szorgalmasan elgúnyázva bibéjét.
Most szellemdús Penelope kezdette meg a szót:

„Vendég, némi kicsinyt akarok még kérdeni tőled;
Mert inntova int az idő nyugalomra feküdni,
A kinek aggasztó búbánata álmokat enged:
Engem ugyan tenger búval szeretett meg az isten!
Nappal tudnillik siralomban töltöm időmet,
Dolgom után látván és némbereimre ügyelvén;
Hogyha pedig jön az éjszaka s mind álomba merültek,
A nyoszolyán fekszem, de keserves szívemet árva
Búsulásimban metsző fájdalmak epesztik.
Mint zöld fülmile, a hajdankori Pandareusnak
Lánya, midőn beköszönte az uj tavasz, erdei fáknak
Lombjain ülven kellemesen felzengedez; a melly
Gyakran változtatva dalát ott csattog, egyetlen
Itylos édes gyermekeért panaszolva, kit érczel
Balgaul ölt vala meg, magzatját Zethos urának:
Igy hánykódik az én eszem is jobb s balra, fiamnál
Helybe maradjak-e még és mindent gondosan ójak,
Birtokimat, körnémberimet s a nagyszerű házat,
Tisztelvén uram ágyát és a népi beszédet;
Vagy pedig elmenjek már férjhez, az itten utánam
Járó és legtöbbet adó legjobbik akhivhoz.

A fiam is, mig még könnyelmű és siheder volt,
 Ellenzette uram házát elhagynom egy újért;
 De miután megnőtt s ifjúvá serdüle, most már
 Még kívánja is elbucsuzásomat e teremektől,
 Bánva javát, mellyet megfálnak az udvari hőslők.
 Jer csak azonban, halld s magyarázd meg nékem ez álmot.
 Húsz lud eszik vizből a háznál tiszta buzákat
 Napról napra, miket nagy örömmel nézni szokásom;
 És ime egy orrók sas szállván a hegyoromról,
 Mind kitöré nyakokat s megölé vala; és leterítvén
 Bennöket udvaromon, maga a levegőbe kiszárnyalt.
 Én, noha álom volt, ott sirtam rittam utánok.
 Környülem összegyülöngtenek a szépfürtü akhivnék,
 Síró környül, hogy megölé lúdsergemet a sas.
 De az visszajövé s a ház ereszére leszállván,
 Emberi szózattal búmat csilapitva beszélett:
 „Bizodalom veled, oh híresneves Ikariosnak
 Lánya! nem álmok ezek, de való, mi beteljesül immár;
 A ludak a hőslők; én meg sas voltam eleddig
 Bércen; ámde jelennen férjedül érkezem hozzád,
 Hogy minden hőslőt rettentő módra kioszszak.”
 Szólott, és engem feleresztett álmaim éde.
 Hogy kitekintettem, ludamat mind váluja mellett
 Szemlélttem búzázni frisen, mint annak előtte.”

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Asszonyom, álmaidat teljes lehetetlen egyébire
 Elmagyarázni, mivel maga mondja tenéked Odysseus,
 Mit lesz egyéne teendő: a hőslőknek ugyancsak
 Vége; nem, egy lélek sem fog menekedni haláltól!”

Mond neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
 „Oh vendég, bonyolodtak, igen szövevényesek álunk
 Titkai, mellyeknek nem minden része valósul!
 Mert kétféle kapun jön az álom létre, szarúkból
 Épített egyiken, s elefántcsont másikon: a mik
 Ujszeletű elefántcsont ajtón jöttek által,
 Mind ámítnak azok, hivságos dolgot ígervén;
 Mik pedig a sima szarvajton érkeztek, egyiglen
 Teljesülendnek ezek, mihelyest meglátta az ember.
 Jaj de az én leverő álmom nem látszik ez ajtón
 Jöttek, örömtárgy gyermekem és rám nézve különben!
 És egyebet mondok, mit tarts figyelemmel eszedben:
 Ez leszen a szomorú holnap, melly engem Odysseus
 Házából kiszorít: tudnillik holnap adom fel
 Versenyül a fejszét, mellyet maga szép teremében
 Sorra, tizenkét céllapként elhelyez tudósan,
 S messzire hátrálván általlódözte nyilával.
 Mostan ezen versenyt hőslőim elébe teszem már;
 S a ki közöttök legkönnyebben idegzi fel iját,
 És a tizenkét fejszét mind általlövi; hozzá

Fognék menni tehát, idehagyván e lakot, egykor
Mennyekzős lakomat, rakvát mindennemű jóval;
Melly, tudom, éjszaka is gyakran megfordul eszemben!”

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Laertesfi Odysseusnek kedves felesége,
El ne mulaszd ezt a versenyt feltenni eléjek!
Mert sokkal hamarabb megtér fortélyos Odysseus,
Hogysem azok kezökön forgatván a sima ívet,
Felvonják idegét s átlőjenek a soros ércen.”

Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Oh vendég, ha velem helyt ülve mulatni akarnál
A házban, meg nem szökné pilláimat álom:
Ámde halandónak lehetetlen mindig alatlan
Lennie, minthogy az ég halhatlani mesgye körébe
Zárták a buzatermő földön minden ügyünket.
És én innentul nyoszolyás termembe megyek fel,
S ágyba feküdni fogok, melly nékem gyászos, örökké
Könnyem záporítol nedvezve, mióta Odysseus
Elment a gonosz (és ki se mondhatom) Ilion ellen.
Én hát ott fekszem; te pedig hálj a palotában,
Vagy magad ágyazván, vagy párnát adjanak a nők.”

Imigy szólta után tündér palotáiba tágult,
Nem maga, mert körhölgyei mind elmentek utána.
Végre midőn körhölgyeivel teremébe jutott volt,
Akkéig siratá a kedves férjet Odysseust,
Mignem Athene szelíd álmot hullajta szemére.

HUSZADIK ÉNEK.

Bízik Odysseus; a hőslők torzképei; jóslók.

Ámde Odysseus a tornácban fészkele, tulkok
Cserzetlen bőrét teregetve alája, fölülről
Sok juhok irháját, miket ott az akhivok ölének;
Eurynome bojtos gúnyát vete a feküdőre.
A hőslőkre gonosz tervekkel Odysseus a mint
Éberül itt feküdt, ím jöttek a palotából
A deli hőslőkkel szerelembe vegyülni kacér nők,
Összebeszélgetvén és pajkoskodva nyihogván.
Nékie keblében zajosan háborga fel a szív;
S mindenüvé jártatta eszt, tűnődve magában,
Felrobbanva halált természetesen-e mindenikének,
Vagy végszer s legutóbb elereszsze vegyülni az ádáz
Hőslőkkel: keserűn ugatott szive keble balában.
Mint neveletlen kölkeinek körülötte sivó eb
Mindenegy isméretlent megcsahol, és neki berzed;
Úgy ugatott ennek belsője az iszonyu dolgon.
De mellét sujtván mondá kurholva szívéhez:
„Vesztteg, oh szív; láttál immár kinosabbat is ennél
Az nap, hogy megevé szeretett bajtársidat a vad
Kyklops; ámde türel békével, mignem az elmés
Terv kihozott barlangjából, megromlani vélőt!”
Igy szólott vala, dorgálván szívbéli kedélyét.
És igenis folyvást pórázon béketűrőleg
Megmaradott szive; ő ellenben idestova forgott.
Mint lobogó tüzekeken zsír és vérrel tele bendőt
Sokszerűen hánytorgat emerre amarra az ember,
Nagy nehezen várhatva sülését: ő is ezenkép
Hányta vetette magát ide és oda, súlyosan aggván,
Mint vethesse kezét a hőslő szemtelenekre,
Egymaga sokra. Hanem közelített a magas égből
Némber képe alatt istennő kékszem Athene,
S fője felett állván meg imigy mondotta le hozzá:
„Mért, oh nemednek legboldogtalanabbja, vagy ébren?
Imhol ez a te lakod, s a házban hív feleséged,
Meg fiad, a millyent csak az ember szíve kívánhat.”
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Oh igen, istennő, szavaid bizonyára igaz szók;
Mindazonáltal azon tűnődik némileg elmém,
Mint vessem kezem a bent hőslő szemtelenekre,
Egymagam annyira, kik nálunk mindenha csoporton.
A mi nagyobb, ezek is fel-feltünedeznek eszemben:
Ha Zeus hírével s a tieddel meg bírom őket
Verni, hová lesznek? Esdeklem, tégy ebben okossá.”

Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
„Oh különös, hisz egyéb még aljasb társban is olly jól
Megnyugszik, ki halandó és nincs ennyi tanácsa;
Én pedig istenség vagyok, a ki világi bajodban
Szüntelen örzelek; és ímé, kijelentem előtted:
Hogyha mibennünket körülállana férfiak ötven
Jó dandára, halálunk és vesztünkre törekvő,
Néki is elhajthadd juhait meg tulkait, elhidd.
Adjad azért magad álomnak; bajos éjszaka mindig
Ébren lenni; kibúsz bajaidból teljesen immár.”

Igy végezve szavát, miután pilláira édes
Szendert hullajtott, feleredt az olympi karokhoz.
A mint a daliát leigázá bánatenyésztő
És tetemoldó álma, viszont felesége ocsódott,
S lágy nyoszolyájának bennette felülve kesergett.
Végre midőn jól lett siralommal lakva kedélye,
Artemis istennőhöz imigy eregette imáit:

„Artemis, áldott istennő, Zeus lánya, oh vajha
Szende nyilat lövén epedő mellembe kivennéd
Lelkemet egyszeriben; vagy kapna fel a viharos szél,
És meghordozván a légösvényeken engem,
Okeanosnak hullámzó örvényibe vetne!
A mint Pandareus szűz lányit kapta fel a szél,
Kiknek meghalatak szüléit az istenek, és ők
Árvákul maradának honn; Aphrodite azonban
Sajttal, izes mézzel, jó borral etette itatta;
Hera nemekben páratlan szép arca s eszélylyel
Áldta meg; Artemis istennő nagy termetüekké
Tette; Athene pedig műveket remekelni tanítá.
Mig Aphrodite olymp halhatlan boldoginál járt,
Árva kegyenceinek mennyekzöt kérni az égen
Mennykövező Zeustől, ki valóban mindeneket tud,
Üdvetlen s üdvös sorsát napalatti nemünknek:
Addig harpyák ragadák a lányokat itt el,
S mérges erinnyekhez adák szolgálni cselédül.
Bár így enyésztene el mennyország istene engem,
Avvagy löne agyon nyilörülő Artemis, hogy szent
Emlékét vívén a földbe Odysseus urnak,
Nála csekélyebb férj gyönyörűségére ne válnék!
Még a bajt türhetni, midőn bús ember egész nap
Szívet sorvasztó siralomban tölti világát,
Éjjel azonban nyugta vagyon; mert messze felejtet
Jót gonoszat, miután becsuká szemeinket az álom:
De nekem álmokat is rosakat küld látnom az isten.
Mert ezen éjszaka is mellettem hált deli képe,
Olyan alakban mint az akhiv seregekkel elindult
Volt; s én felvidülék, őt vélvén látni, nem álmot.”

Szólt; az aranytrónú hajnal pedig eljőve mindjárt.
Sejditette szavát sirató hölgységének Odysseus;

Tűnődött azután, és azt gondolta magában,
Hogy ráismervén immár neje fője felett áll.
Felszedvén takarót és irhát, melyek alatt hált,
A palotában székre tévé, s miután az ökörbőrt
A folyosóra kitette, kezét felemelve könyörgött:

„Zeus atya, hogyha vizen és szárazon édes hazámba
Önként hoztatok el, miután megvertetek engem;
Adj a jelenségét valamelly a ház körül éber
Emberi állat, kint pedig egy mennybéli csudátok.”

Szóla imádkozván. Bevéve neki gondviselő Zeus,
S megdörögött haladéktalanul a fényes olymponak
Fellegetében; mire felvidult nagyságos Odysseus
Lelke. Jelenséget pedig egy nő szóla közelső
Egy házból, hol Odysseus urnak malmai voltak,
Mikre tizenkét némből ügyelt dolgozva, búzát meg
Árpát örölvén, velejéül az emberi nemnek.
Már a többi megőrlődve búzája lefekvők,
Egy virraszta csupán, legvékonyb köztök erőre;
A ki megállítván malmát szólt, jelben urának:

„Zeus atya, oh kit az istenek emberek ottfen uralnak,
Vajmi nagyon megdörrentél a csillagos égből,
Bár fellegetelen az; bizonyára csudául ez egynek!
Oh add meg nekem is nyavalyásnak egyetlen imámat!
A hőslők végszer s legutóbb lakomázzanak immár
Méltóságos Odysseusnak palotáiban ez nap!
Ők, kik térdeimet sanyarú munkában eloldák
A lisztörlésznél, ma vigadjanak itten utószor!”

Szóla; jelenségére örült nagyságos Odysseus,
S Zeus dörejére, hívén, hogy megveri háza falóit.
A szép háznak egyéb szobanémből jöttek azonban,
És a kandallón lobogó tüzet élesztettek.
Felkelt Telemakhos nemes ifju is a nyoszolyából
Öltözködni; nehéz kardot függeszte le vállán,
Szépséges saruit gyengéd lábára kötötte;
És vön erős dárdát, réz élel meghegyezettet:
S a küszöbön állván nevezé Euryklea dajkát:

„Kedves dajka, mikép emberlettétek az útast
Ágy és étellel? nem hált amugy elhanyagolva?
Mert hiszen ilyen anyám, másképen módos egy asszony;
Néha csekély embert visszasan nagy becsülettel
Látni szokott, míg az érdemeset nem bánva ereszti.”

A kinek így mondotta viszont Euryklea dajka:
„Nem fognád, fiam, őt méltán gáncsolni ezúttal;
Mert bort addig ivott, míg tartá kedve; kenyér sem
Kellett volna tovább neki; mert kérdezte időnként.
Végre midőn ágy és lefeketről gondola, szüléd
Párnát tenni alá a szolgálókra parancsolt:
De ő, mint valamelly váltig boldogtalan ember,
Nem kívánt ágyon meg párnán hálni, hanem csak

Tulkok cserzetlen bőrén s irhákön aludt volt
Kint az előházban; mi pedig rá paplanat adtunk.”

Szólott. Telemakhos kieredt a szép palotából,
Dárdával keziben, meg fürge kutyákkal utána;
És egyenest a sarvas akhivok térére tartott.
S im Euryklea most a szolgálókra parancsol,
Ops Pisenorides szépmíveltségü leánya:

„Nossza, ti a palotát fogjátok sepreni vízzel
Megnedvezve, bíbor szőnyeggel bétéregetni
A trónok padait; ti pedig szivacsozzatok aztán
Mindenegy asztalt meg, s mossátok tiszta csínossá
A kupa s gömbölü serlegeket; ti viszontag ezennel
Kútra eredjete, és szaporán megjöjete onnan.
Mert a hőslőknek nem fog kimaradni sokáig
Népe ma, sőt idején itt lesz, mivel ünnepe támadt.”

Igy szólván, örömet hallák s hajlottak azok rá.
Húszan barnavízű kúthoz sietének azonnal,
Többi meg a háznál ügyesen rendezgete mindent.
Most szorgalmatos apródok mentek be, kik is fát
Hasgattak helyesen s tudományosan. Itt haza jöttek
Kutrol az asszonyok; a kondás jött nyomban utánok,
Három süldőket hajtván csordája javából:
Mellyeket ott hagyván legelészni az udvari kertben,
Szólítá maga meg gyengéd szózáttal Odysseust:

„Jobban bánnak-e már az akhivok véled, oh vendég,
Vagy csak most is alánéznek, mint annak előtte?”

Szolt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Bárcsak megvernék, Eumaeos, az istenek őket
Annyi gonoszságért, mellyet szakadatlanul úznek
Mások házánál, nem nézvén semmire többé!”

Mig ezek itt egymást illy szókkal váltogaták fel,
Elközelített volt a kecskék bácsa Melantheus
Hozzájok, legjobb kecskéit hajtvá ebédül
A deli hőslőknek, két bojtárával utána;
Mellyeket a hangos csarnoknak alája bekötvén,
Megtámadta legott bántó szózáttal Odysseust:

„Oh idegen, mégis fogod itt untatni az embert
Kéretezésiddel? hát nem kotródol-e nyomban?
Már látom, csakugyan nem válunk el mi előbb, mint
Egymás karjait izlelnők, miután te nem illőn
Koldulsz! Máshol is esznek tán a fürtös akhivok!”

Monda; de nem szólott tervekben gazdag Odysseus,
Csak halkal csóválta fejét, fenekedve magában.

Harmadik is jött közbe, Philótios, érdemes ember,
Egy meddő tehenet s hízott kecskéket inalva,
Mellyeket a révész szállított által, akarkit
Általszállító, ha az ember megkeresé őt;
És hogy hangos csarnok alá bekötötte hozalmát,
Kérdé Eumaeos kondást, közelébe megállván:

„Eumaeos, micsodás új vendég jött vala ismét
A házhoz? ki, ez itt? hollyan nemzetből eredtnek
Vallja magát? avvagy hol az ő országa, családja?
Oh nyavalyás, testben de hasonlít a mi urunkhoz!
Ugy van, az égi karok meg szoktak látni közembert,
Kik fejedelmeket is nyomoruságokra ítélnék.”

Imigy szólta után odanyujtá nékie jobbját,
És felemelve szavát mondá röpülékeny igéekkel:

„Üdvöz légy, oh vándor apám, s legalább csak ezentul
Boldog; mert ma bizony sok mindenféle bajod van.
Zeus atya, nincs nálad rettentőbb isten az égen,
Hogy nem szánod az embereket, ha világra teremted,
Búnak bánatnak kínos fájdalmira vetni!
Izzadság foga el, szemeim láttadra könyekbe
Lábadtak, hogy eszembe jutott nagy Odysseus, a ki
Tán a külföldön szintigy rongyoskodik ez nap,
Ha ugyan él valahol s a napnak látja világát.
Hogyha pedig meghalt, és Hades termiben immár,
Oh jaj Odysseusért akkor nekem, a ki kephallen
Földön még sihedert tett engem tulkain őrré:
Mellyek igen szaporodnak ugyan, s nem könnyen akadnál
Úrra, kinek szintigy gyarapodnak homlokos ökrei;
De azokat mások hajtadják vélem ebédül
Bé ide, és se fiát nem nézik sem pedig isten
Bosszujától nem borzadnak, minthogy az olly rég
Távol ur értékén már osztozkodni keresnek.
És bizonyára nekem sokszor forgottak eszemben
Ollyas gondolatok, hogy baj, míg gyermeke itt van,
Nékem az ökrökkel más országokba vidéki
Nemzethez mennem; de ugyancsak még is epesztőbb,
Mások barmainál helyben vesztegleni búmra.
És már rég valamelly más országbeli királyhoz
Szöktem volna, miérthogy odább szenvedni keserves;
Mégis ama nyavalyást csak várom, hogyha lakába
Érkezhén a hőslőket valahára kiverné!”

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Oh ökrész, miután nem látszol sem buta sem rossz
Embernek, sőt józan eszet sejdítek agyadban,
Annak okáért elmondom, s meg is eszközszöm arra.
Tudja tehát meg Zeus örök istensége, Odysseus
Vendégasztala s tüzhelye is, hova jöttem ezuttal,
Hogy te imitt lévén megtér Ithakába Odysseus;
És ha kívánod, majd szemeiddel láthatod akkor
A hőslők vesztét, kik emésztk nagyszerű házáat.”

Monda pedig neki erre viszont az érdekes ökrész:
„Oh adná isten, hogy igaz legyen a te beszéded,
Vendég; meglátnád kéz és hatalomra mit érek!”

Igy esdeklett Eumaeos kondás is Odysseus
Gazda megutjáért szívesen fel az égi karokhoz.

Mig azok itt egymást illy szókkal váltogaták fel,
 A hőslők ezalatt megölésre s halálra keresték
 Telemakhost; hanem a madarak balról jöve nékik,
 Egy fenszálló sas, körmeiben gyáva galambbal.
 S Amphinomos felemelve szavát mondotta közép-
 „Oh feleim, nem akar sikerülni ez a mi tanácsunk,
 Telemakhos megölése, hanem lássunk az ebédhez.”
 Mondván Amphinomos tetszett bajtársinak a szó;
 S feltakarodván egyszeriben nagyságos Odysseus
 Házához, öltönyiket székek s trónokra helyezvén
 Nagy juhokat meg felhízott kecskéket, azonkül
 Zsíros disznókat meg csordai tulkot ölének.
 A vese megsülvén szétoszták sorra; kupákban
 Bort elegyítettek, s a kondás kelyheket osztott;
 Erre Philótios emberséges férfi kalácsot
 Rakdosa szatyrokban; bort adni Melantheus állt fel.
 Most kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.
 És ime Telemakhos, különös fortélylyal eszében,
 A palotának belküsöbére ülette Odysseust,
 Illetlen széket tévén neki és kicsiny asztalt;
 Majd veserészt adván elejébe, arany poharába
 Bort töltött vala, és így szólította meg őtet:
 „Itt ülj már a többi urak közepette borozva;
 Ám én a hőslők kezeit s bántalmit ezentul
 Eltiltom tőled, mert nem csapszék ezen ősi
 Ház, de Odysseusé, ki nekem szerzette magamnak.
 Ti pedig, oh hőslők, ovakodjatok a kezek és szók
 Durva negédeitől, netalán perpatvar eredjen.”
 Így szólott; azok ajkaikat mardosva csudálák
 Telemakhost szavaért, hogy bátran kelt ki közöttök.
 S Eupithes fia Antinoos mondotta középre:
 „Bárha keményke, vegyük be, Akhivok, Telemakhosnak
 Úri szavát; bizonyomra, igen fenyegetve beszél ma!
 Kár, nem hagyta olympi Zeüs; másképen aligha
 El nem akasztók a fenhangú szónokat eddig.”
 Így szólt Antinoos, de amaz nem hajta szavával.
 A hirnökkar im a városban szent hekatombét
 Tart ezalatt épen, s a fürtös akhivok Apollon
 Árnyékos ligetébe gyülvöngenek össze csoportban.
 A hőslők, a hús megsülvén és levonatván,
 Szétoszták vala és nagy vendégséget ütöttek.
 Adtak Odysseusnek, kik kuktálkodtak, arányos
 Húsadagot szintén, millyen nékik juta; mérthogy
 Telemakhos nemes ifju igen lelkekre parancsolt.
 Pallas Athene pedig nem hagyta ezúttal is a ház
 Nyalkáit bántalmaikon tágítani, hogy még
 Mélyebben sebesüljön meg szívében Odysseus.
 Volt a hőslők közt egy igen badar és szeles ember,
 Ktesippos, ki Same szigetén tartotta lakását;

Ez nemes atyjának bizván értékiben, a rég
Távol Odysseusnek feleségét hősleni merte;
Ez felemelve szavát mondá a hetyke csapat közt:
„Halljunk szót tőlem, valamit mondok, deli hőslők!

A vendégnek imé régen van arányos adagja,
Mint illik; mert Telemakhos vendéginek, a kik
Megkeresik házát, sem szép koplalni se nem jó.
De hadd én is adok vendégfalatot neki; hogy vagy
Fürdősnének avagy más olly szolgának ajánlja
Kedveskedve, kik a nagy Odysseus termiben élnek.”

Imigy szólva ökörlábat húzván a szatyorból
Vastag karjával, doba: de kikerülte Odysseus
Félre nyomintva fejét könnyedkén, s elmosolyodván
Rája amúgy ravaszúl: amaz a csínos falat éré.
És támadta legott Ktesipposzt Telemakhos meg:

„Van, Ktesippe, szerencséd, hogy kikerülte az ember
Durva dobásodat és ültében meg nem ütötted;
Mert hegyezett dárdám szállt volna keresztüled egyben,
És mennyekzőért bús tort lakhatna feletted
Édes atyád. Ne is illetlenkedjék nekem e helyt
Senki is innentul, mivel eszmélek s tudom immár
Mind jót mind gonoszat, ki eleddig csak fiu voltam.
Ám ezeket mégis békével türjük azonban,
A sok juh mészárlását, megivott borainkat,
És a bitang kenyeret; mivel egynek elűzni baj ennyit:
Csak ne agyarkodnék rám ellenséges egyéntek!
Vagy ha talán magamat csakugyan megorozni kerestek,
Ezt sem igen bánnám; mert sokkal jobban is esnék
Meghalnom, mint e csúfságot néznem örökké,
Elpáholt vendégeimet s az idestova hurcolt
Szolgáló nőket, méltatlanul ősi lakomhoz.”

Igy szólván amazok valamennyen néma levének.
Csak későn mondotta Damastorides Agelaos:

„Oh feleim, nem volna derék, méltányos ígéket
Hallva, gyűlölséges villongásokra fakadnunk;
S többé a vendéget sem kell bántani, mást sem
Házi cselédeiből nagyságos Odysseus urnak.
Telemakhosnak egyet szólnék s anyjának azonban,
Hogyha szerény ígém szívöknek tetszeni fogna.
Míg mindkettőtök, nemes ifju, reményleni tudta
Jámbor Odysseusnek szeretett honnába jövését,
Addig nem vala baj függőben s várakozásban
Tartani a daliás hőslőket: mert csak az is lett
Volna derék egyedül, ha Odysseus önmaga megjő.
De most már ezen úr haza nem jöhetése világos!
Üljsze azért jó szülédnek melléje, s beszéld rá,
Menjen el a legjobb, legtöbbet adó daliához:
Hogy te vigan költthessed el ősi javaknak egészét
Házi ebédeknél, ő meg más férfinak essék.”

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Oh nem, Zeus engem s az atyám fájdalmai, a ki
Messzire vagy meghalt vagy bujdosik; én, Agelaos,
Nem tiltom szülém lakadalmát, sőt hagyom ahhoz
Menni, ki legderekabb s legtöbbet ajánl neki jegyben.
Ámde pirúlok erőszakkal kitaszítani anyámat
Férjhez házunktól; őrizzen tőle az isten!”

Szólott Telemakhos; mire a hőslőket Athene
Olthatlan hahotára törette ki, és eszeveszté.
Ők most fintorodott állal hahotáztanak immár,
Véresen ették húsaikat, telegyültek egészen
Könnyekkel szemeik; s veszedelmet jósola lelkek.
Szólt is közbe Theoklymenos nekik, istenes ember:
„Hah nyomorúk ti, mi lelt? Ime képetek éji setétbe
Árnyékolva, fölül fejetek s a térdeitek lent!
Jajvész harsant fel, könnyekben fürdnek az arcok,
Vér fecskend falakat s gyönyörű oszlopközöket be!
Ábrákkal tele a tornác, tele kívül az udvar,
Bús erebosba tolongókkal! Kiveszett az arany nap
Mennyből, s borzasztó ködfátyol szálla helyére!”

Igy szólván, édest nevetett kiki rajta közöttök.
S Eurymakhos felemelve szavát, Polybos fia, monda:
„Őrjöng a közibénk imént jött külhoni vendég!
Rajta fiúk, szaporán igazítsátok ki piacra
A házból ötöt, ha velünk itt néki setét van.”

Szóla Theoklymenos neki válaszul, istenes ember:
„Nem kérek tőled kalaúzókat, Eurymakhos hős;
Vannak két szemeim, füleim, meg lábam alattam,
És a keblemben nem egészen idomtalan elme:
Majd kivezetnek ezek, mert rátok szörnyű siralmat
Látok várni; mitől egy akhiv hőslő se legyen ment
És szabadulhasson, kik Odysseus háza körében
Bármilly férfiuból hallatlan csúfokat üztök!”

Igy szólván kieredt a sok nép lakta teremből,
S Piraeoshoz ment, ki örömmel látta magánál.
A hőslők pedig egymásnak vigyorogva szemébe
Ingerlék deli Telemakhost, vendégin enyelgvén.
És emelé szavait fel egy a túlbüszke csapatból:
„Soha szerencsétlenb egy gazdát, ifju, tenálad!
Ime kifürkészted már ezt a borra kenyérre
Áhitatos koldúst, ki valóban nem szere semmi
Ténynek avagy rénynek, hanem a föld egyszerű terhe;
Most pedig egy másik már épen jóslani kelt fel!
Ha rám hallgatnál, sokkal jobb volna biz ennél:
Jer, vendégeidet hányjuksza hajóra, s vitessük
Sikeliába, ha elkelnének egy ildomos áron.”

Szóltanak a hőslők; de amaz nem gondola vélek;
Csak titkon lopogatta szemét atyjára, szünetlen
Várva, kezét ha vetendi reá a szemtelenekre.

Átellenbe helyezvén a karszéket azonban
Ikarios lánya, szellemdús Penelopeia,
Sort hallgatta beszédeit a palotában ülőknek.
Mert az ebédet ugyan kacajok közt vígan evék meg,
Kedveset és dúsát, miután ma igen sokat ölték:
De vacsorájoknál meg aligha lehetne keservesb,
Mellyet az istennő és lelkes férfi adandó
Volt nekik; mivel ők illetlenkedtek először.

HUSZONEGYEDIK ÉNEK.

Ijversenyt ad Penelope hőslői elébe.

S im ihlette meg a szívében kékszem Athene
Ikarios lányát, szellemdús Penelopeiát,
Ivet tenni s vasat hőslői elébe Odysseus
Házánál, versenyzeni és gyilkolni kihívót.
A ki szobája magas hágcsoján felmene; kampós
Kulcsot vett le derék jobbával az ottani szegről,
Egy rezet és csínost, elefántcsont markolatúat:
S most körnöivel a leghátsó udvari tárhoz
Indult, hol jószága feküdt halmazban urának,
A rezek és aranyak meg az annyi dologba került vas.
Itt vala felfüggesztve Odysseus kézive nyiltár
És sohajos löszert viselő tegzével; ajándék,
Mellyet hajdaniban lakedaemon földön ajánlott
Iphitos Eurytides neki, mása az égi karoknak.
Ők egymást Messenében látták legelőször
Nemzetes Orsilokhos házánál, minthogy Odysseus
Megkeresé az adósságért, melly néki az ország
Népénél vala, hogy Messene kalózzai pásztort
S háromszáz juhot orzottak ki hajón Ithakából.
Ennek tett nagy utat végette Odysseus, atyja
S a nép véneitől küldetve legényke korában.
Iphitos ellenben lovait puhatolta, tizenkét
Eltévedt kancát s munkában járatos öszvért,
Mellyek azonban utóbb éltenek véget okoztak.
Mert a mint Herakleshez, Zeusnek dologedzett
Gyermekehez beszállt, sok bajt ismerni tanulthoz;
Ez megölé őtet, vendégét háza belében:
Szörnyeteg, istent sem tisztelvén sem pedig asztalt,
Mellyet elébe adott, megrontá gyilkosan őtet,
És körmös lovait házánál fogta sajátul.
E lovakat keresőleg akadt vala össze Odysseus
Urral, s íjat adott neki, melyet is Eurytos atyja
Horda előbb, de halála után neki hagyta örökben.
Kardot adott ellenben Odysseus és sima dárdát
Annak zálogban: noha egymást asztalaiknál
Nem látták soha, mert hamarabb kimulatta világbol
Zeus fia Iphitos Eurytides istenközel ifjat.
Ezt az ajándékot nagyságos Odysseus harcra
Járván barna hajón soha el nem vitte magával,
De az igen kedves vendég emlékeül otthon
Hagyta feküdni, csupán Ithakának hordva körében.

Asszonyok istennéje tehát tárházához érvén,
Tölgy küszöbére legott felhága, mit egykoron értő

Művész ácsolván kiegyenlítette szabályhoz,
 És feleket s ragyogó ajtót alkalmazza rája.
 Késedelem nélkül a závárszíjat eloldta,
 A réz kulcsot irányozván bélökte, s az ajtó
 Zárreteszét felüté: valamint a róna mezőnek
 Pázsitain legelő bika, úgy bődült meg az érc kulcs
 Által ütött ajtó; s feltárula sarkig előtte.
 Ekkor fellépett az emelt deszkára, holott sor
 Szekrény álla, belül szép illatos öltözetekkel;
 Honnan felnyulván leemelte szegéről az íjat
 A tokjával együtt, melly fényeskedve borítá.
 Erre leült vala, és a fegyvert térdire vévén
 Ott sirt hangosan, és kivoná tokjából az íjat.
 Végre midőn jól lett siralommal lakva kedélye,
 Vig hőslőihez a fényes palotába leindult,
 Horgas kézíjjal keziben s szeretett ura nyiltár
 És sohajos löszert viselő tegzével; utána
 Ellenben ládát vittek körnémbéri, mellyben
 Sok réz, vas rejlett, játéakai hajdan urának.
 Asszonyok istennéje derék hőslőihez érvén
 A remek épületű palotának szép küszöbénél
 Álla meg, arca elé röppentvén fátyola báját;
 Két tisztos körhölgy állott két oldala mellett.
 És felemelve szavát mondá hőslőihez egyben:
 „Halljátok szavamat, hőslők kara rendei, a kik
 Rég elutas férjem házát szakadatlan itallal
 Étellel lepitek, más színét kendeni máig
 Sem birván sehogy is szakadatlan dolgaitoknak,
 Mint hogy hősöltök s feleségül ohajtatok engem.
 Nossza tehát hőslők, miután versenyzeni tetszik,
 Én kiteszem nektek nagyságos Odysseus íját.
 A ki nekem legkönnyebben felidegzi ez íjat,
 És a tizenkét fejszét mind átlőtte nyilával,
 Férjhez ahoz megyek, itt hagyván e szép lakot, egykor
 Mennyekzős helyemet, rakvát mindennemű jóval;
 Melly, tudom, éjszaka is gyakran megfordul eszemben.”
 Így szólván Eumaeos ügyes kondásra parancsolt,
 Kézívet, és vasakat hőslői elébe kirakni.
 Könyhullatva vevé Eumaeos tőle, s kirakta,
 Másfelül a jó ökrész sírt, látván ura íját.
 Pattant fel pedig Antinoos s hurogatta le őket:
 „Oh buta parlagiak, mindennapiságok üzői,
 Hát nyomorúk, mit kell pityeregetek e palotában,
 És felverni az asszony keblét, a kit amúgy is
 Kínok emésztének elvesztésén kedves urának?
 Csendesen üljetek ám s lakomázzatok, avvagy ízében
 Menjetek ottkin sírni, belül hagyvátok ez íjat,
 Nagy feladást a hőslőknek: mert gondolom, épen
 Nem leszen a sima kézívet felidegzeni könnyű.

Ollyan férfi tudnillik nincs egy sem ezeknek
Mind valamennyi között, mint hajdan Odysseus; a kit,
Ám hiszen emlékszem, láttam gyerkőce koromban.”

Igy szólott; noha szívében gondolta, hogy ő csak
Majd felidegzi az ív hurját és a vason átlő:
De maga izlendett legelőször vádmen Odysseus
Bosszúló kezitől nyilat, a kit háza körében
Mindig alánézett, bősztívén társit is arra.
S im deli Telemakhos szavait felemelve beszélett:

„Oh hékám, mi nagy örültté tett engem az isten!
Édes anyám azt mondja, pedig csak módos egy asszony,
Hogy férjhez megyen, és itt hagyja valóban az udvart;
Én meg imé nevetek s vígan vagyok oktalan észszel.
De nosza, oh hőslők; tudnillik díjak olyan,
Millyen hölgyet Akhajának birodalma nem ismer,
Sem szentföldü Pylos, se Mykene, sem lovas Argos,
Sőt Epiroson és Ithakán sincs mása: de tinnen
Ismeritek, mért kellene feldícsérnem anyámat?
Rajta tehát, többé ne időzzetek, és az idegnek
Húzatalt ne halaszszátok; hadd lássuk. Azonban
Én is igen szívesen mérközném ezzel az íjjal!
Ha feligázhatom és a célvasat átlövöm, akkor
Nem kinoz édes anyám házunkból elbucsuzása
S férjhez mente igen: mert immár ifju maradnék
Itthon, atyámat tiszteiben felváltani képes.”

Szólván talpra szökött; válláról, kapta, leölté
A bíbor köntöst; leszegé válláról az éles
Kardot: s a fejszéket elállította, egyetlen
Hosszu gödört medrezve nekik; kisorozta szabályhoz,
S földdel tömte körül. Amazok meglepve csudáltak,
Milly ügyesen sorozá ki, holott nem látta maiglan.
Most a küszöbhez hátrálván kísérti az íjat.
Háromszor rándítá meg feligázni sováran,
Háromszor kiszakadt erejéből karja, bizónak,
Hogy felidegzi az ív hurját és a vason átlő.
És bizonyára fel is húzandta negyedszer; azonban
Bajnok Odysseus intett és sürgetnie tiltá.
Itt ismét felemelve szavát deli Telemakhos mond:

„Oh hékám, ezután is erőtlén gyáva leszek már!
Vagy fiatalka vagyok, még nem bizhatva kikötni
Könnyeden emberrel, ki reám támadna esetleg.
Rajta tehát hőslők, ti magamnál sokkal erősbek,
Próbáljátok az íjat, hogy befejezzük a versenyt.”

Imigy szólta után padolatra helyezte az íjat,
Megtámasztva gyalult, alkalmasan összeragasztott
Ajtófélhez; utána nyilat állitva kilincshez,
Honnan előbb felkelt trónjára leült vala ismét.
S Eupithes fia Antinoos mondotta középre:

„Keljetek, oh feleim, valamennyen rendibe jobbról,

Onnan kezdve, holott a mézbort szétpoharazzák.”

Igy szólt Antinoos; tetszett bajtársinak a szó.
Hát legelőször Leodes Önops fia kelt fel,
A ki közöttök látnok volt s a borkupa mellett
Mindig leghátul; egyedül csak néki magának
Rútlék patvarkodni, szidónak társit is érte.
Imez vette fel a nagy kézivet és nyilat első,
És a küszöbhez hátrálván próbálta idegjét:
De fel nem vonhatta, előbb belefárada, gyengéd
Munkatöretlen két keze, s a társakhoz imígy szólt:
„Oh bajtársaim, én fel nem vonom; ám vegye más is!
Mert bizony e kéziv még sok deli férfiut árvit
Szelleme s lelkétől; miután már kellemesebb itt
Sokkal meghalnunk, mint eltéveszteni a mért
A háznál csapatozva ülünk, csak várva örökké.
Még ma nagyon bízik némellyik férfi, s nejeül
Égi Odysseusnét, szellemdús Penelopeiát!
De ha ez ijjal mérkőzött és látta, eredjen
Más valamelly némbert hősölni Akhaja uszályos
Némberiből szép jegymarháival; ez pedig ahhoz
Menjen el a ki esik s legtöbbet ajánl neki jegyben.”

Imígy szólta után padolatra helyezte az íjat,
Megtámasztva gyalult, alkalmasan összeragasztott
Ajtófélhez; utána nyilat állitva kilincshez,
Honnan előbb felkelt trónjára leült vala ismét.
Pattant fel most Antinoos s hurogatta le ötét:
„Leodes, fogaid rekeszéből milly ige röpönt,
Szörnyeteg és iszonyú? Bosszankadom érte, ha hallom,
Hogy még e kéziv majd sok deli férfiut árvit
Szelleme s lelkétől meg, azért, mert véle te nem birsz.
Hisz nem is ollyannak szültek vala téged anyádék,
Hogy kézivet igáznál és nyilak embere lennél!
Várj, akad ennyi között az ivet felidegzeni termett.”

Erre Melantheus kecskebacsót szólitva parancsolt:
„Rajta Melantheus, éleszs csak tüzet a palotában,
Tégy nagy karszéket melléje, teritsd be fölülről
Bőrrel, s ottbenről hozz egy nagy hájkereket ki;
Hogy fellangyitván és zsirral megkenegetvén
Mérközzünk a fegyverrel s befejezzük a versenyt.”

Szóla. Melantheus egyszeriben lobogó tüzet éleszt,
Nagy széket lódit melléje, reája fölülről
Bőrt vet, s ottbenről tetemes nagy hájkereket hoz:
Ezzel felmelegítve kísérték a nehez íjat.
De vele nem birtak, sőt sokkal hátra esének.
Antinoos pedig és istenközel Eurymakhos fő
Hőslők vártak még, legjobbak erényzeni ketten.

S ime helyökről felkerekedvén lelkes Odysseus
Jó ökrésze Philötios és kondása, kimentek
A palotából együtt; ki után Odysseus úr is.

És mikor ajtónak s tornácnak kivüle voltak,
 Nyájas ígét kezdvén szólítá benneket ímez:
 „Ökrész és te, kanász, mondhatnék nektek egyet, vagy
 Elhallgassam? Igaz, szívem szava szólni parancsol.
 Mint lennétek Odysseusnek védelmire, hogyha
 Hirtelen itthon termene és hozná az ur isten?
 A hőslökhöz avagy hozzá szitnátok-e jobban?
 Szóljatok olly igazán mint ottben szívetek érez.”
 Monda pedig neki válaszul erre Philötios ökrész:
 „Zeus atya, vajha betelhetnék ebbéli szerelmem,
 Hogy haza jőne urunk és hozná ötet az isten,
 Mert majd meglátnád, kéz és hatalomra mit érek!”
 Így esdeklett Eumaeos kondás is Odysseus
 Gazdának hazajöttéért az olympi karokhoz.
 Végre hogy elméjét kitanúlá mindenikének,
 Szólitotta legott őket meg válaszul ismét:
 „Ime tehát haza jöttem ezer bajaimnak utána
 Húsz esztendő mulva szülőföldemre közétek!
 Látom, házi cselédim közt egyedül ti örültök
 Megjöttemnek; egyéb embertől úri lakomban
 Egy lélektől sem hallottam utánam esengést.
 Nektek azért igazán megmondom, hogy lesz ezentul.
 Hogyha megengedi a hőslöket törnöm az isten,
 Mindkettőtöknek feleséget s házat adandok,
 S jószágot hozzám közel; és már annak utána
 Telemakhos pajtásai és jó bátyjai lesztek.
 Hadd mutatok pedig egy nyilván jelet is, hogy egészen
 Rám ismerjete és elmétek meghígyen: a seb
 Régi helyét, melyet rajtam Parnassoson a kan
 Ejte, vadászón gyermekivel nemes Autolykosnak.”
 Így szólván lefedé rongyát a régi bibéről.
 Hogy látták amazok s kiviláglott minden előttök,
 Sirva fakadtan ölelgették nagyságos Odysseust;
 És feje és két vállában csókdosva köszönték.
 Így csókolt nekik is fejet és kezét elves Odysseus.
 És már ott zokogókon enyészett volna le a nap,
 Ha nem tiltja Odysseus így szólítva meg őket:
 „Félre siralmatokat, nehogy a fényes palotából
 Valaki ránk jövén meglássa s hirül tegye ottbenn.
 Most egy a másik után menjünk be, ne összeleg; első
 Én, s ti utánam rendre; jelül pedig erre vigyázzunk.
 Majd a többi derék hőslök, kik házamat élik,
 Nem hagyják nekem adni sem a tegzet sem az íjat:
 Ámde te, jó kondás Eumaeos, hozdsza keresztül
 Fegyverem a palotán, és add kezeimbe; parancsold
 Aztán szolgálóinknak, hadd csukjanak ajtót:
 És ha belülről férfi nyögést vagy akarmi robajt is
 Esnék hallaniok, ki ne jőjön senki közülök
 A házból, hanem üljön veszteg dolgai mellett.

Rád pedig azt bízom, jó ökrész, zárd be az udvar
Várkapuját kulccsal, s reteszét szorgalmasan üsd rá.”

Igy szólván beeredt népes teremébe Odysseus,
S honnan előbb felkelt ismét székére leült volt.
Majd szolgálai osontának be utána egyenként.
S im az ívet már Eurymakhos kezelé vala, össze
Vissza melengetvén a tűznek lángjain: ámde
Igy se bírta felhúzni, habár a lelke nyögött is;
És sohajtva nagyot szavait felemelve beszélett:

„Hah feleim, busulok magamon s mindnyájatok ügyén!
Engem nem bánt annyira nász, noha fájlalom ezt is;
Mert van egyéb sok akhiv néember valamint Ithakának
Habkörzött szigetén, úgy más országban akarhol:
De ha levante Odysseustól olly messzire járunk
Már mi erőben, hogy kézívét senki se bírja;
Ez már még az utókor előtt is szörnyű gyalázat!”

Eupithes fia Antinoos szólt erre azonban:
„Nem lesz úgy, Eurymakhos; hisz eléggé tudva előttem!
De ma az istennek szent ünnepe tartatik a nép
Közt: ki fog itt íveket feszegetni? Tegyétek azért le
Békével ma; tizenkét fejszénk helybe maradhat
Elrendezve: mivel nem gondolok ollyan Odysseus
Házánál járót, ki az ércet elorzani fogná.
Hadd szolgáljon azért a pohárnok serlegeinkbe,
Hogy szent áldmások közben tegyük el ma az íjat.
Reggel azonban ebédre Melantheus kecskebacsóval
Zsíros jószágot hajtassatok óla javából;
Hogy kézíves Apollonnak szent combokat adván
Áldozatul, próbálkozzunk s befejezzük a versenyt.”

Mondá Antinoos; tettszett bajtársinak a szó.
Hát kezeikre vizet töltének hirnökök, aztán
Kancsókat koszorúznak színborral az ifjak,
Majd elzsengézték soraikban szétpoharazták.
Hogy pedig áldmásoztanak és mig akartak ivának,
Monda középre nekik fortélyban gazdag Odysseus:

„Halljunk szót tőlem, nagyméltóságu királyné
Hősei, hadd mondom ki előttetek a mi szümön van!
Eurymakhost pedig és istenközel Antinoos hőst
Kérem először is, a ki legitt olly helyre beszélett.
Félre az íjjal most; hagyjátok az égi karokra,
Kik holnap diadalt adnak, kinek isten akarja:
De engedjétek nekem át e horgas ívet, hadd
Mérkőzőm veletek meg erőre; ha vajjon az izmok
Ollyak-e hajlékony tetemimben mint azelőtt, vagy
Elpusztítva kalandoktól és tápla szükében.”

Igy szólott. Amazok valamennyen szörnyű haragra
Lobbantak, felhőzve, netán megvonja az ívet.
S Antinoos felpattanván hurogatta le őtet:

„Hah vendégek legnyomorúbbika, morzsa eszed sincs!

Hát nem elég hogy együtt békén lakomázhatol a mi
Fő uraságinkkal? mi rövidséged van? avagy nem
Hallasz-e minden szót és értekezéseket, a mit
Kívüled egy jövevény és koldús férfiu sem hall?
De igen, a mézédess bor bomlaszta meg; a melly
Másnak is árt, ki falánkul s nem módjával üríti.
Bor rontotta meg Eurytion deli kentaurost is
Fényes házában léleknagy Pirithoosnak,
A Lapitháknál jártakor. Ő, megverve bor által,
Pirithoosnál nagy gonoszat tett māmora közben;
Mellyre az emberek elbúsultanak, és felugrálván
Ültökből kifelé hurcolták, mind füleit mind
Orrát elvagdaltan: imez pedig, a borelázott,
Ön kárán szekerezve lakolt a balgatag észért:
Ekkor az emberek és kentaurosok összezsapának,
Ő legelőre fizetvén meg borozásai árát.
Igy neked is nagy bajt jóslak, ha talán ezen íjat
Felvonod: a mi kegyelmünket soha ennek utána
Nem kapod el többé, de azonnal barna hajóra
Vetve király Ekhetoshoz, minden földi halandók
Átkához vitetünk; hol meg nem vallod. Igy álj hát
Csendesén, és ifjabbakkal feltenni ne próbálj.”

Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Antinoos, sem igazságos megszegni sem illő
Kedvét vendégnek, ki beszállott Telemakhoshoz.
S gondolod, a jámbor, ha Odysseus horgas ivének
Embere lesz, valamint erejében bízis is, engem
Mindjárt egyszeriben haza visz, s feleségeül elvesz?
Már ennyit maga is nehezen forgathat eszében.
Senki azért szívét bunak adva ne üljön ez úri
Ház lakomájánál; mert nem lesz semmi belőle!”

Mond neki erre viszont Polybos fia Eurymakhos hős:
„Ikarios lánya, szellemdús Penelopeia,
Nem hiszszük, s nem is ildomos az, hogy téged ez ember
Elvegyen; ámde ijeszt a férfii s némbéri mende
Monda, nehogy még egy rossz akhiv hirdesse felőlünk:
,Vajmi derék férjnek feleségét vajmi csekély nép
Hősöli, melly íját sem időz felidegzeni, mignem
Némi kalandor jött, egy koldús ember; ez aztán
Könnyen feltekeré, s a célvason átlöve azzal.’
Igy szólnának azok; mi gyalázat lenne minékünk.”

Mond neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Eurymakhos, lehetetlenség jó hírű nevűnek
Lenni az ollyannak, ki rutúl megbecstelenítve
Dözsöl egy úr házában? S mi gyalázat fekhettek ebben?
Ám hiszen e magas és alkalmas termetű vendég
Nemzetes embernek véréből eredni dicsekszik!
Engedjétek azért a kézivet öneki meg, hadd
Lássuk; mert én megmondom, mi valóban úgy is lesz:

Hogyha birand vele és dicset ad neki tegzes Apollon,
Én kacagányt s köntöst adatok rá testi ruhául,
Annak utána pedig kelevézt kutya s emberek ellen,
Kétélű kardot, valamint lábára sarúkat;
Végre meg elküldöm hova őt esze és szive húzza.”

Telemakhos nemes ifju pedig szólt módosan erre:
„Édes anyám, az ivet nálamnál senki hatalmasb
Itt az akhivokból elajándékozni avagy nem,
Kik sziklás Ithakán országos nádorok élnek,
Vagy kik ménnevelő Elis körül a szigetekben.
Engem ugyan nem erőszakol egy lélek se, ha kedvem
Tartván általadom neki e kézivet örökre.
De menj fel teremmedbe szokott munkáidat üzni,
A szövetet s guzsalyat; s dolgához látni parancsold
Nőidet: a szólás itt minden férfiu gondja,
Ámde kivált az enyém; mert a lakügy engemet illet.”

Anyja elámultan tért önnön termibe vissza,
Mert szívére vevé szeretett fia módos ígét.
S hogy körnémberivel nők istennéje lakába
Ért, addig siratá férjét, a kedves Odysseust,
Mignem Athena szelíd álmot hullajta szemére.
Vette azonban ügyes kondás Eumaeos az íjat,
S vitte; hanem felzúdult rá valamennyi levente;
És támadta meg őt egyik a túlbüszke csapatból:
„Hát hova hurcolod azt a kézivet, oh fene kondás?
Dőre, tudom disznóidnál a pusztai csárdán
Ön hizlalt ebeid fognak megfalni, ha nekünk
Tegzes Apollon s mennynek egyéb halhatlana kedvez!”

Szóltanak. Ez nyomban letevén a kézivet, annyi
Udvari embernek megijedvén dorga szavától.
Telemakhos nemes ifju pedig fenyegette amonnan:
„Apjok, odébb az ivet; nem jó hallgatnod akarkit;
Hogy bátor fiatalb, paragra ne üzzelek agyba
Főbe dobálva kövekkel, erős karaimra tenálad.
Bárcsak az udvari hőslőknél is elennyire volnék
Mind kezemet derekabb, mind ütközetekhez erőmet!
Mert tudom, a házból valakit keserűn igazítnék
Egyszeriben ki; mivel már mind ármányok után van.”

Igy szólott. Édest nevetett a nyalka legénység
Rajta, s ezül kikiek lelőhasztá Telemakhosra
Forrt haragát. Kondás most általvitte az íjat,
S általszolgálá nagyságos Odysseus urnak;
Majd kihíván megszólítá Euryklea dajkát:
„Telemakhos küldött, Euryklea dajka, okos hölgy,
Zárdsza be egyszeriben szorgalmasan a teremajtót!
És ha belülről férfi nyögést vagy akarmi robajt is
Esnék hallanotok, ki ne jőjön senki közülök
A házból, hanem üljön veszteg dolgai mellett.”

Mondá. Szárnyaltanak maradának az asszony ígéi,

S a terem ajtóját szorgalmasan elrekeszelte.
 Titkon osontván most ki Philötios a palotából,
 Ez meg az udvar nagy kapuját zárolta be kívül.
 Ott feküdt a csarnok alatt egy evicke hajónak
 Byblos tarcsa, kötö meg az ajtót véle, s beszökkent;
 S honnan előbb felkelt, ismét székére leülván
 Terves Odysseust nézte. Ki most az ivet kezelé már,
 Mindenüvé forgatva, kísértve iminnen amonnan,
 Nem roncsolta-e meg szaruit tovalétiben a szú.
 S szomszédára tekintve beszélt egy deli hőslő:
 „Lah, mi felette igen betanult ármányos egy íjász!
 Vagy házánál is hever ilyen, vagy pedig ennek
 Venni sovár mását! Ime mint forgatja kezében,
 Minden csinjait ellesvén, a furcsa kalandor!”
 Szóla reá más a hőslők túlbüszke hadából:
 „Bár olyan sikerét élvezze vitáinak, a mint
 Ezt a kézivet fel fogja idegzeni köztünk!”
 Szóltanak a hőslők. Hanem elves Odysseus egyben,
 A mint a nagy ivet kezein mércelte s körösleg
 Nézegeté; mint dal s lantértő férfit könnyen
 Vonja fel ujdón forgatyuján a húrokat, itt is
 Ott is megkötvén a sodrott juhbelet: épen
 Olly hanyagul rántá fel Odysseus a nehéz íjat.
 Aztán jobbjával kísérté szálas idegjét;
 Melly gyönyörűen zendült el, mint fecskei szózat.
 A hőslők szive megdermedt bújában; egészen
 Elhalaványultak: megdördült a csudátékony
 Zeus; mire felvidult nagyságos bajnok Odysseus,
 Hogy számára Kronos felséges magva csudát tett.
 Most felvette legott a gyors nyilat, a ki mezítlen
 Fekvék néki az asztalon, öblös tegze viselvén
 Többieit, miket a hőslők nyomon érzeni fogtak:
 Eztet az íj karjára tevén huza nyilvasat és hűrt
 Széke felett helyt ülve: s midőn céloz vala szemközt,
 Lőtt azután. El sem vétette sorában az első
 S többi kitett fejszét, hanem átfuta mindenikében
 A rézterhes nyil; és szólott Telemakhoshoz:
 „Telemakhos, nem csúfolt meg házadban időző
 Vendéged; sem irányom vétve, sem ívetek engem
 El nem fárasztott, s még folyvást épek ez izmok;
 Nem, mint a hőslők igenis legyalázni szeretnek!
 Most már int az idő, vacsorát készíteni világnál
 Még a hőslőknek, később pedig énekek és lant
 Élveit adni, mivel lakomának ez a koronája!”
 Szólván inte szemöldökivel; mire bajnok Odysseus
 Kedves gyermeke Telemakhos felövezte az éles
 Kardot, s megragadá dárdáját; és közelébe
 Állott székének, fegyverzett lángszinü rézzel.

HUSZONKETTÓDIK ÉNEK.

Háza dulóit együl egyig elvesztette Odysseus.

Erre kibontakozott rongyából terves Odysseus,
S a küszöbön termett kézijasan és lövedékkel
Terhes puzdrával; s kiszilálván lábi elébe
A szárnyas nyilakat szólott a nyalka sereghez:
„E veszedelmes bajverseny bé volna fejezve.
Most pedig egy más célba, hová ember soha sem lőtt,
Hadd lássuk betalálhatok-e; kedvezzon Apollon!”
Szólván a keserű nyilat Antinoosnak irányzá.
Ő épen poharat készült emelinteni, a szép
Két fülüt és aranyat; már ott forgatta kezével,
Hogy kiüríti borát, miután megöletni koránsem
Volt esze ágában. Ki remélné, hogy lakomázó
Férfi seregben, egy annyi között, ha különben erős is,
Szörnyü halált és borzasztó veszedelmet okozzon?
Őt egyenest torkon sebhette Odysseus íja;
Gyöngé nyakának tulsóján szaladott ki az érc hegy.
Félre hanyatlott, és kiesett egyszerre kezéből
A serleg; mindjárt vér vastag sipja tolult ki
Orrán, hirtelenül elrúgta magát az asztalt
Lábaival s leveré padolatra fölüle az étket;
Megrondúla kenyér és hús. Felzúgtanak erre
A daliás hőslők, látván bajtársok elestét;
És felugrálván ültökből mind szertefutottak
A palotában, mindenüvé kapkodva falakhoz;
De nem volt sehol is sem ohajtott dárda, sem egy pajzs.
És haragos szóval riadoztak Odysseus úrra:
„Vendég, rosszul lösz embert; ugyan ennek utána
Nem lesz versenyed; im, most már kész szörnyü halálad!
Olyan férfiut öltél meg, ki egész Ithakának
Ifjai közt legjobb; itt esz meg tégedet a sas!”
Igy szólott kiki: mert szándéktalan emberölőnek
Gondolták, botorak, fel nem foghatva eszökkel,
Hogy valamennyeken ott csügg már a gyászos enyészet.
S vágva komor szemivel támadta meg őket Odysseus:
„Hah ebek, azt gondoltátok, soha sem jövök én meg
Troja alól, hogy feldultátok házamat, aztán
Szolgáloimat elháltátok erőszakos úton;
Én élvén, feleségemnek hőslői valátok,
Istent sem félvén a mennyei székeken immár,
Emberi bosszútól sem tartván életekben!
Most összes titeket meglelt a gyászos enyészet!”
Szólt vala; mind sápadt rémület szállta meg őket,
S tétova kapkodtak, ki hová és merre szaladjon.

Csak maga Eurymakhos szólott neki erre viszontag:
 „Már ha Odysseus térsz igazán Ithakába, helyeslem
 A te beszédedet; olly sok rosznak végire jártak
 Mind uri házadnál az akhivok mind pedig ottkint.
 De ki ezeknek mestere volt, már fekszik elejtve,
 Antinoos, ki megindítá e dolgokat első,
 Nászra nem annyira vágyakozó és hölgybe szerelmes,
 Mintsem egyéb tervvel, mit azonba nem engede isten:
 Hogy mívelt Ithakának eő országlana hellen
 Népe felett, fiadat pedig ármánykodva megölné.
 Hát miután ő érdekéért leterítve, kegyelmezz
 Népednek! Mi pedig, mi kiengesztelni az ország
 Színe előtt, minden házadban elettet elittat
 Hús ökör árával térítünk vissza fejenként,
 És rezt és aranyat fizetendünk, mignem egészen
 Megnyugszik szived. Addig ugyan haragudni jogod van.”
 Vágva meg ezt szemivel váltá fel eszélyes Odysseus:
 „Eurymakhos, ha örökségét kiki mind nekem adná,
 A mie most vagyon és máshonnan is adna reája,
 Ugy sem szüntetném kezemet ma az emberöléstől,
 Mig az egész bünért seregestül meg nem adóztok.
 Ám válaszsztatok a kettőben, megverekedni
 Avvagy futni, hahogy szabadulás várna reátok.
 Én pedig egy lelket se hiszek menekülni haláltól.”
 Szólt; el lettek azoknak szívei s térdei halva.
 Kik közt Eurymakhos szavait felemelve beszélt már:
 „Oh feleim, kezeit többé a mint van, ez ember
 Meg nem fogja, hanem miután tegzet kapa s íjat,
 A teremajtótól addig lő, mig le nem öldös
 Bennünket seregestül. Azért nosza rajta, leventák,
 Kardot rántsatok, és fogjátok el asztalitokkal
 Meghalató nyilait! Tartsunk tömegestül erősen
 Ellene, hogyha küszöb s ajtótol félre taszítván
 A városba osontani s lármát ütni lehetne!
 Akkor aligha utószor nem lőtt volna ez ember!”
 Ezt harsogta után, réz és mindkét felül éles
 Kardot rántva, dühös riadallal Odysseus ellen
 Ugrott volt. Hanem egyszersmind nagyságos Odysseus
 Elröppentve nyilát, vele mellbe találta csecsénél,
 És májában akasztá fel. Padolatra vetette
 Eurymakhos kardját, szédülten tántorodott le
 Asztala mellül; az ételeket mind földre sodorta
 Gömbölü kelyhestül. Homlokkal ütötte kinában
 A földet, mindkét lábával rúgva csörömpölt
 Trónjával: mig éji setét barnúla szemére.
 Most pedig Amphinomos rontott nagyságos Odysseus
 Urra kivont karddal, ha talán sikerülne magának
 Őt eltolni az ajtóbol: megelőzte azonban
 A deli Telemakhos, hátulról vállközepébe

Sújtva az érc kelevézt, és mellén verve keresztül.
 Az lezuhant s a földet egész homlokkal ütötte.
 Telemakhos pedig eltárgult vala, Amphinomosban
 Hagyva nyulánk gerelyét: mert félt, netalán az akhivok
 Egyike fegyverrel huzakodtakor ellene szökvén
 Kardosan, általverje avagy sebtébe levágja.
 És szaladott; és egyszeriben kegyes atyjához érvén,
 Hogy közelébe jutott szavait felemelve beszélett:
 „Édes atyám, majd már két dárdát s pajzst hozok, aztán
 Egy rezegett sisakot, ki halántékkodra felillik;
 De magam is fegyverkezem, a kondásnak, ökrésznek
 Szinte hozok; mert fegyverben hadakozni tanácsosb.”
 Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Fuss hamar, és hozz, míg nyilaink ostromlani vannak;
 Nehogy az ajtóbol magamat megtoljanak engem.”
 Szólott. Telemakhos hajlott nemzője szavára,
 És a tárba futott, hol ama hadi fegyverek álltak.
 Itt négy pajzst választá ki, nyolc dárdákat ezekhez,
 Négy rezegett sisakot, lobogót tetejébe sörénnyel;
 És szaladott s haladéktalanul nemes atyjához ére.
 Önmaga ölté fel testére az ércet először,
 Aztán a szolgálak bűvának fegyvereikbe,
 És közepekbe vevék daliás terügazdag Odysseust.
 A ki míg a küszöbön tartott vala néki nyilában,
 Addig egyenként szüntelenül lődözte a hőslők
 Dandárát: kik is egymáson dőlöngtenek össze.
 De miután kifogyott az irányzó gazda belőlők,
 Kézívét roppant palotájának küszöbénél
 Megtámasztá a tündöklő házfalazathoz;
 Ekkor befedezé vállát négyrétü paizsszal,
 Majd daliás főjére sörényes jó sisakot tett
 Illemesen, mellynek rettentőn lenge taréja;
 S megragadá a két izmos, rezegett nyelvű dárdát.
 Némi vakajtó volt a roppant házfalazatban,
 S fent az emelt várpadláson szolgálá kilátás
 A szurdokra be, jól eldeszkáztatva belülről:
 Erre vigyázni hagyá kondását terves Odysseus,
 Melleje állitván; mivel a kiut egyedül ez volt.
 Szólította pedig társit fel hős Agelaos:
 „Oh feleim, nem megy valamellyitek ott a vakajtón
 Fel, s szól a népnek, ha ezennel lárma lehetne?
 Akkor aligha utószor nem lőtt volna ez ember!”,
 Szóla Melantheus kecskebacsó neki erre viszontag:
 „Nincs mód benne, dicső Agelaos! mert igen elzárt
 A csinos utcajtó, szoros a szurdoktorok; itt egy
 Izmos férfiu bennünket mind gátlani képes.
 De várj, hadd hozok a tárházból fegyvereket le
 Számaitokra, mivel gondolnám ebbe teperték
 És nem másba, Odysseus és fia a hadi fegyvert.”

Szólva Melantheus kecskebacsó felméne Odysseus
 Úr fegyvertárába legott a házi nyílason:
 És választva tizenkét dárdát, vértet is annyit,
 Annyi rezes sisakot, lobogót tetejébe sörénynyel,
 Visszainalt, s a hőslőknek hamar átada mindent.
 Itt el lettek Odysseusnek szíve s térdei halva,
 A mint fegyverben látá vala és kezeikben
 Hosszú dárdákat villongani. A baja meggyült.
 S monda legott deli Telemakhosnak röpke szavakkal:
 „Telemakhos, nyilván valamelyik házi cselédnő
 Szerzi nekünk e bajt, avvagy bizonyára Melantheus!”
 Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
 „Én vétettem, atyám, és nem más senki; miérthogy
 A fegyvertárnak becsukatlan hagytam utánam
 Műremek ajtóját, s amazoknak kéme szemes volt.
 Menj, ügyes Eumaeos, zárd el hamar a teremajtót,
 S nézz körül, asszony-e az ki velünk ezt tenni merészlé,
 Vagy Doliosfi Melantheus, mint részemről arányzom.”
 Mig ezek itt egymást ekképen váltogaták fel,
 Ime Melantheus kecskebacsó felrándula ismét
 Fényes fegyverekért. Sejtven Eumaeos, azonnal
 Szólította meg a közel álló bajnok Odysseust:
 „Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,
 A bizonyos rossz férfi, kiről az imént gyanakodtunk,
 Ismét felmegyen a tárházba: de monddsa ki nyiltan,
 Meggyilkoljam-e őt, ha birandok véle különben,
 Vagy pedig elhozzam hozzád ide, hogy megadózzon
 Sok büneért, mellynek házadnál végire jára.”
 Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Majd én s Telemakhos feltartóztatjuk az ifjú
 Hőslőket belül, ámbátor bősültek; azonban
 Lábaít és kezeit hátulforgatva ti ketten
 Vessétek tárházba, kötözzetek hátula deszkát;
 És láncnál fogvást, mellyet hozzája csatoltok,
 Huzzátok fel az oszlopon ötöt, egész a gerendák
 Mennyezetéig; hogy kinlódjék élve sokáig.”
 Szóla. Igen hallgattak azok rá, s szófogadólag
 Mentenek a tárházba; nem is sejtette Melantheus,
 Mert a háttérben dárdákat válogatott volt.
 Két oldalrol az ajtófélnél vártak utána.
 A mint a küszöbön kiosontott volna Melantheus,
 Jobb keziben gyönyörű sisakot hozvája, balában
 Széles öreg pajzsot, rongáltat szürke penésztől;
 Mellyet Laertes maga hordott ifju korában,
 Most pedig ott feküdt már szíjvarrásait oldva:
 Rája rohanván megragadák azok, és beteperték
 Üstökinél fogvást, s legyürek a földre veszéklőt.
 S lábaít és kezeit fájdalmasan összekötözvén,
 Hátrafeszíték jól, valamint lelkekre parancsolt

Nagyságos Laertiades, terügazdag Odysseus:
 És láncnál fogvást, mellyet hozzája csatoltak,
 Felhúzták magas oszlopon őtet, egész a gerendák
 Mennyezetéig; hol gúnyolta kanász Eumaeos:
 „Most csak módtalanul puha ágyon fekvé virasztod
 Már át, drága Melantheus, mint szükséges, az éjet!
 Fel se kelend híred nélkül a széphaju reggel
 Okeanos hullámaiból, mikor a deli hőslők
 Konyhájára kövér kecskéket hajtánod illik!”
 Így hagyatott az felpeckelve világi kinokra
 Kettejők ellenben fegyvert öltözve, bezárván
 A ragyogó ajtót, leeredt nagyságos urához.
 Így állottak erőt lélekzön, ők ugyan a ház
 Szép küszöbén négyen, míg ama delik és sokak ottben.
 Elközelített most Zeus lánya, hatalmas Athene,
 Mentor képében mind szózat mind pedig arcra:
 Kit szemlélve örült és szólított meg Odysseus:
 „Mentor, menteni jőj, és jusson eszedbe barátod,
 A ki veled jót tettem előbb; és korfelem is vagy!”
 Szólott, népzavaró Pallasnak ítélve magában.
 Másfelül a hőslők fenyegetvén tiltakozának.
 S támadt rája Damastorides Agelaos először:
 „Mentor, rá ne vegyen csábítékával Odysseus,
 Küzdeni a hőslők ellen, s mellette csatázni!
 Mert elvégre is úgy hiszem eldülőnek ezen bajt:
 Ha ezeket megölők, az atyát és a fiut, akkor
 Rád kerülend a sor meghalni, miérthogy a háznál
 Illyeneket forralsz; igenis, te fejeddel adózol!
 És miután hódolt érc fegyvereinknek erőtök,
 Birtokidat, mellyek házadban s kívülre vannak,
 Összevegyítjük Odysseuséival; és Ithakában
 Sem fiaid sem lányaidat nem hagyjuk ezentul
 Életben, s kedves nődet társalgani vélünk.”
 Szólott. Még jobban felgyúla ezekre Athene,
 És haragos szóval fakadott ki Odysseus ellen:
 „Nincs az előbbeni szellemed, és nem ama deli bajnok
 Vagy te, Odysseus, már, ki kilenc esztendeig álltál
 Jóatyu, hókebelű Heleneért Troja hadával
 Szemben, előldösvén seregéből számtalan embert!
 A te tanácsiddal Priamosnak városa megdőlt.
 Hogyhogy most, miután lakod és javaidba menekszel,
 Gyávulsz meg szemközt a hőslők nyalka hadával?
 Jersze barátom, jer mellém, hogy lássad ezentul,
 S megtudd, Alkimides Mentor mint szokta letenni
 Elleneiddel szemközt a hálának adóját!”
 Szólt. Hanem elváló diadalt nem adott vala méglen,
 Ámde vitézségét s erejét kísérteni vágyott
 Mind nagyságos Odysseusnek, mind drága fiának.
 Önmaga ellenben felszállván fecske alakban

A fényes palota kormos szelemenje fölé ült.

Társit azonba tüzelte Damastorides Agelaos,
Eurynomos, nemes Amphimedon, Demoptolemos hős,
Büszke Polyktorides Pisandros, meg Polybos: kik
A hőslők közt legderekabbak voltak erőben,
Kik még éltenek és életre halálra tusáztak,
Többit eloltván a kézív és sűrű lövések.
Szólította tehát Agelaos mindezeket fel:

„Oh feleim, kezeit majd csak megfogja ez ember!
Imé, Mentor üres szókkal táplálva elillant,
S ők a ház küszöbén egyedül magaikra maradtak.
Hát egyszerre ne mind lőjön hosszúnyelű dárdát;
Csak hatotok vessen legelőször, hogyha az isten
Őt leteríteni engedné s dicset adna felette!
Mert a többi sebaj, mihelyest leterítve Odysseus!”

Igy szólott. Amazok mindnyájan lőttek esennen
A mint hagyta; de mind hiusítá kékszem Athene:
Mert kinek a roppant uri ház ajtóragaszába
Szállt dárdája, kié a zárt ajtóba furódott
Rézterhelve, kié pedig a falazatba csörömpölt.
A mint elkerülék a hőslők dárdalövését,
Mond felemelve szavát emezekhez bajnok Odysseus:

„Oh feleim, most már rajtunk vagyon, úgy hiszem, a sor,
A daliás hőslők seregére irányzani, a kik
Mult bűneikhez még le akarnak aprítani minket!”

Monda. Kilőtték mind szemközt célozva az éles
Dárdákat: Demoptolemost nagyságos Odysseus,
Euryadest deli Telemakhos, Elatost Eumaeos
Kondás, Pisandrost pedig eldöntötte az ökrész;
Kik valamennyre hanyatt homlok dőlt a padolatra.
A hőslők most már mind a házzugba vonulván,
Ők dárdáikat a holtakra rohanva kiszedték.

Ellőtték azután éles dárdáikat ismét
A hőslők; de nagyát hiusítá kékszem Athene:
Mert kinek a roppant uri ház ajtóragaszába
Szállt kelevéze, kié a zárt ajtóba furódott
Rézterhelve, kié pedig a falazatba csörömpölt.
Amphimedon deli Telemakhos maga érte csupán meg
Kézfejen, ércével véknyan karcolva fel a bőrt;
Ktesippos pedig Eumaeost pajzsán fölül éré
Vállba zsurolva, de átszállván vasa földre lezörrent.
Erre megint bajnok, tervekben gazdag Odysseus
Pártja röpített a hőslőkre hegyesvasu dárdát:
És maga Eurydamast halatá dulvári Odysseus,
Amphimedont fia Telemakhos, Polybost Eumaeos.
Ktesippos pedig a jó ökrész verte keresztül
Mellén, és felemelve szavát dicsekedve beszélett:

„Oh Polythersides, gúnyoknak mestere, többé
Nagy szavakat ne beszélj örömet, de az égi karokra

Hagyjad az ilyeneket, kik nálad jobbak ezerszer!
Ezt neked a lábért, mit vendégségül Odysseus
Urnak adál, mikor önházában koldula tőled.”

Szólt a pörge tulokcsordák ökrésze. Azonban
Bajnok Odysseus szemben ütötte Damastoridest le;
Telemakhos meg Euenorides Leokritos ellen
Dobta vasát, és hasközepén átverte az embert;
A ki lehullt s a földet egész homlokkal ütötte.
Ekkoron emberölő aegist emelinte Athena
A szelemen magasán: sziveik leverettek azoknak,
S a házban fel alá riadoztak, mint szilaj ökrök,
Mellyeket ösztönöző böglyök bolygatnak ama hév
Nyár idején, mikor a fényes nap hossza terjed.
Ellenben emezek, mint orrók és hegyoromrol
Más madarakra szállt, körmökkel fegyveres olyvek;
Mig amazok földről fellegbe ijednek előttök,
Addig ezek gyilkolva utánok rontanak, és nincs
Semmi erő s menedék; örvend pedig a madarászat
Szemlélője: úgy űzték ők a házban alá fel
A deli hőslőket; kik főbe veretve cudar jajt
Hallattak. Vérben fürdött az egész szobapadlat.

Térdihez esvén itt Leodes Odysseus urnak,
Átkarolá azokat s könyörög vala röpke szavakkal:
„Irgalom és kegyelem, térden könyöröglek, Odysseus!
Én soha sem tettem vagy szóltam az udvari nőkből
Senkinek illetlent, sőt mást is tiltani szoktam
A deli hőslők közt, ki hasonló dolgokat űzött;
Jaj, de nem adtak helyt feddő szavaimnak, azért im
Rettenetes bosszút vontak fejeikre magoknak!
Én pedig, a látnok társim közt, s büntelen ember,
Hullok el! Ennyire nincs jótétért hála korunkban!”

Vágva komor szemmel mondá neki terves Odysseus:
„Ám ha te házamnál a hőslők látnoka voltál,
Gyakran kelle imádkoznod buzgalmasan e helyt,
Essem el a vágott hazaúttól örökre s kövessen
Téged az én hölgyem, s legyen otthon gyermekek anyja.
Nincs mód benne azért elvinned szörnyü halálod!”

Imigy szólva kapá izmos jobbájával az ottan
Fekvő kardot, melyet előbb Agelaos elesvén
Ejtett földre, s közép nyakban vágá vele ötet,
És még szólónak gördült feje a házporba.

Terpiades dálnok menekült a szörnyü haláltól,
Phemios, a hőslők akaratlan lantosa eddig.
Ő keziben harsány lanttal közelébe huzódott
Volt az orajtónak, két részre tünődve magában:
Vagy kiszivárogván palotából az udvari Zeusnek
Szent oltárához folyamodni, hol annyi ökörcomb
Égett el Laertes öreg meg Odysseus által;
Vagy pedig irgalomért könyörögvén térdihez esni.

Tűnődései közt legcélszerűebbnek ítélte,
Laertesfi Odysseusnek hahogy illeti térdét.
Hát sima lantját borkupa és az ezüstszegű trónnak
Közte letévén a háznak földére középen,
Méltóságos Odysseushez futa, s általölelvén
Térdeit esdeklett vala hozzá röpke szavakban:
„Irgalom és kegyelem, térden könyöröglek, Odysseus!
M megbánnád magad is későbbben, hogyha megölnél
Dalnokot, éneklőt a mennyei s földi valóknak.
Entudományu vagyok, s e minden hangokat isten
Adta belém! Én meg tudnálak zengeni téged
Istenemül; ne siess elvágására nyakamnak!
Telemakhos kedves fiad is megmondja felőlem,
Mert nem akarva hivalkodtam házadba, nem árért
Énekelék az akhiv hőslők lakomáiban; ámde
Ők hajtottanak a többek s derekabbak erővel!”

Szólott. Telemakhos, miután hallotta beszédét,
Egyszeriben megszólítá közelében az atyját:

„Hagyd el, atyám, ezt meg ne sebezsd, ő büntelen ember.
Mint hirnök Medon is légyen szabad, a ki lakunkban
Szüntelenül követett gondjával gyermeket engem;
Hogyha Philötios és Eumaeos meg nem ölék még,
Vagy te le nem vágtaid kezeid dúlásai közben.”

Szolt. Hallotta Medon hirnök, helyes és okos ember;
Mert leterülve feküdt egy trónnak alatta, fődötten
Ujnyuzatú csákóbőrrel, rettegve haláltól.
Ekkor előbúvott szaporán, letevén hamar a bőrt,
És ime Telemakhos daliának térdihez esve
Átkarolá azokat, s könyörög vala szárnyas igéssel:

„Kedvesem, itt vagyok; oh szabadíts meg; mondjad atyádnak
Kárt ne tegyen bennem réz fegyvere, a leterített
Hőslő népre haragjában; kik is udvara kincsét
Feldulták cudarul, nem vévén semmibe téged!”

Szolt mosolyogva legott tervekben gazdag Odysseus:
„Légy bizton, mivel ez megmentett és szabadított;
Hogy megtudjad utóbb magad is, másoknak is elmondd,
Mennyire jobb a jó mint a gonosz életü bére.
Csak ki ezen vérengzésből, és üljetek ottkint
Addig az udvarban, te meg itt e népszerű dalnok,
Mig én a mit kell elvégezem a palotában.”

Igy szólott. Ezek a palotából eltakarodván
Kívül az udvari Zeus oltára elébe ülének,
Mindenüvé nézvén, megöléstől tartva szünetlen.

Erre körülnézett házában Odysseus, él-e
Még valamelyes akhiv, eddig kikerülve halálát.
És ime mindazokat seregestül vérbe porokba
Látta terülve; miként halakat, miket égszinü tenger
Nedveiből likacsos hálóval partra vetettek
Volt ki halászaik, és mindnyájan tengeri vízért

Tátongván az aszú homokon szétszórva feküsznek,
De az aláragyogó nap eloltja belőlök az éltet:
Igy szóródtanak a hőslők egymásra halomban.
Szólítá most Telemakhost egyszerre Odysseus:
„Telemakhos, nosza híjad élém Euryklea dajkát,
Hadd mondok neki egy olyan szót, melly szivemen van.”
Szólott. Telemakhos fogadá kegyes atyja parancsát,
S megdöngetve az ajtót mond Euryklea nőhöz:
„Hallod öreg némben, jövel íziben, a ki az udvar
Szolgái felett örködni, virasztani szoktál;
Jersze, atyám kíván; valamit fog közleni véled.”
Mondá. Szárnyaltanak maradának az asszony igéi;
S a népes terem ajtóját kinyitotta legottan,
És ment, Telemakhos szentséges egyéne vezetéven.
Ime Odysseust a holtak közepette találta
Vérrel fertővel mocskoltan, mint egy oroszánt,
Melly tulokételről jön elé a barmos alombol;
El van egész mellén és arcán kétfelül ázva
Undok aludt vérrel; borzasztó nézni szemébe:
Igy vala mind kezeit mind lábait undok Odysseus.
Annyi halottat s vért látván Euryklea, mármár
Égre sikoltandott a ténynek nagyszerűségén;
Ámde Odysseus eltiltá, noha gerjedezt volt,
És szólítván meg mondá neki szárnyas igéekkel:
„Szívben örülj, anyjok; tartsad belül és ne sikolts fel,
Mert megökött emberfi felett örvendeni nem szent.
Isteni gondviselés meg az önbűn verte meg őket.
Mert miután nem tiszteltek napalatti halandót,
Sem jót sem gonoszat, ki talán hozzájuk akadna,
Ezzel szörnyű csapást vontak fejeikre magoknak.
Már te az asszonyokat számláld el sorral a háznál,
Kik vétektelenek, kik hajtnak semmibe minket.”
Mondá nékie hiv Euryklea dajka ezekre:
„Gyermekem, én mindent igazán megvallok előttd.
Ötven szolgáló némben vagyom összeleg a te
Udvarodon, kiket én oktattam házi dologra,
Gyapjat gyártani és igazán szolgálni örökké.
Csúfságokra tizenketten vetemültek ezekből,
Kik sem Penelopét nem nézték, sem pedig engem.
Telemakhos megnőtt ugyan immár, ámde az udvar
Női felett nem adott még néki az anyja hatalmat.
De várj, hadd megyek a pompás felházba, hireddel
A feleségedhez, kit egy isten elaltata ottfent.”
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Hadd alügyék az még; hanem a ház nőit elejbém
Jóni parancsold, kik rendetlen dolgokat üztek.”
Imigy szóltá után az öreg némben nyomon elment,
Hirt teve a nőknek, s hamar összeseregleni készte.
Addig Odysseus Telemakhost, kondást meg az ökrészt

Szólítván, mondá hozzájuk röpke szavakkal:

„Hordjátok ki a holtakat és hajtsátok a nőket;
Annak utána pedig mossátok az asztalokat meg
Gyér szivacsokkal, s a trónok szépségét egyenként.
Ha pedig a palotát elrendeztéték egészen,
A szolgálókat kivezetvén a palotából,
Közte az élésbolt és pompás udvari falnak
Öldössétek meg köszörült fegyverrel, egész mig
Mindegyik éltét elfogyatátok s ők Aphroditét
Elfeledik, mit ama hőslőkkel titkon üzenek.”

Szólott. A szobanők seregestül összejövének,
Sírván sírva, sűrű könnyeknek záporit öntve.
A holtak tetemét takarították ki először,
S a körözött udvar külső tornáciba rakták,
Egymáshoz támaszkodván: sürgetve parancsolt
Köztök Odysseus, és hajtotta erővel is őket.
Annak utána pedig tisztává mostanak asztalt
Gyér szivacsokkal, s a trónok szépségét egyenként.
Telemakhos majd és a kondás és jeles ökrész
Seprűvel kisikárolták a mennyezetes ház
Padlatait; mit az asszonyi nép felszedve kihordott.
Végre hogy a palotában mindent rendbe hozának,
Itt kivezetvén a szolgáló némbereket bolt
És derekas várfal közt álló térre csoportban,
Egy szurdokba tolák, honnan lehetetlene szökni.
Telemakhos felemelve szavát szólt módosan immár:

„Nem fogom én ezeket végezni ki tiszta halállal
Semmi esetre az életből, kik csúfra tévének
Engem anyámmal együtt, és a hőslőkkel aludtak!”

Igy szólván magas oszlopnak derekához akasztá
Hosszu hajókötelét; körülölte ekkor a bolton,
Jól felemelve, mikép a földre ki lába se érjen.
Mint szállékony sárga rigók vagy gyáva galambok,
Hogyha bokorban lappangó hurkokba kerülnek,
Ottan akadnak fel s szomorú fészerekre találnak:
Úgy állt sorban ezek feje, mindnyájok nyaka törbe
Fojtódván, miszerint borzasztó lenne halálok.
Lábaik egy kissé rángottak méglen alattok.

Erre Melantheust hozták már a pitvaron által.
Irgalmatlanul elmetszették a fülét, orrát;
És kiszakítva ebek számára veték ki heréjét;
Bosszusan elvágta kezeit meg lábait ércel.

Megmosván azután kezeit kiki s lábait elsőbb,
Bésietének Odysseushez; s befejezve lön a baj.
Szólíta fel azonban az úr Euryklea dajkát:

„Hozz nekem, anyjok, hozz bajgyógyszer ként s tüzet immár,
A teremtet hadd füstölöm át; és Penelopének
Mondd, hogy jöjön alá maga és körhölgyei véle;
És rendelj minden szolgálót gyorsan elejbém.”

Mondá nékie hiv Euryklea dajka viszontag:
„Ugy van, gyermekem, ezt helyesen mondottad; azonban
Várj, hadd hozzak előbb köntöst számodra s palástot.
Ilyen rongyokkal ne is állj burkolva hatalmas
Válladat a háznál; mert hisz nem volna becsület!”
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Tűz legyen énnekem a fényes palotában először.”
Szólott. Nem lehetett Euryklea szófogadatlan;
Ként hoza néki s tüzet: melylyel nagyságos Odysseus
A pitvart s palotát általfüstölte tudósan.
Ment ezalatt az öreg nő jó ura termein által,
Hírt teve a szolgálóknak, s lesietni noszítá.
A kik alájövéen kezeikben fáklyavilággal,
Mind körüláradták s üdvözlék bajnok Odysseust,
És főben vállban csókdosva, kezébe tapadva
Hálásan fogadák. Kiben itt édes siralomvágy
Kelt vala és zokogás; mert jegyzett mindenikére.

HUSZONHARMADIK ÉNEK.

Penelope férjét elvégre megismeri tisztán.

Éltes anyó ezalatt nagyon örvendezve lihelt fel
Hirrel az asszonyhoz, hogy kedves jó ura megjött.
Térdei reszkettek, bicegett két lába alatta.
Fője felett állván meg imigy mondotta le hozzá:
„Kelj fel Penelope, én gyöngyöm, hogy szemeiddel
Lássad végre, mit olly szakadatlan vágygyal ohajtasz;
Itthon Odysseus, és noha későn, végtire megjött!
A deli hőslőket megölé, kik háza körében
Dultak, emésztették javait, törtek fia ellen.”

Szolt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Kedves dajka, megőritettek az istenek! A kik
Dörévé nyomorithatnak bármilyen eszélyest,
És botor emberből józant alakítani bölcsek;
Ők eszevesztettek, ki maiglan helyre beszéltél.
Mért gúnyolsz engem szomorú fájdalmonkon égőt
Félre beszédiddel, s kellett felverned az édes
Álomból, melly pilláit szemeimnek igázá?
Mert illy jól soha még nem aludtam, m'óta Odysseus
Elment a gonosz (és ki se mondhatom) Ilion ellen.
Térj be azért innen s távozzál vissza körödbe:
Mert ha ezen szóval körnémbereimből akárki
Más közelítene és verné el tőlem az álmot,
Én csakugyan szigorún utasítánám vissza előlem
Őt a házba; neked vénséged ezernyi szerencséd.”

Szólott nékie hiv Euryklea dajka viszontag:
„Nem gúnyollak, oh kedves gyermek, de bizonyomra
Itthon Odysseus, és a mint mondtam, elévan;
A bizonyos jövevény, kit mind bántottanak ottlent!
Telemakhos haza érkezését jól tudta, de édes
Atyja tanácsából okosan titkolta szívében,
Mignem ama túlbüszke fajon végtére boszút állt.”

Szolt. Megörült a hölgy, s leteremvén a nyoszolyáról
Átkarolá öregét, és könyecsepet ejte szeméből;
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igéssel:
„Nos szeretett dajkám, légy hát őszinte irántam;
Ha igazán itthon s a mint mondtad elé ő,
Hogy vethette kezét a szemtelen ifju seregbe,
Egymaga a nálunk veszteglő annyi sokakra?”

Szolt neki erre megint Euryklea dajka viszontag:
„Nem láttam, nem hallottam, csakhogymegöltek
Jaj szavait sejtém; mert bent a gondosan épült
Házban ülénk zavarodva, be lévén csukva az ajtó:
Mignem Telemakhos kedves fiad a palotából

Értem jött, ura atyjától küldetve utánam.
A megölötteknek közepette találtam Odysseust
Állva, kik a roppant háznak földére terítve
Egymáson nyújtóztak! Örültél volna, ha láttad
A vér s fertővel festettet, mint egy oroszlánt!
Mostan ezek már mind kívül a pitvarba helyezvék
Egy csapaton; férjed meg a házat füstöli kénnel,
Nagy tüzet élesztvén, és engem küldé utánad.
Jersze azért le velem, hogy mindkettőtök öröme
Adja szívét, miután annyit szenvedtetek eddig.
Már egyszer sikerült hosszú kívánságod: élve
Jött haza ő, fényes házában lelt vala téged,
És a drága fiát; aztán kik bántani merték
Őt a hőslőkből, meg, oh megbosszulta dicsően!”

Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Kedves dajka, ne add magadat zabolátlan öröme!
Tudhatod, a háznál mindenki örülve fogadná
Őt, de kivált én és fiam, a kit nékie szülék:
Ámde valótlanosság a mit te beszélsz előttem!
A hőslőket, igen, valamely szent isten ölé meg,
Nem szenvedve kedélybántó csúfságokat immár.
Mert miután nem tiszteltek napalatti halandót,
Sem jót sem gonoszat, ki talán hozzájuk akadna,
Igy búját látták büneiknek. Jaj de Odysseus
Elvesztette megutját, és oda ő is örökre!”

Szólt neki erre megint Euryklea dajka viszontag:
„Ejh lányom, fogaid rekeszéből milly ige röppent!
Férjedet, a kandalló mellett veszteg ülöt, ezt
Mondod, hogy nem jó haza? Melly hihetetlen eszed van!
Várj hát, egy bizonyos jeltől is szólhatok, a seb
Régi helyéről, mit vadkonda fehér foga ejtett
Rajta: mosás közben fedezém fel, s hírül akartam
Adni neked, hanem ő gyorsan betapasztva kezével
Ajkaimat, nem hagyta; mivel jól tudja, hogyan kell.
Jersze ugyan; s ime én magamat kezeidbe ajánlom,
Hogy, ha csak ámitlak, nyomon irgalmatlanul ölj meg.”

Mond neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Kedves dajka, nehéz neked általlátnod az áldott
Istenségek örök végzésit, bármi okos vagy;
De menjünk le fiamhoz így is, hadd látom elejtve
A hőslők seregét, és hogy ki tehette le őket.”

Imigy szólva lement tereméből, aggodalommal
Telve, ha távolról kérdezze-e kedves urát ki,
Vagy csókdossa fejét s kezeit megfogva közlél.
Ő, miután a kő küszöbön túlhágva belépett,
Bajnok Odysseusnak szemközt települt le az égő
Tűz fényén, a túlfalnál. Ura egy magas oszlop
Mellét ült lesütött szemmel, várván, ha szerelmes
Hitvese nem szólítja-e megpillantva személyét.

De az hallgatag ült; zsibbadság fogta szivét el.
 Néha merőn nézvén képébe arányoza hozzá;
 Néha nem ismere rá a foltos testi ruhátol.
 S Telemakhos felemelve szavát fakadott ki s beszélett:
 „Szülém, kínos anyám, hajthatlan szellemü, mért így
 Elhuzakodnod atyámtól, és nem kérdezed inkább
 Mellé ülve ki őt, s kezdesz szót váltani véle?
 Más feleség csakugyan nem volna türelmes urától
 Így szétlenni, ki tenger bűn és bánaton által
 Húsz bajos évek után szülőföldre vetődött.
 Oh de az a te szived sziklább a sziklaköveknél!”
 Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
 „Oh fiam, a szivemet zsibbadság fogta el ottben!
 Sem nem kérdhetem én, sem szóba nem állhatok ezzel,
 Sem nem nézhetek arca közé. Ha azonba valóban
 Hitvesem, és igazán itthon van Odysseus, úgy mi
 Egymást bővebben fogjuk kitanulni: miérthogy
 Olly jeleink vannak, mit nem tud senki kívülünk.”
 Így szólott. Nevetett nagyságos bajnok Odysseus,
 S monda legott deli Telemakhosnak röpke szavakkal:
 „Telemakhos, hagyjad szülédet, hadd vegyen engem
 Kisértetbe; talán jobban kitanulhat idővel.
 Most, mert ronda vagyok s ezen aljas testi ruhában,
 E végett vet meg s nem bir ismerni el annak.
 Ám mi tanácskozzunk, hogy ügyünkben jóra mehessünk.
 Mert ki csak egy férfit halatott is nemzete közt meg,
 A kinek épen nem számos pártvédei vannak,
 Fut, tova hagyva rokonságát és ősei földét:
 Mi pedig a haza legszínét töröltük el, első
 Ifjait a szellős Ithakának; ezekre figyelmezz!”
 Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
 „Lásd ezeket magad, édes atyám; igen, a te tanácsod
 Páratlannak mondatik a földön, nem is állja
 E részben veled a versenyt ki, de semmi halandó.
 Mi szorgalmatosan követendünk, s a mi erőnktől
 Telhetik, úgy hiszem én, nem lesz kifogásod az ellen.”
 Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Halljad azért, hogy gondolom én legcélszerűebbnek.
 Mosdjátok elsőben, s öltözzetek által; az udvar
 Némberivel szintén váltassatok izletes öltönyt:
 Isteni énekesünk a harsány lanton azonban
 Játszi zenéjével vigságos táncokat indít;
 Hogy nászt gondoljon ki zenéjét hallja kívülről,
 Ugy az utas valamint a környékünkbeli szomszéd.
 Nehogy előbb fusson hire a városban az ifjú
 Hőslők vesztének kezeinktől, mint kimehattünk
 Sok fával gazdag külső telekünkre; hol aztán
 Meglátjuk, mit adand osztályul az isteni felség.”
 Így szólott. Fogadák azok és ráálltak örömmel.

Elsőben kiki megmosdott, és uj mezet öltött;
 Átöltöztének a nők is; majd isteni dalnok
 Lantjához nyulván, jeles ösztönt kelte közöttök
 Kellemes énekhez meg az ékes nemzeti tánchoz.
 Most az egész nagy ház rengett környöskörül immár
 Lábdobogásaitól az enyelgő férfiu s nőknek.
 Mit sejdítve beszélt egy némelly ember az utcán:
 „Hah, csakugyan férjhez ment a sok kérte királyné!
 Lelketlen, nem akart a háznál várni, mig egyszer,
 Ifju menyecskének választott kedvese megjött!”
 Így szólott némelly utazó, nem tudva, mi történt.
 Most már Eurynome sáfárné bajnok Odysseust
 Megfürdette saját házánál s kente olajjal,
 És gyönyörű köntöst ada rá és drága palástot.
 Pallas Athene pedig bájt hintvén rája nagyobbá
 Tette s derékebbé még szemre, s jaccinttal egyenlő
 Kondor fürtöt ereszte halántékára fejéről.
 Mint ha ezüst szobrot futtat meg arannyal az ötvös
 Férfiu, kit vagy Hephaestos vagy Pallas Athene
 Oktata művészetre, s remek munkákat erényez:
 Ugy hintette kecsét ennek vállára, fejére.
 És a medencéből istenszerű férfi kilépven,
 Honnan előbb felkelt ismét trónjára leült volt
 Hölgyével szemközt, és szólította meg eztet:
 „Ármányos, konokabb szívet adtak néked olympos
 Istenségei sokkal, mint más női kebelnek!
 Más feleség csakugyan nem volna türelmes urától
 Így szétlenni, ki tenger bűn és bánaton által
 Húsz bajos évek után szülőföldre vetődött.
 Rajta tehát, dajkám, vess ágyat, hadd fekügyem le
 Enmagam is; hiszen ennek acél érzékei vannak!”
 Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
 „Ármányos, nem igen kapok én valamin, le se nézek
 Semmit, avagy bámúlok; előttem képe azonban,
 Ki s mi valál mikor elmentél Trojára hajódon.
 Rajta tehát, Euryklea, vess neki kellemes ágyat,
 Kívül az éjpalotán, mellyet maga rendezte hajdan:
 Itt tegyetek nyoszolyát és vessetek ágymezet ennek,
 Bőröket és kacagányt, meg csínos lazsnokot adván.”
 Így szólott kísértve urát. Mire bajnok Odysseus
 Elbúsulva legott fordult széplelkű nejéhez:
 „Oh asszony, mi kedélylázítók a te beszédid!
 Hát ki szerezte az én nyoszolyámat máshova? Sokba
 Telnék bármi ügyesnek is az, ha csak isteni felség
 Jöven könnyeden át nem tette, hová neki tetszett:
 Élő ember ugyan, bár ifjú lenne, helyéből
 Nem mozdithatná tova egyhamar; olly nagy az ágygyal
 Mesterkélts jel, mit magam állíték vala, nem más.
 Egy terepély, élő, virulékony olajfa magaslott

A várudvarban, vastag mint természetes oszlop:
E körül építém éjtermemet, és befejeztem
Sűrű kövekből és mennyeztem csínosan ottfent;
Végre derék ajtót idomitva reája bezártam.
Elvágám azután tetejében az árnyas olajfát;
Tőkét gyökerétől fel meghántva kigyallám
Jól és helyre, szabályhoz mérván, hogy csinos ágyláb
Lenne; kifurdaltam mindent sorjába furúval.
Innen kezdve csináltam az ágyat, míg befejeztem,
Feldíszítve arannyal, ezüst, elefánttetemekkel;
S bíborral ragyogó szíjat húztam vala által.
Imigy fejtem meg neked a jelt. Nem tudom, asszony,
Ott van-e még nyoszolyánk, avagy immár máshova tette
Azt egy férfi, kivagdálván az olajfai tuskót.”

Szólt. A nőnek most elhaltak térdei s szíve
A jeleken, miket olly igazán megfejte Odysseus.
Hát könyhullatván egyenest futa, és körülölte
Férje nyakán kezeit, s mond csókokat osztva fejére:
„Oh ne neheztelj rám, ne, Odysseus; a ki különben
Meghaladád nemedet, de az isten megszorított;
A ki sokallta hogy egymásnak közelében időzve
Vigadnók el az ifjút és érnők el az agg kort!
Csak ne vegyed tőlem rossz néven, meg se is ítéld,
Hogy mihelyest szemléltelek így nem örülhete lelkem.
Mindig ijesztettek tudnillik némi nehezkes
Gondolatok, netalán valamelly külföldi kalandor
Érkeztén megcsaljon; mert ármányos az ember!
Ám argiv Helene, ki Zeüstől láta világot,
Sem vegyülendett vándorral szerelembe vagy ágyba,
Tudva, miképen utóbb is visszaviendik erővel
Őt az akhiv tábor fűrtös daliái honába:
Igy pedig elvetemíté őt csufságra az isten,
Dolgának szomorú végét egyelőre magában
Fel nem számítót; mi keservesen árta nekünk is.
Most, miután nyoszolyánk titkának pontosan adtad
Megfejtését, mellyet ugyan nem láta halandó
Kivüled és kivülem, s az egy Aktoris, a kit atyámék
Körnőül adtak velem országodba jövővel,
A ki remek benyilónk ajtóját örzeni szokta:
Meggyőzted szívemet, bármilly konok is vala eddig!”

Szólt; s még több siralomvágyat keltett fel urában.
Ott zokogott, tartván édes kedves feleségét.
Milly örömökre tűnik fel uszóknak tengeren a föld,
Kiknek szélvihar és hullám közepette Poseidon
Széthasogatta sebes futtában evicke hajóját;
Csak kevesen verekedhettek lakföldre az égszin
Tengerről, sok tajtékkal raggatva tetemben;
És örömet lépnek vészből a parti homokra:
Olly örömet látá férjét közelében az asszony.

Gyöngé fehér karait le nem oldozhatta nyakáról.
S a rózsás hajnal mindkettőt sírva találta
Volna, ha most egyebet nem gondol kékszem Athene:
A hosszú éjet mesgyéjén fogta, s letartá
Okeanosban aranytrónú Hajnalt, nem eresztvén
Fogni serény lovait, fénylőket az emberi nemnek,
Lampost és Phaethont, a Hajnal nyarga hozóit.
Szólította meg itt feleségét terves Odysseus:

„Asszonyom, eddigelé nincs ám még vége szakadva
Mindennek, de tömerdek baj van hátra tovább is,
Végtelen és terhes, mit szinte leküzdenem illik:
Mert imigy jószolt énnékem Tiresias bölcs
Lelke, midőn egy nap Hades birodalmiba szálltam,
Mind magamat mind társaimat honnunkba keresve.
De jere menjünk már, feleségem, az ágyba; hogy édes
Álmod is élvezzünk, csendes nyugalomra feküdvén.”

Szolt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Ágyad készen vár, és akkor fekhetsz abba
Majd le, ha tetszeni fog; csakhogy meghoztak az ég jó
Isteni mennyezetes házadba s az ősi hazába!
De mivel érintéd s ajkadra vezette az isten,
Hadd tudom azt a bajt. Gondolnám, róla utóbb is
Értesszölök, de azért nem rosszabb hallani rögtön.”

Szolt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Jámor, mért neked olly nagy esennen hajtandod arra
Engem? Azonban elésorolom s nem rejtem előtled,
Bárha szived nem igen fog örülni szavamra, miérthogy
Én sem örülök. Mert sok nemzet városin által
Készte utaznom utóbb, evezőt forgatva kezemben;
Mig oda érkezném hol tengert senki nem ismer,
Sóvegyes ételeket nem evő külföldi lakókhoz;
Kik biborarcu hajókról nem hallottanak, és nem
Hosszas evedzőkről, szárnyáról az uszka hajónak.
A bizonyos kitűzött jelt sem rejtendem előtled.
Majd mikor ott velem egy másik gyalog ütközik össze,
Azt mondó, hogy polyvalapát van vállamon; akkor
Földbe hagyá szűrnöm hevenyében az ékes evedzőt,
És kékfürtü Poseidonnak szent áldozatául
Egy kost és tulkot s emehágó kant felajánlván,
Visszautazni szülőföldemre; s megadni az illő
Százados áldozatot minden mennyekben örökké
Élő istennek. S most immár szende halál jó
Rám a szőke halas tengerről, melly elenyésztend
Kellemesen vénet, körülöttem boldogul élvén
A nemzet. Mindezt így megjósolta előre.”

Szolt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Ám ha öregséggel jobbal szeretend meg az isten,
Ugy bizhatni, mikép bajaidból végre menekszel.”

Mig ezek itt egymást ekképen váltogaták fel,

Eurynome ezalatt s a dajka puhácska ruhából
Ágyat készített tündöklő fáklyavilágnál.
Megvetvén hamar a duzzadt és kellemes ágyat,
Itt az öreg némberek haladéktalan elmene vissza:
Eurynome szobahölgy ellenben aludni menőket
Módosan elvezet, jobbjában fáklyavilággal.
A mint bevezet, eltárgult; s ők nagy örömmel
Tértek hajdani ágyoknak törvényire vissza.
Telemakhos pedig és a kondás és jeles ökrész
Elhagyták magok, elhagyaták a nőkkel a táncot;
És lefeküdtek az árnyékos várbéli szobákban.

Már azok a szerelem gyönyörűségének utána
Szóba ereszkedvén, egymásnak elébe sorolták:
Némberek istennője ugyan mit szenved, folyvást
Látván a háznál a hőslők nyalka csoportját;
Mennyi tömerdek ihot, tulkot vágtak le utána
Jártok alatt, hány hordó bornak végire jártak:
Istenféle Odysseus meg, mint zaklata némelly
Embereket, mit nem kellett szenvednie néki
Másoktól. Gyönyörűséggel hallá neje; nem szállt,
Mignem egészen béfejezé, pilláira szender.

Kezdte, hogyan vön erőt kikon ország népein, és ment
Innen lotophagok termékeny földre, hogy bánt
A kyklops vele és hogyan állott társaiért ő
Bosszút rajta, kiket nagyon irgalmatlanul ett meg:
Hogy ment Aeolos országába, ki jól fogadá és
Küldte, de nem vala még szülőföldre mehetni
Sorsa, mivel felkapván őt a szélvihar ismét
Visszacsapá a szőke halas tengerre veszéklőt:
Hogy járt Telepylos Laestrygoniában, ahol mind
Sarvas társai mind valamennyi evicke hajója
Tönkre jutott, egyedül szabadulhatván meg Odysseus.
Elsorolá a Kirke cselét s bűbájit aztán;
S hogy szállott Aides szirmos birodalmiba, jóslást
Kérdeni lelkétől a thebei Tiresiasnak,
Sokrévészű hajón, és látta barátait ottan
Jó anyjával együtt, ki egyénét szülte s nevelte.
Hogy hallgatta meg a Sirenek bájtele hangját,
Jött a kúdorgó szirtekhez, szörnyű Kharybdis
És fene Skyllához, hol nem járt senki bajatlan:
Tulkait a Napnak bajtársi miképen ölék le,
Mint sujtotta tüzes mennykövel barna hajóját
Fereteges Zeüs, és veszték bajtársai lábíg
Mind oda, ő egyedül menekedhetvén ki ezúttal.
Hogy lett Ogygia szigetére kivette Kalypso
Nymphához, a ki letartá őt férjének ohajtván,
Boltozatos barlangjában táplálva s igérve,
Hogy halhatlanná teszi, el sem vénül örökké,
Ámde az ő kebelét soha sem bájolta szerelme.

Hogy juta phaeak nemzethez küzdelmesen, a kik
Olly szívesen fogadák s tisztelték mint egy ur istent,
És haza küldötték szülőföldre hajóban,
Sok rezet és aranyat, sok drága ruhákat ajánlva.
Ezt az ígét mondá legutóbb, s megszökte az édes
Testoldó álm, szétüzvén lelke agályát.

Mást gondolt azután istennő kékszem Athene:
Elteltnek vélvén ugyanis szívében Odysseust
Mind neje ágyával mind álmai szent gyönyörével,
Felkelté az aranytrón Hajnalt okeanosbol
Mennyre, az élőknék fényt hozni. Odysseus úr is
Felkele a puha ágyból, és mondotta nejéhez:

„Asszonyom, eddigelé jóllaktunk soknemű bajjal
Mindketten, te ugyan helyben keserűen epedve
Jöttöm után, én meg Zeüs és más istenek által
Kedves földétől nagyon elszóratva hazámnak.
Most, miután ismét gyönyörű nyoszolyánkra jöhettünk,
Megmaradott javainkra viselj jól gondot; azonban
A deli hőslöktől megöltött baromért ugyanannyi
Mást zsákmányolok, és részint adakozva nyerendek
Én az Akhivoktól, míg mind megtelnek az ólak.
Már magam a fákkal díszelgő telkre vonúlok,
Édes atyámat látni, kit olly sok fájdalom aggaszt;
Néked meg, noha jól gondolkodol, azt hagyom, asszony:
Mindjárt híre futand országunk szerte keletkor
A deli hőslöknék, kiket a palotában elejték;
Hát körnémbereiddel együtt bevonulva szobádban
Ülj, nem nézvén senkire és állván vele szóba.”

Szólta után szép fegyvereit vállára keríté;
Felkelté deli Telemakhost, kondást meg az ökrészt,
S vélek is egyszeriben hadi fegyvert öltete sorra.
Nem vonakodtak azok, de felékeskedtenek ércel.
Erre kaput nyitván kisiettek, előre Odysseus.
Fény vala már a földszínen; de Athene homályos
Éjjel fedve hamar kivivé a városon őket.

HUSZONNEGYPEDIK ÉNEK.

Poklokon a hőslők, feleikkel szemben Odysseus.

A hőslők lelkét ezalatt kyllenios Hermes
Rendre kiszólitá, vesszőt forgatva kezében
Szép aranyat, melylyel kiknek tetszése akarja
Elbájolja szemét, vagy szétüzi kellemes álmát.
Ezzel hajtva vezette; azok nyöszörögve követték.
Mint denevérek az áhitatos barlang üregében
Szálldosnak nyöszörögve, midőn a sziklagerincen
Egy kiesett a többi közül, s egymásba tapadnak:
Olly nyöszörögve tolongtanak ők az örömtelen útnak
Éjeiben, Hermes járván kalaúzul előttök.
Mentenek okeanos hulláma s fehér köve mellett;
Majd az arany Napnak kapujánál, majd meg az Álmok
Országán haladának elő: mig rétre jövének,
Mellyen lelkek, az elnyugovók ábrándai, laknak.

Itt lelték immár lábgyors Peleusfi Akhilleust,
És Patroklost és a vádtalan Antilokhost fel,
És Ajas lelkét, ki derék termetre s alakra
Legjobb volt Peleusfi után a többi görög közt.
Mig ezek annak időztek környüle, ime közelgett
Hozzájuk szomorún Agamemnon nemzeti pásztor
Lelke, körébe csoportozván valamennyien a kik
Aegisthos palotájában vele halva maradtak.
Kit szólított meg Peleusfi Akhilleus első:

„Atrides, mindig különös kedvesnek itéltünk
Mennykövező Zeusnél téged mi a többi akhiv közt,
Hogy magad annyi vitéz és számos férfi királya
Voltál Troja alatt, hol minket ezer vita körzött.
De ime téged is olly idején környékeze a sors
Mérge; mit el nem visz szülötte világi anyának!
Vajha királyi dicsőséged fényében elesned
S meghalnod lett volna szabad Trojának alatta:
Majd az akhiv egyetem sirhalmot emelne fölötted,
És maradandó hirt fogtál örökíteni fiadnak!
Most a legnyomorúbban volt megromlani sorsod!”

Szólt neki erre dicső Agamemnon lelke viszontag:
„Oh Peleus boldog fia, istenek ikre, Akhilleus,
A ki elestél Troja alatt, Argos tova; miglen
Környüled hullottak az érted küzdeni égő
Trojaiak s danaok; te meg a por fergetegében
Fekvél nagyszerűleg, lovaidtól örökre bucsúzva!
Ám mi egész nap harcoltunk, és fel se hagyandánk
A fene ostrommal, ha Zeüs szélvésze ki nem ver.
Végre midőn harcból a parti hajóra emeltünk,

Ágyba tévén téged langy vízzel s drága kenettel
 Megmostuk szép testedet; és sok hó könnyet ontott
 A danaok hadserge, s haját letarolta feletted.
 Majd kimerülvén a halhatlan tengeriekkal
 E gyászhirre anyád, rettentő láрма zajongott
 A halason, mire megrebbentek mind az Akhivok.
 És bizonyára hajóra is omlott volna legott mind,
 Hogyha nem ellenzé sokat és óságokat értő
 Férfiu, agg Nestor; ki előbb is helyre tanácsolt,
 Most is jóakarólag imigy szónokla középre:
 ,Vissza, oh Argosiak; ne szaladjatok, oh görög ifjak;
 Isteni anyja jön a halhatlan tengeriekkal
 Erre felé, holt magzatját meglátogatandó.’
 Szólt. A lelkes akhiv tábor megtére azonnal.
 Itt a tengeri agg szent lányai környüled álltak,
 Szánandón sírván s rád halhatlan mezet öltvén;
 Mind a kilenc Musák bájhanggal váltva fel egymást
 Gyászoltak: könnyek nélkül egy akhiv daliát sem
 Láttál volna, úgy érdeklett a mennyei gyászdal.
 Így siratánk mi tizenhét éjjelen és napon által
 Téged, öröklő istenek és napalatti halandók.
 Tizennyolcadikán megadánk a tűznek, ihoknak
 S csákó ökröknek sokaságát ölvé körötted.
 Égtél isteni öltönyben, sok drága kenettel
 S édes mézzel együtt; sok híres férfi merengett
 Fegyverkezve az ellobogó tüzmáglya körében,
 A lovagok s gyalogok dandárai; szörnyü moraj volt.
 Hogy megemésztettek Hephaestos lángjai, reggel
 Felszedtük hó csontaidat, felséges Akhilleus,
 Drága kenet s színborba; anyád tisztádon aranybol
 Egy korsót ada, mit Dionysos ajándoka s művész
 Hephaestos gyönyörű remekének hírdete: ebben
 Nyugszanak a te fehér csontid, Peleusfi Akhilleus
 Összevegyítve Menötiades Patroklos hiveddel;
 És külön Antilokhos, kit legmagasabbra becsültél
 Patroklosnak eleste után a többi seregben.
 Mindezekén végtére magas sírdombot emeltünk
 Hírneves Argosiak győzhetlen tábora, szélén
 A kiszögelt partnak, Hellespont árjai mellett:
 Hogy tova ellássék ősz tengeren a ma is élő
 Férfiúnak, s neki is, ki utóbb fog jöni világra.
 Ekkor anyád, engedvén a halhatlanok, ékes
 Versenyt tett az akhiv daliáknak pályaközépre.
 Én sok híres férfiúnak voltam temetésén
 Eddigélé, ha királyi halott végtiszteletére
 Ifjak övezkedtek s pályát vívának: azonban
 Annak látta kapott vala bámúlatra leginkább,
 Mellyet ezüslábú Thetis istennő tefeletted
 Tarta; miérthogy igen kedveltek az istenek élőt.

Igy te halottadban sem vesztéd, lelkes Akhilleus,
Nagy nevedet, hanem emléked mindenha virágzik;
Ah de nekem mi öröm hadaimnak béfejezése?
Mert haza értemkor szomorú vészt sorsola főmre
Zeus atya Aegisthos keze és gonosz asszonyom által!”

Míg ezek itt egymást ekképen váltogaták fel,
Argosölő kalaúz ezalatt közelíte, vezetvén
A hőslők lelkét, kik Odysseus által elestek.
Mit látván amazok bámulva siettek eléjük.
S ráismére legott Agamemnon lelke Melantheus
Gyermeke árnyékára, tekintetes Amphimedonra,
Ki vendégfele volt s Ithakán tartotta lakását.
Szólította imezt Agamemnon szelleme első:

„Amphimedon, mi dolog hord itt e pusztá homályban
Egykoru s válogatott mindnyátokat? Ennyi deréket
Még választva sem olly könnyen szedhetne az ember.
Nem rázföldi Poseidon rontott benneteket meg
Gyármű hajón, fene szélvész és hullámai által?
Avvagy száraz ellenség tett életetekben
Kárt, mikor ökreit és szép gyapjasit elterelétek?
Nem haza mellett vagy valamelly hölgyérti csatában?
Légy őszinte, hisz én vendéged lenni dicsekszem.
Avvagy nem jut eszedbe, midőn lakotokba vetődtem
Istenmás Menelaossal, Trojára evezni
Szorgalmazva evicke hajón dulvári Odysseust?
Egy álló hónapba került a tengeri úton
Járnom utána, míg őt bajjal rávenni hatottuk.”

Amphimedonnak lelke pedig mondotta viszontag:
„Oh Atrida, hadak fejedelme, dicső Menelaos,
Jutnak eszembe azok; s ime én őszinte ajakkal
Elmondok teneked, hogy esett vala szörnyű halálunk.
Hősöltük hölgyét nagyságos Odysseus úrnak,
A ki le sem mondott a nászról rája sem állott,
Rettenetes romlást és vészt forralva fejünkre.
Sőt ezen újabb cselt gondolta ki végre magában.
Szátyvát állítván fátylat szőtt bálteremében
Széleset és véknyat, s külön így mondotta mihozzánk:
„Hőslőim, miután odahalt nagyságos Odysseus,
Várjatok el lakadalmam után míg fátylam egészen
Kész - nehogy a fonalam szátyvámom semmire menjen -,
Felséges Laertesnek lepedőül idővel,
Majd az enyészto sors ha nyulánk álomra fektette
Őt, netalán engem valamellyik tiszt akhiv nő
Szóra tegyen, ha dus embernek gyászfátyola nem lesz.”
Igy szólott; mire a mi szívünk meghitt neki bizvást.
S már ugyan a tetemes vásznat szövögette naponta,
Éjszaka ellenben fáklyákat gyújtva kifejté.
Három egész évig rejtett csele s hitt az akhivság.
De mikor a negyedik jött és fordultak az órák,

Holdak enyésztevel, sok napnak eláldozatával,
Itt hírünkül adá egy nő, ki tudott vala mindent,
És mi kibontásán kaptuk szövetének az asszonyt.
Igy akaratlanul is bé kelle fejeznie művét.
A mint megmutatá mosván a nagyszerű fátylat,
Mását a ragyogó napnak vagy holdnak az égen,
Im valamelly ördöng gonoszul haza hozta Odysseust
A parlagra, holott kondása honolt vala néki.
Majd oda érkezvén nagyságos Odysseus édes
Gyermeke is, Pylos országból megtérve hajóján,
Mindnyájunkra halált és vészt tervezve bementek
A híres városba; utóbb maga terves Odysseus
Köztök, előre pedig kalaúzul az érdemes ifju.
Őt kondása vezette be rosz foszlányba szorultat,
Egy nyavalyás öreg és mankózó kéregetőnek
Képében: kinek olly ernyedt vala testi ruhája,
Hogy ki nem ismerhette közöttünk senki belőle
A mint hirtelen ott termett, de idősbikeink sem,
Sőt gonosz ígéssel s hajgálásokkal epesztők.
Ő ideiglen békével szenvedte lakában
A mi dobásinkat s gunyainknak céda merényét;
Ámde midőn Zeusnek meg lett ihletve kegyétől,
Ekkor Telemakhossal együtt minden hadi fegyvert
Feltakarítván tárházába bezárta retesszel;
Ennek utána pedig neje által csalfa szeszélyből
Kézivet és vasakat rakatott hőslői elébe,
Árváknak minekünk bajul és gyilkolni ürügyül.
Hosszu sorunkból nem bírá felidegzeni senki
A nehez íjat, sőt igen és mind hátra maradtunk.
Hogy nagyságos Odysseusnek jött végre kezéhez,
Itt mi szidalmakkal valamennyien ellene voltunk,
Hogy ne adassék meg, bármennyit fogna beszélni:
De fia Telemakhos hatalommal szólva parancsolt.
Végre kezébe vevén az ívet nagyságos Odysseus,
Könnyedkén felidegzé azt, és a vason átlőtt.
Most a küszöbhez hátrálván kiszilálta nyilát mind,
Iszonyuan fenekedve, s lelőtte az Antinoos hőst.
Annak eleste után egyebekre irányozza kínos
Vesszeivel; kik sűrűen hullottanak össze.
Nyilván lön, hogy egy istenség áll oldala mellett.
Mert a mennyezetes palotában előre szaguldva
Téltul ölte; ezek meg főbe veretve cudar jajt
Hallattak. Vérben fürdött az egész házpadlat.
Igy vesztünk mi el, oh Agamemnon, s még temetetlen
Fekszenek eddig holt tetemink nagyságos Odysseus
Termeiben: mert nincs rokoninknak híreül, a kik
Mély sebeinknek aludt vérét tisztára kimosván
Hon kiterítve siratnának, mint holtakat illet.”

Szólt neki erre dicső Agamemnon lelke viszontag:

„Laertesnek eszélyes gyermeke, boldog Odysseus,
Élted párjával de szerencsés férfiu voltál!
Olyan igaz lélek táplálá Penelopeiát,
Ikarios lányát; szívén így tudta viselni
Mennyezkzős férjét! Azokáért el sem enyészik
Híre magasztos erényének, sőt kellemetes dalt
Szerzenek a népnek menny istenségei róla.
Nem forralt cseleket, mint híres Tyndareusnak
Lánya, ki meggyilkolva urát boszus éneke lészen
A föld népeinek, súlyos hírekbe kevervén
Gyöngé nemét, még olyant is, kinek élete tiszta!”

Mig ezek itt egymást ekképen váltogaták fel,
A föld allagiban, Hades szomorú terében;
Ők ezalatt kihaladván a városból, elértek
Laertes mívelt telekére, mit egykor az aggott
Férfiu lankasztó munkáival önmaga szerzett.
Itt állott nyaralója, körülépitve tanyákkal,
Mellyekben szállásoltak, megháltanak, ettek
Szükséges szolgálai, kik eljárának ügyében;
Egy siket agg némbert köztök, ki az éltes öregre
A fő várostól tova felvígáza serényen.
Szólította fiát s szolgálait Odysseus itt meg:

„Menjetek immár e csinos épületbe, s azonnal
A legjobb hízót készítsétek meg ebédül;
Én pedig elsőben próbára teendém atyámat,
Vajjon elismer-e még s fel tudna-e venni szemével
Engem, avagy nem arányoz már rég messze levőhöz.”

Igy szólván hadi fegyvereit szolgálainak adta;
S ők a házba legott beeredtek, Odysseus úr meg
A buja kertben odábbállott, kísértetni atyját.
Hosszu lugasba jöven Dolios nem lelte, sem egy más
Kerti cselédet vagy fiut: ők mind eltakarodtak
Gátot szedni kívül, hogy lenne garádul az úri
Kertnek; öreg Dolios maga ment kalaúzul, az atyjok.
Atyját lelte csupán mívelt telekében, egy élő
Fát körülásva. Silány köntös vala testi ruhája,
Disztelen és foltos; két lábszárára tuloknak
Bőréből saru fűzve, hogy óná karcolatoktól;
Keztyűvel takará kezeit tövis ellen; agyát fent
Kecske sisakkal fedte, imigy táplálva siralmát.
Hogy megpillantá nagyságos Odysseus a kor
Terhétől legyalázottat s bánatba merültet,
Egy terepélyes körte alatt könnyezve megállott.
Tűnődött azután, és azt forgatta magában,
Általölélje legott s csókolja-e, és megutárol
Részletesen bizonyossá tégye szerelmes atyját;
Vagy pedig elsőben próbálni s kikérdeni lesz jobb.
Igy tűnődteben legcélszerűebbnek ítélte,
Elsőben szóval faggatva kísértetni őtet.

Ezt gondolta után egyenest neki tarta Odysseus.
 Mig az alá szegett fővel körülásta növényét,
 Szólítá deli magzata meg mellette teremvén:
 „A mint látom, öreg, te valóban nem vagy ügyetlen
 Kertész, sőt igen is rendében mindened; el sincs
 Itten semmi növény, füge, szőlőtőke, olaj- vagy
 Körtefa s bármellyik veteményágy hagyva tunyául.
 Egy szóm volna ha meg nem bántana téged azonban.
 Rád nincsen jó gondviselés temagadra, de vénség
 Terhe gyaláz és szirtos vagy, s condrába fanyalgasz.
 Ám tunyaság végett el nem hanyagolhata gazdád.
 Sőt épen nem szolgainak látszik nekem a te
 Termeted és arcod, de királynak vélne az ember.
 Ollyannak tetszel, ki ha fürdött és megebédelt,
 Lágyan elalszik rá; a mint törvénye az aggnak.
 De mondd meg nekem és őszintén adjad elejbém,
 Ki s kinek embere vagy? ki gyümölcskertére ügyelsz fel?
 Azt is tedd igazán hiremül és valld meg előttem,
 Hadd tudom, a szellős Ithakába jövének-e, miképen
 Egy velem összeakadt ember mondotta, nem épen
 Ollyan okos: miután nem kívánt szólani hozzám
 Vagy hallgatni az én szavamat, hogy kérdeni kezdém
 Egy vendégem iránt, ha ugyan még él-e avagy tán
 Meghalt eddigelé s Aides birodalmiba szállott.
 Mert neked elmondom, mire vígyázz, és pedig értsd meg:
 Én országomban házunknál hajdan egy embert
 Vendégelttem volt; és nem jött nála vidékről
 Házunkhoz soha is kedveltebb egy uri vendég.
 Ő Ithakán hirdette magát gyökeresnek, azonban
 Laertes Arkisiadesnek adá ki az atyját.
 Ezt vendégelttem vala meg házunkba fogadván,
 És szívesen látám a sok mindennemű jóból.
 Majd, valamint illet, vendégi ajándokot adtam
 Néki, aranyban hét talentomot; erre virágos
 Serleggel kedveskedtem számára ezüsből;
 Erre tizenkét szép szőnyeggel s egyszerű mezzel,
 Annyi becses köntőssel meg szintannyi paláttal.
 Adtam ezenkül négy jó, műremekelni tudalmas
 Némbereket, kiket elválasztani önmaga kívánt.”
 Szólott néki viszontag ezekre könyezve az atyja:
 „Oh vendég, azon ország ez, mellyet te neveztél;
 Csakhogy benne galád, istentelen emberek élnek.
 Dús adományaidat pedig elveszteknek ítélhedd!
 Mert ha hazájában lelnéd őt élve, bizonynyal
 Ő is visszadná a kölcsönt néked ajándok
 S szíves látással; mivel a kezdőnek ugy illik!
 De mondd el nekem és őszintén adjad elejbém,
 Hányadik éve midőn megvendégelted ama te
 Szánatos emberedet, nekem ellenben, ha ugyan volt,

Gyermekeket? Kit messze hazája, családja köréből
Vagy halak ettek meg tengerben, vagy pedig a föld
Színén lett madarak s vadak étke; nem is siratá meg
Anyja felöltöztetve, sem én, kik szülei voltunk;
Sem felesége derék, jegygazdag Penelope nem
Jajgathatta szerelmes urát kiterítve szokásként,
Béfogván szemeit, melly tisztelet holtakat illet!
Annak utána pedig, hadd tudjam, valld meg előttem,
Ki s ki halandó vagy? honnan? kik drága szülőid?
Hol szállott meg evicke hajód, melly elhoza téged
És deli társaidat? Vagy csak mint útas eveztl
Némi vidéki hajón, melly hogy szárazra tön eltűnt?”

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Jól vagyon, én mindezt igazán megvallom előtted.
Mert a föld Alybas, hol nemzetem ősi lakása,
S én Polypemonides Aphidasnak hercege volnék,
Névvel Eperitos; a kit feltett terveim ellen
Egy ördög ide tévesztett vala Sikaniátol.
A mi hajómat nézi, kívül a város alatt áll;
A mi Odysseust, ő most már ötöd éve hogy úri
Házunktól eleredt és elbúcsúza mitőlünk,
A nyavalyás! Pedig olly kívánt és jó madarakkal,
Hogy mind én örömet küldém utjára lakunkból,
Mind maga bizvást ment: mert még keveredni reménylénk
Vendégségbe s ajándékkal tisztelni meg egymást!”

Igy szoltára setét bú fellege szállta meg atyját;
És mindkét kezeit lemerítvén, öszhaju főjét
Béhintette fakó porral, keseregve zokogván.
Magzata szíve pedig fellázadt, s orra körül járt
Fojtó érzete már, láttára az édes atyának.
És odalépve körülkarolá s csókdosva beszélett:

„Ime, magam vagyok az, ki felől kérdezkedel, édes
Kedves atyám, húsz évek után megtérve hazámba!
Csak szüntesd zokogásaidat, csilapítsd könyed árját.
Mert tudtodra legyen - sietős a munka felettébb -,
Én az akhiv hőslőt mind elvesztettem a háznál
Durva merényeiért, miket olly fertelmesen üzött!”

Szólt neki erre viszont Laertes hangosan, és mond:
„Ám ha valóban Odysseus jössz meg, az én fiam, ennek
Tiszta jelenségét adjad, hogy meghigyen elmém.”

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Itt e hajdani sebhelyet, ezt méltassad először
Szemre tehát: mellyet Parnassos táji utamban
Konda fehér foga ejte, midőn kegyes Autolykoshoz
Küldöttél te s anyám, hogy nálunk jártakor ígért
Szíves ajándokait szülém nemzője megadná.
Vagy legyen, e mívelt kertnek sorfáit ezennel
Megmondom, miket akkor adál még gyöngye fiúnak,
Hogy hajdan köztök kísértelek, ezt is amazt is

Kérve, s te megnevezéd mindazt énnékem egyenként.
Körte tizenhárom, tíz almafa volt adományod,
És negyven füge; szőlősort pedig itten ígértél
Ötvenet adni nekem, mellyek már szüretig érett
Fürtöt kínáltak; hol minden rakva gerezddel,
Hogyha fölülről az isten szent áldásai járnak.”

Szólt. Atyjának most elhaltak térdei s szíve
A jeleken, miket olly igazán megfejté Odysseus;
És karait körülölte drága fián: az elájult
Aggastyánt magához vonzotta levente Odysseus.
Végre midőn ismét lélekzett s visszaidüle,
Egyszeriben felemelve szavát mondotta viszontag:

„Zeus atya, vagytok hát még istenek a magas égen,
Hogyha valóban megszenvedtenek a buja hőslők!
Tartok azonban igen most immár tőle, nehogy ránk
Üssön egész Ithaka nagy nemzete, és a kephallen
Városokat bekalandoztassák hirnökeikkel.”

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Bizodalom! ne legyen szívednek gondja ezekre;
De jere menjünk bé a kert közelébe házba;
Telemakhost, kondást, ökrészt elküldtem előre
Már oda, jó vendégséget készíteni gyorsan.”

Imigy szólta után a csinos házhoz eredtek.
Végre az alkalmas nyaraló bensőibe jutván
Ott lelték deli Telemakhost, kondást meg az ökrészt
Sok husokat vagdalva s piros mézbort elegyítve.
Nagyszivü Laertest ezalatt önnön teremében
Megmosdatta sikel körnémbere s kente olajjal,
Majd ékes köntöst ada rá: mire Pallas Athene
Elközelítvén megnevelé a nemzeti pásztort
Termetben, s derekabbítá mint annak előtte;
És elhagyta medencéjét. Meglepve csudálta
Őt fia, hogy látá mását az olympi karoknak;
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igéekkel:

„Oh nemzöm, igazán valamellyik boldoga mennynek
Szemre derékabbá tett tégedet arcra s tetemben!”

Monda szerényen Laertes neki erre viszontag:
„Mert oh bárcsak, Zeus atya, Pallas Athene, Apollon,
Mint az időben hogy megvettem Nerikos ékes
Várost Epiros partján, vezetője kephallen
Hadnak! bár tegnap házamnál olyan alakban
Lett legyen állni szabad melletted vállamon érces
Fegyverrel, szemközt velek: oh de sokaknak eloldtam
Volna gonosz térdét, hogy örülni fogott vala lelked!”

Mig ezek itt egymást illy szókkal váltogaták fel,
Addig amott azok elkészülvén a lakomával,
Sorjában székekre avagy trónokra ülének,
S hozzá láttak az ételhez. Közelíte azonban
Vén Dolios, s az idős embernek munkatevésben

Fáradt gyermeki: mert kiszaladván összekiáltá
 Őket öreg sikel anyjok, ezek nevelője s az aggnak
 Gyámola is, miután utoléré őt az öregség.
 Kik látván s ismergetvén nagyságos Odysseust,
 Ott állottak hűledező lélekkel. Azonban
 Szólította meg ez gyöngéden dorga szavakkal:
 „Oh öreg, ülj le közénk, és félre az ámulatokkal;
 Már régóta sovárogván kész ételeinkhez
 Nyulni, csupán csak benneteket közelíteni várunk.”
 Szóla. Kiterjesztett öllel szaladott neki szemközt
 Vén Dolios; megfogta kezét s csókolta urának;
 És felemelve szavát mondá neki szárnyas igékkel:
 „Oh kedves, miután megjöttél mint mi kívánók,
 Bárha reménytelen és csak az ég halhatlani hoztak,
 Üdvöz, oh üdvöz légy, s áldjon meg az isteni felség!
 Nékem azonban mondj igazat, hadd hallom, ugyancsak
 Tudva-e már vajjon szellemdús Penelopének
 Megjöttöd, vagy előbb embert kell küldeni hozzá?”
 Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Tudva, öreg, mit kell aggódnod néked ezekről!”
 Így szólván, amaz a csinos karszékre leült volt.
 Most Doliosnak gyermeki is nagyságos Odysseust
 Rendre körülsürgék, kezeit fogdosva s köszöntve;
 Majd Dolios mellett sorban székekre ülének.
 Mig ezek itt ekkép vendégeskedve időztek,
 Hír ezalatt szaporán befutá a város egészét,
 A hőslők szomorú sorsát megvinni lakonként.
 Hallván a szavakat, mások máshonnan Odysseus
 Háza elé áradtanak elbőszülve s jajongva.
 A házból kivivén kiki elsírolta halottját.
 A külföldieket szülőföldreikre vitették
 Vissza, halászokkal gyors csolnakaikba rakatván;
 És magok a piacon szivgyászosan összegyülnének.
 A mint egybesereglettek vala s felcsapatoztak,
 Eupithes kele fel soraikból szólni először:
 Mert keserű bánat volt gyermeke árva szívének,
 Antinoos, kit először lőtt agyon elves Odysseus;
 Könyhullatva ezen szólott és monda középbe:
 „Hah feleim, mi gonoszt nem tett görögökkel ez ember!”
 A deli és sokakat, kiket elvitt Ilion ellen,
 Széles Akhaja virágait elvesztette hajóstul:
 S most a kephallenek derekát öldöste meg itthon.
 Jertek azért, mielőtt kievezne Pylosba kezünkől,
 Avvagy szent Elisbe, holott az epivek uralgnak;
 Rajta tehát, vagy örök szomorúság a mi jövődönk!
 Mert az utókor előtt is szörnyű gyalázat ez a tény,
 Ám ha mi gyermekeink s feleinknek gyilkos ölőit
 Meg nem torlottuk, többé lehetetlen örülnöm
 Éltemnek, hanem a poklokra szakadjak ezennel!

Rajta tehát, netalán kiosonjanak a mi kezünkből!
 Szólt könnyező szemmel; megesett a nép szíve rajta.
 S íme Medon hirnök meg az isteni dalnok Odysseus
 Termeiből jöttek feleresztvén őket az álom,
 És soraikba vegyülőket mindenki csudálá.
 Monda pedig köztök Medon, érdemes és okos ember;
 „Halljunk szót, Ithaka kara rendei! bajnok Odysseus
 Mindezeket nem az égi karoknak nélküle tette:
 Én szemeimmel láttam volt, hogy egy isteni felség
 Mentornak közel állt képében Odysseus urhoz.
 Egyszer előtte jelenvén meg neki ihle szívébe
 A halhatlan erőt, másszor meg az udvari hőslők
 Közt dult, a kik is egymáson hullottanak össze.”
 Szólt vala; mind sápadt rémület szállta meg őket.
 És emelé az öreg Halitherses Mastorides fel
 Közre szavát, ki csupán maga nézett hátra s előre;
 Ez most jóakarólag imigy szónokla közöttök:
 „Halljunk szót, Ithaka ország kara rendei, tőlem!
 Mindezeket magatok balsága szerezte barátim,
 Nem hallgatva reám és Mentor népi vezérre,
 Félbe hagyatni botor munkáikat ifjaitokkal:
 A kik hallatlan dolgoknak végire jártak,
 Megfalván javait, csuffá tévén deli hölgység
 A nagy férfiúnak, kit nem vártak haza többé.
 És most így legyen, engedjen mindenki szavamnak:
 Ne menjünk, netalán keresett veszedelmet arassunk!”
 Szólt. Amazoknak nagy zajjal felugrála felénél
 Többségéből, emezek helyt ülve maradván:
 Nem szereték ugyanis szavait, hanem Eupithesre
 Hallgattak vala; és szaporán fegyverre kelének.
 A mint felfegyverkeztek kiki lángszinü rézzel,
 A térséges város alatt csapatoztanak össze;
 Kiknek eszetlenül Eupithes vala főnöke, bizván,
 Hogy meg fogja fiát keserűn bosszulni: holott nem
 Volt haza térendő, hanem ottan tette le életét.
 Szólitotta Zeüst meg azonban Pallas Athene:
 „Oh mi atyánk Kronides, legfőbb ura minden uraknak,
 Kérem alázatosan, mit forgatsz titkon eszedben?
 A fene háboru és gonosz ütközeteknek ugyancsak
 Meg kell lenni, avagy békét fogsz tenni közöttök?”
 Monda viszont fellegettorlasztó Zeus neki erre:
 „Gyermekem, éntőlem kell kérdezkedned ezekről?
 Nemde magadnak volt örökös szívbéli tanácsod,
 Hogy hazatérte után kifizesse Odysseus őket?
 Tégyse, miképen akarsz; hanem én kijelentem az illőt.
 Mert a hőslőkön boszut állt már terves Odysseus!
 Eskügyenek békét, és őt illesse az ország;
 Mi pedig a fiak és rokonok megölését örökre
 Messze feledtessük velek, a kik régi barátul

Kedveljék egymást gazdagság s béke ölében.”

Igy szólván küldötte, különben is égve ohajtót;
S kékszem Athene olymposrol haladéktalan elszállt.

Eltelvén ezalatt azok izletes ételeikkel,
Méltóságos Odysseus így mondotta középre:

„Nézzen egyik ki, az ellenség ha közelget-e immár.”

Szólt; kieredt Dolios fia, mint urasága parancsolt.

A küszöbön kívül állván meg s közelíteni látván,
Monda legottan Odysseushez repülékeny igékkal:

„Ugy vagyon, ők közelitnek, csak fegyverre legottan!”

Szólt; felugráltak ezek, szaporán fegyverbe buvának,

Négyen Odysseusék és hat fia vén Doliosnak:

Laertes s Dolios magok is fegyverre kelének,

Jóllehet ősz fővel, szükség edzette leventék.

A mint felfegyverkeztek vala lángszinü rézzel,

Ajtót tárva kitörtek, előre levente Odysseus.

Elközelíte azonban kékszem Athene feléjek

Mentor alakjában mind termet mind pedig arcra:

Kit látván megörült nagyságos bajnok Odysseus,

S egyszeriben szólott kedves fia Telemakhoshoz:

„Telemakhos, most már hozzá kell látnod erősen,

Férfiak ütközetén, hol végre kiválik az ember,

Meg ne gyalázní nemét eleidnek, kikre világhírt

Bűvölt eddigelé az erő és harci vitézség.”

Szólt Telemakhos neki módosan erre viszontag:

„Láthatod, édes atyám, ha kívánod, hogy fiad ez nap

Nem teszi csúfra nevét eleidnek, mint te beszélsz!”

Igy szólt; örvendett Laertes, s monda középre:

„Milyen nap nekem ez, kegyes istenek? Ah de örülök;

Gyermekeim és unokám az erényért versenyez együtt!”

S elközelítve felé szólítá őt meg Athene:

„Oh Arkisiades, legkedvesb régi barátom,

Zeus atyahoz felimádkozván s a kékszemű lányhoz,

Megcsóválva röpi iziben hosszúnyelű dárdát.”

Igy szólván nagy erőt ihlett bele Pallas Athene.

Ő felimádkozván lányához olympi Zeüsnek,

Megcsóválva lövé hamar a hosszúnyelű dárdát:

Eupithesbe találta, keresztüle réz sisakának,

Melly nem fogta fel a kelevézt hanem általereszté;

És lezuhant vala s a fegyver megcsördüle rajta.

Most az elődaliákba vegyülve fiastul Odysseus,

Sűrű halált osztott a kard s kétélű gerelylyel.

És leterítvén mind elfogták volna lakátol,

Hogyha olympi Zeüs szüz lánya, hatalmas Athene,

Harsány szózáttal nem tiltja dühöngeni őket:

„Szünjete, oh Ithaka polgárai, a fene harctol,

Hogy vérontatlan válhassatok egyszeriben szét!”

Szólt vala. Mind sápadt rémület szállt amazokra,

És megijedteknek kiesett kezeikből az éles

Fegyver Athene szavára legott, és földre lehullott;
S a város fele fordultak, kiki élni akarván.
Rettenetes riadallal ütött, valamint sas, azonban
Hátulról rajtok nagyságos bajnok Odysseus.
Erre tüzes mennykőt hajított Kronides le az égből;
Melly az erősatyu Pallas előtt dörgött vala földre.
Szólítá ezután meg Athene bajnok Odysseust:
„Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,
Hagyd el ugyan, szüntesd az egyenlőn mostoha harcot
Végre, netán mennydörgő Zeus bosszúja találjon!”
Igy szóltára hajolt amaz és örvende szívében.
Most mindkét fél közt örökös frígyet köte immár
Pallas Athene, olympi Zeüsnek kékszemü lánya,
Mentor képében mind termet mind pedig arcra.

Tudnivalók.

1. A' magyar tudós társaság ezen munkának csak kiadója levén, nem kezeskedik a' benne követett nyelvszabályokról, sem írásmódról, sem végre akárminemű nyelvet 's írást illető elvekről: egyedül arra kívánt a' kéziratok' bírálatában ügyelni, hogy az elfogadott és sajtó alá bocsátandó munka, mint egész, egy vagy más tekintetből ajánlható legyen, 's a' literatura' jelen állapotjában kiadásra méltónak tartathassék.
2. Nem vizsgálhatván meg a' benyújtott kéziratokat a' társaság fejenként és egészben; ez, u. m. *Homer' Odysseája, fordítva Szabó István lev. tagtól*, Hunfalvy Pál és Székács József lev. tagok' előadására fogadtatott el sajtó alá.
3. E' munka azon 61 közöl való, melyek' fordítására a' társaság 1832-ben martiusban a' magyar írókat fölszólította.
4. A' társaság által kiadott kéziratok közül ez XCVII. számú.

Pesten, jul. 1. 1846.

D. SCHEDEL FERENCZ,
titoknok.